

TYRTAEUS

TYRTAEUS

HS
Sep
19·

938
T4R

Tyrtaeus

Tyrtaeus

WITHDRAWN

Millennium Centre
00273570

Nabu Public Domain Reprints:

You are holding a reproduction of an original work published before 1923 that is in the public domain in the United States of America, and possibly other countries. You may freely copy and distribute this work as no entity (individual or corporate) has a copyright on the body of the work. This book may contain prior copyright references, and library stamps (as most of these works were scanned from library copies). These have been scanned and retained as part of the historical artifact.

This book may have occasional imperfections such as missing or blurred pages, poor pictures, errant marks, etc. that were either part of the original artifact, or were introduced by the scanning process. We believe this work is culturally important, and despite the imperfections, have elected to bring it back into print as part of our continuing commitment to the preservation of printed works worldwide. We appreciate your understanding of the imperfections in the preservation process, and hope you enjoy this valuable book.

ΤΥΡΤΑΙΟΥ ΤΑ ΣΩΖΟΜΕΝΑ

TYRTAEI
QVAE SVPERSVNT OMNIA

COLLEGIT

COMMENTARIO ILLVSTRAVIT

EDIDIT

CHRISTIANVS ADOLPHVS KLOTZIVS.

L
680

ALTENBVRGI,

EX OFFICINA RICHTERIA CIↃ IↃ CCLXVII

VIRO ILLVSTRI

QVINTO ICILIO

S. R. D.

CHRIST. ADOLPH. KLOTZIVS.

Cum ante aliquot annos in caſtris inter victrices Boruſſorum aquilas eo conſilio verſarer, vt tot fortiſſimorum ducum, qui-

bus nullus hoſtis formidoloſus, non labor inſolitus, non locus vllus arduus erat, quorumque animus acer et praeſens nil metuebat, praeter turpem famam, egregia facinora admirarer propius, eosque in prima fronte concurrentes, aduerſa vulneribus pectora ferentes, immo, qui terror hoſtium et virtutis imago erat, Winterfeldium pulchram per vulnera mortem quaerentem his oculis conſpicerem, excitauit animum rerum, quae Friderici M. auſpiciis gerebantur, magnitudo, nec hominem vmbraticum atque ſolitudini antea adſuetum otioſum eſſe paſſa eſt. Accidit tum mihi idem, quod de Diogene memoriae proditum eſſe noſti, Vir illuſtris. Cum enim, rumore de aduentu Philippi Corinthum allato, omnes timerent et trepidarent, alii arma capeſſerent, alii muros reficerent, alii alia facerent, ille, hoc tumultu cognito, ſuccincto palliolo, quem iam tum philoſophi grauitatem decere credebant, ſtudioſe admodum dolium, in quo degebat, ſurſum deorſum in area voluere coepit et amico, quorſum haec

facis

facis Diogenes? interroganti, voluo et ipſe dolium, reſpondit, ne otioſus ſolus inter tot occupatos videar. Vobis igitur pro iuſta cauſa Friderici, nullum bellum ſuſcipientis, niſi aut pro fide aut pro ſalute, pugnantibus et Germaniae libertatem armis aſſerentibus, lubuit, aeternam, quos antiqua aetas celebrauit, heroum virtutem cum praeclaris huius aeui facinoribus ſaepe comparare, iuuitque non omnino imbelli lyra, quamque mihi Muſas, neſcio an Iouis illas toto orbe celeberrimas filias, certe ingenuas puellas et nemini ſpe aut mercede ſe addicentes, dediſſe putabam, ſummi regis res geſtas canere Boruſſorum caſtra ſequentem et inuictum exercitum. Hinc primum nata fuit Tyrtaei notitia, mox familiaritas, cuius carmina nunquam legebam, quin incaleſcere pectus ſentirem. Illos igitur verſus ego ediſcere, ſaepiuſcule recitare, immo, quoniam in quamplurimos eosdem ſenſus transfundere cupiebam, vulgare noua editione. Quam pace humano generi a Rege noſtro reddita, qui nulla re propius princi-

pes ad Deum accedere ſibi perſuaſit, quam ſalute hominibus danda, pulcherrimumque cenſet et vere regium

Orbi quietem ſeculo pacem ſuo

donaſſe, ad Te, Vir Illuſtris, miſi, cum ob fortitudinis ſummae, elegantiſſimi ingenii, copioſae doctrinae, qua florebas, famam, tum vt gratum, quem Tibi pro iis, quae in me collata a Te eſſe nunquam obliuiſcar, debeo, animum oſtenderem. Licet enim ſatisfaciendi meae pietati reſpondendique Tuis de me meritis facultatem beneuolentiae magnitudo eripuerit, nunquam tamen non me plurimum Tibi debere agnoſcam et profitebor vbique. Iſto libello a Te humaniſſime excepto (quî enim Tu aliter poteras, quem Graecarum litterarum ſtudiis vehementer delectari immortale opus teſtatur?) additus eſt animus iniectaque cupiditas luculentiorem priore editionem adornandi, inprimis poſteaquam nobis optatam in his terris ſedem fortunatumque inter Friderici ciues locum benignioris

fortunae

fortunae indulgentia conceſſerat. Delatus enim eram eo, vbi non inferiora Tyrtaeo cecinit Gleimius, ſuperioraque non ſolum Spartanis, ſed iis quoque, qui orbem terrae ſubigere tentauerant, militibus, egerunt omni armorum diſciplina et arte bellandi excellentes Boruſſi. Hinc, quae omnis poſteritas admirabitur, incredibilis virtutis exempla contemplatus quotidie animus facile dignos Tyrtaei interprete ſpiritus concipere potuit. Cogitanti vero eidem de Tua humanitate perpetuaque erga me beneuolentia non potuit non totus ille labor, quem in explicandis et illuſtrandis poetae verſibus ponebam, iucundiſſimus reddi. Nouam igitur hanc Tyrtaei editionem lubenter ad Te miſi, animique Tibi addicti, dediti, obſtricti, teſtimonium aeternum (nam dum virtuti, conſtantiae, patriae amori Suus erit honos, Tyrtaei verſus legentur,) eſſe iuſſi. Seruare enim debebat liber meus illius viri nomen, qui, quae Graecus poeta magnifice cecinit, manu fortiter egit, cuiusque amicitia et fauore nihil habeo quo lubentius veriusque

 gloriari

gloriari poſſim. Illum vero ſi Tu eadem beneuolentia ſuſceperis, qua ſoles omnia mea, fructum me ampliſſimum retuliſſe iudicabo e diuturno Graecarum litterarum ſtudio, quae licet mirificam ſemper mihi attulerint voluptatem, nunquam tamen poterunt maiorem ea, quae Quinti Icilii beneuolentiae adiuncta eſt. Vale noſtrum decus.

CAR-

CARMEN

PRIORI EDITIONI PRAEFIXVM.

Nuper reuiſit Pax niueis equis
Terram gementem diruta et oppida,
Tuque arma reddebas Gradiuo
Sanguinolenta, manuque eadem,

Quae mille mortes hoſtibus intulit
Et mille caedes, vndique quae fugam
Diſperſit et diros pauores,
Dulcem iterum citharam petebas:

Praecincte lauro tempora duplici,
Et quam virentem ſemper et integram
Dî, QVINTE, bellorum artiumque
Impoſuere Tuis capillis.

Vidi cateruas ducere et hoſtium
Te inſtare tergis: tum gladium tuum
Fulgere vidi, caede ſumma
Qua rubuit madefacta tellus.

O! ruga frontem Martia maſculam
Quae tum occupauit! qua calidae genae
Arſere flamma! quae minaeque
Enicuere oculis et ore!

O! ſi dediſſent armiſonis lyram
Filis decoram rebus et arduis
Aptam Camoenae! ſi docerent
Magna modis celebrare magnis!

Non, quas perennis Rumor eburneo
Curru per auras vexit, et aetheris
Mars inter ignes collocauit,
Egregias animas tacerem:

Cum per trementes, par ſupero Ioui,
Vrbesque terrasque et gelidas metu
Gentes tonans, FRIDRICE, cuncta
Fulmine concuteres potente:

Inuictus

Inuictus vnus forte ruentibus
Pectus Gradiui fluctibus offerens,
Iris et Europae, inſtar vnus
Innumerabilium cohortum.

Tunc dicerem te carmine, regie
HENRICE, digno: tunc valida manu
SCHWERINIVM longe ante turmas
Armipotentem aquilam ferentem.

Extollerem te, cui lacrimis ſuis
FRIDRICVS aeternum addiderat decus,
O magne WINTERFELDE, KEITHI
Vulnera SEYDLITIIque robur:

Et quem Gradiui ferrea dextera,
Ceu ſaeuus Eurus purpureos rapit
Pratis honores vere, KLEISTIVM
Eripuit viduis Camoenis.

Nec praeterirem, quae bene geſſeris
Cum Te, triſulci fulminis impetu,
Circumtonantes per cateruas
Abriperet memoranda virtus.

Sed ſanguinem, ſed ſtrata cadauera,
Vocesque vultusque et gladios ducum
Et puluerem expallens, in antris
Aut gelido in nemorum receſſu

Blandos amores concinit et iocos
Et Gratiarum munera, non ſine
Riſu, puellarumque ludos
Muſa roſis redimita crines.

At, QVINTE, pectus di memor et pium
Nobis dederunt: qui timidus Tuam
Cantare virtutem refugi,
Semper amore Tui calebo.

PRAE-

PRAEFATIO.

In tanto Graecarum litterarum contemtu, atque etiam in tanta opinionum peruerſitate et iniquitate hominum, quorum alii, quicquid eſt litterarum et antiquae doctrinae, ſpernunt, alii nihil probant, niſi quod ipſi fecerunt, nihil laudant, niſi quod facile aſſequi poſſe atque etiam ſuperare ſibi videntur: miſelli profecto homines et infelices: quis enim negat? ſed tamen multi, quique ſibi et aliis ſatis beati videntur, neque aliud quidquam, niſi, Mihi pulchre eſt! et Ego eruditiſſimus ſum! cogitant, quoque minus doctrinae ſibi comparauerunt, eo plus a natura nacti ſunt impudentiae; haec igitur cum ita ſint, quomodo ego aut propriam fortunam aut praecipuam poſtulare, aut communem recuſare poſſum? Verum et natura, ſi me ipſe bene noui, et ratione atque doctrina ſemper ab inani laude et vulgi ſermonibus remotus fui. Quare neque commouebor animo, neque perturbabor aliorum de Tyrtaeo noſtro ſententiis,

tentiis, qui ad meum iudicium, non ad alieni ſenſus coniecturam, ſcribere didicerim. Quibus verboſior videor, ii reſcindere non neceſſaria poterunt: quibus Critices ſpecimina diſplicent, ii ne legant, oro, illam particulam: quibus in eo peccaui, quod noſtrorum quoque hominum ingenia cum antiquis comparare auſus ſum, ii me errare patiantur, aut, vt in republica antiquariorum mihi aqua et igni interdicatur, ferant. Quibus omnino hic libellus diſplicet, iis, quid agere debeant, dicam. Dicam aperte et ingenue. ne emant illum. nihil melius noui. Parum, ais, amice, artes calles, quibus gratiam lectorum aucupari ſolent et debent ſcriptores. Vbi elegantia, qua te inſinues in eorum animos? vbi vultus, qui vltro arridere debeat iis? Recte mones, o! bone, ſed quid faciam? ὁ γέγραφα, γέγραφα. Goettingae, ſub aduentum veris, a. 1764.

His ſcriptis non equidem exiſtimaui, mihi iterum quidquam de Tyrtaeo ſcribendum aut ad illius interpretationem conferendum fore. Nam, qui huius aetatis mores et doctrinam noſſe mihi videbar, ſufficere arbitrabar cupiditati hominum tot exempla, quot formis deſcribi iuſſeram. Sed

nunc

nunc plures horum carminum lectione delectatos fuiſſe video, quam ſperaui, ſubdifiſus ingeniorum noſtrorum venuſtati, quibuscum parum abeſt quin in gratiam redeam. Incipiuntne fortaſſe homines intelligere, nunquam Leſſingios, Gleimios, Hagedornios, Kleiſtios noſtros ad eam famae magnitudinem peruenire potuiſſe, qua ingeniorum et carminum diuinorum praeſtantia celebratur, niſi antiquae doctrinae adiumenta quaeſiuiſſent, cum Graecorum Latinorumque poetarum lectione imbuti, tum plurimarum rerum ſcientia inſtructi? an Francogalliae, quae ſupercilio poſito, quo, vt Atlante coelum, totius orbis eruditionem et elegantiam niti credebat, ad aenigmata, logogryphos ſimilesque ineptias pueriliter deſcendit, exemplo diſcit Germania, neglecto antiquae doctrinae ſtudio ipſum litterarum florem paullatim extingui, eumque nunquam laetius enituiſſe, quam dum auctorum veterum honos vigeret? Hinc igitur factum eſt, vt prioris editionis exemplis venditis ad nouam adornandam animum adiicerem, praeſertim cum non deeſſent mihi, quibus illa et elegantior redderetur et vtilior lectoribus. Primum enim commentarium exhibui copioſiorem multis in locis, cum verboſius

boſius rebus quibusdam explicitis, tum additis non paucis carminibus, quae ex Anthologia Graeca nondum edita depromere licuit. Huius Anthologiae codicem ſeruat bibliotheca Senatus Lipſienſis, illiusque vſum mihi conceſſit illuſtris illius ciuitatis conſul, Bornius, vir non ſolum virtutis, doctrinae et ingenii praeſtantia clarus et amabilis, ſed etiam ob humanitatem et ſuauitatem morum digniſſimus, quo Lipſia conſule laetetur. Deſcribendi codicis laborem ſuſcepit Vir Cl. Loeſnerus, qui Philonianarum lectionum ſpecimine edito ante aliquot annos non vulgare in ſe litterarum Graecarum ſtudium eſſe optimarumque artium laudabilem ſcientiam, oſtendit. Illa vero carmina a nemine antea vulgata et novitatis habebunt gratiam et ob venuſtatem valde placebunt iis, qui his ſtudiis delectantur. Moroſorum hominum iudicia me non curare, iam alio tempore dixi. Praeterea libellum addidi, cuius antea primas tantum lineas duxeram, de carminibus bellicis, quia nullum hoc argumento coniunctius eſſe cenſebam cum Tyrtaeo, reique vberiorem explicationem non iniucundam fore credebam iis, qui hiſtoriam ingenii humani atque adeo poeſeos cognoſcere cupiant. Denique adſperſi vbique quaedam, quae ad

rem

rem pertinere viderentur, copioſius etiam poetae vita deſcripta, vno verbo, operam dedi, vt Tyrtaei carmina eo habitu apparerent, qui deceret poetae ingenium et famam. Toto vero in hoc negotio nihil ſpectaui aliud, quam vt Graecarum litterarum ſtudio inſeruirem illiusque ardorem in Germania accenderem; aut, ſi nefas eſt haec dicere altera Graeci libelli editione adornata, augerem certe. Conſtitueram olim apud animum meum, plurium poetarum atque inprimis, quorum fragmenta moleſto ſaepe labore collegi, Lyricorum Graecorum interpretatione et emendatione bene de iis litteris mereri, e quarum amore me incredibilem ſemper voluptatem cepiſſe nunquam obliuiſcar. Sed mutata rerum conditione auocatoque animo ab his criticis ſtudiis nihil me eiusmodi poſthac ſuſcepturum eſſe profiteor. Iuuat ex hac quoque ſapientia modum retinere, nec litterarum intemperantia me laboraſſe fore credo qui dicat. Excedo igitur caſtris, in quibus, niſi feliciter et cum gloriola, fortiter tamen, vt decere aiunt Criticum, immo fortius, quam nunc, poſteaquam adoleſcentia deferbuit multaque aetas et dies mitigauit, vellem ipſe, militaui, et, quae diutius calidiusque, quam ſperarem, quam iucundum eſſet,

 Diuae

Diuae Criticae feci ſacra, relinquo, niſi palmis laureisque condecoratus, certe rectae voluntatis mihi conſcius. Licebitne vero huic homini, ab illo theatro recedenti, vbi cruenti ſaepe ludi eduntur non ſine clamore et eiulatu, eadem, qua olim ſolebant in ſpectaculis, voce atque ſpe plauſum poſtulare? Δότε κρότον καὶ πάντες ὑμεῖς μετὰ χαρᾶς κτυπήσατε. Scripſ. Halae Sax. a. 1766. Kal. Octob.

EXPO-

EXPOSITIO
MONIMENTORVM ANTIQVORVM.

Quibus libellum noſtrum non male exornari poſſe credidimus, gemmarum, antiquis ab artificibus ſculptarum, ſigna debeo humanitati et amicitiae Lipperti, cuius nomen nemo eorum ignorabit, qui liberalium artium ſtudia curant, quique et *Dactyliothecae vniuerſalis* editione meritam famam conſecutus eſt, et eruditiſſimo opere de gemmis annulorum veterum, fere iam abſoluto, omnes antiquae doctrinae ſtudioſos magno beneficio ſibi deuinciet. Certe optimi viri diligentia et ingenio magna ex parte eniteſcens laetius in Germania humanitatis elegantiaeque antiquariae ſtudium mirifice adiutum fuiſſe, nunquam obliuiſcetur patria noſtra. Ne vero quisquam haereat in interpretatione ſignorum, quae illae gemmae exhibent, paucis ea explicabimus.

I. in fronte libri quae collocata eſt, gemma Achillem exhibet citharam pulſantem. vid. Iliad. I. v. 186. et Drelincurtii Achillem Homericum p. 85. Illam mirando artificio incidit amethyſto Pamphilus. Eandem et Mariettius, et Stoſchius dederunt. v. *Pierres antiques gravées expliquées par M.r de Stoſch.* t. XLVII. p. 66. Sequenti proxime tabula elegantiſſimus Piccartus imaginem dedit alius gemmae antiquae, quae eundem Achillem citharoedum, licet alio corporis ſtatu, exhibet.

II. Epiſtolae ad ill. Quintum Icilium praefixa gemma habet Herculem laboribus difficillimis ſuperatis geſtantem non, vt Maffeius et alii putant, Amorem, ſed vt ex capite et alis figurae verius coniicit Lippertus, Victoriam humeris. Figura igitur allegorica eſt. Huius ſententiae veritas clare apparet, huius gemmae comparatione inſtituta cum alia, quae datur in opere inſcripto: *A Collection of Gems — taken from the Claſſics by George Ogle.* (Londin. 1741.) tab. XXXVI. In illa Hercules Cupidinem, humeris inſidentem, longe alia ratione ſuſtinet.

III. haec gemma memoriae dicata eſt fortiſſimi Spartani, Othryadis, cuius laudes et hiſtoriam petes ex Herodot. I, 82. Plutarch. Parall. p. 306. et Lucian. Contempl. 24. Eadem gemma exhibetur elegantius, quam nobis licuit, accuratiusque etiam, in opere: *Traité de la Méthode antique de graver en pierres fines* — par *Laur. Natter.* t. XI. p. 19. Qui artium et elegantiae ſtudio tenetur, comparabit proxime ibi ſequentem gemmam, quae idem argumentum habet, cum illa.

IV. Herculi coronam imponit Virtus. Gemmam ſervat Muſeum Farneſianum. conf. Conſtantii Landi *Selector. Numiſm. Expoſit.* p. 61.

V. Perſeus, artificioſa Dioſcoridis manu ſcalptus, fortem animum adumbrat. Eadem gemma apparet in laudato Stoſchii opere tab. XXX. vid. p. 38.

VI. Gemma a Marietto ex Muſeo regis Galliae prolata, exhibet Herculem, Diomedem Thracem interficientem. v. *Recueil des pierres gravées du Cabinet du Roy.* t. LXXVII.

VII. Victoria, vt Nemeſis, facinora heroum lancibus examinat.

VIII. haec gemma elegantiſſime ſculpta ſpeciem Gloriae exhibet pulchram.

CAR-

CARMINA TYRTAEI.

A.

Τεθνάμεναι γὰρ καλὸν ἐπὶ προμάχοισι πε-
σόντα
Ἀνδρὶ ἀγαθὸν, περὶ ᾗ πατρίδι μαρνάμενον.
Τὴν δ' αὐτοῦ προλιπόντα πόλιν καὶ πίονας
ἀγροὺς
Πτωχεύειν πάντων ἐς' ἀνιηρότατον,
Πλαζόμενον σὺν μητρὶ φίλῃ καὶ πατρὶ γέ-
ροντι
Παισί τε σὺν μικροῖς κουριδίῃ τ' ἀλόχῳ.

Ἐχθρὸς γὰρ τοῖσι μετέσσεται, οὓς κεν ἵκηται,
Χρησμοσύνη τ' ἐίκων καὶ συγερῇ πενίῃ·
Αἰσχύνει τε γένος, κατὰ δ' ἀγλαὸν εἶδος ἐλέγχει,
Πᾶσα δ' ἀτιμία καὶ κακότης ἕπεται.
Εἶθ' ὅτως ἀνδρὸς τοι ἀλωμένου οὐδεμί' ὥρη
Γίνεται, οὔτ' αἰδὼς εἰσοπίσω τελέθει.
Θυμῷ γῆς περὶ τῇδε μαχώμεθα καὶ περὶ παίδων
Θνήσκωμεν, ψυχέων μηκέτι φειδόμενοι.
Ὦ νέοι, ἀλλὰ μάχεσθε παρ' ἀλλήλοισι μένοντες,
Μηδὲ φυγῆς αἰσχρᾶς ἄρχετε, μηδὲ φόβου.
Ἀλλὰ μέγαν ποιεῖτε καὶ ἄλκιμον ἐν φρεσὶ θυμὸν,
Μηδὲ φιλοψυχεῖτ' ἀνδράσι μαρνάμενοι.
Τοὺς δὲ παλαιοτέρους, ὧν ἐκέτι γύνατ' ἐλαφρὰ
Μὴ καταλείποντες φεύγετε τοὺς γεραιούς.
Αἰσχρὸν γὰρ δὴ τοῦτο, μετὰ προμάχοισι πεσόντα
Κεῖσθαι πρόσθε νέων ἄνδρα παλαιότερον
Ἤδη λευκὸν ἔχοντα κάρη πολιόν τε γένειον,
Θυμὸν ἀποπνείοντ' ἄλκιμον ἐν κονίῃ,
Αἵμα-

Αἰματοέντ' αἰδοῖα φίλαις ἐν χερσὶν ἔχοντα,
(Αἰσχρὰ τάγ' ὀφθαλμοῖς καὶ νεμεσητὸν ἰδεῖν)
Καὶ χρόα γυμνωθέντα· νέοισι δὲ πάντ' ἐπέοικεν,
Ὄφρ' ἄρα τῆς ἥβης ἀγλαὸν ἄνθος ἔχῃ,
Ἀνδράσι μὲν θυητοῖσιν ἰδεῖν ἐρατὸς δὲ γυναιξὶ
Ζωὸς ἐὼν, καλὸς δ' ἐν προμάχοισι πεσών.
Ἀλλά τις ἔυ διαβὰς μενέτω ποσὶν ἀμφοτέροισι
Στηριχθεὶς ἐπὶ γῆς, χεῖλος ὀδοῦσι δακών.

COMMENTARIVS.

Conſeruauit nobis hoc carmen Lycurgus in orat. contra Leocrat. c. 27. p. 227. editionis Cl. Taylori, e qua nos ſeriem orationis deſcripſimus. editum quoque ab Henr. Stephano inter princ. her. carm. p. 473. et Idyll. p. 27. ab Hertelio, l. c. p. 219. Wintertonio, l. c. p. 441. Lectio l. c. p. 732. De illius elegantia vide quae dicit Robert. Lowth in libro praeclaro de ſacra poeſi Hebraeorum p. 20. edit. Goetting.

Τεθνάμεναι] Vtrum integra ad nos peruenerit haec elegia, an aliqua deſint, haud facile dixerim. Sed nihil puto fere deeſſe. Caue enim ideo carmen truncatum initio cenſeas, quoniam ſtatim ab initio particula γὰρ occurrit. Pulchre obſeruauit attulitque Hoogeveen ad Viger. de idiot. p. 360. ſimilem locum ex Herodoto, vbi in l. II. Dionyſius Phocaenſis ſic orationem orditur: Ἐπὶ ξυρῇ γὰρ τῆς ἀκμῆς ἔχε-

τας ἡμῖν τὰ πράγματα, ἄνδρες Ἴωνες, ἢ ἄνευ ἐλευθέρους, ἢ δούλοισι κ. λ. quanquam de hoc Herodoti loco lege quae Longinus περὶ ὕψ. S. XXII. notauit. Poteſt enim fortaſſe Tyrtaei carmen, quod ad ſententias attinet, eodem modo conſtrui, quo Herodoti locus a Longino ordinatur. Apud Homerum memini non ſemel τὸ γὰρ orationis initio poni. E multis pauca dabimus. Il. A. 122.

Ἀτρεΐδη κύδιστε, φιλοκτεανώτατε πάντων,
Πῶς γάρ τοι δώσουσι γέρας μεγάθυμοι Ἀχαιοί.

Odyſſ. I. 523. ἐγώ μιν ἀμειβόμενος προσέειπον· Ἦ γὰρ δὴ — σε δυναέμην — πέμψαι. K. 501. προσέειπον· Ὦ Κίρκη τίς γὰρ ταύτην ὁδὸν ἡγεμονεύσει. v. 382. προσέειπον· Ὦ Κίρκη τίς γὰρ κεν ἀνὴρ τλαίη κ. λ. vid. v. 337. 226. et 174. Ὦ φίλοι, ἦ γάρ πως καταδυσόμεθ' — Ἀλλ' ἄγετ' — Μνησόμεθα· vbi parum abeſt, quin aſſentiar Euſtathio, ſcribenti: ὁ ποιητὴς ἀρχόμενος ἀπὸ τοῦ γὰρ ἅτα ἐπάγει τὸν, ἀλλὰ, σύνδεσμον, ταυτοδυναμοῦντα τῷ δή. etſi hoc loco Clarkius hanc particulam, ad id, quod eleganter reticeatur, referri dicat. quam obſeruationem, licet non contemnendam, vbique, nec ſatis recte ſemper, ille inculcat. Barneſius tamen, qui hic et alibi ἐκ ἄρ reſcribit, non ferendus eſt. Atque etiam Aelianus in V. H. L. IV. cap. 29. ſic orditur: οὐ γὰρ δὴ δύναμαι πεῖσαι ἐμαυτὸν μὴ γελᾶν. confer quae habent Lambertus Bos de Ellipſ. Gr. p. 593. (ed. Schweb.) et Petr. Moll ad Longi Paſtor. p. 116. quanquam quae hic de emphaſi dicit, non temere probanda ſunt, certe a me, qui illam de emphaſi doctrinam lubenter ſoleo concionatoribus relinquere, qui ſoli ſcire videntur, quae vis lateat in verbis δάκνομαι, σπλαγχνίζομαι etc. ἐρευνᾶν, κολάζομαι, μάχῃ μάχεσθαι, κινδυνεύειν κίνδυνον, de quibus bene diſputat Clericus in Art. Crit. P. II. S. I, 4. adde Clarkium ad Il. O. 201. et lege ea, quae diſputat eleganter Io. Tob. Krebſius in obſeruation. in Nou. Teſtam. e Ioſepho, p. 71. et 238. qui dicit τὸ γὰρ elegantiſſime

in

in principio orationis paullo vehementioris et concitatioris poni, et multa exempla e Ioſepho profert, e quibus memorabile eſt illud B.I. III, 8, 5. vbi Ioſephus veritus, ne Iudaei impetum facerent, eos ab hoc conſilio auocare conatur, orationemque his verbis orditur: *τί γαρ τοσοῦτον σφῶν αὐτῶν, ἑταῖροι, φονεύωμεν*; quorſum, o Socii, propriae caedis tam auidi ſumus? — *τὸ γαὰρ* in interrogationibus orationem orditi notum eſt. Eurip. Ion. 971. *τί γαὰρ μὲ χρὴ δρᾶν.* confer Budaeum in Comment. Gr. L. p. 931. (ed. Steph.) Sic ſolent etiam Latini, Virgil. Georg. IV, 445:

Nam quis te iuuenum confidentiſſime noſtras
Iuſſit adire domos?

etſi me non lateat, hunc locum aliter explicari. vide Donatum ad Terent. Phorm. V, 1, 5. Aen. II, 373:

Feſtinate viri, nam quae tam ſera moratur
Segnities?

Denique apud Plautum in Aulul. V, 4. vbi nihil antea praeceſſit, Lyconides ait: *Certo* enim *ego vocem hic loquentis modo me audire viſus ſum?*

καλὸν] idem eſt quod *πρέπει*, decet, honeſtum, praeclarum eſt. vt apud Sophocl. Antig. 72. *καλόν μοι τῆτο ποιάσῃ θανεῖν.* et in Aiac. 1332. *ἐπεὶ καλὸν μοι τῆδ' ὑπερκονουμένῳ θανεῖν.* vide late de hac verbi vi agentem Alberti in Obſeru. Philolog. p. 107. quemadmodum in vniuerſum *καλῶς θανεῖν* eſſe honeſte mori oſtendit Cl. Weſſelingius in Obſeru. II, 7. p. 167. vt in Sophol. Aiac. 482. *Ἀλλ' ἢ καλῶς ζῆν ἢ καλῶς τεθνηκέναι τὸν ἐυγενῆ χρῆ.* adde Scherpezeelium ad Il. A. 131. et Cuperum in Obſeru. I, 8. Caeterum ſimilis ſententia eſt apud Homerum Il. O. 496. *Οὐ ὀΐω ἀσκηὸς ἀμυνομένῳ περὶ πάτρης τεθνάμεν.* et plura contulerunt Clarkius ad Il. M. 243. *Εἷς οἰωνὸς ἄριστος, ἀμύνεσθαι περὶ πάτρης*, atque Cerda ad Aen. II, 317. XI, 24. et IX, 286. Prope ad noſtri verba accedit elegans locus

apud Polybium XV, 10. p. 973. οἱ μὲν ἀποθανόντες εὐγενῶς ἐν τῇ μάχῃ κάλλιστον ἐνταφιον ἔσχον τὸν ὑπὲρ τῆς πατρίδος θάνατον. οἱ δὲ διαφυγόντες αἴσχιστον καὶ ἐλεεινότατον τὸν ἐπίλοιπον βίον. Pariter Simonides de caesis ad Thermopylas Spartanis pro patria, apud Diodorum Sic. L. XI. T. I. p. 412. ed. Wesſel. Τῶν ἐν Θερμοπύλαις θανόντων εὐκλεὴς μὲν ἡ τύχα, καλὸς δ' ὁ πότμος, βωμὸς δ' ὁ τάφος, προγόνων δὲ μνᾶσις, ὁ δ' ὕπατος ἔπαινος. ἐνταφιον δὲ τοιοῦτον οὐτ' ἐνδὴς, οὐδ' ὁ παναμάτωρ ἀμαυρώσει χρόνος ἀνδρῶν ἀγαθῶν· ὁ δὲ σηκὸς οἰκητὰν εὐδοξίαν Ἑλλάδος ἔλατο. μαρτυρεῖ δὲ Λεωνίδας, ὁ Σπάρτας βασιλεὺς, ἀρετᾶς μέγαν λελοιπὼς κόσμον, ἀενάον τε κλέος. Quintus Cal. X, 43.

Εὐκλειῶς μὲν ὀλέσθαι ἀμυνομένους περὶ πάτρης.
Βέλτερον, ἢ μείναντας ἀίζυρῶς ἀπολέσθαι.

Illud Horatii III, 2, 13. *Dulce et decorum eſt pro patria mori*, notum eſt. Noſter quoque Lotichius cecinit: I, 9, 25.

Ianique tubae lituique ſonant, lacrimoſa valete
Omina: pro patria dulce piumque mori.

Ἀνδρὶ ἀγαθὸν] explico *virum fortem, ſtrenuam* etc. nam hanc vim habet verbum ἀγαθὸς. vid. Abreſch in Dilucidat Thucydid. p. 543. Aelianus V. H. IX, 38. ἐπόθει γὰρ κτῆμα ἀγαθὲ στρατιώτῃ ᾧ συνῆδεν ἐκεῖνος τὰ τῶν ἀγαθῶν ἀνδρῶν κλέα. copioſe hanc ſignificationem etiam adſtruit Perizonius ad V. H. VII, 8. καὶ τὰς πολεμικὰς καὶ ἀγαθὰς· vbi recte refutat Fabrum eiicientem hanc vocem, et probat Vulteii interpretationem: *viros bellicoſos et fortes.* vide praeter Bern. Martini Var. Lect. I, 12. p. 27. (ed. Kemp.) Indicem Aeliani, atque Weſſeling. ad Diodor. Sic. L. XV. p. 27. συναναγκάζειν τοὺς ἐναντίους ἄνδρας ἀγαθοὺς γίνεσθαι πρὸς τὸν ἐκ χειρὸς κίνδυνον. Quemadmodum etiam Latinis *meliores* ſunt fortiores, notante Lambino ad Horat. I, 15. 28. *Tydides melior patre*, ita quoque κρέσσονες Graecis,

cis, docente Rittershuſio ad Oppian. p. 342. Non ſolum vero ἀγαθὸς ſic vſurpatur, vt apud Lyſiam II. p. 56. οἱ μὲν αὐτοὶ πολλαχῇ ἀγαθοὶ γεγενημένοι, *cum illi plurimis in locis rem ipſi fortiter geſſiſſent;* et Polybium XV, 10. p. 972. Ἠξίου γὰρ μνημονεύοντας τῶν προγεγονότων ἀγώνων ἄνδρας ἀγαθοὺς γίγνεσθαι, σοφῶν καὶ τῆς πατρίδος ἀξίους, ſed etiam καλὸς. vt Aelian. V. H. VI, 2. τὰ μὲν πρῶτα ἐμάχετο ἔυ καὶ καλῶς· *bene et ſtrenue.* Apud Latinos *bonus* eandem ſignificationem habet. vid. Seruius ad Aen. I, 195. et *pulcher* dicitur pro forti, quod docet Burmannus ad Aen. VII, 656. Contra κακὸς vſurpatur de timidis et ignauis: Sic apud Sophocl. Aiac. 458. εἰ δέ τις θεῶν βλάπτοι, φύγοι γ' ἂν χὠ κακὸς τὸν κρείσσονα: in Philoctet. 1349. κακοὺς ὄντας πρὸς αἰχμὴν, ἐν δὲ τοῖς λόγοις θρασεῖς. Il. Δ. 299. κακοὺς δ' ἐς μέσσον ἔλασσεν Ὄφρα καὶ οὐκ ἐθέλων τις ἀναγκαίῃ πολεμίζῃ. et Il. B. 365. Γνώσῃ ἔπειθ' ὃς θ' ἡγεμόνων κακὸς, ὅς τε καὶ λαῶν Ἠδ' ὅσκ' ἐσθλὸς ἔῃσι· vbi Scholiaſt. κακὸς· δειλὸς, ἀθενὴς· ἐσθλὸς· ἀγαθὸς, ἀνδρεῖος· Pariter idem ad v. 190. ὅν σε ἔοικε κακὸν ὡς δειδίσσεσθαι, notat, ὡς κακὸν καὶ ἄνανδρον, et ad v. 368. ἀνδρῶν κακότητι, ſcribit: κακίᾳ, δειλίᾳ. Sic etiam κάκη eſt ignauia notante Steph. Berglero ad Ariſtoph. Aues, 542. Hinc deinde deſcendit compoſitum verbum ἀνδραγαθία: quod Car. Girardus ad Ariſtoph. Plut. 191. exponit per ſtudium et voluntatem rerum honeſtarum viriliter et ſtrenue peragendarum. ſaepe ſimpliciter indicat fortitudinem: vt apud Thucyd. II. 42. τὴν ἐς πολέμιους ὑπὲρ τῆς πατρίδος ἀνδραγαθίαν προὔθεσθε· et apud eundem III, 40. eſt ἀνδραγαθίζεσθαι. Apud Plutarchum in Apophth. Lac. p. 221. Senex Laconicus inquit: ἀλλ' οὗτοι κάλλιον θάνατον ἀποθανεῖμαι ὑπὲρ Σπάρτης ἀνδραγαθῶν· Eſt enim ἀνὴρ ſaepe idem, qui vir fortis, bellicoſus, et intrepidus. Inde apud Thucyd. III, 14. γίγνεσθε δὲ ἄνδρες· vbi Scholi· ἀνδρεῖοι, πρόθυμοι, et idem ad VI, 69. ἀνδρεία νῦν λέγει τὸ θάρσος. et frequenter apud Homerum: ἀνέρες ἐστὲ, καὶ ἄλκιμον ἦτορ ἔλεσθε. vid. Euſtathium ad Il. Δ. p. 1058. et E. p. 1242. ed. Polit. Gatakerum ad Antonin. IV, 3. p. 129. (qui non ſemel

ſic, vt II, 5. *Φρόντιζε σιβαρῶς ὡς Ρωμαῖος καὶ ἄρρην*, et III, 5. *ὁ ἐν σοὶ θεὸς ἔστω προσάτης ζώου ἄρρενος, καὶ πρεσβύτα, καὶ πολιτικοῦ καὶ Ρωμαίᾳ*, vbi eadem vis eſt verbi Ῥωμαῖος.) Steph. Berglerum ad Ariſtoph. Equit. 178. et 391. Io. Vptonum ad Epictetum p. 13. et Weſſeling. ad Herodot. L. VIII, 88. p. 660. vbi narratur Xerxis vox: *οἱ μὲν ἄνδρες γεγόνασί μοι γυναῖκες, αἱ δὲ γυναῖκες ἄνδρες.* Pariter Latini verbum *vir* hoc ſenſu ponunt. Exempla quaerentibus dabunt Barthius in Aduerſar. p. 108. Cortius ad Salluſt. B. C. XL, 3. Snakenburg ad Curt. IX, 7, 17. Freinshemius in Ind. h. v. Drakenborch. ad Liu. III, 67, 3. Aug. van Staveren ad Fulgent. p. 746. et Valkenarius ad Herodot. L. VII. p. 604. Contra vt Petrus Petitus in Miſcell. Obſeru. III, 15. bene obſeruat, *ἄνθρωπος* ſaepe de hominibus vilibus admodum et contemtis dicitur.

περὶ ᾗ πατρίδι] Sic ſaepe Homerus, etſi noſter et infra, 14. *γῆς περὶ τῆσδε μαχώμεθα*, et alio loco *μάχεσθαι γῆς περὶ*. Euſtathius quidem ad Odyſſ. P. 471.

Ὅππότ' ἀνὴρ περὶ οἷσι μαχεσόμενος κτεάτεσσι
Βλήεται, ἢ περὶ βουσὶν,

notat: *κακῶς δὲ ἡ περὶ πρόθεσις μετὰ δοτικῆς λέγεται ἐν τῷ περὶ κτήμασι καὶ περὶ βουσὶν* ſed vide ibi Clarkium, et ad Odyſſ. B. 245. *ἀργαλέον δὲ — μαχήσασθαι περὶ δαιτί.* confer Abreſchium in Diluc. Thucyd. p. 483. et inprimis p. 600. Graeci etiam hoc ſignificatu ponunt *πρὸ* pro *ὑπὲρ*. vt Il. Θ. 57. *μέμασαν δὲ καὶ ὡς ὑσμῖνι μάχεσθαι πρότε παίδων καὶ πρὸ γυναικῶν* vid. Barneſium ad Eurip. Alceſt. 326.

Πτώχευσαν] De differentia inter *πτωχεύειν* et *πενίαν* vide Ariſtophan. in Plut. 549. et Kuhnium in Indic. Aelian. ſ. v. *πενία*.

ἀνιηρότατον] Propriam verbi *ἀνιηρὸς* vim explicat Valkenarius ad Herodot. L. III. p. 251. Praeterea notum eſt

eſt cuiuis, ni fallor, illud Homeri in Odyſſ. O, 342. πλωκτοσύνης δ' οὐκ ἔστι κακώτερον ἄλλο βροτοῖσιν. Similis ſententia eſt apud Euripidem in Phoeniſſ. 391. Τί τὸ στέρεσθαι πατρίδος ἢ κακὸν μέγα; Μέγιστον· ἔργῳ δ' ἐστὶ μᾶζον ἢ λόγῳ· et in Electr. 1314. Καὶ τίνες ἄλλαι σοναχαὶ μάζους ἢ γῆς πατρίας ὅρον ἐκλιπεῖν; vbi laudat Barneſius ex Oppian. Halieut. I, 277.

Οὐδ' ἀλεγεινότερον καὶ κύντερον, ὅσσον ἀνάγκη
Φυσίπολιν πάτρης τελέσῃ βίον ἀλγινόεντα
Ξεῖνον ἐν ἀλλοδαποῖσιν ἀτιμίης ζυγὸν ἕλκων·

ad quem locum video plura contuliſſe Conr. Rittershuſium, quibus tantum duo loca e Quinto Calabro addam, qui II, 38. inquit:

. . . . . ἐπεὶ πολὺ λώϊον ἐξὶ
Θαρσαλέως ἀπολέσθαι ἀνὰ κλόνον, ἢὲ φυγόντας
Ζώειν ἀλλοδαποῖσι παρ' ἀνδράσιν αἰχὲ ἔχοντας,

et 59.

Μήτε πόληος ἐῆς ἀπὸ τῆλε φυγόντες
Ἀΐσσεσθε πολλὰ φέρωμεν ἀναγκείῃ ὑπὸ λυγρῇ,
Ἀλλοδαπὴν περόωντες ἐπὶ χθόνα.

quae pulchre exprimunt Tyrtaei ſententiam. Elegantiſſime cecinit quoque ille, qui Muſis charus et iucundus omnibus, pulchram petiit per vulnera mortem, Kleiſtius:

Den, der fürs Vaterland den Tod nicht ſcheut,
Erwartet dort ſein Himmel, hier ſein Ruhm:
Und Schand erwartet jeden feigen Mann.

κουριδίη] Euſtathius ad Il. A. p. 127. ed. Polit. Κουριδίη δ' ἄλοχος, ἣν τις πόρην ἔτι ὖσαν ἠγάγετο, ἀ μὴν ἤ ἑτέρῳ προσυζευχθεῖσαν ἀς γάμου, ἢ ἧς ἄπαις γραῦν.

Ἐχθρὸς

Ἐχθρὸς] Quid poteſt propius ad verba et ſententiam Tyrtaei accedere, quam illa Theognidis, cuius verſus, vt multis exemplis apparebit, ſaepe quam proxime accedunt ad Tyrtaeanos: v. 209.

Οὐδεὶς τοι φεύγοντι φίλος καὶ πιστὸς ἑταῖρος,
Τῆς δὲ φυγῆς ἐστὶν τοῦτ' ἀνιηρότερον·

Pertinet huc etiam egregium σχόλιον, quod ſeruauit Athenaeus L. XV. c. 14. p. 695. Ἀδμήτου λόγον, ὦ ταῖρε μαθών, τὸς ἀγαθὸς φίλει, τῶν δειλῶν δ' ἀπέχου, γνοὺς ὅτι δειλοῖς ὀλίγη χάρις. Vnde quoque Nic. Damaſcenus de moribus Graecorum dicit: in (Theſ. Gron. T. VI. p. 3855.) Αἰσχρὸν δέ ἐστι δειλῶν φύσημονον ἢ συγγυμναστὴν ἢ φίλον γενέσθαι.

Ἐχθρὸς γὰρ] Variè tentarunt et legerunt viri docti hunc locum. Steph. Hert. Wint. Ἐχθρὸς μὲν γὰρ, quibus Taylorus etiam accedit, addita ſimul alia lectione, quaeque mihi omnium optima videtur: Ἔχθιστος γὰρ τοῖσι. Certe magis haec placet emendatione Scaligeri, ab eodem notata, Ἐχθρὸς γὰρ τούτοισι μετέσσεται. Melanchthon legit γὰρ δὴ. Oſius edidit: Ἐχθρὸς γὰρ καὶ τοῖσι —

Ἔχων] Il. N. 224. οὔτε τις ὄκνῳ Εἴκων ἀνδάνεται πόλεμον. Od. Ξ. 158. Ὃς πείνῃ ἔχων ἀπατήλια βάζει. Thucyd. VIII. 27. Οὐδέποτε τῷ αἰσχρῷ ὀνείδει ἄξας ἀλόγως διακινδυνεύσαν. Alio verbo, ſed pari ſententia, rem' elocutus eſt Theognis v. 177. πᾶς γὰρ ἀνὴρ πενίῃ δεδμημένος οὔτε τι ἔπεσι — δύναται· quem totum locum cum hoc comparabis, et addes v. 649. ſequ. Sed clariſſime v. 388.

Τολμᾷ δ' οὐκ ἐθέλων αἴσχεα πολλὰ φέρειν
Χρησμοσύνη εἴκων, ἣ δὴ κακὰ πόλλὰ δι-
δάσκει.

adde Euſtath. ad Il. Ω, 42.

Αἰσχύνα κ. λ.] ad illuſtrandum hunc locum faciunt, quae attulit Berglerus ad Ariſtoph. Aues, 1451.

ἀτιμία] Steph. Hert. Wintert. Melanchth. ἀθυμία. Scal. ἀθυμίη. Ald. ἀτυμία forte pro ἀθυμία. etiam in edit. Lycurgi, edita Vitebergae a Io. Lufft a. 1568. ἀθυμία. Sed omnes, quantum iudico, minus recte. Sermonem eſſe apparet de turpitudine et ignominia, quae perferenda ſit homini ignauo, timidoque, non de deſperatione animi. Et ipſa res noſtram opinionem confirmat. Erat enim legibus iis, qui ſtationem reliquerant turpiterque aufugerant, ἀτιμία conſtituta, vid. Taylorum in Lect. Lyſiac. p. 716. et 715. ἄτιμον ἔναγ τὸν τὰ ὅπλα ἀποβεβληκότα, atque Spanhemium ad Iulian. Orat. p. 239. Facit etiam huc inprimis Andocides in Orat. I. p. 207. ed. Hanou. Οἱ δὲ ἄτιμοι ἦσαν, καὶ τίνα τρόπον ἕκαστοι ἐγὼ ὑμῖν διδάξω — οἱ μὲν ἀργύριον ὀφάλοντες τῷ δημοσίῳ — ἦς μὲν τρόπος οὗτος ἀτιμίας ἦν ἕτερος δὲ, ὧν τὰ μὲν σώματα ἄτιμα ἦν, τὴν δὲ οὐσίαν ἔσχον καὶ ἐκέκτυντο· οὗτοι δ' ἂν ἦσαν ὁπόσοι κλοπῆς ἢ δώρων ὤφλοιεν· τούτους ἔδει καὶ αὐτὸς καὶ τὰς ἐκ τούτων ἀτίμους ἔναγ. καὶ ὁπόσοι λίποιεν τὴν τάξιν, ἢ στρατείας, ἢ δειλίας, ἢ ναυμαχίας (ſed ſine dubio legendum eſt ἀμαχίας) ὤφλοιεν, ἢ τὴν ἀσπίδα ἀποβάλοιεν· — οὗτοι πάντες ἄτιμοι ἦσαν τὰ σώματα. Porro Xenophon de rep. Laced. p. 684. narrat quaecunque apud Lacedaemonios mala ſint ignauo, vt ἐν δὲ τῇ Λακεδαίμονι πᾶς μὲν ἄν τις αἰσχυνθείη τὸν κακὸν σύσκηνον παραλαβεῖν, πᾶς δ' ἄν ἐν παλαίσμασι συγγυμνασθῆναι, et tandem, recenſitis infamiae generibus, concludit: Τοιαύτης τοῖς κακοῖς ἀτιμίας ἐπικαμένης. Deinde etiam, quid poteſt noſtram opinionem melius firmare iis, quae Herodotus dicit L. VII, 229. de Ariſtodemo, qui ignauiter apud Thermopylas rem geſſerat: ἀπονοσήσας δὲ ἐς Λακεδαίμονα ὁ Ἀριστόδημος, ὄνειδός τε εἶχε καὶ ἀτιμίην· πάσχων δὲ τοιάδε ἠτίμωτο· οὔτε οἱ πῦρ οὐδεὶς ἔνανε Σπαρτιητέων, οὔτε διελέγετο, ὄνειδός τε εἶχε ὁ τρέσας Ἀριστόδημος καλεόμενος. vbi vide Valkenarium p. 614. Quae quidem ſufficere arbitror

arbitror ad receptam lectionem ſtabiliendam. conſule Weſſelingium ad Diod. Sic. II. p. 372. Ceterum cum de crimine λιποταξίας, tum de ἀτιμία, confer Lyſiae oration. contra Alcibiadem, κατ' Ἀνδοκίδου ἀσεβείας. et Taylorum pag. 107. Marklandum ad Or. XII, p. 560. Harpocration. ſ. v. ἄτιμος, et Saluinum ad Euſtath. T. I. p. 150. copioſiſſime verbum ἄτιμος explicat Taylor ad Demoſthen. T. II. p. 310. Quid vero ſit ἀθυμία oſtendit Georg. d'Arnaud in Specimine Animaduerſ. Criticar. p. 176.

ἀλωμένου] male Ald. Oſ. Hert. ἀλωμένου.

ὥρη] — Oſ. οὐδὲ μί — Harpocration p. 261. ὀλιγωρήσετε ἀντὶ τοῦ ἀμελήσετε. Δημοσθένης Φιλιππικοῖς· ὀλιγωρεῖν γὰρ λέγεται τὸ ὀλίγην ὥραν ἔχειν· — ὥρα δ' ἐστὶν ἡ φροντίς· Heſiodus in ἔργ. 30. ὥρη γάρ τ' ὀλίγη πέλεται νεικέων τ' ἀγορέωντε, pro quo male vult Clericus ὤρη. vide Graevium Lect. Heſiod. p. 6. et Annam Fabri ad Callimach. H. in Del. 314.

Γίνεται] Steph. Hert. Wint. γίγνεται, vt ſemper, quod ſemel monuiſſe ſufficiat. Moeris: γίγνεται ἀττικῶς· γίνεται ἑλληνικῶς· vid. Valkenarium ad Eurip. Phoeniſſ. v. 743. et 1396.

Θυμῷ] id eſt, animoſo, alacri impetu, ſtrenua virtute, fortitudine, ardore. fere vt Latini vſurpant verbum *animus*. vid. Burmannum, ad Virg. Aen. II, 617. et 261. *Nunc animis opus, Aenea, nunc pectore toto.* atque Barthium ad Statii Silu. II, 1, 169. et Theb. III, 8. ſed nunc ſubſiſtamus in Graecis. Thucydides II, 11. οἱ λογισμῷ ἐλάχιστα χρώμενοι θυμῷ πλεῖστα ἐς ἔργον καθίσανται; *ſummo animi impetu rem aggrediuntur*. Hinc verbum θυμομαχεῖν, de quo praeter Budaeum in Comment. Gr. L. p. 1179. qui interpretatur: animoſe et ad internecionem vsque dimicare, conſule Raphelium in Annot. ex Polyb. et Arr. ad Act. XII, 20. vbi recte eos refutat, qui explicant, animo bellum meditari, et hoc verbum de ipſo pugnandi

gnandi ardore, et animi vel ad vincendum, vel ad moriendum obſtinatione vſurpari docet, eandemque vim verbi ψυχομαχεῖν eſſe oſtendit. Omnium, puto optime de illo verbo egit Alberti ad Heſych. ſ. v. θυμοειδὴς: et Raphelii ſententiam inprimis ſtabilire mihi videtur Diodor. Sic. L. XVII. p. 184. οἱ δὲ καὶ μέχρι τῆς ἐσχάτης ἀναπνοῆς θυμομαχοῦντες, τὸ ζῆν πρότερον ἢ τὴν ἀρετὴν ἔλαπον. in eiusdem fragmentis p. 639. legitur: ὁ γὰρ ἐν αὐτῷ τῷ θυμομαχεῖν ἐμφρόνως ὑπομένων τὸ δεινόν. Apud Quintum Calabr. IX, 205. eſt:

Οὐδὲ μὲν ἐθλοῖς
Τρώων ἡγεμόνεσσι δέος πέλεν ἀλλὰ καὶ αὐτοὶ
Ἐκ θυμοῖο μάχοντο.

adde Abreſch. in Animadu. ad Aeſchyl. p. 147. De formula hac ἐκ θυμοῦ vide Stanleium ad Aeſchyl. Agamemn. 48. pro quo etiam dicunt ἐκ ψυχῆς· quod explicat Scholiaſtes Theocriti ad Id. VIII, 35. βόσκοι τ' ἐκ ψυχᾶς τὰς ἀμνίδας, ſic: ἐξ ὅλης τῆς προθυμίας· ἐκ ψυχῆς ποιεῖ τὶς τόδε, ἤγουν ἑκὼν καὶ ἀφ' ἑαυτῷ κινούμενος· οὐκ ἐκ ψυχῆς δὲ ποιεῖ, ἤγουν, ἄκων καὶ σὺν βίᾳ τινὶ, καὶ ἐκ ἀφ ἑαυτῷ κινέμενος· Apud Antoninum frequenter occurrit ἐξ ὅλης τῆς ψυχῆς· vid. Gatakerum ad eum, IV, 31. p. 157.

ψυχέων] Duplici modo videtur mihi hic locus exponi poſſe: Siue, ne parcite vobis, ſiue, ne parcite vitae veſtrae. Vtraque tamen interpretatio eodem redit. verbum ψυχαὶ pro hominibus ipſis ſaepe ponitur, vt in Lyſiae orat. II. p. 51. τὰς δ' αὐτῶν ψυχὰς ὀλίγας ὄυσας ἀντιτάξαντες τῷ πλήθει τῷ τῆς Ἀσίας et Euripid. Androm. 611. ψυχὰς δὲ ποινὰς καθαρὰς ἀπόλεσας: quemadmodum etiam Latini ſic dicunt, vt Lucanus I, 447.

Qui fortes animas belloque peremtas
Laudibus in longum vates dimittitis aeuum.

Virg. Aen. XI, 24. *Ite, ait, egregias animas — decorate ſupremis muneribus.* Statius Theb. VIII, 666.

Ille

Ille ego inexpletis ſolas qui caedibus hauſi
Quinquaginta animas.

vid. Rappoltum ad Horat. c. 16. p. 142. Stollbergium ad Sophocl. Aiac. p. 198. Gatakerum ad Antonin. V, 32. p. 214. Barneſium ad Eurip. Herc. Fur. 452. Ἦ τίς ταλαίνης τῆς ἐμῆς ψυχῆς φονεύς. Schwarzium ad Olear. de ſtilo N. T. p. 26. et Burman. ad Virg. Aen. III, 67. ſed altera potius hoc loco ſignificatio mihi placet, qua ψυχὴ ſumitur pro ζωῇ. vt Il. Ω. 168. ψυχὰς ὀλέσαντες· X. 161. περὶ ψυχῆς θέον Ἕκτορος ἱπποδάμοιο. Eurip. Heracl. 14. πόλις μὲν οἴχεται, ψυχὴ δ' ἐσώθη· Aelianus V. H. X, 6. ὀφέλεσι καὶ ἐκεῖνοι τὴν ψυχὴν πᾶσιν, et XIV, 43. ὑπὲρ ἀνθρώπου ψυχῆς διαλογίζεσθαι. *de hominis vita decernere.* vid. Barneſium ad Eurip. Alceſt. 301. nam Euripides frequenter hoc verbum hoc ſenſu poſuit, vt in Heraclid. 984. Ion. 1498. Troad. 899. γνῶμαι τίνες Ἕλησι, καί σοι, τῆς ἐμῆς ψυχῆς περί. et alibi. add. Alberti in Obſeru. p. 59. Elsnerum ad Act. Apoſt. II, 41. Trillerum in Obſeru. Crit. p. 351. et Marklandum ad Lyſiae Or. VI. p. 546.

ἀλλὰ μάχεσθε] Notent tirones h. l. ἀλλὰ eſſe idem quod *itaque*, *igitur*, vimque adhortandi excitandique habere, docentibus hoc Kuſtero ad Ariſtoph. Equit. 202. Vigero de Idiot. C. VIII, S. I, 12. qui laudat e Dionyſ. Halic. οἱ μὲν ἄντικρυς ἐπίοντες, οἱ δὲ κατόπιν, ἀλλ' ἴτε σὺν πολλῇ καταφρονήσει ἐπ' αὐτούς, et Elsnero ad Act. XI, 20. vbi praeter alia adfert locum Arriani, Exped. V, 26. Ἀλλὰ παραμένατε, ἄνδρες.

ἄρχετε] Inſeruit hoc verbum tantummodo periphraſi. Senſus idem eſt, ac ſi ſimpliciter poeta dixiſſet: ne fugiatis, ne timeatis. vid. Abreſch. in Dilucid. Thucyd. p. 614. Eadem ratio eſt apud Latinos τὸ *coepi*. veluti apud Cornelium in Pauſ. IV, 6. *Tanto magis — orare coepit, ne enuntiaret.* Con. V, 2. *clam dare operam coepit, vt reſtitueret.* vid. Cortium ad Salluſt. B. C. VII, 1. Erhardum ad Petron. 6. p. 41. Fr. Pithoeum ad

ad eundem 7. p. 43. atque Barthium 79. p. 508. et Munckerum ad Hygin. Fab. IV, p. 26. adde Hutchinſonium ad Cyropaediam. I. p. 5. Ἀνηρτήσατο δὲ τοσαῦτα φῦλα ὅσα καὶ διελθεῖν ἔργον ἐστὶν ὅποι ἄν ἄρξηταί τις πορεύεσθαι ἀπὸ τῶν βασιλέων, ἥν τε πρὸς ἕω, κ. λ. vertitur: *Tot autem nationes ſibi deuinxit, quot vel percurrere operoſum fuerit, quocunque quis ire a regia coeperit.* non recte. nam illud καὶ clare indicat, διελθεῖν eſſe reddendum: *recenſere, enarrare, oratione perſequi.* vt Graeci etiam διεξιέναι vſurpant. vide Godofr. Olearium ad Philoſtr. de Vit. Soph. I, 20, 2. nam ſermo non eſt de arduo negotio, quale ſuſcipit vel exiguam regionem peragraturus, ſed de leuiore. quale eſt, ſi quis oratione tantum enarret vrbes et regna. vnde dixit: *vel:* ſed obſtat huic meae interpretationi verbum πορεύεσθαι, cui neſcio an tribui poſſit ſignificatio: *mente percurrere.* quanquam ſcio poetica verba ſaepe vſurpaſſe Xenophontem, vt (Cyrop. p. 172.) βροντὴ ἐφθέγξατο, (ibid. p. 194.) πανῇν συμμάχων, (Exped. p. 265.) ἐκκυμαίνειν, de phalange, et alia. ſed neque poetice ſic dici poſſe arbitror. Quare ſequor editionem Aldinam, in qua deeſt verbum πορεύεσθαι, et locum intelligo non de itinere, ſed de enarratione.

ἐν φρεσὶ θυμὸν] Graecorum poetarum propria dicendi formula, quae ſaepe apud Homerum occurrit, vt Il. I, 624. Ἀχιλεὺς Ἄγριον ἐν στήθεσσι θέτο μεγαλήτορα θυμόν. et 635. σὺ δ' ἴλαον ἔνθεο θυμόν, Homerique ad imitationem apud Quintum Cal. VIII, 15. ἀρήϊον ἐν φρεσὶ θυμὸν θέντες. quam bene illuſtrat Graeuius in Lect. Heſiod. cap. 8. p. 41. comparatque cum formula Catulli:

Nec potis eſt dulces Muſarum exponere foetus
Mens animi.

quanquam neſcio an recte. Sic Graeci καρδία et θυμὸς ſaepe iungunt; multis exemplis datis a Schradero ad Muſaeum, c. 9. p. 192. Ad rationem formulae ποιεῖτε — θυμὸν — plenius intelligendam faciunt, quae notauit Valkenarius ad Herodot. L. III.

p. 206. ἀντίκα ὁ Καμβύσης ὀργὴν ποιησάμενος (id eſt, ὀργισθεὶς) ἐστρατεύετο ἐπὶ τοὺς Αἰθιόπας.

φιλοψυχεῖτ'] apud Iohan. XII, 25. eſt φιλεῖν τὴν ψυχὴν αὐτῆς de qua formula vid. Ier. Marklandum Coniect. ad Lyſiae Orat. II. p. 437. quod notent defenſores puritatis ſtili Noui Teſt. viri ſumme reuerendi, et mehercle! acutiſſimi, certe oculis auribusque ſani. Sed obſeruaui etiam illud verbum apud alios. vt apud Eurip. Heraclid. 519. αὐτοὶ φιλοψυχῆντες et 534. φιλοψυχῆσ' ἐγὼ· qui tamen etiam in Alceſt. 703. νόμιζε δ' ἐι σὺ τὴν σαυτῆς φιλεῖς ψυχὴν, φιλεῖν ἅπαντας. apud Lyſiam, Or. II, 44. ἄνδρες δ' ἀγαθοὶ γενόμενοι καὶ τῶν μὲν σωμάτων ἀφειδήσαντες, ὑπὲρ δὲ τῆς ἀρετῆς ἀ φιλοψυχήσαντες ἔστησαν μὲν τρόπαια κ. λ. Diodorum Sic. L. III. p. 199. de Troglodytis: μέγιστον τῶν κακῶν ἡγῆνται, τὸ φιλοψυχεῖν τὸν μηδὲν ἄξιον τῆς ζῆν πράττειν δυνάμενον. et XX. p. 430. ὑπομεῖναι τι παθεῖν ἄτοπον, ἕνεκα τοῦ φιλοψυχεῖν, et Antoninum X, 8. λίαν ἐστὶν ἀναιδὴς καὶ φιλοψύχου, et VII, 46. μὴ γὰρ τοῦτο μὲν, τὸ ζῆν ὅσον δὴ χρόνον, τόνγε ὡς ἀληθῶς ἄνδρα εὐκτέον ἐστὶ καὶ οὐ φιλοψυχητέον, quod comparat Gatakerus cum Act. XII, 24, et Apocal. XII, 11.

Τὰς δὲ παλαιοτέρας] non probo interpret. Latinam: *Veteranis grandaeuis relictis.* puto potius ita hunc locum eſſe capiendum: *quod autem ad ſenes attinet etc.* et hanc dicendi rationem cognoſcere cupientes ablego ad notas Duckeri ad Thucyd. II, 62. Perizonii ad Aelian. V. H. II, 13. Lamb. Boſii ad Luc. II, 43. Dorvillii ad Chariton. p. 464. 642. 669. Weſſelingii ad Herodot. L. IX. p. 691. Sic in Dialogo Aeſchinis, Axiochus inſcripto, S. 5. νόσας δὲ καὶ φλεγμονὰς τῶν αἰδοίων, ἔτι δὲ τὰς ἐντὸς κακότητας, recte operoſiſſimum Fiſcherum dicere, bene ſe habere lectionem hanc, nec ordine feciſſe Wolfium, τί λέγω e coniectura in textum verborum recipientem, iam alio loco notauimus.

γύαι' ἑλαφραὶ] Il. N. 61. Γυῖα δ' ἐθηκεν ἐλαφρά. ſed γυῖα de omnibus dici membris docere poteſt Erneſti ad Callimach. H. in Dian. 177. p. 127. vide nos paullo poſt.

Ἤδη

Ἤδη κ. λ.] Similiter fere apud Homer. Il. Ω. 516. ὀικτείρων πολιόν τε κάρη πολιόν τε γένειον: Ouidius autem in Metam. VIII. 528.

Puluere canitiem genitor vultusque ſeniles
Foedat humi fuſus.

Αἰματοέντ'] valde mihi hic locus placet, elegantiſſimeque poeta ſummum pudoris verecundiaeque ſtudium in ipſa morte indicare videtur. De hoc decori in moribundis ſtudio plura collegerunt viri doctiſſimi, Cortius et Geſnerus ad Plin. Ep. IV, 11, 9. de virgine Veſtali Domitiani iuſſu miſero ſupplicio affecta, quaeque, *quum in illud ſubterraneum cubiculum demitteretur, haeſiſſetque deſcendenti ſtola, vertit ſe ac recollegit.* Pariter de Olympiade, Alexandri matre, Iuſtinus XIV, 6, 12. memoriae prodidit: *inſuper exſpirans capillis et veſte crura contexiſſe fertur, ne quid poſſet in corpore eius indecorum videri.* vide plura apud Rittershuſium ad Oppian. Hal. II, 641. et Stanleium ad Aeſchyli Agamemn. 241. et adde Iac. a Cruce ad Ouid. Met. XIII, 479.

Tunc quoque cura fuit partes velare tegendas
Cum caderet, caſtique decus ſeruare pudoris.

quibus tantummodo duo loca addemus: vnum e Quinto Calabro, qui I, 620. de Pentheſilea vulnerata inquit:

Εὐκαλέως ἐριπῆσα κατ' ἄδεος· οὐδέ οἱ αἰδὼς
Ἤχυνεν δέμας ἠὺ: τάθη δ' ἐπὶ νηδύα μακρὴν:

alterum e recentiori poeta, (nam quid imitemur eorum ſiue moroſitatem, ſiue ſtultam ignorantiam, qui vetera tantum legunt, recentiora, eaque fortaſſe non deteriora, ſpernunt et negligunt?) Ita igitur La Fontaine:

Elle tombe, & tombant range ſes vétemens,
Dernier trait de pudeur, même au dernier moment.

Denique erudite obſeruauit magnus Caſaubonus ad Sueton. Neron. c. 49. qui carnificis manu puniendi

 fuerint,

fuerint, quique aliqua neceſſitate coacti ſe intereme-
rint, in ſcrobibus praeparatis ſaepe ſolitos ſedere,
vt poſt vulnus acceptum caſus ἀσχήμων euitaretur.

φίλαις] hoc verbum cum hoc, tum aliis locis nihil ſignificat aliud, quam *ſuis*. vide omnino Dan. Heinſium in Lect. Theocr. cap. V. vbi dicit φιλὸν et ἐμὸν ſiue ἴδιον eſſe ſaepe παράλληλα, atque praeter alia addit: *cuius rei ignoratione ſaepe in Homero peccatum eſt.* Vere profecto. vt Il. Υ. 472. ἕως φίλον ὤλεσε θυμόν. Φ. 201. ἐπεὶ φίλον ἦτορ ἀπηύρα. 389. ἐγέλασσε δὲ οἱ φίλον ἦτορ. 425. λύτο γούνατα καὶ φίλον ἦτορ. 562. ἀλλά τίη μοι ταῦτα φίλος διελέξατο θυμός. et ſic ſaepiſſime. in quibus omnibus locis vulgares interpretes ſtulte ſcripſerunt: *charum cor.* quod quid eſſet, ne ipſi quidem intelligere potuerunt. Neque probo verba Scholiaſtae Homeri, qui ad Il. Γ. 31. κατεπλήγη φίλον ἦτορ notat: τὴν προσφιλεστάτην αὐτοῦ ψυχήν. et ad Ε, 250 μήπως φίλον ἦτορ ὀλέσσῃς ſcribit: τὴν προσφιλεστάτην ψυχήν. Vtroque loco reddenda haec vox eſt per *ſuus*. confer Steph. Berglerum in Actis Erud. Lipſienſ. a. 1719. p. 501. Scherpezeelium ad Il. A. 569. et 351. Dorvillium ad Chariton. p. 101. Tollere ſimul iuuat grauem errorem, qui in Theſ. Muratoriano obſidet inſcriptionem p. 601. ΟΙΚΟΣ ΨΙΛΟΣ ΟΙΚΟΣ ΑΡΙΣΤΟΣ. memini apud Aeſopum, fab. 105. p. 84. ed. Heuſing. eſſe: τῆς δὲ (χελώνης) εἰπούσης, οἶκος φίλος, οἶκος ἄριστος. Illud verbum etiam in hoc titulo ſcribendum vertendumque eſt: domus propria, domus optima.

Αἰσχρὰ κ. λ.] Vncis haec incluſimus, ſecuti Steph. et Winterton.

νεμεσητὸν] vid. Dorvillium ad Chariton. p. 616. et Ant. Fr. Gorium ad Donii Inſcript. p. 15. Scholiaſt. Homeri Il. Γ. 410. κεῖσε δ' ἐγὼν οὐκ εἶμι, νεμεσσητὸν δέ κεν εἴη interpretatur: μέμψεως γὰρ τοῦτο ἄξιον γενήσεται.

γυμνωθέντα] Quemadmodum γυμνὸς ſaepe ille dicitur, qui ſine veſte exteriore eſt, quod praeclare oſtendunt Cuperus in Obſ. I, 7. Perizonius ad Aelian. V. H. VI, 11. Burmannus ad Virg. Georg. I, 299. et Graevius

Graevius in Lect. Heſiod. c. 9. p. 21. ita etiam, qui ſine armis eſt, appellatur γυμνός. Heſiod. ἀσπ. 460. μηρὸν γυμνωθέντα σάκευς ὑπὸ δαιδαλέοιο Ὄυτασ'. Diod. Sic. L. XIX, p. 322. γυμνὰ τὰ σώματα τῶν ἀμυνομένων ὅπλων παρεχόμενος. Il. M. 389. Ἦι ῥ' ἴδε γυμνωθέντα βραχίονα. Il. 814. οὐδ' ὑπέμενε Πάτροκλον, γυμνὸν περ ἐόντ' ἐν θυίοτῆτι. Pauſan. Meſſen. c. 15. ἦ γὰρ τοῦ σώματος γυμνόν τι. Herodian. II, 13. 8. γυμνοῖτε πρὸς ὡπλισμένους μάχοιντο, VII, 9. 11. γυμνάιτε ὅπλων καὶ ἐργάνων πολεμικῶν. Thucydides, V, 71. διὰ τὰ φοβεμένους προτείλειαν τὰ γυμνὰ ἕκαστον ὡς μάλιστα τῇ τοῦ ἐν δεξιᾷ παρατεταγμένου ἀσπίδι. III, 23. ἐτόξευον καὶ ἐσηκόντιζον ἐς τὰ γυμνά, et IV. 10. τὰ γυμνὰ πρὸς τοὺς πολεμίους δοὺς ἀπῆγε τὴν στρατίαν. quanquam horum exemplorum videtur eadem ratio eſſe, quae formulae: *terga fugae nudare*, de qua vid. Heinſium et Drakenborch. ad Sil. It. XVII. 445. Sed de verbis γυμνὸς ὅπλων agit Weſſeling. in diſſ. Herodot. p. 99. atque *nudum* Latinis eſſe inermem interdum, notat Drakenborch. ad Liv. V, 45, 3. et Sil. It. XVI, 47. A Graecis ſcriptoribus γυμνοὶ καὶ ἄνοπλοι frequenter ideo coniunguntur. vid. Weſſeling. ad Herodot. L. II. 141. p. 171. φευγόντων σφέων γυμνῶν ὅπλων. Poſſet igitur ſenſus loci fortaſſe eſſe hic: turpe eſſe, ſenem iacere ſpoliatum armis. His enim priuari cum apud alias gentes, (de quo conſuli poſſunt Stewechius ad Veget. L. II. p. 105. Freinshemius ad Curt. IV, 13. et Io. Alſtorph. in Occup. Tuſc. L. II. p. 94. 96.) tum apud Lacedaemonios turpiſſimum iudicabatur. Horum pueri nati in clypeo ponebantur, matribus clamantibus ἢ τὰν ἢ ἐπὶ τάν· vid. Meurſii Miſc. Lacon. L. II, c. 1. Exſtat in Antholog. L. I. p. 10. epigramma, quod rem bene illuſtrat:

Γυμνὸν ἰδοῦσα Λάκαινα παλίντροπον ἐκ πολέμοιο
Παῖδ' ἑὸν ἐς πάτραν ὠκὺν ἰέντα πόδα,

eum interfecit et dixit:

Ἀλλότριον Σπάρτας, ἔπεν, γένος ἔρρε ποθ' ἅδαν.

vbi vide Brodaeum. Notum eſt etiam, quid Archilocho acciderit, quem eadem hora, qua aduenerat, expellebant, quoniam illum audiuerant ſcripſiſſe, praeſtare arma abiicere, quam mori. vid. Ariſtophan. in Pac. 1296. et Plutarchum in Inſt. Lacon. pag. 239. Caeterum de verbo ῥιψασπὶς vid. Muretum V. L. L. IX. c. 2. Spanhemium ad Ariſtoph. Nub. 352. et Kuſterum ad Suid. T. II. p. 325. ſ. v. κλεώνυμος. Atque ita etiam apud alios populos turpe fuit clypeum abiicere. De Germanis locus Taciti notus eſt, nec a nobis repeti debet. Quid? quod in lege Salica tit. 32. p. 71. (in Schilteri Theſauro Antiqu. Teuton. T. II.) ſancitum eſt: *Si quis alteri imputauerit, quod ſcutum ſuum proieciſſet in hoſte, vel fugiendo prae timore, centum viginti denariis, qui faciunt ſolidos tres, culpabilis iudicetur.* Sed ex praecedentibus mihi fere probabilius videtur, Tyrtaei hunc locum explicandum eſſe de ſene, nudo corpore iacente, et ſpoliato veſtibus.

νέοισι] Hic duo notanda ſunt: primum totum hunc locum expreſſum videri ex Il. X. 71.

νέῳ δέ τε πάντ' ἐπέοικε
Ἄρηϊ κταμένῳ δεδαϊγμένῳ ὀξέϊ χαλκῷ
Κεῖσθαι· πάντα δὲ καλὰ θανόντι περ, ὅττι φανείη·
Ἀλλ' ὅτε δὴ πολιόν τε κάρη πολιόν τε γένειον
Αἰδῶτ' αἰσχύνωσι κύνες κταμένοιο γέροντος,
Τῶτο δὴ οἰκτιστον πέλεται δειλοῖσι βροτοῖσι

vnde fortaſſe etiam ſenſus huius loci conſtitui poteſt: hoc enim erat alterum. Locus eſt ſubobſcurus et vere dicit Taylorus, interpretem hic vadimonium deſeruiſſe et ex Graecis non ſane ardentiſſimis Latina frigida feciſſe. Quis enim capiat haec:

Omnia perſimilis iuueni, conamine magno,
Vt pubertatis flos ſibi detur, agit.

Ille

Ille oculis hominum gratus, dum viuit, habetur,
Strenuus at primis caeſus in agminibus.

aut illa: *iuuenes autem prorſus decet, vt pubertatis flos ſit eis pulcher;* aut denique haec, quae Wintertonius dedit: *iuuenibus autem in omnibus ſimilis eſt, et pulchrum pubertatis florem habet.* Oſii ineptos verſus reperire taedet. Miror neminem vidiſſe, loci verum ſenſum eſſe hunc: in iuuenibus, donec florem aetatis habent (in Graeco eſt mutatio numeri, vt ſaepe) omnia commode conſpici ab aliis poſſunt: iuuenis et viuens viris mulieribusque amabilis viſu, et in prima acie cadens pulcher eſt. Ita neque opus eſt cum Scaligero emendare: Ἀνδράσι ἐν θνητοῖσιν· modo poſt ἰδεῖν maius diſtinctionis ſignum deleas et cum ſequentibus iungas legasque τε pro δὲ. Ceterum video Melanchth. legiſſe: πᾶσι.

ἄνθος ἥβης] Vide iterum ſimiles Theognidis verſus v. 1001.

Ὄφρα τὶς ἥβης
Ἀγλαὸν ἄνθος ἔχων καὶ φρεσὶν ἐσθλὰ νοῇ.

Non raro poetae vtriusque linguae verba a floribus, hortis, plantis etc. ſumta tranſtulerunt ad iuuentutis tempora indicanda, comparantque lubenter cum floribus primam vitae aetatem. Lubet, priusquam alia exempla addamus, aliquot carmina ex Anthologia inedita hic proponere. Incerti poetae eſt carmen primum:

Ἐσβέθη Νίκανδρος, ἀπέπτατο πᾶν ἀπὸ χροΐης
Ἄνθος, καὶ χαρίτων λοιπὸν ἔτ' ἐδ' ὄνομα
Ὃν πρὶν ἐν ἀθανάτοις ἐνομίζομεν· ἀλλὰ φρονεῖτε
Μηδὲν ὑπὲρ θνητοὺς, ὦ νέοι — —

Initium epigrammatis illuſtrari poteſt alio Simonidis iunioris in Anthol. p. 396.

Ἐσβέθης, γηραιὲ Σοφοκλέες, ἄνθος ἀοιδῶν,
Οἰνωπὸν Βάκχᾳ βότρυν ἐρεπτόμενος,

de quo vid. Barneſi in vit. Anacreontis p. 75. Anacreon a ſerpente fixus ait c. 7. Κραδίη δὲ ἐμὸς ἄχρις Ἀνέβαινε, κἠν ἀπέσβην. Theocrit. IV, 39. ὅσον, αἴγες ἐμὶν φίλαι, ὅσσον ἀπέσβας. Scholiaſt. ἦγαν ἀπέθανες. Vltimum verſum plenum adſcribere nolui. Eſt enim in codice corruptiſſimus ἐοὶ τρύχει. nolui fruſtra hariolari. emendatiores chartae vnice nos hic iuuare poſſunt. Alterius epigrammatis auctor etiam ἄδηλος eſt: ipſum vero non illepidum.

Εἰ τίνα που παίδων ἐρατώτατον ἄνθος ἔχοντα
Εἶδες, ἀδισάκτως εἶδες Ἀπολλόδοτον.
Εἰ δ' ἐσιδὼν, ὦ ξεῖνε, πυριφλέκτοισι πόθοισι
Οὐκ ἐδάμης, πάντως ἢ θεὸς, ἢ λίθος εἶ.
Μάγνης Ἡράκλειος ἐμοὶ πόθος, οὔτι σίδηρον
Πέτρῳ, πνεῦμα δ' ἐμὸν κάλλει, ἐφελκόμενος.

Sola interpungendi ratione mutata perſpicuum hoc carmen et planum nobis reddidiſſe videmur. Ἀδισάκτως, eſt: procul dubio: certe: quanquam non memini, me verbum hoc apud antiquiſſimos ſcriptores inuenire. Tertium, quod addere volo, carmen Rhianus compoſuit:

Οἱ παῖδες λαβύρινθος ἀνέξοδος. ἢ γὰρ ἂν ὄμμα
Ῥίψω' ἴξῳ τοῦτο προσαμπέχεται.
Τῇ μὲν γὰρ Θεόδωρος ἄγει ποτὶ πίονα σαρκὸς
Ἀκμὴν, καὶ γυίων ἄνθος ἀκηράσιον.
Τῇδε Φιλοκλῆος χρύσεον ῥέθος, ὃς τὸ καθ' ὕψος
Οὐ μέγας, οὐρανίη δ' ἀμφιτέθηλε χάρις.
Ἢν δ' ἐπὶ Λεπτίνεω τρέψῃς δέμας, οὐκέτι γυῖα
Κινήσεις, ἀλήτῳ δ' ὡς ἀδάμαντι μενεῖς
Ἴχνεα κοπτηθείς· τοῖον σέλας ὄμμασιν αἴθει
Κῆρος καὶ νεάτους ἐκ κορυφῆς ὄνυχας.

Χαίρετε,

Χαίρετε, καλοὶ παῖδες, ἐς ἀκμαίην δὲ μολεῖτε
Ἥβην, καὶ λευκὴν ἀμφιέσασθε κόμην.

Carmen ſane dulce eſt et venuſtum, vt multa alia quae Anthologia Graeca continet. Sed primum diſtichon corruptum eſt. Conieci: εἰ γ. ἀ. ο. ῥίψω, ὡς ἰξῷ τ. π. Certe ἰξὸς eſt viſcum, et videtur bene haec comparatio locum habere. illud ῥίψω potes etiam aliter mutare. Sed nos tantum conſuluimus ſenſui. v. 8. legendum eſt procul dubio ἀλύτῳ firmiſſimis veluti vinculis conſtrictus: ad illuſtrandam formulam etiam facit, qui commode in mentem venit, locus Callimachi H. in Lav. Pall. 83.

Ἐσάθη δ' ἄφθογγος· ἐκόλλασαν γὰρ ἀνίαι
Γώνατα, καὶ φωνὰν ἔσχεν ἀμηχανίη.

reliqua ipſe muta v. 10. aliquid deeſſe facile patet. Puto emendandum eſſe: κῆς νεατοὺς κ. λ. In Anthol. VII, 586. ἐκ τριχὸς ἄχρι ποδῶν ἱερὸν θάλος. Haec hactenus. Iam pater Homerus Il. Σ. 57. ὁ δ' ἀνέδραμεν ἔργοις ἶσος, τὸν μὲν ἐγὼ θρέψασα φυτὸν ὡς γενῷ ἀλωῆς· N. 484. Καὶ δ' ἔχετ' ἥβης ἄνθος. Pulchre Pindarus Ol. I. 118. Πρὸς εὐάνθεμον δ' ὅτε φυὰν Λάχναί νιν μέλαν γένειον ἔρεφον· et Pyth. IV. σὸν δ' ἄνθος ἥβας ἄρτι κυμαίνει. Simonides pag. 319. ed. Steph. θνητῶν δ' ὅ φρα τις ἄνθος ἔχει πολιήρατον ἥβης. Anacreon 34. ὅτι σοι πάρεστιν Ἄνθος ἀκμαῖον ὥρας. Theocrit. Id. XIV, 70. Ποιεῖν τι δεῖ, ὅις γόνυ χλωρόν, quod recte Schol. explicat: ἀντὶ τοῦ, ἕως ἀκμάζομεν. de quo loco vid. Valkenarium in epiſt. praefixa Vrſini Virgilio compar. pag. 24. vt Horat. Ep. XIII, 4. *dumque virent genua.* Nam etiam Latini hac parte Graecos imitantur. Ouid. Triſt. III, 1, 7. *quod viridi quondam male luſit in aeuo.* Art. III, 557. *viridemque iuuentam vt capias.* Met. IX, 439. *Perpetuum aeui florem Rhadamantus haberet* et ſic ille ſaepius. Sil. It. V, 415. *properoque virentes Delerat leto annos.* Stat. Theb. IV, 274. *viridique genas ſpectabilis aeuo.* Petron. c. 32. *vt traduceres annos primo florentes vigore.* vide, plura qui dabunt, Drakenborch. ad Sil. It. I, 187. 376. XVI.

406. Salmaſium ad Solin. p. 364. Heinſium ad Petron. c. 17. p. 83. et Bourdelot. ad eund. c. 139. p. 853. Burman. ad Valer. Flac. I, 77. Io. Heskin ad Bion. pag. 39. Eleganter Thucydides IV, 133. ἐπειδὴ καὶ ἐν τῇ πρὸς Ἀθηναίους μάχῃ ὅτι ἦν αὐτῶν ἄνθος ἀπολώλει· omnis ipſorum iuuentutis flos: quo ſenſu etiam Latini hoc verbum ponunt. Liuius VIII, 8. *haec prima frons in acie florem iuuenum pubeſcentium ad militiam habebat*. vid. Drakenborch. ad XXVII, 35. 7. et VIII, 28, 3. Hemſterhuſium ad Lucian. Tim. c. 55. et Abreſch. in Diluc. Thucyd. p. 489. Pindarus ſic non ſemel, vt: Nem. VIII, 15. ἡρώων ἄωτοι. et Pyth. IV, 355. κατέβα ναυτῶν ἄωτος. Theocrit. de Argonaut. XIII. 27. θεῖος ἄωτος ἡρώων. Ni fallor, poeta apud Athenaeum L. III. p. 99. τοὺς ἐφήβους ἅτε τοῦ δήμου vocauit. vid. Valkenar. ad Herodot. VIII. p. 580. Contra καλάμη dicitur de corpore ſenili, Odyſſ. ξ. 214. Ἀλλ' ἔμπης καλάμην γέ σ' ὀΐομαι ἰσορόωντα Γινώσκειν· quod recte Schol. explicare per τὸ γῆρας et πρεσβυτικὸν σῶμα, puto cum eruditiſſ. Schultenſo ad Iob. T. I. p. 164. qui exiſtimat docte, alluſum a poeta ad culmum iam maturum falci. Idem eleganter T. II. p. 802. notat, ὄπωρα transferri ad maturitatem iuuenilem. Sic certe Pindarus Iſthm. B. ὅς τις ἐὼν καλὸς ἔχει Ἀφροδίτας ἐυθρόνῳ μνάστειραν ἀδίσαν ὀπώραν· et Nem. E. ὀὐπω γένυς φαΐνεν τέρενον μαθεῖν ὀινάνθας ὀπώραν. Memini in Anthol. III, p. 372. legi Ἄδης μὲν σύλησεν ἐμῆς νεοτῆτος ὀπώρην. Cum iis, quae de verbo καλάμη diximus, confer duo carmina, antea nondum edita, quae codex Anthologiae Graecae Lipſienſis habet. Primi auctor eſt Aſclepiades:

Νῦν αἰτεῖς, ὅτε λεπτὸς ὑπὸ κροτάφοισιν ἴουλος
Ἕρπει καὶ μηροῖς ὀξὺς ἔπεσι χνόος.
Εἶτα λέγεις, ἥδιον ἐμοὶ τόδε· καὶ τὶς ἂν εἴποι
Κρείσσονας ἀυχμηρὰς ἀσαχύων καλάμας.

In 1. v. vitioſe ſcriptum erat alterum verbum: αἰθεῖς. in v. 3. verbum εἶτα indignantibus proprium eſſe notum eſt: vid. Caſaubonum ad Athenae. p. 555. Simile eſt carmen

carmen in Anthol. VII. p. 627. Νῦν μοι χαῖρε λέγειν — finis eſt: Ἀντὶ ῥόδε γὰρ ἐγὼ τὴν βατὸν οὐ δέχομαι. nempe καλάμη ſumitur pro ἀκάρπῳ ἡλικίᾳ, aetate effoeta, vt docet Scholiaſt. ad Odyſſ. Ξ, 214. et Ienſius in Lection. Lucian. II, 18. p. 258. ad Pſeudomant. p. 861. vbi dicitur, Alexandrum Pſeudom. adoleſcentulum fuiſſe venuſtiſſimum, ὡς ἐνῆν ἀπὸ τῆς καλάμης τεκμαίρεσθαι. vt licebat coniicere e ſenili corpore. Alterius carminis auctor ignoratur.

Σῶόν μοι Πολέμωνα μολεῖν, ὅτ' ἔπεμπον, Ἀπόλλον
Ἠιτέμην, θυσίην ὄρνιν ὑποσχόμενος.
Ἦλθε δέ μοι Πολέμων λάσιος γένυν· ἀμά σε Φοῖβε
Ἦλθε δέ μοι, πικρῷ δ' ἐξέφυγεν δὲ τάχει.
Οὐκ ἔτι σοι θύω τὸν ἀλέκτορα. μὴ με σοφίζε
Κωφὴν δὴ ϛαχύων ἀντιδίδους καλάμην.

Primum diſtichon iam dedit Dorvillius in Vann. Critic. p. 149. vbi docet ὄρνιθος nomine ſaepe appellari gallum. In 3. et 4. verſu fateor mihi non placere repetitionem nimiam particulae. In vlt. v. non probo lectionem marginis: κάφην. nam κωφὸς exquiſitius dictum videtur, vt in Il. Λ. 390. Κοφὸν γὰρ βέλος ἀνδρὸς ἀναλκιδος. et proprie κωφὸς de ariſtis, quibus nihil bonae frugis ineſt. v. 5. σοφίζεσθαι, eſt callide, fraudulenter decipere, circumuenire. vid. P. Fabrum in Agoniſt. L. I. c. 15. Alius carminis ſimile eſt argumentum, quod huius epigrammatis illuſtrandi cauſa addo:

Σαῖς ἵκελον πρὸὐπεμπον ἐγὼ Πολεμῶνα παρειαῖς
Ἣν ἔλθῃ θύσειν ὄρνιν ὑποσχόμενος
Ὃν δέχομαι φθονεροῖς, Παιᾶνα, φρίσσοντα γενειοῖς
Οὐ τῶτε τλήμων εἵνεκεν ἐυξάμενος,

Οὐδὲ

Οὐδὲ μάτην τίλεσθαι ἀναίτιον ὄρνιν ἔοικεν
Ἢ σῦν τιλέσθω, Δήλιε, καὶ Πολέμων.

v. 1. Σαῖς — παρακαῖς] Apollo imberbis esse credebatur fingebaturque, vnde illi etiam prima barba consecrabatur. v. Martial. I, 32. IX, 17. confer Barthium ad Stat. T. II. p. 244. in Anthol. I. p. 84. Apollinem: Ἄβροτον; ἀγλαόμορφον, ἀπερσεκόμην, ἀβροχαίτην, poeta vocat.

v. 2. de gallo diis sacro vide quae dicit Brodaeus ad Anthol. I. p. 125. inprimis vero ille Apollini consecratus erat. causam dare videtur Pausanias IV. p. 444. ἡλίου δὲ ἱερὸν φάσιν εἶναι, τὸν ὄρνιθα καὶ ἀγγελίαν ἀνιέναι μέλλοντος τοῦ ἡλίου. vid. interpretes ad Diogenem Laert. VIII, 34. et Schefferum de natura et constit. philos. Italicae. c. 14. p. 148. Tres anni tempestates coniunxit Strato in epigrammate, iam alio tempore a nobis edito:

Νῦν ἔαρ ἔι, μετέπειτα θέρος· κἄπειτα τὶ μέλλεις
Κύριε βελεύσαι; καὶ καλάμη γὰρ ἔση.

Ἀλλά τις] non, vt vulgo fit, interpretaberis: *aliquis, quidam*, sed *vos*, aut *quisque*. saepe enim refertur hoc verbum ad eos, de quibus ante actum est, vel quos adloquimur. Sic v. c. Il. B. 39. Ἀλλά τις ἐγγὺς ἰὼν κ. λ. reddendum est: Vos igitur propius accedite. Eustathius ad Il. B. p. 452. ed Polit. scribit: ὅτι δὲ τὸ τινὰ καὶ ὅλως τὸ τὶς ἔστιν ὅτε τῇ κατ' αὐτὸ ἀοριστίᾳ ἰσοδυναμεῖ πρὸς τὸ ἕκαστος, δηλοῖ καὶ Σοφοκλῆς ἐν τῷ, Ὦρα, τίν' ἤδη κρᾶτα κηλῖμματι κηλυφάμενον, καὶ ἑξῆς. Δηλοῖ γάρ, ὡς καιρὸς ἐστι, ἕκαστον τῶν Σαλαμινίων λαβόντα φυγεῖν. Idem inquit ad Odyss. Γ. p. 123. τὸ τὶς παλαιὸν — δηλοῖ — πάντας ληφθὲν ἀντὶ τοῦ ἕκαστος· οὕτως παρὰ Σοφοκλεῖ λέγουσιν ὁ χορὸς ὁι Σαλαμίνιοι· ὡς νῦν καιρός τινι πόδοιν κλοπᾶς ἀρέσθαι. vide etiam Dukerum ad Thucyd. V, 14. 42. Abresch. in Dilucid. Thucyd. p. 574. et Valkenar. ad Herodot. L. VIII. 109. p. 671. καί τις οἰκίην ἀναπλασάσθω καὶ σπόρου ἀναγκῆς ἐχέτω. *et quisquis reficiat aedes suas curetque sementem fieri.*

ἐν

ἐῦ διαβὰς] Cl. Erneſti ad Il. M. 458. interpretatur: *magno gradu obtineat locum ſuum.* Sed vide inprimis Salmaſium ad Solin. p. 663. qui exponit de milite, qui gradum componit ad pugnandum et excipiendum aduerſarii impetum altero pede protenſo. quibuscum conueniunt, quae habet Caſaubonus ad Ariſtoph. Equ. 77. et ad Theophraſti Characteres, περ. ἀδολεσχ. p. 135. vbi dicit, qui cruribus apertis ſtent, quique parent ſe ad hoſtilem impetum excipiendum, proprie dici διαβαίναν. Occurrere memini hanc dicendi rationem apud Apollonium Rhod. III, 1293. ἀυτὰρ ὁ τάσγε Ἒυ διαβὰς ἐπίοντας — μίμνει· confer I, 1199. et Aelianum V. H. IV, 16. ὁ δὲ ἐῦ διαβὰς ἐν τῇ τάσει καὶ ἐγκρατῶς στεφανέμενος ἀπῆε: interpr. *ipſe quum bene et firmiter in ſtatione ſua perſtitiſſet, coronatus abiit.* Faciunt ad illuſtrationem formulae etiam notata ab Euſtathio ad Il. Γ. p. 818. Τὸ δὲ μακρὰ βιβῶντα, ἤτοι βαίνοντα, ἔοικέ πως πρὸς τὸ διαβαίνειν· ὃ καὶ παρ᾽ ὁμήρῳ κεῖται ἐν τῷ· Ἒυ διαβὰς· ἦγεν διασήσας τὰ σκέλη· καὶ παρὰ τῷ κωμικῷ ἐν τῷ, τοσόδε δ᾽ ἀυτοῦ βῆμα διαβεβηκότος. Caeterum conſule virum doctum in Obſeru. Miſcellan. Belgicis, Vol. I. T. I. pag. 127. vbi praeter alia iure reprehendit, qui hic et infra vertant *progreſſus*, cum poeta ad ſtatum pugnantis reſpiciat, et conſule ſimul Weſſelingium ad Diod. Sic. L. I. p. 111. qui σκέλη διαβεβηκότα explicat diuaricata diductaque.

στηριχθεὶς] vid. Lamb. Boſium in Exerc. in N. T. ad Rom. I, 11. quem iam laudatum video ab Erneſtio ad Il. Φ. 241. οὐδὲ πόδεσσιν ἔἶχε στηρίξασθαι. Theocrit. XV, 66. ἐπ᾽ ἀμφοτέρων δὲ βεβακὼς τολμασεῖς ἐπίοντα μένειν θρασὺν ἀσπιδιώταν. quem locum idem vir eruditus in Obſ. Miſc. iam attulit. Confer loca Homeri, Il. N. 56. Ἀυτώ᾽ ἐσάμεναι κρατερῶς καὶ ἀνώγεμεν ἄλλους. Λ. 409. ὅς δὲ κ᾽ ὑποστύγῃσι μάχῃ ἔνι, τόνδε μάλα χρεὼ ἐσάμεναι κρατερῶς. In Anthol. III. p. 297. Lacedaemonii dicunt: ὅτε πολὺν ἔχομεν πρῶτον Ἁρμόσαμεν, ταῦτα καὶ λίπομεν βιοτάν· Polyb. XV, 15. pag. 978. ἐν ἀυτοῖς ταῖς χώραις ἐναποθνησκόντων τῶν ἀνδρῶν διὰ φιλοτιμίαν. confer I, pag. 49. et 65. atque II. pag. 164. Lyſ. in Orat. p. 47. Λακεδαιμόνιοι δὲ — ἐκ ἡττηθέντες τῶν ἐναντίων ἄλλ᾽ ἀποθανόντες,

θανόντες, ἅπερ ἐτάχθησαν μάχεσθαι. Iuſtin. L. IX, 3. de Athenienſibus: *Non tamen inmemores priſtinae gloriae cecidere, quippe aduerſis vulneribus omnes loca, quae tuenda a ducibus acceperant, morientes corporibus texerunt.* Non poſſum non, quoniam ſimilitudinem aliquam habet, addere verſum Orphei Argon. 254.

ἐρείσατε δ' ἴχνια γαίῃ,

Ταρσοῖσιν ποδὸς ἄκρον ὑπερβλήδην τανύσαντες.

quo loco Geſnerus dicit ab ipſo Homero nihil perfectius factum eſſe.

χεῖλος ὀδῶσι δακὼν] pulchra pictura militis, qui labia mordet, ſiue, vt minus ſentiat dolores e vulneribus percipiendos, ſiue, vt terribilior ſit hoſtibus. Apud Eurip. Bacch. 620. eſt: Θυμὸν ἐκπνέων, ἰδρῶτα σώματος σάζων ἀπὸ χείλεσιν διδοὺς ὀδόντας. vide Steph. Berglerum ad Ariſtoph. Veſp. 1078. de pugna: Εὐθέως γὰρ ἐκδραμόντες ξὺν δουρὶ, ξὺν ἀσπίδι, ἐμαχόμεθ' αὐτοῖσι, θυμὸν ὀξίνην πεπωκότες, πᾶς (alii malunt σὰς) ἀνὴρ παῖ ἄνδρ' ὑπ' ὀργῆς τὴν χελύνην ἐδίων vbi Scholiaſt. οἱ γὰρ ὀργιζόμενοι ἐνδάκνυσι τὰ χείλη. Alia ratio eſt Odyſſ. A. 381. ὁἱ δ' ἄρα πάντες ὀδὰξ ἐν χάλκοι φύντες Τηλέμαχον θαύμαζον, vbi Euſtathius notat: ὅπερ ἐπὶ σχῆμα θάμβες καὶ ἀπορίας. Alias iratos milites dentibus frendentes nobis pingunt ſcriptores. Il. T. 365. de Achille: τῷ καὶ ὀδόντων μὲν κανακὴ πέλε. Virg. X, 715.

Ille autem impauidus partes cunctatur in omnes
Dentibus infrendens.

et VIII, 230.

Huc ora ferebat et illuc
Dentibus infrendens.

Ammianus Marcell. L. XVI. c. 12. *nec finiri perpeſſi quae dicebantur, ſtridore dentium infrendentes ardoremque pugnandi haſtis illidendo ſcuta monſtrantes in hoſtem ſe duci iam conſpicuum exorabant.*

B.

Ἀλλ' Ἡρακλῆος γὰρ ἀνικήτου γένος ἐσέ,
Θαρσεῖτ', ὄυπω Ζεὺς ἀυχένα λοξὸν ἔχει.
Μήδ' ἀνδρῶν πληθὺν δειμαίνετε, μηδὲ Φοβεῖσθε,
Ἰθὺς δ' εἰς προμάχους ἀσπίδ' ἀνὴρ ἐχέτω,
Ἐχθρὰν μὲν ψυχὴν θέμενος, θανάτου δὲ μελαίνας
Αὐγαῖσιν κῆρας ἠελίοιο Φίλας.

Ἶσε

Ἶσε γὰρ ὡς Ἄρεος πολυδακρύτου ἔργ' ἀρίδηλα,
Ἓυ δ' ὀργὴν ἐδάητ' ἀργαλέου πολέμου.
Καὶ μετὰ Φευγόντων τε διωκόντων τ' ἐγένεσθε,
Ὦ νέοι, ἀμφοτέρων δ' εἰς κόρον ἠλάσατε.
Οἱ μὲν γὰρ τολμῶσι παρ' ἀλλήλοισι μένοντες
Ἐς τ' αὐτοσχεδίην καὶ προμάχους ἰέναι,
Παυρότεροι θνήσκουσι, σάουσι δὲ λαὸν ὀπίσσω,
Τρεσσάντων δ' ἀνδρῶν πᾶσ' ἀπόλωλ' ἀρετή.
Οὐδεὶς ἄν ποτε ταῦτα λέγων ἀνύσειεν ἕκαστα,
Ὅσσ', ἂν αἰσχρὰ πάθῃ, γίνεται ἀνδρὶ κακά.
Ἀργαλέον γὰρ ὄπισθε μεταφρενόν ἐστι δαΐζειν
Ἀνδρὸς Φεύγοντος δηΐῳ ἐν πολέμῳ.
Αἰσχρὸς δ' ἕστι νέκυς κατακείμενος ἐν κονίῃσι
Νῶτον ὄπισθ' αἰχμῇ δουρὸς ἐληλαμένος.
Ἀλλά τις ἓυ διαβὰς μενέτω ποσὶν ἀμφοτέροισιν,
Στηριχθεὶς ἐπὶ γῆς, χεῖλος ὀδοῦσι δακών,
Μήρους τε κνήμας τε κάτω καὶ στέρνα καὶ ὤμους
Ἀσπίδος εὐρείης γαστρὶ καλυψάμενος.
Δεξιτερῇ δ' ἐν χειρὶ τινασσέτω ὄβριμον ἔγχος,
Κινείτω δὲ λόφον δεινὸν ὑπὲρ κεφαλῆς.

Ἔρδων

Ἔρδων δ' ὄβριμα ἔργα, διδασκέσθω πολεμίζειν,
Μηδ' ἐκτὸς βελέων ἑσάτω αἰσπίδ' ἔχων.
Ἀλλά τις ἐγγὺς ἰὼν αὐτοσχεδὸν ἔγχει μακρῷ
Ἢ ξίφει ὐτάζων δήϊον ἄνδρ' ἑλέτω.
Καὶ πόδα παρ' ποδὶ θείς, καὶ ἐπ' αἰσπίδος αἰσπίδ' ἐρείσας,
Ἐν δὲ λόφον τε λόφῳ καὶ κυνέην κυνέῃ,
Καὶ στέρνον στέρνῳ πεπαλαιμένος ἀνδρὶ μαχέσθω,
Ἢ ξίφεος κώπην, ἢ δόρυ μακρὸν ἑλών.
Ὑμεῖς δ' ὦ γυμνῆτες ὑπ' αἰσπίδος ἄλλοθεν ἄλλος
Πτώσσοντες, μεγάλοις σφάλλετε χερμαδίοις,
Δούρασί τε ξεστοῖσιν ἀκοντίζοντες ἐς αὐτοὺς
Τοῖσι πανοπλίοις πλησίον ἱσάμενοι.

COMMENTARIVS.

Deſcripſimus hanc elegiam e Stobaeo, Serm. XLVIII, p. 352. (ed. Geſn. a. 1559.) Edita quoque eſt a Stephano l. c. et in Id. p. 22. Hertelio Wintert. p. 439. Lectioque.

Ἀλλ'] Poteſt haec elegia initio truncata, poteſt etiam integra eſſe. Ἀλλὰ enim pro ἄγε, ἄγε δή poni docet Vigerus de Idiot. C. VIII. S. I. 1. 12. ibique Hoogeveen, idemque Vigerus monet ib. 5. Dionem Chryſoſtom. Orat. XII. ἀλλ' ἤ ordiri. de ἀλλὰ γὰρ vid. Zach. Pearcium in emend. Longini p. 18. ed. mai.

ἀνικήτου] in marg. ἀνίκητον, vt etiam Of. Steph. Wint. Hert. Frob. habent. Sed recepta lectio procul dubio vera eſt. Nam Hercules INVICTVS non ſemel in antiquis monimentis appellatur. quod nomen etiam aliis diis deabusque tribuitur: vt Dianae, in Reineſii Inſcript. pag. 177. Apollini, apud Gruterum, p. 38. 5. Soli, ib. p. 33. n. 9. et 6. Marti, p. 58. Veneri, p. 59. n. 9. aliisque vid. ad Muſeum Florentinum Gorium. in T. III. p. 12. et 57. confer tab. VI. Sed Hercules, vt in propoſito maneamus, INVICTVS audit multis in locis. vt in lapide apud Reineſium Cl. I. 64. p. 107. SANCTISSIMO HERCVLI TVR. INVICTO SACRVM. vid. etiam Sponii Miſcell. p. 50. Muratorii Inſcript. p. 63. Boiſſardum in opere claro P. III. p. 103. Gruteri Inſcript. p. 46. 11. 12. p. 1017. 7. Begeri Theſaurum Brandenb. T. I. p. 54. T. II. p. 750. Donii Inſcript. I, 100. Vulpii Lat. Profan. T. III. p. 96. et 155. Gorium ad numiſmata Florentina Vol. 2, 25. Multa quoque exempla dat Brouckhuſius ad Propert. I, 21, 23. *At comes* inuicti *iuuenis etc.* Illud monimentum, quod modo apud Boiſſardum exſtare diximus, repetitur etiam a Montefalconio in Antiqu. Expl. T. I. P. II. t. 134. Hercules, qui laeua manu clauae innititur, ibi ſedet: vicinae arbori adhaeret corona, quae tot monſtrorum domitori debetur, quatuorque anguli totidem clauas exhibent: titulus eſt:

HERCVLI INVICTO
C. IVNIVS POMPONIVS
PVDENS SEVERIANVS
V. C.
PRAEF. VRBI.

Pari ſenſu idem inuictus Hercules etiam *Victor* appellatur. vid. Muſei Florentin. T. I. tab. 34-39. et Gorium in obſeruat. p. 74-86. et adde p. 117. et Vol. II. tab. I. 3. XII. 1. Quodſi vero ipſam inuicti herois formam intueri velis, euolues adſpiciesque Io. Epiſcopii Signorum veter. Icon. ſemicent. I. tab. VIII. Mich. Angeli Cauſſei de la Chauſſe Muſeum Romanum.

num. T. I. t. 49. *Recueil des pierres gravées du cabinet du Roy, chez P. J. Mariette*, T. II. t. 83. et librum egregium: *Polymetis or an Enquiry concerning the Agrement, between the Works of de Roman Poets. by Spence.* (*Lond.* 1747.) pag. 115. Nec ſine fructu conſules Briſſonium de Form. I, 83. Heinſium ad Ouidii Faſtor. I, 562. atque Broukhuſ. ad Propert. IV, 9, 20. Valetne fortaſſe quidquam ad lectionem ſtabiliendam, quod in Anthol. I. p. 10. ii, qui cum Leonida occiſi ſunt, vocantur ἀνικήτου δῆμος ἐνυαλίε? Sed clariſſime receptam lectionem ἀνικήτου firmat Plutarchus (ὑπὲρ ἐυγενειας.) qui hunc verſum reſpiciens ſcripſit: Ὁ δὲ Τυρταῖος τοὺς αὑτοῦ στρατιώτας εἰς πόλεμον παρακαλούμενος γενεὰς Ἡρακλέους ἀνικήτου φησὶν αὑτάς. p. 180. S. 2. Editum vero eſt hoc fragmentum Plutarchi a Io. Chriſtoph. Wolfio in Anecdotis Graec. T. IV. Sed quod obiter moneo, doleo profecto Wolfium in iſto opere adornando tam parum ſeſe Criticum oſtendiſſe. Certe quisque librorum, quos ibi edidit, magna errorum copia oppreſſus fere eſt, et Criticorum opem exſpectat. Ne haec fruſtra dixiſſe videar, eminentiores tantum quosdam errores indicabo, e Photii libris contra Manichaeos qui in Vol. I. apparent, tollendos. In L. I. p. 55. ἐπὶ τοσοῦτον γὰρ ἦλασαν πάσης μὲν ἀφθαρσίας, πάσης δὲ ὑπαρξίας. Cuique credo patebit, legendum eſſe: ἀκαθαρσίας. p. 70. μεθ' ὧν καὶ τὸ λοιπὸν πλῆθος — σωρὸν λίθων τὸ πτῶμα ἀργάσαντο. nonne poſt λιθ. verbum ἐπὶ addendum eſt? p. 88. ἥτις αὐτῷ πρᾶξις — καὶ τὸ μισθωτὸν αὐτὶ ποιμένος ἐπώνυμον τοῖς πολλοῖς περιεποιήσατο. immo potius παρεπ. p. 93. ἐν ᾗ παροικήσας καὶ ἀδείας τῶν δακνόντων λαβόμενος. ridicule. διωκόντων ſcribi debet. p. 112. πολλὰς γὰρ ὁ πλάνος πόλεις περιῆλθεν καὶ χώρας, θηρῶν, ἀπατῶν, καὶ παγιδεύων τῆς τῶν ἁπλουστέρων ὄιμοι ψυχάς. quis hoc intelligit? at legere debes: τὰς τῶν ἁπλ. ὄι. τῆς βλάβης ψυχάς. Ib. οὐκ ὀλίγον δρόμον — κατεβάλετο. immo rectius legi debet κατελάβετο. Saepius haec verba permutata ſunt a librariis. vid. Weſſeling. ad Diod. Sic. T. II. p. 70. et 120. p. 130. χρόνον τινα

τοῖς φυγάσι διατρίψας. legendum eſt: συνδιατρίψας. p. 135. ἐπὶ τῇ βαρύτητι τὰ πολυχνίου στενοχωρέμενος ἔδε τὰς ὑπὸ χάρα. Ipſa verba docent corrigendum eſſe: βραχύτητι et στενοχωρουμένους. p. 141. l. 3. delenda eſt vox ἡ ἱστορία, e gloſſemate orta. Pendet enim oratio ab ὁ παρὼν λόγος, atque huc pertinent διελθὼν ἀνατίθεται. Nolo nunc plura dare, quae in aliud tempus reſeruo.

γένος] Heraclidarum colonia Spartam peruenit, Heraclidarumque proprium et peculiare erat regnum. vid. Cragium de Rep. Lac. L. I. c. 3. et II, 2. Neque ſolum Lycurgus e progenie Herculis eſſe dicebatur, ſed in vniuerſum Lacedaemonii dicebantur Herculis genus, et praecipue ille ab his colebatur. vid. Spanhemium ad Iuliani Orat. I. pag. 132. Begerum in Theſ. Brandenb. T. III. pag. 123. in Palatino, p. 204. Eraſm. Schmidium ad Pindar. Pyth. A. p. 51. et E. p. 248. Immo inter ſex tribus (nam tot fuiſſe probabile eſt,) Lacedaemoniorum, Heraclidarum erat praecipua, v. Scaligerum ad Euſeb. p. 55. et Meurſium de regno Lacedaem. c. 6. p. 2232. in T. V. Theſ. Gron. Et erat in vniuerſum communis omnium Argiuorum ambitioſa cupiditas, genus ſuum ex Hercule deducendi, cum Heraclidarum ſoboles late pateret, et in varias familias diffuſa longe ſe lateque diſſeminaſſet. vid. Fourmonti *reflexions ſur les hiſtoires des anciens peuples* et Paciaudium in Monument. Peloponneſ. Vol. II. p. 18. Spem igitur ponite, dicit poeta, in auctore veſtri generis, qui pro vobis pugnabit, vosque defendet etc. Nam Hercules etiam πρόμαχος atque *defenſor* dicebatur. vid. Gruteri Inſcr. p. 45. 12. et 13. Spanhemium in immortali opere de Vſ. et Praeſt. Num. p. 746. et Begerum in Theſauro Brandenb. T. I. p. 469. et 474. Aut ſenſum etiam putabimus hunc: Nonne vos, tali auctore generis veſtri, tam forti et intrepido, pudet, timide res gerere? etc.

ἀυχένα λοξὸν] locum hunc illuſtrat Eraſmus in Adagiis ſ. tit. *incitare*. cuius verba huc transferamus: *prouerbialis*

bialis verſus — quo vti licebit apud deiectos animo et facile conſternatos, quos in rebus duris durare ſe et confirmare monebimus. Metaphora translata a ſupplicibus et depreſſa mente praeditis, quos incuruiceruicos *Pacuuius vocat, quo ſpectant et verſus de ſeruitute apud Philonem* (hi verſus ſunt Theognidis v. 535.)

Οὔποτε δουλείη κεφαλὴ εὐθεῖα πέφυκεν,
Ἀλλ' αἰεὶ σκολιὴ καυχένα λοξὸν ἔχει.

(ita puto rectius legi, quam αὐχένα) Haec ille. Videtur igitur ſimilem hunc locum putare iis, quibus dicitur ceruix hominis victi iugo ſubdita eſſe, vt in Anthol. L. I. p. 17. Ἀλλ' ὁ μὲν Εὐρώπῃ δεῖλον ζυγὸν αὐχένι θήσων Ἦλθεν et lib. III. p. 290. Οὐδὲ πάτραν πολύδακρυν ἐπ' αὐχένι δεσμὸν ἔχουσαν Ῥυόμενοι. Theogn. 1017. οὔποτε τοῖς ἐχθροῖσιν ὑπὸ ζυγὸν αὐχένα θήσω. Memini quoque Zoſimum e Sibyllinis carminibus ſimile dicendi genus adferre, vt II, c. 6. καί σοι πᾶσα χθὼν Ιταλὴ καὶ πᾶσα Λατίνη Αἰὲν ὑπὸ σκήπτροισιν ὑπαυχένιον ζυγὸν ἕξει, et c. 36. Οὐδ' ἐθέλοντε γαῖ' ἄτω ὑπὸ ζυγὸν αὐχένα θήσει. Foret igitur ſenſus loci hic: Nondum Iouis potentia diminuta eſt. nondum ille Iupiter, cuius ſumma eſt vis, victus eſt. Iupiter enim appellabatur VICTOR. vid. Gorium ad numiſm. Muſei Florentini T. V. Cl. 2. pag. 107. atque in Gemm. aſtrifer. theſaur. t. 8-11. et Paſſerium in T. II. p. 27. et 52. ſeq. Begerum in Theſauro Brandenb. T. II. p. 619. et 640. dicebatur etiam Νικηφόρος. vid. Spanhemium de Vſ. et Praeſt. Num. T. I. Diſſ. VII. p. 408. atque Trophaeucus. vid. Potterum ad Lycophr. p. 1328. et Andr. Cirino de vrbe Roma, c. 45. in Theſ. Sallengr. T. II. p. 506. Sed puto omnino alium huius loci ſenſum eſſe, eumque ita expono: nondum Iupiter nobis auxilium ſuum denegat: nondum nos contemnit, nobis iraſcitur: fauet adhuc nobis et propitius eſt. Ad confirmandam meam opinionem velim conſideres aliquot veterum ſcriptorum loca, vbi idem fere dicendi genus occurrit. In Callimachi epigr. XXII. p. 292.

— Μῆσαι γὰρ ὅσσοι ἶδον ὄμμασι παῖδας
Ἄχρι βίου πολιὸς ἐκ ἀπέθεντο φίλους.

notat Bentleius e Schol. Heſiodi in Theogon. init. reſtituendam eſſe veram lectionem: Μῶσαι γὰρ ὅσσοι ἶδον ὄμματι παῖδας Μὴ λοξῷ, πολιὸς οὐκ ἀπέθεντο φίλους. quae lectio ibi vnice probanda eſt. Recte etiam Barneſius locum Anacreontis c. 61. p. 207.

Πῶλε Θρηϊκίη, τί δή με
Λοξὸν ὄμμασι βλέπουσα
Νηλεῶς φεύγεις;

non explicandum eſſe dicit: limis oculis adſpicere, ſed tali aſpectu vti, qui alienatum animum oſtendit. Clarior eſt locus Polybii L. IV. c. 86. πρὸς δὲ τὸν Ἀπελλῆν Λοξότερον ἔχει: quod vertitur: *de Apelle vero minus bene ſentire coepit.* Eodem fere modo Theognis, quem ſaepius videmus ad ſimilitudinem Tyrtaei accedere, hanc ſententiam expreſſit v. 835.

Τῶν δὲ φίλων εἰ μέν τις ὁρᾷ μέ τι δεινὸν ἔχοντα
Αὐχένα ἀποστρέψας οὐδ' ἐσορᾶν ἐθέλει.

Deinde huc facit Seruius, qui ad Virg. Aen. II, 690. *Iupiter omnipotens, precibus ſi flecteris vllis*, Adſpice *nos.* notat: *Quia intuentes dii iuuant* (*nam de Ioue in X. libro ſic ait, cum in Africa eſſet Aeneas I*, 227. Et Lybiae defixit lumina regnis. *Aut ſecundum Mathematicos, quod, quidquid irradiauerit Iupiter, felix facit,*) vnde et X, 473. *Atque oculos Rutulorum reiicit aruis.* Et contra I, 482. *Diua ſolo fixos oculos auerſa tenebat.* Haec ille. Nempe *reſpicere* dicuntur dii, quando opem ferunt, iuuant, aliquid curant. Horat. I, 2, 35. *Siue neglectum genus et nepotes* reſpicis *auctor.* Virg. Aen. I, 667. *Dî tibi, ſi qua pios* reſpectant *numina* et V. 687. *Iupiter omnipotens, — Si quid pietas antiqua labores* Reſpicit *humanos.* Ouidius Faſtor. IV. 161.

Semper

Semper ad Aeneadas placido, pulcherrima, vultu
Reſpice, *totque tuas, Diua, tuere nurus.*

Immo Cicero quoque ad Attic. VII, 1. *Videre mihi videor tantam dimicationem, niſi idem deus, qui nos melius, quam optare auderemus, Parthico bello liberauit,* reſpexerit *rempublicam.* Inde etiam *Fortunae reſpicientis* fit mentio in marmoribus.

FORTVNAE
AVGVSTAE
RESPICIENTI
M. AVR. CTESIAS
IVNIOR EX VISV.

vid. Gruteri Inſcr. I. p. 79. n. 1. adde Reineſium in ſyntagmate Inſcr. Cl. I. n. 209. p. 206. et Alex. ab Alexandro Dier. Genial. L. I. c. 13. p. 52. qui notat Fortunae huius templum fuiſſe iuxta aedem Iouis Victoris. Contra oculos auertere, aut tergum oſtendere irae diuinae ſignum credebatur. Similem memini me locum legere in Ieremiae cap. XVIII, 17. νῶτον καὶ μὴ πρόσωπον δείξω αὐτοῖς ἐν ἡμέρᾳ ἀπολείας αὐτῶν, ex interpretatione τῶν ὁ atque ex int. Hieronymi: *dorſum et non faciem oſtendam eis in die perditionis eorum.* conſule Dacieriam ad Hom. Iliad. XIII. p. 256. (ed. Amſtel. 1702.) Adde credidiſſe veteres, deos excedere vrbe, quae vicina excidio peritura ſit, atque adeo ciuibus ceruicem oſtendere et tergum. Notum eſt illud Virgilii de Troia II, 351.

Exceſſere omnes adytis templisque relictis
Di quibus imperium hoc ſteterat.

Sil. It. II, 364.

Et iam damnata ceſſit Karthagine Mauors.

Aeſchyl. Sept. c. Th. 223. ἀλλ' ἴσθι θεοὺς τοὺς τῆς ἁλούσης πόλεος ἐκλελοιπότας λόγος. vbi conſule Scholiaſt. Neptunus ap. Eurip. Troad. v. 25. Λείπω τὸ κλεινὸν Ἴλιον βωμούς τ' ἀμούς. vide Macrobium III, 9. Seruium ad

Aen. II, 351. Muretum in V. L. V, 18. Cerdam ad Aen. II, 350. Stewechium ad Veget. L. II, p. 87. Modium et Drakenborch. ad Sil. It. XII, 517. Plenius de hac re expoſuerunt Ió. Guil. Berger in diſſ. de Euocatione deorum ex oppidis obſeſſis, et Anſaldus de Romana tutelarium deorum euocatione, qui, quod negat, hunc incompertum morem fuiſſe Graecis, perperam agit, recte id monente Paciaudio in Monim. Peloponneſ. Vol. II. p. 53. Vnde procul dubio factum eſt, quod Pauſanias L. III, c. 15. narrat: Lacedaemonios aeque ac Athenienſes vt Victoriae ſine alis ἄγαλμα, ita etiam Martis ſimulacrum vinculis alligatum habuiſſe. *γνώμῃ δὲ τῇ αὐτῇ Λακεδαιμονίων τε ἐς τᾶτό ἐστιν ἄγαλμα, καὶ Ἀθηναίων ἐς τὴν ἄπτερον καλεμένην Νίκην. Τῶν μὲν ὄνπστε τὸν Ἐνυάλιον φεύγοντα διεχήσεσθαι σφίσιν ἐνεχόμενον ταῖς πέδαις· Ἀθηναίων δὲ τὴν Νίκην ἀεὶ μένειν ὄνκ ὄντων πτερῶν·* conſule de Victoria non alata Iac. Oiſelium in Theſ. ſel. numiſm. antiqu. 380. 381. Demſterum in Etrur. Regal. T. I. p. 73. Cuperum in Apotheoſ. Homeri p. 170. et regium opus, *le Pitture Antiche d'Ercolano.* T. I. p. 225. Sed debet hoc loco, quo non de vrbe obſeſſa, ſed de praelio ſermo eſt, formula ſimpliciter exponi: Iupiter non iratus nobis eſt. Nam Iouis quoque ſumma erat in bello poteſtas, qui audit Il. Δ. 84. *Ζεὺς, ὅς᾽ ἀνθρώπων ταμίης πολέμοιο τέτυκται.* vid. Spanhem. de Vſ. Num. diſſ. VIII, p. 517. Stanleium ad Aeſchyl. Sept. c. Th. 4. p. 738. Briſſonium de Formul. I, LXXVIII. et Guil. du Choul. de Relig. veter. Roman. p. 52. In Bandurii numiſm. imp. T. II. p. 154. eſt numus, in quo conſpicitur Iupiter nudus, galeatus, clypeum tenens, et haſta innixus. Denique cum in Il. X. 209. tum in Aen. XII, 725. duas lances ſuſtinet, quibus fata impoſita ſunt bellantium: vnde elegans poeta pulchros illos ſatisque notos verſus expreſſiſſe videtur:

Gott aber wog beym Sternen Klang
Der beyden Heere Sieg,
Er wog und Preuſſens Schale ſanck,
Und Oeſtreichs Schale ſtieg.

Alioquin

Alioquin mortales a conſpectu deorum, ſi quando ſe propius conſpiciendos praeberent, oculos auertendos eſſe cenſebant, quia periculoſum exiſtimabant nec ſe credebant impune hoc facturos. Il. T. 131. χαλεποὶ δὲ θεοὶ φαίνεσθαι ἐναργεῖς. Iaſon apud Apollon. IV, 1315. ὡς ἐτέρωσε παλιμπετὲς ὄμματ' ἔτειναι δαίμονας αἰδέσθης. Eurip. Ion. 1551. φεύγωμεν, ὦ τέκνωσα, μὴ τὸ δαιμόνιον ὀφθῶμεν, εἰ μὴ καιρὸς ἐσθ' ἡμᾶς ὁρᾶν. lege Callimachum in variis locis, vt Hymn. in Apoll. v. 9. in Lauacr. Pallad. v. 100. conſule Spanhem. ad Callim. h. l. — Melius locum vertit Oſius ſic: *Vobis ira Iouis nulla recuſat opem*, quam Moſellus: *nondum flexa Iouis facies.* Sed ſatis diu in hoc loco morati ſumus. Pergamus.

ὡς] St. H. W. ἐς.

θανάτου κ. λ.] al. κῆρας ἀνγαῖσι Frob. ἀνγαῖς-φίλαις. male. Locum hunc corruptum eſſe facile patet, eoque in vertendo valde acumen ſuum oſtenderunt interpretes: *Inuiſam*, alter reddit, *amiſſurus animam, mortisque nigrum ſed ſolis ſplendori gratum ſubiturus fatum.* Bene fecit: multo enim, quam antea, incertior factus ſum, et alter:

Inuiſamque adeo ſtatuens abrumpere vitam
Praecipiti curſu malit obire ſemel.

Belle! nam ipſe non recte intellexiſſe videtur. nec minus ridicule Oſius:

Temnite nunc animas, vitamque efflare ſub auras.
Quas radii illuſtrant ſole micante, iuuat.

quorum verſuum quis eſt ſenſus? Qui nuper in Anglia Tyrtaeum edidit, parum me hic iuuat. Locum difficillimum eſſe fatetur, immo, quia Tyrtaeus ſimplex et facile ſcribendi genus amat, eum corruptum eſſe dicit. Sed quomodo idem emendandus ſit, docere aut noluit, aut potius non potuit nos docere. In Glasgouienſi Tyrtaei editione, quam equidem

nunquam vidi et fruſtra in his regionibus quaeſiui, hunc locum ita explicitum eſſe addit. „Conſidera „vitam, tanquam inuiſam, quoad lucem ſolis adſpi„cias, niſi victor ſis, ſed cogita ſimul, eundem ſo„lem cum voluptate cadauer tuum luſtraturum eſſe, „quamuis nigerrima aliis mors videatur". Sed quomodo hic ſenſus ex his verſibus elici poſſit, neque ego video, neque mortalium vllus videbit. Quid dicere voluerit poeta, intelligo: nempe ſenſum, ni fallor, puto: vitam habens inimicam, h. e. contemnens, mortem vero, ſeu, mortis atra fata amplectens, habens cara, aeque ac lucem ſolis: i. e. aeque ac vitam. Memini in Anthol. II. p. 258. eſſe: ὅις αἴδης φίλτερος ἠελίου. Haec ſana ſunt: noſtra vero corrupta. Feliciter tamen verba emendauit vir eruditus in Obſ. Miſcell. Vol. I. T. I. p. 128. vbi dicit: *Verborum haec collocatio parum Graeca. Praeterea deeſt, vt ante, aliquid ſenſui. Quid multa?* legendum: Ἐχθρὰν μὲν ψυχὴν θέμενος, θανάτε δὲ μέλαινας κῆρας ΙΣ ἀυγαῖσιν ἠελίοιο φίλας· ἶσα· ἴσως· ἐπίσης· *inſtar, ceu, aeque. ob ſimilem ſyllabam* ΑΣ *exciderat* ΙΣ. Schol. Il. E. 71. ἴσα τέκεσσιν· ἐπίσης τέκνοις· Il. Δ. 303. Τιμὴν δὲ λελόγχας ἶσα θεοῖσι· *Honorem habent parem diis, iuxta deos.* ἴσος *communem habet ſyllabam. vide Theocrit.* 8. 19. ϑέλω φίλον *ſiue* φιλῆν τινὰ ἴσα τέκνῳ *Graece et eleganter dicitur.* Haec ille, niſi vere, ita tamen, vt in hac emendatione aequieſcere, poſſimus. Magnus etiam ille et *quem*, vt veriſſime Broukhuſius ad Tibull. I, 6, 10. dicit, *nunquam ſine ſacro quodam horrore nominare debemus*, Hugo Grotius, in dictis poetarum ex Florilegio Stobaei, (qui liber Pariſiis a. 1623. prodiit,) edidit: κῆρας ὁμῶς ἀυγαῖς ἠελίοιο φίλας. neque haec coniectura mala eſt, niſi quod illa mitior eſſe videtur. ſi formulae ἀυγαῖσι ἠελίοιο, vim conſideres, explicanda eſt per, *vita*. Sic enim ſolent Graeci de viuentibus. Theognis, 426.

Πάντων μὲν μὴ φῦναι ἐπιχθονίοισιν ἄριστον
Μηδ' ἐσιδεῖν αὐγὰς ὀξέος ἠελίου.

569.

569. λείψω δ' ἐρατὸν φάος ἠελίοιο· ἔμπης δ' ἐθλὸς ἐὼν ὄψομαι οὐδὲν ἔτι et v. 1139. Ἀλλ' ὄφρά τις ζώῃ καὶ ὁρᾷ φάος ἠελίοιο. Il. E. 120. Δηρὸν ἔτ' ὄψεσθαι λαμπρὸν φάος ἠελίοιο. et Il. Σ. 61. Eurip. Iphig. Taur. 674. Αἰσχρὸν θανόντος σε βλέπειν ἡμᾶς φάος. Sophocles Antig. 819. νέατον δὲ φέγγος Λεύσσουσαν ἀελίου κ' ἔπειτ' οὐθεις· et in Elect. 104. Ἐς' ὧν, Λεύσσω παμφεγγεῖς αἰθερῶν ῥιπὰς, λεύσσω δὲ τόδ' ἦμαρ. vnde etiam apud Eurip. Phoeniſſ. 1349. Οὐκ ἔτ' ἀσὶ ἀδελφῆς παῖδες ἐν φάει· vbi vide Valkenarium. In Anthol. II. p. 263. Οὐδὲ τὰ τερπνὰ Ζωῆς, οὐδ' αὐγὰς ὄψεαι ἠελίου. Inde quoque ὁρᾶν, ἔρχεσθαι, βλέπειν pro viuere vſurpatur. Sophocl. Aiac. 1091. Εἰ γὰρ βλέποντος μὴ δυνήθημεν κρατεῖν, πάντως θανόντος ἄρξομεν, Philoct. 897. Ἥδομαι μέν σ' αἰτιῶν — βλέποντα κἄμπνέοντ' ἔτι. Il. A. 88. Ζῶντος καὶ ἐπὶ χθονὶ δερκομένοιο· vbi vid. Scherpezeelium. adde Iphig. in Aul. 484. et 1612. Suidas βλέποντες ἀντὶ τῦ ζῶντες. adde Stolbergium ad Soph. Aiac. 980. Meurſium ad Lycophron. 1019. Barneſium ad Eurip. Supplic. 78. Saluinium et Politum ad Euſtath. Il. A. p. 112. Paullo aliter eſt apud Theocritum XII, 4. τὸ δ' ἄυριον ἐκ' ἐσορῶμεν· Schol. τετέσι σήμερον ζῶμεν, ἄυριον δὲ τεθνηξόμεθα. vid. Caſaubon. in Lection. Theocrit. c. XIV. Quemadmodum vero *lux* pro vita ſumitur, ita *nox* aut *tenebrae* de morte. vt Il. E. 47. συγερὸν δ' ἄρα μιν σκότος ἕλε, et Il. 350. θανάτου δὲ μέλαν νέφος ἀμφεκάλυψεν. vid. Gatakerum ad Antonin. X, 34. p. 380.

θέμενος] Diodor. Sic. V, p. 352. πωῒ ἀδὴν τε θέμενος τὴν τοῦ βίε τελευτήν. Solon in Sent. 46. φαδωλὴν ψυχῆς ὀυδεμίην θέμενος. vid. Alberti in Obſ. p. 379. Aliter, vero dixit Aeſchylus in Prom. 163. ὁ δ' ἐπικότως ἀεὶ θέμενος ἄγναμπτον νόον· quod Stanleius vertit: *animum inflexibilem poſſidens.*

καλυδακρύα] in marg. καλυδακρύτα. ſic quoque St. H. W.

ἔργα] Solent Graeci ἔργα Μουσῶν, ἔργα Ἀφροδίτης, ἔργα γάμοιο, ἔργα μάχης, ἔργα Ἄρηος dicere. vide Rittershuſium ad Opp. Halieut. I, 105. Lennep in Animad. ad

ad Coluthum L. I. c. 5. p. 26. qui v. 182. inquit: Ἄρεος ἔργα διώκειν. et Schraderum ad Muſaeum. c. 12. p. 228-30. Et ſicut apud Virgilium: *graue Martis opus.* (conf. Hoelzlinum ad Apollon. Rhod. III, 9. Caſaubonum ad Polyb. p. 119. et Schwebelium ad Onoſandri Strateg. p. 8.) et *res gerere* pro adminiſtrare bellum dicitur: vid. Drakenborch. ad Sil. XV, 149. *comites rerum bellique miniſtri:* add. Graevium ad Iuſtin. XIII, 4. 5. Burmannum ad Ouid. Ep. Her. XVII, 256. et Cortium ad Salluſt. B. I. 58, 4. ita apud Homerum, notante Duporto in Prael. ad Theoph. p. 269. et 270. et Dorvillo in Crit. Vanno p. 384, ἔργον ſaepe notat praelium. Il. B. 338. οἷς ἄτι μέλλε πολεμήια ἔργα. et 436. μηδέ τι δηρὸν Ἀμβαλλώμεθα ἔργον· Schol. νῦν τὸν πόλεμον. et v. 137. ἄμμι δὲ ἔργον Ἄυτως ἀκριόαντον. Γ. 331. ὁππότερος τάδε ἔργα μετ' ἀμφοτέροισιν ἔθηκε. Schol. explicat ταῦτα τὰ ἔργα τοῦ πολέμε. eademque notat ad Il. Δ. 175. 470. 539. E. 428. vbi eadem in ſignificatione ἔργον occurrit. Sic ἐν τῷ ἔργῳ eſt ipſo praelio, apud Thucyd. L. I. 107. et apud Lucian. Συγγρ. T. II. p. 33. τῶν ἐξ αὐτοῦ τοῦ ἔργε διαφυγόντων. In Muratorii Inſcript. p. 1433. legitur: Ἀμφίλοχοι θρασείων ἕν ἐδότες ἔργον ἀκόντων. et in Pind. Iſtm. VIII. μιν Ῥόιντό ποτ' ἐκ μάχας ἐναριμβρότου, ἔργον ἐν πεδίῳ κορύσσοντα. vbi Eraſmi Schmidii emendationem non probo. ſed, age, adſpergamus pauculas noſtrarum coniecturarum ad eundem poetam, quarum certe violentiam nemo accuſabit. Ego igitur Ol. I, 160. τὸ δ' αἰὲ παράμερον ἐσλὸν ὕπατον ἔχεται παντὶ βροτῷ lego παράμενον· et ſic diſſenſus Schol. optime tollitur. Ol. VI. 118. Ζηνὸς ἐπ' ἀκροτάτῳ βωμῷ deleo ι ſubſcriptum, vt ſit: ſummi Iouis. Nem I, 39. πράσσα γὰρ ἔργῳ μὲν θένος, βυλαῖσι δὲ φρὴν· ἐσσόμενον προιδεῖν συγγενές, οἷς ἔπεται: opitulatur autem fortitudo ad res agendas, mentis ſolertia ad conſilia capienda: has virtutes comitatur innata ſagacitas ad futura proſpicienda: lego οἷς et poſt συγγ. diſtinctionem deleo. Pyth. IV, 433. Ἥλπετο δ' οὐκέτι οἱ κᾶνονγε πράξαθαι πόνον· Sperabat autem non

non item ei huncce perfectum iri laborem: puto legi debere: πεπράξεσθαι. XI. 63. μοῖσα τὸ δὲ τεὸν, etc. non placet aliorum τὸ δ' ἑτεὸν· aut vulgatam retine, aut lege: τόδε τεὸν, hoc tuum eſt. Ib. ἐπὰ Τρώων ἕλυτσε δόμες ἀβρότατος· vbi primum probo lectionem alteram ἕλυσε, vt aliquoties eſt apud Homerum, πολλάων πολλίων κατέλυσε κάρηνα. deinde legendum cenſeo: ἀβροτάτος· vt ſit adiectiuum. quanquam Schol. ἀέλυσε τοὺς οἴκους τῆς εὐδαιμονίας· et Schmidius horrende vertit. Fortaſſe parui momenti tibi hae emendationes videntur: ſed ego ſemper veriſſimam putaui ſententiam Mureti in V. L. VIII. c. 4. *Quotidie*, dicentis, *magis intelligo, verum eſſe id, quod ſemper exiſtimaui, nullam eſſe mendam ita puſillam, quam non permagni interſit e veterum monimentis tolli et corrigi.*

ἀρίδηλα] in marg. ἀΐδηλα· non male. vide Clarkium ad Odyſſ. Π. 29. vbi Schol. verbum explicat: τὸν ἀδηλοποιὸν καὶ πάντα φθείροντα.

ὀργὴν] bene interpr. *noſtis ingenium*, melius, quam Hertelius, qui reddit: *impetum*, etſi ipſe fateor, me maluiſſe initio legere, ὁρμὴν· nam has duas voces confundi notat Adr. Heringa in Obſ. Crit. p. 54. Sed nunc nihil muto. Nam et Latini dicunt *ingenium* necis, ſcelerum, poenarum, vt docent Drakenborch. ad Sil. Ital. XVI, 46. *Cantaber* ingenio *membrorum et mole timeri* et ad IV, 90. *Collisque propinqui Ingenium*, atque Burmannus ad Ouid. Met. VI, 574. *grande doloris ingenium eſt*, aliique laudati a Cl. Longolio ad Plin. I, 20, 17. etiam Graeci ὀργὴν hoc ſenſu vſurpant. exempla plura dabunt Dukerus ad Thucyd. I, 130, 83. Waſſius ibid. I, 140, 33. Alberti ad Heſych. ſ. v. εὐόργητος. Heringa libro modo laudato, p. 49. Cl. Trillerus in Obſ. Crit. p. 499.

μετὰ] in marg. παρὰ.

Οὐδὲς ἄν] St. W. H. Οὐδ' ἂς δ' ἄν. quod eodem fere redit. *nemo prorſus*. vide Alberti Obſeru. p. 205. et P. Moll. ad Longi Paſtor. p. 52.

Τρισσάν-

Τρεσσάντων] Similiter Homerus Il. E. 532. *Φευγόντων δ' ὄυτ' ἄρ κλέος ὄρνυται, ὄυτε τις ἀλκή.*

ἄν αἰσχρὰ πάθῃ] recte interpr. *qui turpiter ſe geſſerit.* πάσχω h. l. vſurpatur pro πράττω, vt ſaepe. Ariſtophanes non ſemel ſic, vt Equ. 512. Οὐκ ὑπ' ἀνοίας τᾶτο πεπονθὼς διατρίβαν quod nulla ſtultitia id agens cunctetur. Veſp. 1008. Τοῦτο γὰρ σκαιῶν θεατῶν ἐσι πάσχειν hoc enim inepti ſpectatores facere ſolent. Scholiaſt. Eurip. Hecub. 614. τί γὰρ πάθω, ἤγουν τί ποίησω. τὸ γὰρ ποιῶν πάθος ἐσίν· ἐπειδὴ ὁ πριῶν τὶ πάσχει τρόπον τινὰ καθ' αὐτὸ τὸ ποιεῖ. vide eundem ad 1021. Conſule etiam Gatakerum in Aduerſar. c. 13. p. 131. Barneſium ad Eurip. Oreſt. 537. et Suppl. 257. Kuſterum ad Ariſtoph. Nub. 234. ibique Spanhemium et hunc ad Plut. 603. Dorvillum ad Chariton. p. 177. Valkenarium ad Eurip. Phoeniſſ. 902. et I. F. Reitzium ad Lucian. V. H. T. II. p. 73. et Gymn. p. 918.

κακὰ] Quam turpe olim fuerit ex acie fugere, ordines metu deſerere, aut ſcutum abiicere apud Romanos, docet Lipſius de Militia. L. V. dial. 18. et apud Graecos, oſtendit Spanhemius ad Iulian. Or. I. p. 239. Apud Athenienſes grauiſſima lex fuit, quam vide apud Petitum de legibus Atticis L. VIII. T. III. 63. τὸν ἀστράτευτον καὶ τὸν δαλὸν, καὶ τὸν λίποντα τὴν τάξιν ἀπέχεσθαι ἀγορᾶς, μήτε στεφανᾶσθαι, μητ' εἰσιέναι εἰς τὰ ἱερὰ τὰ δημοτελῆ· τὸν τὰ ὅπλα ἀποβεβληκότα ἄτιμον εἶναι· Weſſelingius in nota ad h. l. in Iurisprudentia Rom. et Att. T. III. p. 666. Lacedaemonios tale flagitium morte puniuiſſe addit. Certe praeſtitiſſe apud eos mori, quam fugere, clare oſtendunt exempla a Plutarcho allata in Apopht. Lacaenar. p. 241. 242. et clare docet locus Xenophontis in libr. de rep. Lacedaem. p. 683. qui ad Tyrtaei verba prope accedit, ideoque non omittendus eſt: ἄξιον δὲ τᾷ Λυκούργῳ καὶ τόδε ἀγασθῆναι, τὸ κατεργάσασθαι ἐν τῇ πόλει, αἱρετώτερον εἶναι τὸν καλὸν θάνατον ἀντὶ τᾶ αἰσχροῦ βίου· καὶ γὰρ δὴ ἐπισκοπῶν τις ἂν ἕυροι μάλους ἀποθνήσκοντας τέτων, τῶν ἐκ τᾶ φοβεροῦ ἀποχωρᾶν αἱρεμένων· ὥς' ἀληθὲς ἁπᾶν καὶ

καὶ ἕπεται τῇ ἀρετῇ σώζεσθαι ἐς τὸν πλάω χρόνον μᾶλλον, ἢ τῇ κακίᾳ.

ἀργαλέον] Scholiaſt. Ariſtoph. Plut. 1. Ἀργαλέον. χαλεπὸν, δύσκολον, δυσχερές. Εἴρηται δὲ παρὰ τὸ ἄλγος ἀλγαλέον, καὶ κατὰ τροπὴν τοῦ λ ἐς ρ. ὡς ποδαλγία, ποδαργία· ἢ ἔργον παρὰ τοῖς παλαιοῖς τὸ δυσχερές· ἐκ τούτου παράγωγον ἀργαλέον κ. λ. Hanc vocem reddendam eſſe cenſeo inſcriptioni valde corruptae, quae tamen emendationem admittit in Sponii Miſcell. erud. antiqu. p. 374. ep. 127. v. 6.

ΝΟΤΣΩΝ ΑΡΑΜΑΙΟΙΟ ΚΑΙ ΑΧΘΕΟΣ ΗΔΕ ΠΟΝΟΙΟ,

vbi lego ΑΡΓΑΛΕΟΙΟ· et ſequenti verſu:

ΤΑΥΤΑ ΓΑΡ ΕΝ ΖΩΟΙΣΙΝ ΑΜΕΙΛΙΧΑΣΙΝ ΚΕΣ ΕΧΟΤΣΙΝ.

puto: ΑΜΕΙΛΙΧΑ ΣΤΝΚΕΣ, id eſt, *συνεχές*. denique v. 10.

Η Δ ΕΤΕΡΗ ΤΕΙΡΕΣΣΙΣ ΤΜΑΙΘΕΡΙΟΙΣΙ ΧΟΡΕΥΕΙ,

emendo ΤΕΙΡΕΣΣΙ ΣΤΝ. de verbo Τείρεα, i. e. aſtra, vid. Vulcanium et Erneſtium ad Callim. H. in Del. 175. Ἰσάριθμοι Τείρεσιν ἤνικα πλεῖστα κατ' ἠέρα βακολίονται. Sed reſtant adhuc quaedam vulnera hoc carmine, quae ſanare non audeo. In v. 2.

ΗΙ ΘΕΟΣ ΚΟΙΡΟΙΣΙΝ ΟΜΗΛΙΚΙ Η ΠΑΝΟΜΟΙΟΣ

patet facile, legendum eſſe: ἠίθεος et ὁμηλικίη. ſed contentus ſum iis, quae non infeliciter reſtituiſſe mihi videor. Potius de altero epigrammate coniecturam proponam. p. 376. ep. 135.

ΧΗΡΕΙΑ Τ ΑΤΤΗ ΤΟΝ ΑΠΑΝΤΑ ΧΡΟΝΟΝ ΜΕΙΝΑΣΑ
ΚΩΚΤΜΟΡΩΝ ΤΕΚΕΩΝ ΠΕΝΘΕ ΠΑΚΟΜΕΝΗ,

procul dubio ſcribendum eſt ΠΕΝΘΕΙ ΤΑΚΟΜΕΝΗ· nam ita non ſolum de amore dicunt, in Anthol VII. p. 587 ὤμοι, ἐγὼ δὲ Τήκομαι, ὡς κηρὸς πὰρ πυρὶ κἄλλος ἐρῶν,

ὁρῶν, et in lepidiſſimo carmine, p. 632. Ἐκμαίνει καλὴ με ῥοδόχροα, ποικιλόμυθα ψυχοτακῆ. (vide P. Moll. ad Longum, p. 78. Barneſ. ad Anacreont. p. 301. et Dorvill. ad Charit. pag. 199.) ſed etiam de luctu. Sophocl. Electr. 189. ἆτις ἄνευ τοκέων κατατάκομαι. Homer. Il. Γ. 176. de Helena: τὸ καὶ κλαίουσα τέτηκα. Anthol. I. p. 76. διττὸν δ' ἄλγος ἔτηξε μίαν. et VII, p. 602. ζοφεραῖς φροντίσι τηκομέναν. Quintus Cal. X, 433. κουριδίοιο ἀναπλήσαντος ὄλεθρον Μνωομένη, ἅτε κηρὸς ὑπαὶ πυρί, τήκετο λάθρῃ. et VII, 385. καὶ ὅι ἐνὶ φρεσὶ θυμὸς ὑπ' ἀργαλέῃσιν ἀνίαις Τήκεθ', ὅπως ἁλαπαδνὸς ἐπ' ἀνθρακίῃσι μόλιβδος, Ἠὲ τρύφος κηρῷ· quas comparationes dum Pauo ingratas et illepidas appellat, non eſt audiendus. compara Callimach. II. in Cer. 92. Latini prope ſimiliter, vt Ouidius in M. II. 808.

Gemit, lentaque miſerrima tabe
Liquitur, vt glacies incerto ſaucia ſole.

vid. Io. Heskin ad Moſchum, p. 83. Verſum ſequentem in illo epigrammate alii emendent.

ΕΜΒΙΟΤω ΔΕ ΠΟΝΟΝ ΠΟΤΑΤΝ ΔΑΝ ΕΤΑΗΝ
ΜΟΓΕΟΤΣ.

Tantum vnum verbum ponam. lego ΑΝΕΤΑΗΝ pro ΑΝ ΕΤ ΑΗΝ. ſentisne? reliqua facile diuinabis. Quoniam vero ſemel in inſcriptionibus emendandis verſamur, plura et corrigamus et illuſtremus: praeſertim, cum videamus, nulli doctorum virorum noſtras emendationes in mentem veniſſe. tantum ex Maffei Muſeo Veronenſi et Muratorii Inſcriptionibus quaedam delibabimus: alio tempore plura daturi. In eo igitur p. 63. in inſcr. ſepulchr.

ΕΙ ΚΑΙ ΜΟΙ ΘΥΜΟΣ ΔΙΟΝΤΣΙΕ ΠΕΙΡΕΤΑΙ
ΑΙΝΩΣ.
ΑΜΦΙ ΣΟΙ ΑΛΛ ΕΜΠΗΣ ΟΙΑ ΠΑΡΕΣΤΙ ΔΕΧΟΤ.

lego ΤΕΙΡΕΤΑΙ, etſi ſciam apud Homer. Il. E. 399. eſſe κῆρ ἀχέων, ὀδύνῃσι κεκαρμένος. p. 70. inuenio verſum corruptum, ſed a quouis facile emendandum.

MOLLI-

MOLLITER AD MATREM PLACIDI DESCENDITE MANES
ELYSIIS CAMPIS FLOREAT VMBRA TIBI.

Omnino legendum eſt: FLOREAT VRNA TIBI. quale votum ſaepe occurrit in antiquis monimentis. Auſonius in Epitaph. Her. carm. XXXVI.

Sparge mero cineres, bene olentis et vnguine Nardi,
Hoſpes, et adde roſis balſama puniceis.

Reſpicit huc etiam Iuuenalis VII, 207.

Dii maiorum vmbris tenuem et ſine pondere terram,
Spirantesque crocos et in vrna perpetuum ver.

compara Virgilium, Aen. VI, 883. Propertium II, 13, 31. Tibullum II, 4, 47. Martialem I, 89. Immo Romani in monimentis adhortabantur interdum haeredes, certo legato conſtituto, vt adferrent flores: v. Gruteri Inſcr. I. p. 637. n. 5.

VT. QVOTANNIS. ROSAS. AD. MONVMENTVM EIVS. DEFERANT

atque in lapide alio apud eundem I. p. 449. n. 5.

TVEND. ET. ROSA. QVOTANNIS ORNANDVM

Nec praeterire poſſum venuſtiſſimum carmen, quod Alb. Henr. Sallengrius in praefat. T. I. Noui Theſ. Antiqu. Rom. edidit:

Ἄνθεα πολλὰ γένοιτο νεοδμήτῳ ἐπὶ τύμβῳ,
Μὴ βατὸς αὐχμηρὴ, μὴ κακὸν αἰγίπυρον,
Ἀλλ' ἴα καὶ σάμψυχα καὶ ὑδατίνη νάρκισσος;
Οὐείβιε, καὶ περὶ σοῦ πάντα γένοιτο ῥόδα.

Nempe totum hoc carmen adſcripſi, cum quia valde placet ob elegantiam, tum quia noſtra quoque vota continet. Nam Klotzii quoque tumulo dabitis olim, o mei, roſas et lilia! In alia inſcriptione legitur eadem ſententia. Apud Murator p. 1693, 1.

Ἀλλὰ σὺ γαῖα πέλοις ἀγαθὴ κουφότατ' ἀκυλείνῳ
Καὶ δὲ παρὰ πλευρὰς ἄνθεα λαρὰ φύοις

vbi tamen primum diſtichon:

Πρωθήβην ἔτι κοῦρον ἔτι χνοάοντος ἰούλου
Δευόμενον φθονερὴ μοῖρα καθεῖλε βίου.

ridicule Muratorius vertit: *In prima pubertate adhuc iuuenculum et vix lanugine aſperſum Iulium inuida fata ſuſtulere.* quem errorem recte caſtigauit iam Hagenbuchius in Diatrib. de Graec. Nou. Theſ. Murator. Marmoribus p. 37. Heſych. Ἴελοι, αἱ πρῶται τῶν τριχῶν ἐκφύσεις ἀπὸ τῆ ἴενας αὐτὰς οὐλὰς. vid. Euſtath. ad Odyſſ. Λ. p. 1688. et Schol. Apollon. Rhodii. L. II. p. 69. Ἴελος ἡ πρώτη ἐξάνθησις καὶ ἔκφυσις τῶν ἐν τῷ γενείῳ τριχῶν. In eleganti epigrammate Anthologiae ineditae Stratonis legitur:

Εἰ καί σοι τριχόφοιτος ἐπισκίρτησεν ἴουλος
Καὶ τρυφεραὶ κροτάφων ξανθοφυεῖς ἕλικες,
Οὐδ' ἐγὼ φεύγω τὸν ἐρώμενον· ἀλλὰ τὸ κάλλος
Τοῦτο, κἂν πώγων, κἂν τρίχες, ἡμέτερον.

Sed redeo ad Muratorium, quem de illo voto conſule p. 540. Ab illo puto verſus p. 1376. 11.

ΗΔΙΚΙΗ ΜΟΡΦΗ ΦΡΕΣΙ ΜΟΤΣΑΙΣ ΣΩΦΡΟΣΤΝΗ ΤΕ
ΕΝ ΠΑΣΙΝ ΠΡΕΨΑΣ ΑΚΑΤΑΦΡΩΝ ΦΩΣ ΛΙΠΕΣ ΗΟΥΣ

peſſime verti: *non contemnendum liquiſti lumen aurorae.* corrige potius: ΠΡΕΨΑΣΑ ΚΑΤ ΑΦΡΩΝ ΦΩΣ ΛΙΠΕΣ. et omnia erunt facilia. — P. 1189. 1.

Si non fatorum praeceps hic mortis obiſſet
Mater in hoc titulo debuit ante VEHI.

apparet corrigendum eſſe: LEGI. vt pag. 1199. 3.

Si

Si non fatorum conſtantia iura fuiſſent
Mater in hoc tumulo debuit ante legi.

Pag. 1041.

ΜΥΡΙ ΑΠΟΦΘΙΜΕΝΟΙΟ ΤΑΦΩ ΠΕΡΙ ΤΩΔΕ ΧΥ-
ΘΕΙΣΑ
ΠΑΙΔΟΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ ΜΥΡΑΤΟ ΚΑΛΛΙΟΠΑ·

vertitur: *vnguenta peremti ſepulchrum circa hoc fundens*, et notatur: *In priori verſiculo animaduerte μυρι ſeu μυρια pro μυρα, quod lapicidae excidiſſe non puto. vide et χυθᾶσα pro χέασα, quo tamen ſaepe vſus eſt Homerus:* quae omnia perperam dicuntur et falſo. verte: *circa ſepulchrum fuſa infinite querebatur: mille queſtus proferebat.* Ipſe nunc omnem difficultatem ſublatam eſſe videbis. Nam amicorum ſepulchra complectendi mos notus et ex Ouidii Met. XIII. 423.

In mediis Hecube natorum inuenta ſepulchris:
Prenſantem tumulos atque oſſibus oſcula dantem,
Dulichiae traxere manus.

et Prudentio Periſteph. H. 2, 529.

O ter quaterque et ſeptiès
Beatus vrbis incola,
Qui te ac tuorum comminus
Sedem celebrat oſſium,
Cui propter aduolui licet,
Qui fletibus ſpargit locum,
Qui pectus in terram premit,
Qui vota fundit murmure.

his ſcriptis video hanc interpretationem in mentem veniſſe quoque Paciaudio in Monim. Peloponneſ. Vol. II. p. 193. quod praeterire ſilentio nolui. etiam ridicule p. 958. 1. οὐκ ἴδρις τραγικῆς μέσης redditur: *et neſcis tragicam muſam.* potius expone: non tragicus, non — poeta, non orator Ἄξια σᾶο Φράσα. ſed reſtant ibi peccata plura. p. 655. *Tu, quicunque.*

mei. ueberis. prope. limina. buſti. SVPPRIME. FESTIVVM. QVAESO. VIATOR. ITER. corrige: FESTINVM. nam vulgatae nullus ſenſus eſt. Apud Gruterum p. 438. n. 6. exſtat epigramma, quod Burmannus etiam repetiit in Anthol. P. I. p. 195.

Πάντες Μιλτιάδη ΤΑΛΑΡΗΙΑ ἔργα ἴσασιν
Πέρσαι καὶ Μαραθὼν σῆς ἀρετῆς τέμενος.

Gronouius in Theſ. Graec. T. I. edidit ΤΑΔ: ſed miror neminem ſcripſiſſe: ΤΑ Σ ΑΡ. τὰ σὰ ἀρήια. quae lectio mihi videtur vnice vera. Sed deſinamus. Nam etiam in his eſt modus tenendus. Forte, ſi quando contigerit nobis proferre ea in lucem, quae ex antiquis monimentis ad illuſtrandam hiſtoriam, poeticen, ſermonis vtriusque indolem collegimus, plures addemus eiusmodi emendationum.

Αἰσχρὸς] in marg. αἰσχρὸν. vt etiam Grotius edidit. non male. Aelian. III, 1. τὰ ὕδατα ταῦτα καὶ τοῖς λουσαμένοις ἀγαθὸν εἶναι et ſit ſaepe. vid. Vigerum de Idiot. c. III. S. 2. 3. ibique Hoogeveenium. Car. Girardum ad Ariſtophan. Plut. 202. ὡς δαλότατον ἐδ' ὁ πλοῦτος, Valkenarium ad Eurip. Phoeniſſ. 206. Heinſium ad Ouid. Art. III, 294.

κατακάμενος] vſurpatur frequenter τὸ κεῖσθαι de caeſis, de mortuis. Il. Υ. 389. Κεῖσαι Ὀτρυντείδη πάντων ἐκπαγλότατ' ἀνδρῶν. Ε. 467. κεῖται ἀνὴρ οὗ — Φ. 119. κεῖτο ταθείς. (nam ἐκτάδην κεῖσθαι propria eſt Graecorum formula, docentibus id Dorvillio ad Chariton. p. 642. et Valkenar. ad Eurip. Phoeniſſ. 1691. quemadmodum etiam ὀρεχθῆναι hoc ſenſu dicunt. vid. Gataker. ad Antonin. IV, 3. p. 124.) Lyſ. Orat. II. p. 40. οἱ πρόγονοι τῶν ἐνθάδε κειμένων. Eurip. Oreſt. 1489. νεκροὶ δ' ἔπιπτον, οἱ δ' ἐμαίνοντ', οἱ δ' ἔκειντο. Aelian. XIII, 1. καὶ ὁ μὲν ἔκειτο. et XII, 21. ἐπυνθάνοντο τοὺς παῖδας αὐτῶν ἐν τῇ μάχῃ κεῖσθαι. vide Fabrum ad Ariſtoph. Eccleſ. 533. Elsnerum in Obſ. S. ad Luc. XXIII. 53. Abreſch. in Dilucid. Thucyd. p. 236. Sic etiam qui occiſi ſunt dicuntur

dicuntur πρόκειϑαι. Soph. Aiac. 1078. ϑαμέντες ἂν προὐκείμεϑ' ἐχϑίστῳ μόρῳ. vide virum eruditum in Obſeru. Miſcellan. Vol. VIII. T. I. p. 84. Pariter vſurpant Latini verbum *iacere:* id quod Burmannus aliquoties notauit, vt ad Petron. 111. pag. 666. Ouid. Meram. II, 268. Quintil. Decl. I, 23. Phaedri Fab. I, 24. adde Drakenborchium ad Sil. It. II, 594. et XIII, 469.

Νῶτον ὄπισϑ'] Erat olim apud omnes gentes, apud Romanos et Graecos, turpiſſimum, in tergo vulnera accepiſſe. Sic apud Homerum Il. N. 288. laudatur Meriones ſic:

Εἴπερ γάρ κε βλεῖο πονεύμενος ἠὲ τυπείης,
Οὐκ ἂν ἐν αὐχέν' ὄπισϑε πέσοι βέλος, οὐδ' ἐνὶ νώτῳ,
Ἀλλά κεν ἢ στέρνων ἢ νηδύος ἀντιάσειε
Πρόσσω ἰεμένοιο·

confer X. 283. et memorabilis eſt locus auctoris περ' ὁμηρ. ποιήσε. pag. 76. ed. Barn. ἐκεῖνο δὲ ὑπομνῆσαι ἄξιον, ὅτι τὰς μὲν πρόσϑεν τετρωμένας ἐνδοξοτέρους ἡγάμεϑα, ἅτε τὰς ἐκ τῆ συνεχάνας καὶ παραμέναν προϑυμίαν δεικνύοντας· τὰς δὲ τὸν γῶτον ἢ τὸ μετάφρενον πεπληγότας, ἀτιμοτέρους, ὡς ἐν τῷ φέυγειν τῆτο πεπονϑότας. Gellius N. A. II, 11. de Siccio Dentato narrat: *pugnaſſe in hoſtem dicitur CXX. praeliis: cicatricem auerſam nullam, aduerſas XLV. tuliſſe.* vide de vulneribus aduerſis et auerſis Cellarium ad Curt. III, 11. 9. Ciofanum ad Ouid. Met. XIII, 262. *ſunt et mihi vulnera, ciues, Ipſo pulchra loco,* et ad Faſt. II, 211. *Diffugiunt hoſtes, inhoneſtaque vulnera tergo Accipiunt.* Arntzenium ad Plin. Panegyr. XXX, 1. et Cortium ad Salluſt. B. C. LXI. Sed inprimis apud Lacedaemonios ſumma in hac re ponebatur ignominia. Sic in Anthol. III, p. 289. Thraſybulus cum clypeo geſtatur ſeptem vulneribus confoſſus: Δακνὺς πρόσϑεν πάντα, pater dicit: ἐγώ δέ σε τέκνον ἄδακρυν Θάψω τὸν καὶ ἐμὸν καὶ Λακεδαιμόνιον· nam qui auerſum vul-

nus habebat, indignus iudicabatur ſepultura. Ibid. I. p. 16.

Σπάρτας ὁ στόλος ἔπεν, ἰὼ ὡς πάλι πρόθεος πάντα
Τραύματα, κὴν ςέρνοις δῆρις ἔνεςι μόνοις

vid. Meurſium in Miſcell. Lacon. L. II. c. 1. Pertinet huc inprimis Aelian. V. H. L. XII, c. 21. vbi narratur; Lacaenas matronas inſpexiſſe vulnera occiſorum filiorum, ſique plura aduerſa quam auerſa viderint, cum faſtu inceſſiſſe, vultum habuiſſe grauem et ſplendidum atque filios in auita monimenta detuliſſe: ſin viderint auerſa plura, tunc lacrimantes, pudore deiectas, ſe clanculum ſubduxiſſe, relictis mortuis, vt in communi ſepulchro humarentur, vel eos furtim ſubreptos in domeſtica ſepulchra aſportaſſe.

Μήρους κ. λ.] nam notante Scholiaſte ad Il. B. 389. ἀνδρομήκεσι ἐχρῶντο ταῖς ἀσπίσιν οἱ παλαιοί. videatur Camerarius ad illum locum. adde Petr. Victorium in Var. Lect. XIX, 15.

γαςρὶ] rara dicendi forma eſt, quamque mihi non memini apud quenquam Graecorum ſcriptorum occurrere, niſi quod apud Orpheum de Lapid. XVIII, 83. legitur: ἄφρα δ' ἐπὶ τρίποδος κρέα γαςέρι δάμναται ἑόντα, qui etiam in Argon. 354. dixit: Δὴ τότε νηὸς ἔης κοῖλον κύτος εἰσεπέρησαν. Puto intelligendam eſſe cauitatem illam clypei, cum rotundo tumore protuberantem. Apud Homer. Il. Σ. 348. Γάςρην μὲν τρίποδος πῦρ ἄμφεπε eſt: quod Schol. interpretatur τὸ πλάτος τῆ λέβητος vid. Polluc. Onomaſt. II, 4, 175. ibique Iungermannum. confer Dukerum ad Scholiaſt. Thucydid. p. 606. Apud Plutarchum in Pericl. I, 367. legi: ἡ δὲ σάμαινα ναῦς ἐςὶν ὑπόπρωρος μὲν τὸ σίμωμα, κοιλότερα δὲ καὶ γαςροειδὴς Vas ventricoſum quoque dicitur γαςὴρ notante Munckero ad Hygin. c. 108. Atque etiam a Car. du Freſne in Gloſſar. Med. et Inf. Graecit. T. I. p. 238. adfertur verbum, γάςρα, ampulla, guttulus,

tulus, vas, quod, cum in medio patulum ſit, γαστέρα ſeu ventrem fingat prominentem. conſule Caſaubonum ad Aeneae Commentar. Poliorcet. p. 1721. apud quem occurrit verbum γαστρίνη. — Solent vero Graeci plurimas partes corporis humani ad alias res, ſaepe etiam ſatis audacter, transferre. Multa iam exempla dedit Euſtathius ad Il. B. T. II. p. 655. vsque ad p. 660. ed. Polit. ſed obſeruauimus nos quoque non pauca exempla, ab eo omiſſa, quae nunc addemus, nulla tamen neque litterarum, neque ordinis ratione habita. Apud Aeſchyl. Choeph. 323. πυρὸς ἡ θαλερὰ γνάθος. atque in Prom. 368. ποταμοὶ πυρὸς ἅπτοντες ἀγρίοις γνάθοις — λευρὰς γυάς· et 64. Ἀδαμαντίνῃ νῦν σφηνὸς ἀυτάδῃ γνάθον Στέρνων διαμπὰξ παρσάλευ ἐρρωμένως. vbi γνάθον metaphorice ſumit Stanleius, et recte Schol. explicat. τὸ ἄκρον τῆς σιδήρου ἥλκ καὶ τὴν ὀξύτητα, nam qui Aeſchyli dicendi genus nouit, illi haec non aliena ab eius ingenio videbuntur. Porro verbum χεῖλος occurrit, de poculorum, nauium etc. extremitate, vid. Cl. Schwebelium ad Moſch. p. 139. etiam de crepidine foſſae. Herodot. L. I. c. 185. ἑκάτερον τῆς ποταμοῦ χεῖλος. Orpheus in Argon. 798. χεῖλος ὑπὲρ ποταμοῖο δονακώδεος. vid. P. Moll. ad Longum. p. 14. — ὄφρυς ſumitur de editiore loci alicuius parte atque faſtigio, vt Apollon. Rhod. I, 178. ἐπ' ὀφρύσιν αἰγιαλοῖο. Pind. Ol. XIII, 150. ἐπ' ὀφρυῖ παρνασσίᾳ· loquitur de Delphis in colle Parnaſſi ſitis. Il. X. 411. Ἴλιος ὀφρυόεσσα. vbi Schol. ὡς ὕψος πεπολισμένη. μεταφορὰ ὁ τρόπος· Orph. in Arg. 469. Σιντιανοῖς δ' ὀφρύσιν ἐκέλσαμεν ὠκύαλον ναῦν. Anthol. I. p. 77. Εἰς βαθὺν ἥλατο Νεῖλον ἀπ' ὀφρύος ὀξὺς ὀδίτης. Polyb. L. III. p. 310. de ripa fluuii: ῥᾴθυμον μετὰ βραχεῖας ὀφρύος· Latini hoc etiam imitati ſunt. Virgil. Georg. I, 108. *ſupercilio cliuoſi tramitis vndam Elicit.* vid. Schwebelium ad Moſchum p. 135. et Heskin ad eundem, pag. 59. Sicut ad Homerum Il. B. 637. occurrunt νῆες μιλτοπάρῃοι. quod Schol. explicat: Μίλτῳ τὰς πρῴρας ἔχουσαι βεβαμμένας, ita etiam apud Pindarum, Pyth. I, 82. χαλκοπάρῃον ἄκοντα et Nem. VII, 101 habemus. interpr. iaculum ferro cuſpidatum, vt qu-

que Pyth. IV, 42. ἄγκυραν χαλκογένυν. vbi vide notata in edit. Oxon. Non ſolum apud Ariſtophanem κόλπος λιμώνων eſt: vid. Heinſ. et Drakenborch. ad Sil. It. VI, 678. ſed dicunt etiam Graeci κόλπος γαίης et θαλάσσης· Ὀμφαλὸς et dicitur de vmbone clypei: vid. Euſtathium ad Il. Δ. p. 1075. Pfeifferum Antiqu. Graec. p. 528. et de terra: ὀμφαλὸς γῆς. vid. Vulkanium ad Callim. Hymn. in Del. 48. et quicquid medium eſt. vid. Spanhem. ad Callim. H. in Iou. 45. et H. in Cerer. 15. atque Staueren ad Fulgent. p. 638. στέρνα γῆς eſſe loca campeſtria et plana, (apud Orph. in Arg. 421. legimus: Γῆς τ' εὐρυστέρνου γένεσιν.) ἀυχένας loca anguſta, docet Io. Chr. Wolfius ad Poetriar. Fragm p. 19. In Orph. Argon. 743. Νέρθε δὲ τοι Ἐλίκης δολιχὸς παρακέκλιται αὐχήν Sic colluni Latini vſurpant de Iſthmo, qui etiam *linguam* vocant promontorii non celſi, ſed molliter in planum deuexi, ſpeciem. conſule omnino Schottum in Obſeru. Hum. L. III. c. 28. Glareanum ad Pharſ. Lucani, II, 614. et Oudendorpium ib. VI, 25. et *dentes* tribuunt raſtris et falcibus. Virg. Georg. II, 406. *Et curuo Saturni dente relictam perſequitur vitem.* Vid. Chriſt. Wilh. Kuſtnerum in Chreſtom. Iuris Enniana, p. 36. Docte quoque Rittershuſius ad Oppian. Halie. I, 60. de remigantibus: Νῶτον ἁλὸς θέοντες, obſeruat μέτωπα ὑγρὰ tribui πέτραις, aliaque. Et quoties non eſt apud patrem Homerum, ἰυρὸν νῶτα θαλάσσης. quemadmodum apud Pindar. Pyth. IV. νῶτον ὑπὲρ γαίας ἐρήμων· et Ol. 2. ὦ Ζεῦ πάτερ, νάτασσον Ἀταβυρίου μεδέων. Apud Euripid. Phoeniſſ. 1137. Σιδηρονώτοις δ' ἀσπίδος τύποις ἐπὴν Γίγας κ. λ. vbi Schol. ἐπὶ τῷ σιδηρῷ νώτῳ τῆς ἀσπίδος ἦν γίγας. vid. Berglerum ad Ariſtoph. Acharn. 1123. Γοργόνωτον ἀσπίδος κύκλον. Μαστὸς eſt collis clementer adſurgens et mammam quodammodo referens, vt pluribus docet Weſſeling. ad Diod. Sic. L. III. 212. (ὄρη) συναγομένας ἔχοντα τὰς κορυφὰς εἰς πετρώδη μαστόν. vide etiam Vulkanium et reliquos interpretes ad Callimach. H. in Del. 48. νήσοιο διάβροχον ὕδατι μαστὸν, quod Schol. explicat: τῆς Σάμου τὸ γόνιμον. quanquam diſſentit

ſentit Spanhemius et interpretatur collem. Addamus quaedam de verbis στόμα et πᾶς, quae pariter ad alia Graeci transferunt. Sic. Od. X. 137. Αὐλῆς καλὰ θύρετρα καὶ ἀργαλέον στόμα λάυρης. conf. Il. M. 24. vbi στόματα tribuuntur fluuiis. Dionyſ. Perieg. 608. ἐπὶ στόμα περσίδος ἄλμης· et v. 438. Ἐλκομένη βυθένδε κατὰ στόμα θερμοπυλάων. Orph. Argon. 761. ἐπὶ ποταμοῖο διὰ στόμα πρηῢ ῥέοντος Ἰκόμεθ'. Audacius reliquis hoc verbum vſurpauit Homerus Il. O. 388. μακροῖσι ξυστοῖσι, τὰ ῥὰ σφ' ἐπὶ νηυσὶν ἔκαστο — κατὰ στόμα ἁμένα χαλκῷ, quod Scholia explicant: κατὰ τὸ ἄκρον σεσιδηρωμένα. vid. Euſtath. ad Il. Δ. p. 1023. plura afferentem. Notanda ſunt, quae habet Schol. Homeri ad Il. B. 497. πολύκνημόν τ' Ἐτεωνὸν) Πολλὰς ἔχουσαν κνημάς· Κνημοὶ δὲ μεταφορικῶς ἀπὸ τῶν ἀνθρωπίνων κνημῶν. De ſimili vſu verbi κνημὸς, pro ſinu quodam aut angulo inter duo iuga vide Geſnerum ad Orph. Argonaut. 635. qui poeta etiam v. 753. dixit τρηχὺν δ' ἀγκῶνα Σινώπης. Denique Dionyſius Perieg. non ſolum v. 168. ὑπὸ φυχρῷ ποδὶ ταύρου, et 338. ὅι ναίουσιν ὑπαὶ πόδα πυρρίναῖον, ſed etiam v. 557. dicit: ὁππότερα τ' ἀνέμοιο παρὰ σφυρὸν ἴσιν ἑκάστη· vbi Euſtathius notat: ὅτι κατὰ μεταφορὰν τολμηροτέραν, καὶ ποιητῇ πρέπουσαν, σφυρὸν ἤτοι πόδα ἀνέμου λέγει τὴν βάσιν, ὃ ἔστι, τὴν θέσιν καὶ τὸν τόπον ὅθεν πνέει.

Κινάτω κ. λ.] Homerus non ſemel ira, vt Il. Γ. 337. δεινὸν δὲ λόφος καθύπερθεν ἔνευεν, vbi vide Euſtathium p. 908. confer Λ. 42. Vtebantur enim criſtis non ſolum ad ornatum, ſed etiam ad terrorem incutiendum. Diſerte Polybius, L. VI. p. 653. vbi dicit, Romanos galeam pennis ornare, addit: ὁ μὲν ἀνὴρ φαίνεται διπλάσιος ἑαυτοῦ κατὰ τὸ μέγεθος· ἡ δὲ ὄψις καλὴ καὶ κατακληκτικὴ τοῖς ἐναντίοις· vide Cerdam ad Virg. Aen. X, 669. Stewechium ad Veget. I, 20. p. 42. Feithium in Antiquit. Homer. IV, 8. 1. Stanleium ad Aeſchyl. Sept. c. Theb. v. 117. p. 741. et v. 390. p. 746. quaeque nocauerunt viri eruditi ad Picturarum Herculanenſium praeſtantiſſimum opus, T. I. p. 153. add. Lucernas Fictil. Muſei Paſſerii tab. 25.

et notata p. 21. Inde etiam vt terror augeretur cornua, dentes ferarum, aprorum, leonum, pellibus addebant. Virgil. Aen. VII, 666.

Ipſe pedes, tegumen torquens immane leonis,
Terribili impexum ſeta cum dentibus albis
Indutus capiti,

et ante Virgilium Homerus Il. K. 261.

Ἀμφὶ δὲ οἱ κυνέην κεφαλῇφιν ἔθηκε
Ῥινοῦ ποιητὴν — ἔκτοθε δὲ λευκοὶ ὀδόντες
Ἀργιόδοντος ὑὸς θαμέες ἔχον ἔνθα καὶ ἔνθα,
Εὖ καὶ ἐπιστάμενως.

Diodorus Sic. L. V. p. 353. de Gallorum galeis narrat: *κράνη δὲ περιτίθενται μεγάλας ἐξοχὰς ἐξ αὐτῶν ἔχοντα καὶ παμμεγέθη φαντασίαν ἐπιφέροντα τοῖς χρωμένοις. τοῖς μὲν γὰρ πρόσκηται συμφυῆ κέρατα, τοῖς δὲ ὀρνέων ἢ τετραπόδων ζώων ἐκτετυπωμέναι πρότομαί.* Addebant enim imagines varias animalium, vt leonis, vulpis, gryphi, aliorum. v. Verheyk ad Eutrop. II, 6. p. 64. quales conſpiciuntur paſſim in numis, vt in Nic. Franc. Haym. Theſauro Britannico P. II. p. 9. 15. vide Montefalconii Antiqu. Expl. T. IV. L. II. c. 1. tab. 19. Inprimis vero Etruſcos criſtis magnis ſe formidoloſos reddere ſtuduiſſe patet e multis monimentis. vide magni Comitis Cayli *Recueil d'Antiquités Egyptiennes, Etrusques, Grecques, Romaines & Gauloiſes.* T. II. t. XVI. p. 66.

ἑλέτω] interpr. *hoſtilem virum capiat.* neſcio an recte. puto potius (et ſequentia meam opinionem firmant) eundem eſſe huius loci ſenſum, qui eſt in Virg. Aen. XI, 632. *totas Implicuere inter ſe acies legitque virum vir.* de quo vid. Io. Aug. Bachium ad Briſſonium de Formul. IV, XXI. *m.* Inepte Hertel. *vel gladio percuſſurus ſocium ſibi accipiat.* quod neſcio quomodo iſti in mentem venire potuerit. Addam vero locum Polybii L. I. p. 65. *ὅτω δὲ συνέβαινε τὰς ἄνδρας ἐκτὸς τάξεως ποιεῖσθαι τὴν μάχην ἀνωμάλῳ κατὰ τὰς αὐτῶν προαιρέ-*

σεις

σας τοσούτῳ λαμπρότερος ἦν ὁ κίνδυνος· ὡς ἂν ἐκ τοσούτου πλήθους κατ' ἄνδρα καὶ κατὰ ζυγὸν ὁπλῖται μονομαχικῆς συνιστώσης περὶ τὰς ἀγωνιζομένους φιλοτιμίας.

Καὶ πόδα κ. λ.] Simili ratione plures veterum ſcriptorum pugnas deſcripſerunt, ſi aut denſe ſtantes in acies milites et bene ordines condenſatos ante oculos poſuerunt, (qui fuit inprimis Macedonicae phalangis modus, vt docet Weſſeling. ad Diod. Sic. L. XVI. p. 83. et quem modum aciei inſtruendae in animo habuit Odoardus Biſetus ad Ariſtoph. Veſp. 1078. vbi notauit: Ἀνὴρ γὰρ ἀνδρὶ σῆναι ἀώθει ἐν τῇ μάχῃ, ἵνα αἱ τάξεις πυκνωθεῖσαι τὴν τῶν πολεμίων ὁρμὴν ῥᾴον ἀνέχωσι. τὴν τοιαύτης μάχης καὶ τάξεων πύκνωσιν Τυρταῖος ὁ ποιητὴς ἡμῖν παίδευσι χαρακτηρίζει διὰ τούτων: καὶ πόδα κ. λ. vnde, quomodo hic locus explicandus ſit, intelliges) aut ſtrenue eosdem cum hoſte pugnantes, neque cedentes aut pedem referentes pingere voluerunt: vt docent exempla a Radero et Freinshemio ad Curt. III. 11. 4. allata. confer Schwebelium ad Onoſandr. p. 80. Nos tantummodo pauca, a nobis obſeruata, addemus. Il. N. 130.

Φράξαντες δόρυ δορὶ, σάκος σάκεϊ προθελύμνῳ,
Ἀσπὶς ἄρ' ἀσπίδ' ἔρειδε, κόρυς κόρυν, ἀνέρα δ' ἀνήρ.

vbi Clarkius ſimilia loca laudauit. Eurip. Heracl. 836. πὰς ἐπαλλαχθεὶς ποδὶ, Ἀνὴρ δ' ἐπ' ἀνδρὶ στὰς ἑκατέρᾳ μάχῃ vide ibi Barneſium. Quintus Cal. VIII, 74.

ἔγχεϊ δ' ἔγχος
Συμφέρετ', ἀσπίδι δ' ἀσπὶς, ἐπ' ἀνέρα δ' ἤιεν ἀνήρ.

Virgil. Aen. X, 360.

Troianae acies, aciesue Latinae
Concurrunt, haeret pede pes, denſusque viro vir.

SII.

Sil. It. IX, 322.

galea horrida flictu
Aduerſae ardeſcit galeae, clypeusque fatiſcit
Impulſu clypei, atque enſis confunditur enſe,
Pes pede, virque viro teritur.

Ouid. Met. IX, 44.

Digredimur paullum, rurſusque ad bella coimus,
Inque gradu ſtetimus: certi non cedere: eratque
Cum pede pes iunctus, totoque ego pectore pronus
Et digitos digitis et frontem fronte premebam.

vide Hier. Columnam ad Ennium p. 303. *Pes pede premitur, armis teruntur arma.* — Quoniam ſemel Metamorphoſ. Ouidii euoluimus, dicemus breuiter de duobus locis noſtram ſententiam. In II, 771. vbi inuidiae domicilium deſcribitur, legitur: *ſurgit humo pigra.* neſcio an recte. nam quoniam antea dixit, domum inuidiae eſſe in imis vallibus, antro abditam, ſole carentem, triſtem, quomodo opus erat addere, humum fuiſſe ſterilem? quis fruges et ſegetes tali in regione exſpectet? An potius poeta ſcripſit: *nigra?* ſiue, vt ſimpliciter horrorem indicet loci: ſiue, quoniam dixerat illam edere vipereas carnes, vt illius tecta nigro ſquallentia tabo eſſe addat: quemadmodum venenum ſaepe *nigrum* vocatur a poetis, docente hoc Fitio ad Nemeſiani Cyneget. 220. *nigro ſpumante veneno.* Barthio ad Claudian. Conſ. Prob. 188. *nigris rorantia tela venenis* et Henr. Io. Arntzenio ad Sedulii Carm. Paſch. III, 190. p. 161. Tum bene oratio fluit:

Surgit humo nigra, ſemeſarumque relinquit
Corpora ſerpentum, paſſuque incedit inerti.

Quanquam haec vltima fere aliam lectionem poſtulare videntur. Porro ibidem v. 734.

Chlamydemque vt pendeat apte.
Collocat, vt limbus totumque *appareat aurum.*

vide

vide an praeſtet *tortum*. certe hae voces non ſemel a librariis confuſae ſunt. vid. Metam. X, 424. XI, 385. Claudian. in Ruf. II, 127. vid. Drakenborch. ad Sil. It. VII, 412. — Caeterum Torquatus Taſſus in diuino carmine de Hieroſolymis liberatis, eandem imaginem tam eleganter, tam viuis coloribus expreſſit, nihil vt poſſit praeſtantius dici cogitarique. Sic ille in L. IX. Str. 52.

Come pari d'ardir, con forza pare,
Quinci Auſtro in guerra vien, quindi Aquilone.
Non ei fra lor, non cede il ciclo, o'l mare;
Ma nube a nube, e flutto a flutto oppone,
Così nè ceder quà, nè là piegare
Si vède l'oſtinata aſpra tenzone.
S' affronta inſieme orribilmente urtando,
Scudo a ſcudo, elmo ad elmo, e brando a brando.

his addo ſimilem locum e carminibus felicisſimi illius Horatii imitatoris, Matthiae Caſim. Sarbieuii, IV, 4.

Heu quanta vidi praelia, cum Dacis
Conſertus haſtis campus et horridi
Collata tempeſtas Gradiui
Ambiguis fluitaret armis.
Suſpenſa paullum ſubſtitit alitis
Procella ferri: donec ahenea
Hinc inde nubes ſulphurato
Plurima detonuiſſet igni.
Tum vero *ſignis ſigna, viris viri,*
Dextraeque dextris et pedibus pedes
Et tela reſpondere telis
Et clypeis clypei rotundi.

vbi tamen nollem optimus poeta vltimam in *vero* corripuiſſet.

Ἐν δὲ λόφον] Il. Π. 217. ψαῦον δ' ἱππόκομοι κόρυθες λαμπροῖσι φάλοισι Νεύοντων Quintus Cal. II. 455. ἐπέψαυον δὲ λόφοισιν Ἀλλήλων ἑκάτερθεν ἐρεμνόμεναι τρυφάλειαι.

κυνέην] Auctor ille libri περὶ ὁμήρου ποιήσ. ſiue Plutarchus, ſiue Dionyſius Halic. p. 33. ed. Barneſ. verbum interpre-

interpretatur: ἡ μὲν γὰρ περικεφαλαία κάλυπτε κυνέη παῤ αὐτῷ, ἐπὰ ἐκ δέρματος κυνὸς γενέσθαι αὐτὴν ἔθος ἦν· ὕστερον δὲ ἡ μὲν τοιαύτη ὕλη τῶ σκεπάσματος ἠμελήθη· τὸ δὲ ὄνομα οὐκ ἐκλέλοιπεν· ἀπὰ καὶ τὸ ἐξ ἄλλης ὕλης ἔρυμα τῆς κεφαλῆς κυνέη καλεῖται διὰ τὴν παλαιὰν χρῆσιν. vid. Euſtath. ad Il. Γ. 336. p. 906. et Saluinum ad eum, p. 816. T. II. confer Weſſelingium ad Diodor. Sic. T. I. p. 21. de galeis autem, pilibus tectis vid. Stewechium ad Veget. II. 16. p. 109. Demſterum ad Claudian. p. 62. Drakenborch. ad Sil. It. V, 132. et Sig. Hauercampium in diſſert. de Alexandri M. Numiſmate etc. p. 29.

γυμνῆτες] i. e. οἱ ψιλοὶ, οἱ σφενδονήται, καὶ οἱ τοξόται, vide Barneſium ad Eurip. Rheſ. 31. et 313. Valkenarium ad Phoeniſſ. 1154. Guil. du Choul de Caſtramet. et diſcipl. Milit. p. 5. Saluinium ad Euſtath. T. I. p. 142. Markland. ad Lyſiae Orat. 14. p. 569. aliosque quos laudat Cl. Alberti ad Heſych. h. v. adde iis Weſſeling. ad Diod. Sic. L. XIV. T. I. p. 659. et Schwebelium ad Onoſandri Strateg. p. 70. — πτώσσοντες, expono κρυπτόμενοι. vid. Euſtath. ad Il. Ψ. 14. Τρῶες πτώσσον ὑπὸ κρήμνους. Licet alias timoris actionem verbum adiunctam habet, debet illa tamen nunc ſeiungi. Et ſeiunxit etiam Homerus alio loco.

σφάλλετε] St. W. H. βάλλετε. Sed illud verbum, vt minus vſitatum magisque poeticum, praefero. vid. Euſtath. ad Homer. p. 623. 29. 715. 9. et 1410. 16. ed. Rom. Odyſſ. P. 465. οὐδ' ἄρα μιν σφῆλεν βέλος Ἀντινόοιο. Militem vero, qui lapides iactat, vide in Gorlaei Dactylioth. Tom. II. p. 634. Similem, ſed diſſimili in argumento adhortationem habet carmen Poſidippi, adhuc ineditum:

Ναὶ ναὶ βάλλετ' ἔρωτες· ἐγὼ σκοπὸς εἰς ἅμα πολλοῖς
Κεῖμαι, μὴ φείσησθ' ἄφρονες· ἢν γὰρ ἐμὲ
Νικήσητ', ὀνομαστοὶ ἐν ἀθανάτοισι ἔσεσθε
Τοξόται, ὡς μεγάλης δεσπόται ἰοδόκης.

ξιστοῖσι

ξεστῶν] *raſilis haſta* dicitur Latinis. vid. I. Alſtorphium in Occup. Tuſcul. P. I. p. 65.

πανοπλίοις] in marg. πανοπλίταις. vt et Grotius edidit. Frob. πανοπλίοισι Steph. Hert. Wint. πανοπλίαις, quam lectionem vnice veram exiſtimo. Sunt enim Graecis ὅπλα frequenter idem, quod ὁπλίται vel ὡπλίσμενοι. Schol. Eurip. Oreſt. 444. κύκλῳ γὰρ σ' ἁλισσώμεθα παγχάλκοις ὅπλοις, interpretatur: ὑπὸ ἀνδρῶν ὡπλισμένων. vid. Steph. Berglerum ad Ariſtoph. Aues v. 390. Valkenar. ad Eurip. Phoeniſſ. 717. et 1623. et Taylorum ad Demoſthen. T. II. p. 678. Ita vtuntur Latini etiam verbo *arma*. Ouid. Faſt. II, 195.

Haec fuit illa dies, in qua Veientibus armis
Ter centum Fabii, ter cecidere duo.

Virg. I, 509.

Tum foribus diuae, media teſtudine templi
Septa armis ſolioque alte ſubnixa reſedit.

vbi Seruius: *Satellitum ſcilicet, vel vt quidam volunt pro* armatis: *vt II*, 238. *Foeta armis.* ibid. v. 409. *Conſequimur cuncti et denſis incurrimus armis* eſt: in denſum armatorum agmen irrumpere. vid. Burman. ad Aen. VIII, 3. et ad Claudian. in Rufin. II. 150. *tantis capiendi credimur armis?* i. e. tot in me armatis. Apud Sedulium Carm. Paſch. V, 62. *Praeuius horribiles comitaris ſignifer enſes*, eſt hoc verbum etiam pro armatis poſitum. Sic verbum *armaturae* de leviter armatis militibus occurrit frequenter apud Vegetium de Re Milit. vt II, 5. *Poſt hos erant ferentarii, et leuis* armatura, *quos nunc auxiliatores et armaturas dicimus* et III, 14. *Tertius ordo diſponitur de* armaturis *velociſſimis et ſagittariis iuuenibus.* vide Stewechium ad I, 14. p. 26. II, 23. p. 127. II, 17. p. 110. Ita etiam πανοπλίαι poſſe reddi puto per grauiter armatos. Certe etiam Baxterus in Anacreont. c. 17.

Τὸν ἄργυρον τορεύσας
Ἥφαιστε μοὶ ποίησον
Πανοπλίαν μὲν οὐχὶ

ſumit

ſumit de viro πανοπλίᾳ induto, quod tamen ibi non neceſſarium. Non tamen capio, cur Hert. et Steph. verterint: *Veſtram prope armaturam permanentes.* quod non intelligo. Locus eſt intelligendus: Stantes prope grauis armaturae milites, non procul ab iis ſtantes etc. de πανοπλίᾳ locus claſſicus eſt Il. Γ. 330-338. et confer L. Boſium in Exerc. Phil. ad Epheſ. VI, 13. Lydium de re militari, III, 5. et alios. Quam vero ὅπλοις et πονοπλίᾳ dedimus vim, eam alia quoque verba habent Sic *βίος* notat homines, vt in inſcript. Muſei Veron. pag. 314. Σεμνὴν Πηνελόπην ὁ πάλαι *βίος ἔσχε δήν* vertitur recte: *antiqua aetas.* vid. Daviſium ad Max. Tyr. p. 539. (ed. Lond. 1740.) I. F. Reitzium ad Lucian. p. 710. T. II. Ienſium et Geſnerum ad eundem, T. I. p. 540. *Vita* Latinis dicitur pro *viuentibus.* vid. Burman. ad Phaedr. Prol. L. I. 3. *Conſilia* pro conſilia agitantibus. vide Cortium ad Cic. Epiſt. VIII, 4, 5. *Flagitia* pro facinoroſis, vide eundem ad Salluſt. B. C. XIV, 1. *Terrae* pro hominibus in terra viuentibus. vide Drakenborch ad Sil. It. III, 75. *Mora*, pro eo, qui moratur, *Spes* pro eo, qui ſperat, etc. vide eundem ibid. XVI, 504. Verbum *Officia* pro officialibus ſeu miniſtris magiſtratuum a veteribus ICtis aliquoties vſurpatum eſſe docet Corn. Bynkershoeck in Obſeru. Iur. Rom. L. III. c. 14. p. 275. *Toga* pro togatis apud Martialem et alios occurrere, pulchre obſeruauit vir elegantis ingenii, Petr. Paull. Iuſti in Specim. Obſ. Critic. c. 22. p. 76. vide plura huius generis adferentes, Valkenar. ad Herodot. III, 148. p. 273. Thomam Wopkenſium ad Sedul. C. P. II, 120. p. 115. et Arntzenium ibidem I, 218. p. 76. Caeterum Grotius vertit:

Nec ceſſa iaculis obſtantem figere turbam,
Te teget armato milite denſa cohors.

Γ.

Γ.

Οὔτ' ἂν μνησαίμην, οὔτ' ἐν λόγῳ ἄνδρα τιθείην,
οὔτε ποδῶν ἀρετῆς, οὔτε παλαισμοσύνης,
οὐδ' εἰ Κυκλώπων μὲν ἔχοι μέγεθός τε βίην τε,
Νικφη δὲ θεῶν Θρηίκιον βορέην.
οὐδ' εἰ Τιθωνοῖο φυὴν χαριέστερος εἴη,
πλουτοίη δὲ Μίδεω καὶ Κινύρειο πλέον,

Οὐδ' εἰ Ταντα̃λίδεω Πέλοπος βασιλεύτερος εἴη,
Γλῶσσαν δ' Ἀδρήστου μειλιχόγηρυν ἔχοι·
Οὐδ εἰ πα̃σαν ἔχοι δόξαν, πλὴν θέρσος ἀλκη̃ς,
Οὐ γὰρ ἀνὴρ ἀγαθὸς γίνεται ἐν πολέμῳ.
Εἰ μὴ τετλαίη μὲν ὁρῶν φόνον αἱματόεντα,
Καὶ δηΐων ὀρέγοιτ' ἐγγύθεν ἱστάμενος.
Ἡ δ' ἀρετὴ τόδ' ἄεθλον ἐν ἀνθρώποισιν ἄριστον,
Κάλλιστόν τε φέρειν γίνεται ἀνδρὶ νέῳ.
Ξυνὸν δ' ἐσθλὸν τῦτο πολήϊ τε παντί τε δήμῳ,
Ὅστις ἀνὴρ διαβὰς ἐν προμάχοισι μένῃ
Νωλεμέως, αἰσχρα̃ς δὲ φυγη̃ς ἐπὶ πάγχυ λάθηται,
Ψυχὴν καὶ θυμὸν τλήμονα παρθέμενος,
Θαρσύνῃ δὲ πεσει̃ν τὸν πλήσιον ἄνδρα παρεσώς.
Οὗτος ἀνὴρ ἀγαθὸς γίνεται ἐν πολέμῳ.
Αἶψα δὲ δυσμενέων ἀνδρῶν ἔτρεψε φάλαγγας
Τρηχείας, σπουδῇ τ' ἔσχεθε κῦμα μάχης.
Αὐτὸς δ' ἐν προμάχοισι πεσὼν φίλον ὤλεσε θυμὸν,
Ἄσυ τε καὶ λαοὺς καὶ πατέρ' ἐυκλείσας
Πολλὰ διὰ σέρνοιο, καὶ ἀσπίδος ὁμφαλόεσσης,
Καὶ διὰ θώρηκος πρόσθεν ἐληλαμένος.

Τὸν

Τὸν δ' ὀλοφύρονται μὲν ὁμῶς νέοι ἠδὲ γέροντες,
Ἀργαλέῳ τε πόθῳ πᾶσα κέκηδε πόλις.
Καὶ τύμβος, καὶ παῖδες ἐν ἀνθρώποις ἀρίσημοι,
Καὶ παίδων παῖδες καὶ γένος ἐξοπίσω.
Οὐδέποτε κλέος ἐσθλὸν ἀπόλλυται, οὐδ' ὄνομ' αὐτοῦ,
Ἀλλ', ὑπὸ γῆς περ ἐὼν, γίνεται ἀθάνατος,
Ὁντιν' ἀριστεύοντα, μένοντά τε μαρναμένον τε
Γῆς περὶ καὶ παίδων, θοῦρος Ἄρης ὀλέσῃ.
Εἰ δὲ φύγῃ μὲν κῆρα ταναηλεγέος θανάτοιο,
Νικήσας δ' αἰχμῆς ἀγλαὸν ἔυχος ἕλῃ,
Πάντες μίν τιμῶσιν ὁμῶς νέοι ἠδὲ παλαιοὶ,
Πολλὰ δὲ τερπνὰ παθὼν ἔρχεται εἰς Ἀΐδην.
Γηράσκων δ' ἀστοῖσι μεταπρέπει, οὐδέ τις αὐτὸν
Βλάπτειν οὔτ' αἰδῶς ἔστε δίκης ἐθέλει.
Πάντες δ' ἐν θώκοισιν ὁμῶς νέοι, οἵ τε κατ' αὐτὸν
Εἴκουσ' ἐκ χώρης, οἵ τε παλαιότεροι.
Ταύτης νῦν τις ἀνὴρ ἀρετῆς εἰς ἄκρον ἱκέσθαι
Πειράσθω θυμῷ, μὴ μεθιεὶς πόλεμον.

COMMENTARIVS.

Deſcripſimus hanc elegiam e Stobaei Serm. XLIX. exſtat etiam apud Steph. l. c. et in Id. p. 18. Wintert. p. 435. Hertel. Lectiunf p. 730. Frob. p. 228.

τιθάην] Steph. τιθάμην quod placet. atque ſic locum hunc laudat Plato de Legib. I. p. 629. ed. Steph. προστησώμεθα γοῦν Τυρταῖον, τὸν φύσει μὲν Ἀθηναῖον, τῶνδε δὲ πολίτην γενόμενον, ὃς δὴ μάλιστα ἀνθρώπων περὶ ταῦτα ἐρεθίσθη, ἀπὼν, ὅτι καὶ τοὺς ἀγαθοὺς ἄνδρας ἀξίους λόγε προσαγορεύομεν, ὡς τοῦτο τὸ πρωτεῖον τῆς ἀοιδῆς περιπεποιημένης. „οὔτ' ἂν μνησαίμην οὔτ' ἐν λόγῳ τιθάμην, οὔτ' ἄν τις πλουσιώτατος ἀνθρώπων ἂν, φησὶν, οὔτ' εἰ πολλὰ ἀγαθὰ κεκτημένος (ἁπὼν σχεδὸν ἅπαντα) ὃς μὴ περὶ τὸν πόλεμον ἄριστος γίγνοιτ' ἀεί." Haec Plato. Ceterum quoad ſententiam ſimillimus locus eſt apud Theognidem v. 711.

Οὐδ' εἰ ψεύδεα μὲν ποιεῖς ἐτύμοισιν ὁμοῖα,
Γλῶσσαν ἔχων ἀγαθὴν Νέστορος ἀντιθέου,
Ὠκύτερος δ' εἴηθα πόδας ταχέων ἁρπυιῶν,
Καὶ παίδων Βορέω, τῶν ἄφαρ ἶσι πόδες.

Praeterea hos Tyrtaei verſus cum ſequentibus Latine reddidit Eraſmus in Adagiis ſ. tit. *Fortitudinis.* p. 259. (ed. Francof. 1670.)

ἐν λόγῳ τιθάην] Frob. ἔνθ' ἂν λόγῳ. credo, operarum vitio. interpretor, nullam rationem habuerim: nullo in pretio habuerim: non commemoratione dignum iudicauerim. Ariſtides Orat. p. 550. Ἐθέλοις τῇ τραγῳδίᾳ ποιητὰς οὐδὲ ἐν λόγῳ τίθησιν. Theocrit. Id. XIV, 48.

Ἄμμες δ' οὔτι λόγῳ τινὸς ἄξιοι, οὔτ' ἀριθμητοί,
Δύσανοι Μεγαρῆες ἀτιμοτάτῃ ἐνὶ μοίρᾳ

qui

qui locus ſimillimus eſt illi Homeri notiſſimo: Ὑμεῖς δ' Ἀργεῖοι ἔστε τρίτοι ἔστε τέταρτοι, ἔστε δυωδέκατοι, ἔστ' ἐν λόγῳ, ἔστ' ἐν ἀγωνίῃ vnde verbum ἀξιόλογος deſcendit, quod ſumitur pro excellente, egregio, omnium ſermone celebrando viro, de quo vide Waſſium ad Thucyd. II, 10. Abreſch. in Diſucid. p. 423. Weſſeling. ad Diod. Sic. L. I. p. 5. conſule etiam Vigerum de Idiot. C. III. S. VI. p. 81. qui etiam vna cum Hoogeveenio in C. V, S. XI, 7. oſtendit: τιθέναι ſignificare interdum *ducere*, *exiſtimare*, *aeſtimare*, vt τιθέναι σμικρόν, δεύτερον etc. Optime haec illuſtrant notata a Valkenario ad Herodot. L. II. p. 172. qui hoc loco mauult etiam τεθάμην, et praeter alia aduocat commode Eurip. in Androm. 209. τὴν δὲ Σκύρου ὀυδαμοῦ τίθης. Contra vero ἀλογίη, eſt contemtus. quod verbum hoc ſenſu apud Herodotum aliquoties occurrit, vt IV, 150. ἀλογίην εἶχον τοῦ χρηστηρίου· apud eundem etiam ἐν ἀλογίῃ ἔχειν, ἐν ἀλογίῃ ποιεῦσθαι legimus. vide Valkenar. et Weſſeling. L. VII. 208. p. 602.

ἀρετῆς] primum notent tirones, eſſe hoc loco ellipſin τῶ ἕνεκα, quae ſatis frequens eſt. conſuli poſſunt Euſtathius ad Il. Γ. p. 914. Stephanus in Append. ad Script. de Dial. p. 43. et 102. atque Lamb. Bos pag. 501. Deinde obſeruetur vſus verbi ἀρετή, quod Graeci de quauis cuiusuis rei praeſtantia dicunt. Locum claſſicum fere inueni in Ariſtotele, Nicom. II. 5. ῥητέον ὅτι πᾶσα ἀρετὴ, οὗ ἂν ᾖ ἀρετὴ, αὐτό τε ἓυ ἔχον ἀποτελεῖ, καὶ τὸ ἔργον αὐτοῦ ἐῦ ἀποδίδωσιν· ὅιον ἡ τοῦ ὀφθαλμοῦ ἀρετὴ τόντε ὀφθαλμὸν σπουδαῖον ποιεῖ καὶ τὸ ἔργον αὐτοῦ· τῇ γὰρ τοῦ ὀφθαλμοῦ ἀρετῇ ἐῦ ὁρῶμεν· ὁμοίως ἡ τοῦ ἵππου ἀρετὴ ἵππόν τε σπουδαῖον καὶ ἀγαθὸν ἁρμαῦαι, καὶ ἐνεγκεῖν τὸν ἐπιβάτην καὶ μάναι τοὺς πολεμίους. Sic apud Xenophont. Hier. XI, 5. eſt νικᾶν — ἅρματος ἀρετῇ· apud Platonem in Crit. p. 117. T. III. ἀρετὴ τῆς γῆς eſt fertilitas terrae. quemadmodum etiam apud Diodor. Sic. L. III. p. 237. legitur: διὰ τὴν ἀρετὴν τῆς χώρας. Etiam ἀρετὴ tribuitur carmini, notante Gisb. Cupero in Apoth. Hom. p. 96. Copioſe huius verbi

latum vſum exponit Perizonius ad Ael. V. H. X, 22. atque in Currio Vindicato pag. 68. adde Snakenburgium ad Curt. IX, 7, 16. Ἀρετὴν pro vigore corporis ſumit Stephanus in Od. Σ. 132. Ὄφρ' ἀρετὴν παρέσχωσι θεοὶ καὶ γόνατ' ὀρώρῃ. vt Tyrtaeus, ſimiliter Pindarus in Pyth. X. ὃς ἂν χερσὶν ἢ ποδῶν ἀρετᾷ κρατήσας τὰ μέγιστ' ἀέθλων ἔλῃ τόλμᾳ τε καὶ σθένει. Lucretius V, 964. *Et manuum nira freti virtute pedumque.*

Θρηΐκιον βορέην] Cur Boreas appelletur Θρηΐξ et Θρηΐκιος exponit Spanhemius ad Callimach. H. in Dian. 114. Ἅιμῳ ἐπὶ Θρήϊκι, πόθεν βορέαο κατάϊξ ἔχεται. nempe ideo quod in frigidis, qualis Thracia, regionibus, venti quidam cenſebantur indigenae, in tepidioribus autem locis extrinſecus ſpirare: noratque praeter alia Boream dici a Lycophrone: Θρακίας κύων· vide eundem de Boreae antro in Thracia ad H. in Del. 65. et de Thracia ventorum patria ibi ad v. 26. docte agentem. adde Euſtathium ad Il. I. v. 5. Barthium in Aduerſar. L. VI, c. 9. Caſaubonum ad Strabon. L. I. p. 50. ed. Almelou. Nolumus omittere verba Scholiaſtae Theocriti, ad Id. VII, 111. Οὕτω δὲ ψυχροτάτη ἐστὶν ἡ Θράκη, ὡς τρόπον τινὰ ἐργαστήριον ἀνέμων κληθῆναι· et alter: ὁ Ἡρώνοι, ἔθνος Θρακικὸν· ἔνθα ψύχος πολὺ γίνεται· δυσχείμερον γάρ ἐστι· παρὰ καὶ τοὺς ἀνέμους ἐν αὐτῷ κατοικεῖν ἐμυθεύσαντο. Etiam Schol. Lucani ad I, 389. *Boreas cum Thracius*, notat: *quod illic eſt violentiſſimus.* Paullo alia ratio eſt loci Horatiani I, 25, 11. *Threcio bacchante magis ſub interlunia vento.* ad quem intelligendum mirifice faciunt notata a Burmanno ad Claudian. Ruf. I, 325. vbi docet recte, poetas ſaepe epitheta deſumere a regionibus, in quibus maxima ſit vis earum, de quibus loquuntur, rerum, vbi quaſi patria earum atque domicilium. Ceterum frequenter vtuntur poetae ad celeritatem indicandam, comparatione hac. Homer. Il. K. 437. Λευκότεροι χίονος, θάεον δ' ἀνέμοισιν ὁμοῖοι. Sil. It. X, 10.

velocior inde
Haemonio Borea, pennaque citatior ibat,
Quae redit in pugnas fugientis arundine Parthi.

vide

vide plura data a Munkero ad Hygin. p. 161. et Spanhemio ad Callim. H. in Del. v. 112. τίνων ἀνέμοισιν ἐρίζεις; vt et ἀεικόπος et ποδήνεμος ita ponuntur. vid. Dorvill. in Vanno Crit. p. 213. et Alberti ad Heſych. p. 109. 18. Liceat mihi hoc loco, vbi forte de ſtadio ſermo eſt, coniecturam proponere, qua Quintilianum emendare iuuat. In Inſt. Or. I, 10. 2. pro: *Nam iisdem fere annis aliarum quoque diſciplinarum ſtudia ingredienda ſunt*, lego: *ſtadia*. Hoc enim dicendi genere vtuntur boni ſcriptores, vt auctor L. IV. ad Herenn. c. 3. *cum in artis* curriculum *deſcenderunt, illos, qui in eo, quod eſt artificii, elaborent, aiunt facere immodeſte: ipſi aliquem antiquum oratorem aut poetam laudant, aut ſcripturam, ſic vt in ſtadium artis rhetoricae prodire non audeant.* vid. Broukhuſium ad Propert. III, 20, 25. vbi legit: *Illic vel ſtadiis animum emendare Platonis* pro *ſtudiis*. Praeterea τὸ *ſtadia* bene reſpondet verbo: *ingredi*. De Borea nihil opus eſt dicere quidquam. Quemadmodum Boreae violentiam tribuunt poetae: ita in Anthologia inedita Dioſcorides Zephyro lenitatem tribuit.

Τὸν καλὸν ὃς ἔλαβες, κόμισαι πάλιν πρός με Θέωρον
Εὐφραγόρην, ἀνέμων πηὔτατε Ζέφυρε
Εἰς ὀλίγον τείνας μηνῶν μέτρον· ὡς καὶ ὁ μικρὸς
Μυριετὴς κέκριται τῷ Φιλέοντι πόνος.

Compara cum hoc carmine Fragment. Callimachi a Bentleio collecta p. 485. Ἀ ναῦς, ἃ τὸ μόνον φύγος ἐμὸν τὸ γλυκὺ τᾶς ζωᾶς ἁρπάξας. in v. 1. ſcripſi ὃς pro ὡς. niſi malis explicare, *quemadmodum rapuiſti, ita redde.* in v. 4. in mentem veniebat χρόνος. ſed videtur verbum πόνος multo exquiſitius.

Τιθωνοῖο] Tithonius, filius Laomedontis, quem Aurora ob pulchritudinem eximiam adamauit, quem denique ſenectutis viraeque longinquitas in cicadam mutauit. vid. Scholia-parua Homeri, ad Il. Γ. 151. Lam-

binum ad Horat. II, 16, 30. Munckerum ad Hygin. Fab. CCLXX. et Burmannum ad Seruii Commentar. in Aen. IV, 585.

φυὴν] formae dignitas et gratia. ἀγαστὸν ἄδος interpretatur Euſtathius ad Il. Γ. p. 878. qui latius de hoc verbo agit ad Il. B. p. 328. φυὴν τινες νενοήκασι, inquit, τὸ ἐξ ἄδος τε καὶ ψυχῆς ἀγαθὸν, ὃ φύσις ὑπ' ἄλλων καὶ ἤθους λέγεται. Εἴρηται δὲ τι περὶ τῆς λέξεως ταύτης καὶ ἐν τῇ ἀραιωδίᾳ (v. 115.) καὶ νῦν δὲ ῥητέον, ὡς διττὴ ἡ φυή. ἡ μὲν κατὰ τὰ ἐκτὸς, ὡς τὸ, οὐ δέμας, ἀλλὲ φυὴν δεξιότης οὖσα σωματικὴ καὶ ἀς ταὐτὸν ἥκουσα τῷ κάλλει. — Ἡ δὲ τοιαύτη φυὴ ἀφ' ἧς καὶ πρόσωπον εὐφυὲς, ὡς καὶ μήροι εὐφυεῖς καὶ ἄδος λέγεται. καὶ αὕτη μὲν ἡ κατὰ σῶμα φυή. καθ' ἣν εἴρηται καὶ τὸ φυήεντα μὲν οὐ κακός ἐστιν. Ἑτέρα δὲ κατὰ νοῦν κ. λ. confer de hoc verbo Moſchopulum ad Il. B. 58. Hoelzlinum ad Apollon. II, 37. Scherpezeelium ad Il. A. 115. et Vulcanium ad Moſchi Id. II, 36. — Verbum χαριὲς ſufficiat duobus epigrammatibus illuſtrare, quae Anthologia inedita exhibet. Prioris auctor ignoratur:

Εἶπα δὲ καὶ πάλιν εἶπα, καλὸς, καλὸς, ἀλλ' ἔτι φήσω,
Ὡς καλὸς, ὡς χαριὲς ὄμμασι Δωσίθεος.
Οὐ δρυὸς, οὐδ' ἐλάτης ἐχαράξαμεν, οὐδ' ἐπὶ τοίχου
Τοῦτ' ἔπος, ἀλλ' ἐν ἐμῷ ἔσχετ' ἔρως κραδίᾳ.
Εἰ δέ τις οὐ φήσει, μὴ πείθεο· ναὶ μά σε δαίμων
Ψεύδεται· ἐγὼ δ' ὁ λέγων ἀτρεκὲς οἶδα μόνον.

Simillimum huic Callimachi carmen editum iam eſt in Anthol. VII, 629.

Καλὸς ὁ παῖς, Ἀχελῶε, λίην καλὸς· εἰ δέ τις οὐχὶ
Φησὶν, ἐπισκαίμπτει μόνος ἐγὼ τὸ καλόν.

Eundem

Eundem ſenſum habent verſus Tibulli IV, 13, 5.

Atque vtinam poſſes vni mihi bella videri!
Diſpliceas aliis, ſic ego tutus ero.

vbi illud diſtichon recte Vulpius laudauit quod interpres Callimachi p. 300. non ſatis accurate vertit: *Si quis negat Dioclem eſſe pulchrum: abſtineat:* (non neceſſe hoc eſt addere, nec habet Graecus verſus) *et ego ſolus eum habeam ſine riuali.* In v. 1. illud καλὸς, quo nomine Graeci παιδικὰ ſua appellabant, belle illuſtrat Georg. D'arnaud in Specim. Animadu. Crit. p. 9. Neque alterius auctoris nomen additum eſt:

Οὐχὶ μάταν θνατοῖσι φάτις τοιάδε βοᾶται,
Ὡς οὐ πάντα θεοὶ πᾶσι δέδωκαν ἔχειν.
Ἰδὼς μὲν γὰρ ἄμωμον, ἐπ' ὄμμασι δ' ἀπερίσα-
μες
Λιδὼς καὶ σέργοις ὠμφιτέθαλε χάρις,
Οἵτι καὶ ἠιθέους ἐπιδάμνασαν· ἀλλ' ἐπὶ ποσσὶν
Οὐκέτι τὸν αὐτὸν δῶκεν ἔχειν σε χάρη·
Πλὴν κρηπὶς κρύψει ποδὸς ἶχνιον, ὤγαθε
Ηὔρρε,
Καλλεῖ δὲ σφετέρῳ τέρψει ἀγαλλόμενος.

Scripſi ἀπερίσαμος pro ἄκρη. nunquam nemini me hoc verbum legere alibi πρόκημα, quod Dores eloquuntur πράσαμα, explicat Suidas T. III. p. 95. διαβόητα. ἀπρόσκημος a Stephano in Lexico laudatur. Sed malo verbum a priore deducere, et exponere per pudorem, qui non ambitioſe ſe oſtentat: per verecundiam ſimplicem. Virgineum pudorem in pueris maxime laudaſſe veteres poetas apparet ex locis, a Barneſio ad Anacreont. 67. p. 136. ſi quis παρθένιον βλέμμα, collectis. in vlt. diſtich. fateor mihi aquam haerere. Si pro κρύψει lego κρύβδην et πέρψει muto in τέρψη ſenſum habeo non malum: num vero etiam eum,

quem auctor carminis reliquit? Dicit: ſolis pedibus exceptis, puerum reliqua corporis pulchritudine gauiſurum eſſe.

Κινυρέοιο πλέον] male. Steph. κινύραο πλέον. Sic et Of. Wint. et Hert. indicata tamen altera lectione κινύρεω βάθον. Sed omnino et vnice vera eſſe videtur emendatio Camerarii κινύρεω βάθιον. quam etiam Grotius recepit. illas ex gloſſemate ortas eſſe puto. Nam βαθὺς ſaepe nihil eſt aliud quam μέγας. vide Tollium et Langbaenium ad Longin. S. II, 2. Saepe, inprimis apud Pindarum hoc ſenſu occurrit, vt Pyth. I, 127. βαθύδοξοι γάτονες Nem. III, 92. βαθυμῆτα χάρων (nam etiam βαθὺς dicitur prudens. vid. Weſſeling. ad Diod. Sic. Excerpt. de virt. et vet. p. 552.) Olymp. X, 10. βαθὺ χρέος Schol. μέγιστον ὄφλημα. et VII, 27. ἦν δὲ κλέος βαθύ, Schol. πολλὴ δόξα, prope vt in Anthol. p. 133. Μαιονίδαο βαθυκλεὲς ὄνομ' Ὁμήρου. Immo in Il. Λ. 306. ἀγέιραο Νότοιο βαθεῖαν λαίλαπι, vbi Schol. ait: ἀντὶ τοῦ μεγάλην, ἰσχυρᾶ. Inprimis vero βαθὺς dicitur de diuitibus et opulentis. Xenoph. Oecon. XI, 10. πῶς τέτας ὀυχὶ βαθεῖς τε καὶ ἐξοιμένους ἄνδρας χρὴ νομίσαι. quod Bachius, quem ibi vide, vertit: *potentes ac diuites*. Aelian. V. H. III, 18. ἐν ἀρήνῃ τε διάγειν καὶ πλούτῳ βαθεῖ. Ioſephus Antiqu. L. 8. p. 293. ed. Col. πλοῦτον ποιῆσαι βαθύτατον, et B. I. L. VII. p. 969. ὁ βαθὺς πλοῦτος. vide Perizonium ad Aelian. XIII, 1. p. 841. ed. Gron. Spanhemium ad Callim. H. in Apoll. v. 65. et in Cerer. v. 114. I. F. Reitzium ad Lucian. Reuiu. T. I. p. 609. et Tox. T. II. p. 544. et Steph. Berglerum ad Ariſtoph. Lyſiſtr. v. 174. Thomas Magiſter p. 138. ἐκ βαθέων ἐστὶν ὁ δεῖνα ὤικων — ἢ ἐκ πλουσίων γονέων quo reſpicit ad Philoſtratum, vt notat Hemſterhuſius, quem cum Stoebero vide. — Quare neque opus erat, vt Seuinus in Act. Societ. Pariſ. apud Pauſaniam L. V. p. 411. Ἀσωπὸς δὲ ὁ βοιώτιος βαθυτάτας πέφυκεν ἐκτρέφειν τὰς σχοίνους, corrigeret παχυτέρας male vulgatam lectionem ſenſum habere negat. recte enim vertitur: *Inſigni magnitudine iuncos*. Suidas T. I. p. 410. βαθύσχοινος· ἰσχυρὸς σχοῖ-

νος

νας φέροντα — Vocales vero εω hoc loco contrahuntur pronunciando in vnam ſyllabam. quod copioſe docet Rad. Wintertonus ad Heſ. ἔργ. v. 30. et 71. et Theogn. v. 714. adde Spanhem. ad Callim. H. in Iou. v. 87. et Clarkium ad Il. A. 1. B. 811. et E. 387. N. 523. — Cererum Cinyras fuit rex Cypri, celeberrimus ob ſummas, quibus abundabat, diuitias, vnde etiam in prouerbiis erat; κινύρου πλουσιώτερος. E multis vnum locum dabo Pindari, Nem. VIII. ὅσπερ (ſcil. θεὸς) καὶ Κινύραν ἔβρισε πλούτῳ ποντίᾳ ἔν ποτε Κύπρῳ· vid. interpretes Ouidii ad Met. X, 298. vbi, multis ſcriptoribus laudatis, Burmannus copioſe de eo agit, et conſule Munckerum et Straueren ad Hygin. Fab. 58. p. 124. Feſtiuum Stratonis epigramma finem imponat huic notae, in quo de diuitiis queritur:

Ἀλλ' αἴ μοι, τὶ πάλιν δεδακρυμένον ἤ τι κατηφὲς
Παιδίον; εἶπον ἁπλῶς· μήθ' ὀδύνα· τί θέλεις;
Τὴν χέρα μοι κοίλην προσενήνοχες· ὡς ἀπόλωλα.
Μισθὸν ἴσως αἰτεῖς· τοῦτ' ἔμαθες δὲ πόθεν;
Οὐκέτι σοι κοπτὸς πλακοῦς φίλος, οὐδὲ μελιχρὰ
Σήσαμα, καὶ καρύων παίγνιος εὐσοχίη·
Ἀλλ' ἤδη πρὸς κέρδος ἔχεις φρένας· ὡς ὁ δραδάξας
Τεθνάτω· οἷον μὲ παιδίον ἠφάνισεν.

Quod ad ſenſum attinet, ſimillimas querelas effudere ſaepe Graeci et Latini poetae, vt ex his Ouid. Amor. I, 10. compara III, 8. et Tibullus I, 4, 59.

At tibi, qui Venerem docuiſti vendere primus,
Quisquis es, infelix vrgeat oſſa lapis.

ex iis Anacreon c. 46. fere ſimiliter vt h. l. ἀπόλωλα· παῖδα· ἀπώλεσε δ' αὐτὸν ἔρωτος φιλότης κ. λ. — in v. 5. chartae

chartae exhibent: κοπτῆς φιλάης πλαισὺς. Sed credo me rem acu tetigiſſe. Coniiciebam primum ἑπτὸς. ſed male. Apud Athenaeum L. XIV. occurrit, ne quid dicamus de medicis antiquis, p. 647. κοπτοπλακοῦς, et p. 648. ἐπαδὴ καὶ κόπτην τινὰ καλᾶτε — vbi plura ſunt, quae huc pertinent. Adde Iungermannum ad Polluc. Onom. VI, 81. p. 614.

μελιηγόρων] Callimach. in epigr. L. p. 320. Τῶν ἐχορήγησεν κύκλον μελιγήρυν Ἱππόνικος. frequentiſſime veteres ſcriptores, ſi eloquentiam hominis ſuauitatemque oris indicare volunt, formulas repetunt a melle. nam mel de eloquentiae ſuauitate vſurpatur. vid. Heinſium in Aduerſ. L. IV. c. 1. p. 557. Hinc Phauorinus p. 496. μελίγηρυς, ἔυφωνος, ἡδύφωνος. Pindar. XI, 4. μελιγάρυες ὕμνοι; apud Sponium in Miſc. Er. Antiqu. p. 46. in inſcript. Τὴν κυανώπιν Μοῦσαν Ἀηδόνα τὴν μελιγήρυν — τύμβος — ἔχει. Exemplum ſcriptores repetiiſſe videntur e loco noto Homeri de Neſtore: A. 249. Τοῦ καὶ ἀπὸ γλώσσης μέλιτος γλυκίων ῥέεν αὐδή. Hinc inprimis Pindarus pulchre, pro lyricis conceſſa audacia, in Ol. VII, 12. dicit: καὶ ἐγὼ νέοισι χαίταις Μοισᾶν δόσιν ἀθλοφόροις Ἀνδράσιν πέμπων, γλυκὺν καρπὸν φρενός. et Nem. III, 134. de hymno ſuo: πέμπω μελιγόμενον μέλι λευκῷ σὺν γάλακτι κιρναμένα δ' ἔρσᾳ ἀμφέπει πόμᾳ ἀοίδιμον. Venuſte etiam in Anthol. Brod. p. 394. Euripidem τὴν μελίγηρυν ἀηδόνα poeta appellat, et p. 135. Λέσβιον Ἡρίννης τόδε κηρίον ὠδύτι τευχὸν, Ἀλλ' ὅλον ἐκ μουσέων κιρνάμενον μέλιτι. Theocrit. VII, 82. Ὕνεκα οἱ γλυκὺ μοῦσα κατὰ στόμα χέε χέκτας. Sed nihil ſuauius iſtis dulciſſimis verſiculis apud Athenaeum L. XV, p. 685. Ἐκ μηλάκας μὲν ἔστιν, ὑπαπάντων δ' ὑπανθόν, καὶ μαλιλώτιον καλῶν καὶ ῥόδα πρασοπώρου· ἃ φιλᾶν μὲν ἡμίφακον, στραγγεῖν δὲ σταλίων καὶ καλαθίσκῳ βαίνον illisque venuſtis e Cantic. Salomonis IV, 11. Κηρίον στάζουσι τὰ χείλη σου, Νύμφη, μέλι καὶ γάλα ὑπὸ τὴν γλῶσσαν σου. quibus nihil memini venuſtius dicere Catullum, atque Anacreontem, mortalium lepidiſſimum. Hinc verba μελίῤῥοθος, μελίῤῥυτος, μελίγλωσσος, μελιτόμπος, μελιτερ-

μελίτερπής; aliàque, de quibus vide Erhardum et Weitzium ad Petron. c. 1. p. 9. Graeuium in Lect. Heſiod. c. 20. p. 104. Stanleium ad Aeſch. Prometh. v. 172. p. 722. et Berglerum ad Ariſtoph. Av. 909. Conſule etiam Euſtathium ad Il. Γ. p. 858. Schwebelium ad Moſch. Id. IV, 35. et Bion. IV, 11. Barneſium ad Il. A. 294. Ger. Horreum in Animadu. Sacr. et Prof. p. 147. et Io. Chr. Wolfium ad Poetriar. Fragm. p. 5. et Fragm. Sapphus, p. 237. Comparationis eloquentiae cum melle exempla plura dat Barthius ad Calpurnii Ecl. IV, 151. Hinc et Platonis in ore fauum apes finxiſſe et Pindarum ab apibus nutritum eſſe dixerunt veteres: vid. Aelian. V. H. XII, 45. Quid quod apum ſpecie aſſumta Muſas duces fuiſſe claſſis, cum Athenienſes in Ioniam coloniam deducerent, narrat Philoſtratus Icon. L. II. p. 793. Conſule de comparatione poetarum cum apibus Muretum in Var. Lect. VIII, 1. atque hinc quoque ſuſpicor, ob ſuauitatem carminum apis imaginem exhibitam fuiſſe in numo Homero dicato, et à Cupero in Apotheoſ. p. 8. allato, etſi ſciam, id quod Pignorius in ep. 48. pag. 212. ſeq. (Symbol. Epiſt. L. I. ed. Patau.) qui aliqua habet huc pertinentia, oſtendit, Smyrnaeos hac nota numos ſignaſſe. Nam quid? ſi hoc hinc repetendum eſt, quod Smyrnaei etiam Homerum ſuum ciuem eſſe dicerent putarentque? conſulatur vir immortalis Spanhemius de Vſu et Praeſt. Numiſm. Diſſ. IV. p. 170. et lege, quamuis hic libellus rarius occurrat, Io. Petri Bellorii notas in numiſmata tum Epheſia tum aliarum vrbium apibus inſignita: inſertus eſt ille tamen Theſauro Gronouiano T. VII. p. 401. Puto etiam apud Plutarchum in Vit. decem Rhetor. 1540. verba: *ἀντῷ δὲ Ἰσοκράτει ἐπὶ τοῦ μνήματος ἐπῆν κριὸς τριάκοντα πηχῶν, ἐφ᾽ οὗ στερὰν πηχῶν ἑπτὰ συμβολικῶς, ὃς νῦν οὐ σώζεται*, Roberrum Britannum non inepte vertiſſe: *ipſius vero Iſocratis erat in monumento aries cubitorum ſex, ſuper quem erat* apum domuncula, *cubitis alta ſeptem, coniecturaliter atque aenigmatice addita, quae ipſa quoque periit*, et legiſſe

legiſſe fortaſſe Σάρη. Heſychius: Σάρη — καὶ μέλιττα ἢ μελίττης ὄικος. Suidas: Σαρὴν ζῶόν ἐστι χηρευτικὸν, μελίσσῃ παραπλήσιον quanquam huic meae opinioni obſtare videtur auctoritas Philoſtrati de vit. Sophiſt. p. 505. ed. Morell. Certe etiam Siren ſymbolum eloquentiae fuit, docentibus id eruditiſſimo viro, Io. Bened. Carpzouio, in libro bonae frugis pleno de Paradoxo Stoico Ariſtonis Chii etc. S. II. c. 2. p. 274. et Riccio in Diſſertat. Homericar. T. III. p. 141. Sic apud Phauorinum eſt: Σαρήνια μέλη γλυκύτατα. In Anthol. I, p. 134.

Πίνδαρε μουσάων ἱερὸν στόμα καὶ λάλε σειρὴν
Βακχυλίδη.

et in L. VII. p. 600. σὺ δέ μου καὶ τὸ λάλημα φέρεις, Κεῖνο τὸ σειρήνων γλυκερώτερον. In Muſeo Veronenſi p. 229. inſcriptio Menandrum vocat Σαρῆνα θεάτρων: et in Donii Inſcript. p. 336. legitur:

Ἢ πολὺ σειρήνων λιγυρωτέρη ἢ παρὰ Βάκχῳ
Καὶ θοίναις αὐτῆς χρυσοτέρη Κύπριδος.

confer Menagium ad Diog. Laert. VII, 160. p. 330. et Burman. ad Petron. c. 127. p. 608. Atque etiam in Gorii gemmis aſtriferis t. 134. Siren citharam pulſat. vide Paſſerium in T. II. p. 165. Ad meam ſententiam interim illuſtrandam forte aliquid facit epigramma in Sophoclem in Antholog. Brod. III. p. 396.

Ἀεί τοι βέπαισι περισάζοιτο μέλισσαις
Τύμβος, ὑμηττείῳ λειβόμενος μέλιτος.

Nec omittere debeo, Sophoclis ſepulchro Sirenen impoſitam fuiſſe, teſte antiquo illius vitae auctore: φασὶ δὲ ὅτι καὶ τῷ μνήματι αὐτοῦ σαρῆνα ἐπέστησαν. vt luſcinia cum pullis Orphei ſepulchrum ornabat. vid. Pauſan. L. IX. p. 769. Licet vero in hac dicendi ratione illuſtranda iam copioſior fuerim, lubet tamen, ob ſimilis verbi exemplum, addere carmen adhuc inedi-tum Σκυθέα, e codice Lipſienſi:

Ἦλθέν

Ἦλθέν μοι μέγα πῆμα, μέγας πόλεμος, μέγα μοι πῦρ,
Ἤλασσος, πλήρης τῶν ἐς ἔρατ' ἐτέων,
Ἦλθε δὲ σὺν πώγωνι· τόδ' οἱ φίλον· αὐτὸς ἑαυτῷ
Εὔξατο τὴν θυσίην πρὸς θεὸν εὐξάμενος·
Λὐτὰ τὰ καίρι' ἔχων ἑκκαίδεκα, καὶ μετὰ τέτων
Πάσας καὶ μικρὰς καὶ μεγάλας χάριτας,
Καὶ πρὸς ἀναγνῶναι φωνὴν μέλι, καὶ τὸ φιλῆσαι
Χείλεα καὶ τὸ λαβεῖν ἔνθον ἀμεμπτότατον.
Καὶ τί πάθω; φασὶν γὰρ ὁρᾶν μόνον· ἦρ ἀγρυπνήσω
Πολλάκι τῇ κενεῇ Κύπριδι χειρομαχῶν.

In v. 3. quaedam mutauimus. Chartae habent ἃ. ſed ſequentia docent, poetam dicere voluiſſe, hoc ipſi gratum eſſe. Mox exhibent eaedem: πρὸς σὶ τὸν ἐυξάμενον. Male: ipſe ſibi hoc precatus eſt, Deo ſacrificium vouens. notum eſt Graecos dicere, ἔυχεσθαι θυσίαν, ἱερεῖον, κ. λ. Certe, qui poſſit dari his verſibus ſenſus, video nullum alium. Vltimum diſtichon explicare nolo. Sed ſolent in vniuerſum antiqui poetae, vbi alicuius rei ſuauitatem deſcribere volunt, a melle comparationes repetere. Rem illuſtrabo vnico epigrammate Meleagri, quod primus edo:

Ἡδὺ μὲν ἀκρήτῳ κεράσαι γλυκὺ νᾶμα μελισσῶν
Ἡδύ τε παιδοφιλεῖν κ' αὐτὸν ἐόντα καλὸν.
Ὅσα τὸν ἀβροκόμην στέργει Κλεόβουλον Ἀλέξις
Ὄντως θηητὸν Κύπριδος ὀπομέλι.

in vlt. v. recepi marginis lectionem. textus habet: θνατὸν. ſed etiam marginis lectio vitioſa: nam talis eſt:

Θηητὸν

Θηπτὸν ὄντως τὸ — οἰνομέλι. nempe amabant veteres potiones mixtas, et cum aquam tum vinum miſcebant melle. vid. Henr. Meibomium de cereuiſ. c. 20. et Petr. Paul. Iuſtum, eruditiſſimum et amabiliſſimum hominem, in Specim. Obſeru. Critic. c. VII. p. 18. Atque hinc verbum μελιχρὼς et alia deducenda ſunt. Dioſcoridis exſtant verſiculi in Stratonis Anthologia inedita:

Σπογδὴ καὶ λιβανωτὲ καὶ οἱ κρητῆρι μιγέντες
Δαίμονες, οἱ Φιλύης τέρματ' ἐμῆς ἔχετε,
Ὑμέας, ὦ σεμναί, μαρτύρομαι, ἂς ὁ μελιχρὼς
Κῆρος Ἀθηναῖος πάντας ἐπωμόσατο.

v. 1. in Heſych. lego: Λίβανις τὸ δένδρον καὶ τὸ ὄρος. Λιβανωτὸς δὲ ὁ καρπὸς αὐτοῦ. εἶδος θυμιάματος. et ſic aliquoties in ſacrificio λιβάνωτοῦ mentionem facit Ariſtophanes. adde Suidam T. II. p. 444.

Εἰ μὴ — ἱσάμενος] citat hunc locum Plato loco modo laudato: εἴρηκας γοῦν ὧδε ἐν τοῖς ποιήμασιν, ὡς οὐδαμῶς τοὺς τοιούτους ἀνεχόμενος „Οἱ μὴ τολμήσασί μὲν ὀρχὴν φόνον „αἱματόεντα, Καὶ δηΐων ὀρίγοιντ' ἔγγυθεν ἱσάμενοι:" vbi Stephanus notat redundare voculam μὲν. Equidem puto Platonem hos verſus aut memoria fretum laudaſſe, aut etiam mutatis quibusdam ad ſuam orationem transtuliſſe eidemque aptaſſe.

ὀρχὴν] poſitum eſt pro ὀρχεῖν, vt ſaepe fieri ſolent Graeci. vide Perizonium ad Aelian. V. H. III, 17. p. 234. et in Ind. Kuhnium ad XIII, 41. οὐκ ἀγαπᾷς μετὰ φωκίωνος ἀποθνήσκων. Vigerum de Idiotiſm. C. VI. ſ. 1, 13. et Valckenar. ad Eurip. Phoeniſſ. 711. Semel pulcherrimo viri doctiſſimi commentario euoluto de duobus locis perpauca addemus. in v. 246. legitur: Νῦν δέ μοι πρὸς ταχέων Θούριος μολὼν Ἄρης αἷμα δαΐων φλέγει Τᾷδ' ὁ μὴ τύχοι πόλει. non opinor dici poſſe vllo modo φλέγειν αἷμα, etſi ſciam quid ausi ſint veteres Tragici, ſed verecundior reliquis Euripides. Neque

Neque ideo improbo coniecturam Valckenarii, δῆμα. Ego malim πνέα. quod bene puto conuenire Marti, vt apud Homerum eſt μένεα πνέων. vid. Euſtath. ad Il. Γ. p. 813. Pindar. Pyth. X, 69. θρασείᾳ δὲ πνέων καρδίᾳ, et vt πνεῖν φόνον dicunt. vide Iac. Rhoer in Fer. Dauentr. L. I. c. 3. et adde Heinſium ad Ou. Metam. V, 348. atque Abreſch. in Animaduerſ. ad Aeſchyl. p. 75. et 289. Ita etiam legiſſe videtur Grotius, qui vertit: *Saeuo Mars grauis impetu ſpirat nil niſi ſanguinem.* Porro v. 506. Ἀσπῶν ὧν ἔλθωμ' ἡλίου πρὸς ἀντολάς. malo ἡλίου θ' ὡς ἀντολὰς. minus certe recedit haec correctio (nam correctione locum egere patet) a veſtigiis litterarum. Video quidem Cl. Valckenarium ad v. 1409. iis aſſentiri, qui ὡς pro πρὸς de animatis tantum dici putant, ſed re conſiderata, rectius quosdam contra diſputare arbitror. vid. Erneſti ad Xenoph. Mem. Socratis, II, 7. p. 99. et eundem Clarkiumque ad Odyſſ. XVII, 218. inprimis vero Oudendorp. ad Thom. Magiſtr. p. 933. Neque vero ὡς pro πρὸς poni arbitror, vt Vigerus atque Deuarius exiſtimant, atque etiam Wolfius ad Libanii Epiſtol. L. III. p. 149. ſed eſt haec elliptica dicendi ratio. vnde etiam ſaepe Lucianus ὡς πρὸς dixit. v. Ienſium in Lection. Lucian. p. 46. 47.

Ἡ δ' ἀρετὴ κ. λ.] Totum hoc diſtichon cum ſequenti legitur etiam in ſententiis Theognidis v. 997. niſi quod pro νέῳ poſitum eſt σοφῷ Operae vero pretium eſt repetere, quae Camerarius in ὑπομν. p. 113. notauit de h. l. Τὸ τετράστιχον ἐν τῇ Στοβαίου γνωμολογίᾳ ἑκκαιδεκάστιχον ὡς τοῦ Τυρταίου ὄν, ἀντὶ δὲ τοῦ σοφῷ ἐκεῖ τίθεται νέῳ. Λέγει δὲ, ὅτι ἡ πολεμικὴ ἀρετή ἐστι τὸ τολμᾶν ἀδεῶς· τῇ συσσώσῃ μάχῃ τοῖς ἐναντίοις ξυμβαλεῖν. τὸ δ' ἄθλον προκεῖσθαι πάλιστόν φησι τοῖς νέοις τῶν ἀνδρῶν εἰς τὸ φέρειν καὶ νομίζεσθαι αὐτὰς ἐκεῖνο, ἧγουν τὴν δόξαν τῆς πολεμικῆς ἀρετῆς. ἔναγὲς δὲ καὶ ξυνὸν, ἧγουν κοινὸν τοῦτο ὄφελος τῇ τε πόλει, καὶ τῷ λαῷ ἅπαντι, ἤν τις ὑποσαίῃ τὴν τῶν πολεμίων ὁρμὴν καὶ ἀμύνηται ὑπὲρ τῆς πατρίδος. κ. λ. vide quae ad hunc locum illuſtrandum attulit Barthius in Aduerſ. L. VI, c. 6. et adde e Quinto Cal. IV, 322. Κῦδος γὰρ νέῳ ἀνδρὶ

ἀνδρὶ φίλῳ ἀπ' ἀγῶνος ἄεθλον. Aliter loquitur Strato cum puero a ſe amato, cuius carmen edemus:

Ἤδη ἐπὶ στρατιῆς ὁρμᾷς, ἔτι παῖς ἀδαὴς ὤν
Καὶ τρυφερὸς, τί ποιεῖς οὗτος; ὁρῶ μετάθε·
Οἴ μοι, τίς σ' ἀνέπεισε λαβεῖν δόρυ; τίς χερὶ πέλτην;
Τίς κρύψαι ταύτην τὴν κεφαλὴν κόρυθι.
Ὦ μακάρισος ἐκεῖνος, ὅτις ποτε καινὸς Ἀχιλλεὺς
Τοίῳ ἐνὶ κλισίῃ τερπόμενος —

Vltimum verbum in chart. Lipſ. eſt κλισίῃ quod facile emendari poteſt, quoniam ſenſus non eſt obſcurus. Ego iis in locis, vbi multa verba ita reſtitui poſſunt, vt quodcunque reiici nequeat, nihil omnino agere ſoleo, totamque rem cuiuscunque arbitrio relinquere. Plurimos credo h. l. a verbo κᾶδαι emendationem deriuaturos eſſe. Ego interim ſcribo: κέεται. Ceterum puto reſpici ad hiſtoriam. Nam Achilles Patroclum turpiter amaſſe dicebatur. v. Drelincurtii Achillem Homericum p. 115.

Κάλλιστον τε κ. λ.] Belle et pulchre (nam quid curemus ludi magiſtrorum ſupercilium, qui non niſi Latine ſcribunt, ſomniant, edunt etiam, credo, potant et liberos procreant?) Malherbe II, 66.

Ceux, à qui la chaleur ne bout plus dans les veines,
En vain dans les combats ont des ſoins diligens.
Mars eſt comme l'Amour: ſes travaux & ſes peines
Veulent de jeunes gens.

Sed ornauit etiam noſtra aetate laurus aeterna cana tempora *Schwerinii*, herois diuini, in praelio apud Pragam occiſi, aut potius, dum iuuenili ardore accenſus victrices *Friderici M.* cateruas duxit, immortalitatem nominis adepti. Iuuat intexere initium carminis, a poeta maximi ſpiritus illius manibus dicati, praeſertim cum non abhorreat a Tyrtaei ingenio.

Victoria,

Victoria, mit uns iſt Gott,
Der ſtolze Feind liegt da!
Er liegt, gerecht iſt unſer Gott,
Er liegt, Victoria!

Zwar unſer Vater iſt nicht mehr,
Jedoch er ſtarb ein Held,
Und ſieht nun unſer Siegesheer
Vom hohen Sternenzelt.

Er gieng voran, der edle Greiß,
Voll Gott und Vaterland!
Sein alter Kopf war kaum ſo weiß,
Als tapfer ſeine Hand.

Mit muntrer jugendlicher Kraft
Ergriff ſie eine Fahn,
Hielt ſie empor an ihrem Schaft,
Daß wir ſie alle ſahn.

Und ſagte: Kinder, Berg hinan
Auf Schanzen und Geſchütz.
Wir folgten alle, Mann für Mann,
Geſchwinder, wie der Blitz.

Ach! aber unſer Vater fiel,
Die Fahne ſank auf ihn,
O welch ein glorreich Lebensziel,
Glückſeeliger Schwerin!

Denn Friederich hat dich beweint
Indem er uns gebot,
Wir aber ſtürzten in den Feind,
Zu rächen deinen Todt &c.

Quis haec legit, quin incaleſcat, quin efferatur animo, quin admiretur imperatorem ſummum, quin laudet poetam, eandemque ſpiritus magnificentiam Apollinem Muſasque oret?

Ξυνὸν] quae ſequuntur, etiam Stobaeus ſeruauit l. c. vnde forte Frob. p. 229. eaque cum prioribus coniuncta ediderunt Steph. Hert. Wint. Lect. id quod nos quoque nunc fecimus, Londinenſis etiam editoris auctoritate accedente.

ἐπὶ πάχυ] Steph. H. W. ἐπίπαχυ. minus recte. vide Clarkium ad Il. K. 99. φυλακῆς ἐπὶ πάχυ λάθωνται, vbi recte alteram lectionem ἐπίπαχυ improbat. Eſt enim verbum ἐπιλάθηται. minus etiam recte editur in editione Heinſiana Heſiodi, ἔργ. 262. σκολιῶν δὲ δικῶν ἐπιπάχυ λάθεδε.

θυμὸν παρθέμενος] Forte expreſſum ex illo Homeri Od. B. 237. αἳ φὰς γὰρ παρθέμενοι κεφαλὰς. paullo aliter dicitur Od. Γ. 74. τοίγ' ἀλόωνται ψυχὰς παρθέμενοι. Schol. ἀφιδήσαντες ἑαυτῶν, παραβαλόντες. Sed Quintus Cal. IX, 277. Ἀλλ' ἄγε θυμὸν παρθέμενοι πονεώμεθ' ὑπὲρ μένος. (vid. Dorvillum ad Chariton. p. 266.) et Il. I. 372. αἰεὶ ἐμὴν ψυχὴν παραβαλλόμενος πολεμίζειν· et eodem ſenſu apud Sophocl. Antig. 328. ἐπ' ἀργύρῳ γε τὴν ψυχὴν κρεοδὰς, Pauſaniam Meſſen. c. 10. προΐεσθαι τὰς ψυχὰς et in Anthol. Cephalae, p. 97. τὸ κυβευθὲν πνεῦμα legitur. conf. Drakenb. ad Sil. It. I, 225.

Θαρσύνῃ δὲ πεσεῖν] In Frob. deeſt δὲ, male. — Egregio exemplo memini hunc verſum illuſtrari poſſe e Xenophont. Cyropaed. L. III. p. 85. ἅμα πορευόμενοι οἱ ὁμότιμοι φαιδροὶ καὶ πεπαιδευμένοι, περιορῶντες ἀλλήλους, ὀνομάζοντας παρακάτας, ἐπισάτας, λέγοντες πολὺ τὸ, Ἄγετ' ἄνδρες φίλοι, ἄγετ' ἄνδρες ἀγαθοὶ, παρεκάλουν ἀλλήλους ἕπεσθαι. — Quantum laetatus eſſet, ſi audire potuiſſet, Tyrtaeus hoc militum clamore!

σπουδῇ] vt ἀσπουδὶ eſt ignauiter, v. c. Il. X. 303. ita σπουδῇ explico fortiter, ſtrenue, alacriter, celeriter. Schol. ad Odyſſ. O. 209. σπουδῇ νῦν ἀνάβαινε, interpretatur: ἐσπουδασμένως, κατὰ τάχος. et Euſtath. ad Il. B. p. 342. Ἰστέον δὲ, ὡς οἱ τεχνικοὶ τὸ, σπουδῇ, ἤγαν τὸ ἐμπρεπὲς ὁμηρικὸν

κὸν ἐπίῤῥημα λογίζονται, ὁμοίως τῷ, κομιδῇ, ἀντὶ τοῦ λίαν καὶ σὺν ἐπιμελείᾳ. Et quod fere ſimile eſt huic loco Il. N. 687. Ἔνθα δὲ Βοιωτοὶ — Σπουδῇ ἐπαίσσοντα νεῶν ἔχον, *acriter irruentem a nauibus prohibeant.* Nam ego etiam hoc loco ἔχω puto explicari debere per κωλύειν, ἐπέχειν, (ita vt ſenſus ſit idem qui eſt apud Pind. Nem. IX. ἀμύναν λοιγὸν Ἐνυαλίου.) non verti cum Geſnero: *ſuaque opera praelii fluctus regit.* aut Hertelio: *ſua induſtria praelii fluctus regit.* quanquam et Grotius vertit: *Qui belli fluctus arte manuque regit.* vide Euſtath. ad Il. E. p. 1130. ed. Polit. et Φ. p. 1224. l. 12. p. 1226. l. 48. et T. p. 1193. l. 45. ed. Rom. Ita etiam Il. E. 492. Νωλεμέως ἐχέμεν. *Vt inceſſanter* hoſti *obſiſtant.* Schol. συνέχειν ἢ ἀντέχειν πρὸς τὴν μάχην, καὶ μὴ ἐνδιδόναι. Pindarus Iſthm. VII, 49. προμάχων ἂν ὅμιλον, ἔνθ' ἄριστοι ἔσχον πολέμοιο νέκυς. *ſuſtinuerunt.* et in Anthol. III. p. 298. ἐρατὴν γὰρ ἀπωλεσάμενοι νεότητα Τρηχὺν πολέμου δεξάμενοι νιφετὸν. Sed, ſiue *ſuſtinere*, ſiue *repellere*, hoc loco vertas, vtrumque non malum, meliusque vulgari interpretatione, quae ſimilis eſſet illis Il. A. 165. τὸ μὲν πλεῖον πολυάϊκος πολέμοιο χάρις ἐμοὶ διέπρεσε. — Quis intelligit Oſium? *Suſtinet et belli fluctibus acer agi.*

κῦμα μάχης] Vt hoc dicendi genus melius intelligatur, quaedam monere iuuat. Primum igitur obſervent Graecarum litterarum ſtudioſi, vti Graecos τῷ κῦμα, ſimilibusque a fluctibus et aequore repetitis formulis de calamitate, de malis etc. Euripid. Hippol. 823. κακῶν δ' ὁ τάλας πέλαγος ἀπορῶ τόδ' ἔτι, ὥστε μήποτ' ἐκπνεῦσαι πάλιν, μήδ' ἐκπερᾶσαι κῦμα τῆσδε συμφορᾶς. Sophocles non ſemel, vt in Aiac. 1107. Τοιάνδε νόμιζε τὴν πόλιν χρόνῳ ποτὲ ἐξ οὐρίων δραμοῦσαν εἰς βυθὸν πεσεῖν. Antigon. 168. τὰ μὲν δὴ πόλεος ἀσφαλῶς θεοὶ πολλῷ σάλῳ σάσαντες ὤρθοσαν πάλιν. in Oedip. Colon. 1303. πάντοθεν βόρειος ὥς τις ἀκτὰ κυματοπλὴξ χαμερίαι κλονεῖται· ὣς καὶ τόνδε κατάκρας δαναὰ κυμάτων ἄγας ἄταις κλονέουσιν ἀεὶ ξυνοῦσαι. Pariter etiam in Trach. 114. et Oedip. Tyr. 23. πόλις γὰρ ὥσπερ κ' αὐτὸς ἀπορᾷς, ἄγαν ἤδη σαλεύει, κἀναρκεῖ κάρα βυθῶν ἔτ' οὐχ ὕπατα φοινίου

σάλου. Sed non licet omnia huc transferre. Pindar. Ol. X, 46. βαθὺν ἐς ὀχετὸν ἄταις ἴζουσαν ἐὰν πόλιν. Aeſchyl. Prom. Vinct. 1014. οἵος σε χαμαὶ πρὸ κακῶν τρικυμία ἕπαξ' ἄφυκτος (quanquam hic et vrbem cum naui comparat, vt in Sept. c. Theb. 2. et in Supplic. 349. et Sophocles in Antigon. 196. vid. Berglerum ad Ariſtoph. Veſp. 29. Cerdam ad Aen. I, 152.) Lycophron. 228. Οὐκ ἂν τοσῶνδε κῦμ' ἐπέκλυσε κακῶν, vbi vide Potterum, et vide, qui plura dederunt, Ritterhuſium ad Oppian. Halieut IV, 195. Schultenſium ad Iob. T. I. 409. Cerdam ad Aen. I, 109. Steph. Berglerum ad Alciphron. I, 13. et Ariſtoph. Plut. 270. et Staveren ad Fulgent. p. 600. Inde et χαμάζεσθαι ponitur pro calamitatibus premi, docente Spanhemio ad Ariſtoph. Ran. 364. et βαπτίζεσθαι, eodem ſenſu, vt obſeruant Weſſeling. ad Diod. Sic. L. I. p. 85. Dorville ad Chariton p. 176. et Iac. Rhoer in Feriis Daventrienſ. L. II. c. 15. Porro, vt progrediamur, quaecunque tempeſtati conueniunt, tribuuntur etiam a poetis bello. Inde et νέφος belli, vt Il. P. 243. ἐπεὶ πολέμοιο νέφος περὶ πάντα καλύπτα, vt etiam Virgil. Aen. X, 809. *nubem belli* dixit. atque Georg. IV, 560. *Caeſar dum magnus ad altum Fulminat Euphratem bello.* (confer ad haec Addiſonium in *Dialogues upon the Uſefulneſs of Ancient Medals* p. 76.) fere vt in Anthолog. I, p. 11.

Μάρτυρες ἀκτίνων Γερμανικὸς ὡς ἀνέτειλεν,
Ἀστράπτων Κελτοῖς πουλὺν ἐνυάλιον.

et ſic *tonare* quoque dicunt de bello, obſeruantibus Drakenborch. ad Sil. It. I, 436. et XI, 525. atque Oudendorpio ad Lucan. I, 254. Pindar. Iſthm. IV, 26. ἀλλ' ἀμέρᾳ γὰρ ἐν μιᾷ τραχεῖα νεφὰς πολέμοιο τεσσάρων ἀνδρῶν ἐρήμωσσεν μάκαιραν ἑσίαν. Νῦν δ' ἄν μετὰ χαμέριον ποικίλων μηνῶν ζόφον, χθὼν ὥστε, φοινικλοισιν ἄνθησεν ῥόδοις. quem locum, vt ſolet, miſere vertit Schmidius pulcherrimum. ſed credo legendum eſſe ἄνθησεν, ita vt hoc verbum ad ἑσία referatur. Et ſic porro alii. Sophocl. Antig. 680. Δορὸς τ' ἂν ἐν χαμῶνι προστεταγμένον μένειν — παρεσάτην. Eurip. Suppl. 474. πολὺς κλύ-

δων

δων Ἡμῖν τε καὶ σοὶ συμμάχοις τ' ἔσαι δορὸς. et Phoeniſſ. 866. ἐν γάρ κλύδωνι κάμεθα - δορὸς Δαναϊδῶν. In Anthol. III. p. 287.

Οὔτινα γὰρ τοῖονδε νέων ὁ Φιλαίματος Ἄρης
Ηνάρισε συγερῆς ἐν στροφάλιγγι μάχης.

vide Valckenar. ad Phoen. v. 284. Denique quemadmodum apud Homerum ſaepe eſt ἐπέρρεε ἴθνεα πεζῶν (v. P. Moll. ad Long. Paſtor. p. 108.) vt apud Virgil. Aen. XII, 444. *omnisque relictis turba* fluit *caſtris*, (vid. Heinſium ad Aen. XI, 236. *fluuntque ad regia plenis Tecta viis*) et *vnda* populi, *inundare* de populo: (v. Dorvillum ad Chariton. p. 704. et nos in Miſcellan. Critic. Traiecti ad Rhen. editis p. 61.) atque etiam *nimbus*, notante Burman. ad Claudian. p. 8. dicitur. (ſicut de magna multitudine νέφος, vt νέφος πεζῶν. Il. Π. 66. κυάνεον Τρώων νέφος. Schol. τὸ τῶν στρατιωτῶν πλῆθος. et idem ad Il. P. 755. ſcribit: νέφος νῦν τὸ πολὺ τῶν ὀρνέων πλῆθος. v. Euſtath. ad Il. Δ. p. 1026. Perizonium in Curt. Vindic. p. 82. Potterum ad Lycophr. 569. Gatakerum in Aduerſar. c. 2. p. 5. Barneſ. ad Iliad. P. 243. et Weſſeling. ad Herodot. VIII. p. 670.) ita etiam alia a fluuiis, aequore, vndis, transferuntur ad bellum, exercitus, milites. Ita apud Plutarch. T. II. p. 5. ὅγε μὴν πόλεμος καμάρου δίκην πάντα σύρων καὶ πάντα παραφέρων. Atque heroes fluuiis comparantur ſaepe a poetis. vt Il. Λ. 492. Aiax. a Quinto Calabr. X, 171. pariter, et XI, 228. exercitus cum fluctibus maris, a Virgilio X, 602.

Talia per campos edebat funera victor
Dardanius, torrentis aquae vel turbinis atri
More furens.

confer XII, 523. et Valerium Flacc. VI, 389. vide plura collecta a Drakenborch. ad Sil. It. XVII, 122. IV, 522. etc. et Dorvill. ad Chariton. p. 573. Pulcherrime etiam Gallorum Horatius, Malherbe, L. II. p. 33.

Tel qu'a vagues épandues
Marche un fleuve imperieux,
De qui les neiges fondues
Rendent les cours furieux:
Rien n'eſt ſeur en ſon rivage,
Ce qu'il trouve il le ravage,
Et traisnant comme buiſſons
Les Cheſnes & leurs racines,
Oſte aux campagnes voiſines
L'eſperance des moiſſons:

(quod Malherbe expreſſit ex Aeneid. II, 305. et Horat. III, 29, 26. Odar. id quod notare oblitus eſt Menagius)

Tel, & plus epouvantable,
S'en alloit ce Conquerant &c.

Denique vtuntur etiam, vt h. l. verbis κῦμα et *fluctus* in hac re. Aeſchylus, ſed paullo audacius fere, in Sept. c. Theb. 63. βοᾷ γὰρ κῦμα χερσαῖον στρατοῦ, vbi Schol. παραπεπνευσμένως ὁ εἶπε. et v. 116. κῦμα γὰρ περὶ πτόλιν ἐχμιολόφων ἀνδρῶν καχλάζει πνοαῖς ἄρεος ὀρόμενον. vide Stanleium ad Perſ. 90. vbi laudat e Ciceron. ad Att. ep. 4. L. VII. *fluctum enim totius barbariae ferre vrbs vna non poteſt.* adde Sil. It. IX, 527.

Quantos Gradiuus fluctus in Punica caſtra,
Reſpice, agit:

vbi vide Drakenborch. et ad VIII, 32. atque Abreſch. in Animadu. ad Aeſchyl. p. 159. Sic arbitror etiam bene explicari poſſe ex his exemplis Horatium II. 7, 15.

Te rurſus in bellum reſorbens
Vnda fretis tulit aeſtuoſis,

neque cum Dacierio, ad hiſtoriam reſpexiſſe poetam, fingendum eſſe. Poetice tantum dixit: tu rurſus abreptus es in bellum. Sed Dacierius plerumque vidit multa, quae nullus alius, vt v. 18.

Longaque feſſum militia latus
Depone ſub lauru mea,

intelligit

intelligit per laurum praesidium Maecenatis. quo nihil ineptius dici cogitarique potest. Vt autem paucis dicam, nec longior sim, eodem sensu similique figura, vt Tyrtaeus, dixit Pindarus Isthm. VII, 37. ὅς τις ἐν ταῦτᾳ νεφέλᾳ κύλικα ἄϊματος πρὸ φίλας πάτρας ἀμύνεται λοιγὸν ἀμύνων ἐναντίῳ στρατῷ ἀσῶν· et Nem. IX, 89. παῦροι δὲ βλεῦσαι φόνῳ παρποδίᾳ νεφέλαν τρέψαι ποτι δυσμενέων ἀνδρῶν σίχας χερσὶ καὶ ψυχᾷ δυνατοί. — Finem huic disputatiunculae imponat locus Hieron. Vidae ex Poeticor. l. III. (nam hunc Vidam semper ad eos retuli, qui felicissima imitatione veterum poetarum elegantias expressérint, quorumque carmina non minorem spirent suauitatem, quam fructum legentibus afferant) ille igitur sic:

Saepe ideo cum bella canunt, incendia credas
Cernere, diluuiumque ingens surgentibus vndis,
Contra etiam Martis pugnas imitabitur ignis
Cum furit accensis acies Vulcania campis.
Nec turbato oritur quondam minor aequore pugna,
Consligunt animosi Euri certamine vasto
Inter se, pugnantque aduersis molibus vndae.
Vsque adeo passim sua res insignia laetae
Permutantque iuuantque vicissim et mutua sese
Altera in alterius transformat protinus ora.
Tum specie capti gaudent spectare legentes.
Nam diuersa simul datur e re cernere eadem
Multarum simulacra animo subeuntia rerum. —

Quae quidem etsi ita sint, non tamen assentiri possum Cl. Sallierio, qui in loco Longini, cap. XLIV. ἐπεὶτοι γε ἀφεθεῖσαι τὸ σύνολον, ὡς ἐξ εἰρκτῆς, ἄφετοι κατὰ τῶν πλησίων αἱ πλεονεξίαι κεῖν ἐπικάυσεσαν τοῖς κακοῖς τὴν οἰκουμένην. — pro ἐπικαύσεσαν, quod Graecum esse negat, legit ἐπικλύσεσαν in Actis Academ. Paris. Inscript. T. III. diss. 31. Primum enim illud bene conuenit stilo Longini, in quo examinando multa nobis occurrent ἅπαξ λεγόμενα, illius propria, quaeque non ad

aliorum ſcribendi genus expendi debent. Deinde nonne apud alios ſcriptores eadem, ſimilis certe, formula dicendi (ſit etiam audacior) occurrit? ſic certe Lyſias in λόγῳ Ολυμπ. p. 521. θαυμάζω δὲ Λακεδαιμονίας πάντων μάλιστα τίνι ποτὲ γνώμῃ χρώμενοι καιομένην τὴν Ἑλλάδα περιορῶσιν κ. λ. Pariter eſt apud Homerum Il. Δ. 342. μάχη καυσαρή· et M. 177. περὶ τάφρος ὁρώρει θεσπιδὲς πῦρ. quod Euſtathius exponit: τὸ θερμὸν τῆς μάχης. et Λ. 595. ὡς δὲ μὲν μάρναντο θέμας πυρὸς αἰθομένοιο. Et ſic de bello Latini quoque. Aen. I, 566. *tanti incendia belli* et Florus III, 21. de bello: *reſurrexit male obrutum incendium.* et ſic *incendium* de bello, et *bello accendere terras* ſaepe occurrit. vide Gebhardum ad Liv. XXIX, 31, 3. et Burmannum ad Sueton. Caeſ. 70. Ego etiam apud *Horat.* Carm. IV, 14, 24. *frementem Mittere equum medios per ignes*, nihil puto eſſe aliud, quam: *per medium pugnae feruorem*, vt vetus Schol. explicat. Et nonne prope ſimilis eſt illa Catilinae vox: *ſi quod eſſet in ſuas fortunas incendium excitatum, id ſe non aqua, ſed ruina, reſtincturum.* Cic. pro Muraen. c. 25. Et ſi vel apud nullum ſimile dicendi genus occurrat, eſt tamen Longino hoc relinquendum. de quo nemo dubitabit, qui aureum hunc libellum ita legat, vt ſublimem ſublimitatis magiſtrum Longinum eſſe intelligat. Ne quid de eo dicam, non ſatis bene, ſi Sallierii emendatio admittatur, imaginem emiſſarum cauea beſtiarum mutari et abire in fluuium, atque adeo de his maxime illud Quintiliani VIII, 6, 50. vſurpari poſſe: *Nam id quoque inprimis eſt cuſtodiendum, vt quo ex genere coeperis translationis, hoc deſinas. Multi enim cum initium a tempeſtate ſumſerunt, incendio aut ruina finiunt: quae eſt inconſequentia rerum foediſſima.* quanquam eiusmodi exempla etiam apud alios ſcriptores occurrere memini et oſtendi alio loco. ſed cur nulla vrgente neceſſitate, ad hanc defenſionem confugiamus? Quare recte Francicus interpres reddidit: *porter le feu aux quatre coins de la terre.* Video tamen eandem coniecturam in mentem veniſſe Marklando ad Max. Tyr. diſſ. 33. p. 711. Idem Sallierius, vt

hoc

hoc vnum addam, paullo poſt in diſſert. 41. in Plutarcho de ſuperſtitione. (p. 167. ed. Fr.) δι μὲν παροῤῥῶσιν, δι δὲ ὀξύζωσι φοβερὸν τὸ ἐνυμενὲς, καὶ τυραννικὸν τὸ πατρικὸν, καὶ βλαβερὸν τὸ κηδεμονικὸν καὶ τὸ ἄμικτον ἄγριον εἶναι καὶ ἠριῶδες, infeliciter locum hunc tentat. Nempe quoniam vltima ſibi non reſpondeant, aut τὸ μελίχιον pro ἄμικτον legere, aut ἥμερον addere, aut, quia ἄμικτον malo ſenſu ponatur, τὸ μὴ ἄμικτον legere mavult. Vltimum non intelligo. De prioribus ita ſtatuo. Occurrunt interdum apud veteres ſcriptores loca, vbi, ſiue aliquid humani paſſi, ſiue gratam quandam negligentiam amantes, non ſatis attendiſſe videntur et curaſſe, vt poſteriora membra prioribus accurate reſponderent. In talibus aliquid mutare periculoſum, aut nefas potius eſt. Obſeruauimus aliquot exempla, quae adſcribemus, quoniam haec res nondum ſatis explicita a quoquam videtur. Sic apud Platonem in Alcib. II. med. τί δὲ ἄ τις ἱππέυειν ἢ τοξέυειν οἶδεν, ἢ ἂν παλαίειν, ἢ πυκτεύειν, ἢ τι τῆς ἄλλης ἀγωνίας, ἢ καὶ ἄλλο τι τῶν τοιούτων, ὅσα τέχνῃ οἴδαμεν, τὶ καλεῖς ὃς ἂν ἄδῃ τὸ κατὰ ταύτην τὴν τέχνην βέλτιον γιγνόμενον· ἆρ' οὐ τὸν κατὰ τὴν ἱππικὴν ἱππικὸν; Αλ. ἔγωγε. Σ. τὸν δὲ γε ῥιθμὸν κατὰ τὴν πυκτικὴν πυκτικὸν, τὸν δὲ κατὰ τὴν αὐλητικὸν κ. λ. non obſeruatur propoſitus ordo. nihil eſt, quod τῷ τοξέυειν opponatur. Sic et apud Xenophont. in Memor. Socr. L. I. c. 1. n. 7. et L. II. c. 7. n. 5. 6. ſunt ſimilia exempla, ſed loca longiora ſunt, quam quae huc transferre liceat. Ita forte defendi poteſt locus Ariſtotelis Rhet. I, 9, 37. Λεπτέον δὲ καὶ τὰ σύνεγγυς ὑπάρχοντα, ὡς ταυτὰ ὄντα καὶ πρὸς ἔπαινον καὶ πρὸς ψόγον, οἷον τὸν εὐλαβῆ καὶ ἔυψυχον, δηλὸν καὶ ἐπίβουλον. pro quo Geſnerus ad Quintil. III, 7, 25. legit παράβολος. Sed puto etiam inter haec verba vicinitatem eſſe: ſi ἔυψυχον explices virum fortem, animoſum, et aperto Marte agentem: ἐπίβουλον, ex inſidiis alterum adorientem. In Cicerone locus occurrit in L. III. de orat. c. 18. *Sed vtrumque eſt in his, quod ab hoc, quem quaerimus, oratore valde abhorret, vel quod omnes, qui ſapientes non ſint, ſeruos, latrones, hoſtes, inſanos eſſe dicant, neque tamen quenquam eſſe ſapientem. Valde*

de autem eſt abſurdum ei concionem, aut ſenatum aut vllum coetum hominum committere, cui nemo illorum, qui adſint, ſanus, nemo ciuis, nemo liber eſſe videatur. Quis hinc verbum *latrones* deleat ideo, quoniam nihil ei reſpondeat? Sed, vt ad Plutarchum redeam, forte etiam alio modo defendi poteſt, ſi aut ἄμικτον aliter explices, quam ſit, aut alteram lectionem ἀμίμητον recipias. Nam ſtatim addit: igitur eos fabris credere et deorum corpora humanis ſimilia putare, et ſic ea effingere, adornare, adorare. Τὸ θηριώδες vero tum non ſaeuum, ſed animale foret, quodque formam animalis habeat. Tum poſſes explicare, eos rem, quae non exprimi, non imitatione effingi poſſit, tamen animali habitu proponere velle. Sed deſino.

ὦλεσε θυμὸν] Scholiaſt. Il. A. 173. θυμὸν παρὰ τῷ ποιητῇ σημαίνει πάντε — τὴν ψυχήν· ὡς ὅταν εἴπῃ· μελιηδέα θυμὸν ἀπήυρα. vid. Graeuium in Lect. Heſiod. c. 19. p. 101.

τύμβος] Pulcherrimus dignusque, qui cum hoc comparetur locus Thucydidis eſt, II, 43. κοινῇ γὰρ τὰ σώματα διδόντες, ἰδίᾳ τὸν ἄγηρον ἔπαινον ἐλάμβανον, καὶ τὸν τάφον ἐπισημότατον, οὐκ ἐν ᾧ κεῖνται μᾶλλον, ἀλλ' ἐν ᾧ ἡ δόξα αὐτῶν παρὰ τῷ ἐντύχοντι ἀεὶ καὶ λόγῳ καὶ ἔργου καιρῷ ἀείμνηστος καταλέλειπται κ. λ. Sed ſolebant etiam Graeci eos, qui in bello occubuerant, honeſtiſſima ſepultura afficere. Athenienſes in bello interemtos publice multisque caeremoniis ſepeliuerunt, id quod docet Langbaenius ad Longin. Sect. 16, 36. et Meurſius in Ceramico Gemino c. 22. et 23. p. 522. (T. I. edit. quam Florentiae, a. 1741. Io. Lamius dedit.) quibus addemus locum Lyſiae ex Orat. II. p. 67. οἱ πενθέντες μὲν διὰ φύσιν ὡς θνητοί, ὑμνέντες δὲ ὡς ἀθάνατοι διὰ τὴν ἀρετήν· καὶ γάρ τοι θάπτοντες δημοσίᾳ, καὶ ἀγῶνες τίθενται ἐπ' αὐτοῖς ῥώμης καὶ σοφίας καὶ πλούτου, ὡς ἀξίους ὄντας τοὺς ἐν τῷ πολέμῳ τετελευτηκότας ταῖς αὐτοῖς τιμαῖς καὶ τὰς ἀθανάτους τιμᾶσθαι. Quem tumulum nacti ſint in pugna Marathonia caeſi, narrat Pauſanias in Atticis c. 32. p. 79. Verum etiam Lacedaemonii,

monii, ad quos proprie haec ſpectant, et quorum antiquitates illuſtrare iuuat, quoniam iis Tyrtaeus carmina ſua dicauit, magnam in hac re curam adhibuerunt. Nam etſi omnibus liceret monimenta neceſſariis ſuis ſtatuere, titulum tamen honorisque elogium et nomen eorum tantum monimentis inſcribere placuit, qui pro patria mortui eſſent. Teſtatur hoc Plutarchus duobus in locis. in Lycurgo, p. 56. ἐπιγράψαι δὲ τοὔνομα θάψαντας οὐκ ἐξῆν τοῦ νεκροῦ, πλὴν ἀνδρὸς ἐν πολέμῳ καὶ γυναικὸς ἱερῶς ἀποθανόντων: et in Inſtit. Lacon. p. 238. ἀνεῖλε δὲ καὶ τὰς ἐπιγραφὰς τὰς ἐπὶ τῶν μνημάτων πλὴν τῶν ἐν πολέμῳ πεσόντων. confer Cragium de Rep. Laced. L. III. T. I. Inſt. XI. Meurſius quoque in Miſcell. Lacon. L. II. c. 1. oſtendit, Lacedaemonios ſepulchris leonem, inſigne fortitudinis, impoſuiſſe. Herodotus L. VII. memoriae prodidit, Leonidae ſepulchro leonem lapideum impoſitum fuiſſe. quanquam memini, me legere in Pauſan. Boeotic. c. 40. p. 739. ſimilem hiſtoriam de Cheronea: πρόσιοντων δὲ τῇ πόλει πολυάνδριον Θηβαίων ἐστὶν ἐν τῷ πρὸς Φίλιππον ἀγῶνι ἀποθανόντων. οὐκ ἐπιγέγραπται μὲν δὴ ἐπίγραμμα, ἐπίσημα δὲ ἔπεσιν αὐτῷ λεών· φέροι δ' ἂν ἐς τῶν ἀνδρῶν μάλιστα τὸν θυμόν. adde Torrentium ad Horat. Epod. XVI, 14. et lege, quae de leonibus ſepulchris impoſitis docte ſcripſit Bottarius ad Muſeum Capitolin. T. III. p. 185. Cetera, quae huc pertinent, repetere nolo. Potius iocoſum dabo carmen Meleagri ex Anthologia inedita:

Ἠγρεύθην ἔμπροσθεν ἐγὼ ποτὲ τοῖς δυσέρωσι
Κώμοις ἡιθέων πολλάκις ἐγγελάσας·
Καὶ μ' ἐπὶ σοῖς ὁ πτανὸς Ἔρως προθύροισι Μύϊσκε
Στῆσεν ἐπιγράψας ΣΚΥΛ' ΑΠΟ ΣΩΦΡΟ-
ΣΥΝΗΣ.

Quod ad ſententiam prioris diſtichi attinet, compara epigramma Callimachi, 47. p. 314.

παῖδες] Huc faciunt, quae notant Petitus et Weſſelingius de legibus Aticis, fuiſſe legem: ne liberi, quorum

quorum parentes in bello occubuiſſent, iniuria aliqua afficerentur, ſed educarentur iidem publico ſumtu et inſtituerentur, in theatris primas ſedes occuparent etc. vide eos in Iurisprudent. Rom. et Attic. T. III. p. 699. Notandus, notatisque ab illis addendus eſt Lyſiae locus, Or. II, p. 65. *μόνην δ' ἂν μοι δοκῶμεν ταύτην τοῖς ἐνθάδε καμένοις ἀποδοῦναι χάριν, εἰ τοὺς μὲν παῖδας αὐτῶν ὁμοίως, ὥσπερ ἐκεῖνοι, περὶ πολλοῦ ποιόμεθα, τοὺς δὲ πατέρας ἴσως ἀσπαζόμεθα ὥσπερ αὐτοὶ πατέρες ὄντες, ταῖς δὲ γυναιξὶν εἰ τοιούτους βοηθοὺς ἡμῖν αὐτοὺς παρέχοιμεν, οἵοιπερ ἐκεῖνοι ζῶντες ἦσαν.*

παίδων παῖδες] expreſſum hoc e ſimilibus Homericis, vt Il. T. 308. *Καὶ παῖδες παίδων, τοίκεν μετόπισθε γένωνται.* vid. Vptonium ad Epictet. p. 218.

Οὐδέποτε] Steph. Hert. *Οὐδέ ποτε.* Similis argumenti ſententias, qui cognoſcere cupiat, conſulat Clarkium ad Homer. Od. Ω. 195. Rittershuſium ad Oppian. Halieut. II, 460. Gataker. ad Antonin. II, 17. p. 78. et 79. quaeque collata in I. Gruteri notis ad Syri et Senecae Sentent. v. 825. p. 519. quae compilare, pro more aliorum, non lubet. Theognidis tantum locum addimus, vt pateat, quod aliquoties diximus, prope illum a Tyrtaeo abeſſe v. 855.

— ἀρετῆς δὲ μέγα κλεὸς οὔποτ' ὀλεῖται,
Ἀίχμητὴς γὰρ ἀνὴρ γῆν τε καὶ ἄστυ σάοι.

φύγῃ] St. H. W. — *φύγοι* — *ἕλοι.*

αἰχμῆς ἔυχος] illud verbum h. l. eo ſenſu ſumendum eſt, quo pro fortitudine, virtute bellica etc. ſumitur. Sophocl. in Oed. Colon. 1386. *γῆς ὅσοισπερ ἀπίστως πρῶτοι καλλίνικοι καὶ τετίμηνται δορί.* int. *ob bellicam virtutem in honore ſunt.* Pindarus ſimiliter, vt h. l. Pyth. I, 12. *ὧν κλέος ἄνθησεν αἰχμᾶς. qui fortitudinis fama floruerant.* Iſthm. V, 42. *κάστορος δ' αἰχμὰ πολιδευκέος τε, virtus bellica Caſtoris:* etſi etiam pro ipſo bello ſumi videatur Nem. X, 23. *θρέψεν δὲ αἰχμᾶν Ἀμφιτρύωνος*, vbi vide interpretes: et aliis locis pro ipſo exercitu, vt Olymp. VII, 35. *ἀρχὸς σὺν αἰχμᾷ* Schol.

σὺν

σὺν πλήθει Ἀργείων. adde Dionyſium Perieget. 210. Ὃν Διὸς οὐκ ἀλίγοντας ἀπώλεσεν Αὐσονὶς αἰχμή et v. 1052. Αὐσονίη βασιλῆος ἐπεπρήϋνεν ἀκωκή· etſi his locis poſſis etiam *fortitudinem* interpretari. Grotius h. l. interpretatur: *Et ſpolia e bello victor opima ferat.*

τερπνὰ παθῶν] etiam de bonis dici παθῶν et notum eſt, et docent, ſi quis exempla deſideret, Budaeus in Comment. G. L. p. 85. Faber ad Ariſtoph. Eccleſiaz. 884. Hombergius Parerg. Sacr. ad Marc. V, 5. aliique.

Γηράσκων —] Totum diſtichon legitur etiam in ſententiis Theognidis v. 1231. quod quomodo factum ſit, iuuat verbis Camerarii narrare, qui in prolegomenis p. 2. dicit: νῦν δὲ φανερὸν, ὅτι τὰ Θεόγνιδος ἐπιγραφὴν ἔχοντα ἔπη συναθροισμός τις ἐστὶ ποιημάτων διαφόρων, περιαιρεθέντων δηλαδὴ ἐκ τῶν ἐκείνου, ὅσα τινὸς αἰσχρολογίας ἔχεσθαι, ἔδοξεν, καὶ ἀντὶ τούτων ἐμβληθέντων ἄλλων· διὸ καὶ ἀσυνάρμοστά ἐστι τὰ πλεῖστα, καὶ τὰ αὐτὰ ἀναπολιτικῶς παλιλλογεῖται. Ὅτι δὲ καὶ Σόλωνος, καὶ Εὐήνου καὶ Τυρταίου ἔπη κατεμέμικτο τοῖς Θεογνιδείοις, σαφῶς ἐνεδείξαμεν ἐν τοῖς ὑπομνήμασι, καὶ ὑπολάβοι ἄν τις οὐκ ἀλόγως ἐκ τούτων, ὅτι καὶ ἄλλα παντοῖα παρενεβλήθη.

μεταπρέπει] in Stobaeo vitioſe μετατρέπει. Ceterum ſenum erat apud Lacedaemonios magnus honor, magna auctoritas. vnde Plutarchus in diſſ. an ſeni ſit gerenda reſpublica, p. 795. narrat; Lyſandrum dixiſſe, ὡς ἐν Λακεδαίμονι κάλλιστα γηρῶσιν. quemuis enim ſenem quodammodo vices magiſtratus gerere alicuius, aut tutoris, aut paedogogi, non modo rempublicam, ſed ſingula etiam ſingulorum iuuenum facta, exercitationes, ludos, victum inſpectare: colere eosdem ſenes atque ſectari adoleſcentes. vid. Valkenar. et Weſſeling. ad Herodot. L. II. p. 140. Συμφέροντα δὲ καὶ τόδε ἄλλο Αἰγύπτιοι Ἑλλήνων μούνοισι Λακεδαιμονίοισι· οἱ νεώτεροι αὐτέων τοῖσι πρεσβυτέροισι συντυγχάνοντες ἄκεσι τῆς ὁδοῦ καὶ ἐκτράπονται· καὶ ἐπιοῦσι ἐξ ὁδοῦ ὑπανιστάται. Pariter et Aeſchines in orat. in Tim. p. 195. de iisdem, — τῶν γερόντων, οὓς ἐκεῖνοι καὶ αἰσχύνονται καὶ δεδίασι. atque Damaſcenus de moribus Graecor. in T. V. theſauri Gronou.

Gronou. p. 3854. τοὺς δὲ γέροντας αἰσχύνοντα οὐδὲν ἧττον ἢ πατέρας. confer Gellium N. A. II, 15. Euſtathium ad Il. B. 471. et Rittershuſ. ad Oppian. Halieut. I, 683.

πάντες μὲν] Iterum imitatorem hic Theognidem agnoſce: v. 929.

Πάντες μὲν τιμῶσιν ὁμῶς ἴσοι, ὅτε κατ' αὐτὸν
Εἴκωσιν χώρης ὅτε παλαιότεροι.

vbi Camerarius notat in ὑπομνημ. p. 106. ἔτι δ' ἐν ἐνίοις προσέκειντο οἱ δύο στίχοι οἵδε, οἱ καὶ φέρονται ὡς Τυρταίου· Γηρᾴσκων δ' ἀεσοῖσι κ. λ.

θώκοισιν] de more adſurgendi et de via decedendi multi multa ſcripſerunt. Nos tantummodo loca claſſica indicabimus, quae nobis eſſe videntur ap. Cicer. de Senect. c. 18. Iuuenal. XIII, 54. Valer. Max. IV, 5, 2. Plutarch. Apopht. Lacon. p. 235. et in Lycurg. p. 48. vberius autem rem explicuerunt Cerda ad Virgil. Ecl. VI, 66. Lipſius in Elect. I, 23. et Cragius de Rep. Lac. L. III. Tab. VII. Inſt. 3. et L. IV. c. 9. Nec errare me puto, ſi per θώκους intelligam ſubſellia in theatris. vid. Caſaubon. ad Theophr. Char. p. 261. et viros doctos ad Thomam Magiſtr. p. 430.

ὅτε κατ'] Hert. ὅτε. vt paullo poſt ὁι παλαιότ. male.

ἀρετῆς] non *virtutis* ſed *gloriae* h. l. explicandum puto. Suidas: ἀρετὴ Ἀνδοκίδης καὶ Θουκυδίδης ἀντὶ τοῦ εὐδοξία. Thucydid. I, 33. καὶ προσέτι φέρουσα ἐς μὲν τοὺς πολλοὺς ἀρετήν. vbi vide Waſſium. Anthol. L. III. p. 295. Ἀλλ' ἀρετὰν ἀντ' ἀρετᾶς ἔλαβον.

πόλεμον] in marg. πολέμε vt etiam St. W. H. Il. N. 114. ἡμέας γ' ὄυπως ἐσὶ μεθιέμεναι πολέμοιο. et Δ. 351. πῶς δὴ φὴς πολέμοιο μεθιέμεν. vide Valkenarium ad Euripid. Phoeniſſ. 522. Frob. male θυμὸν μὴ etc. πολέμε.

Δ.

Δ.

Μέχρις τεῦ κατάκεισθε; κότ' ἄλκιμον ἔξετε θυμὸν,
Ὦ νέοι, οὐδ' αἰδεῖσθ' ἀμφιπεριχτίονας
Ὧδε λίην μεθίεντες; ἐν εἰρήνῃ δὲ δοκεῖτε
Ἧσθαι, ἀτὰρ πόλεμος γαῖαν ἅπασαν ἔχει.
. . . . . .
Καί τις ἀποθνήσκων ὕσατ' ἀκοντισάτω.
Τιμήεν τε γάρ ἐσι καὶ ἀγλαὸν ἀνδρὶ μάχεσθαι
Γῆς περὶ, καὶ παίδων, κυριδίης τ' ἀλόχου

Δημενέσιν· θάνατος δὲ ποτ' ἔσσεται, ὁππότε κεν δὴ
Μοῖραι ἐπικλώσωσ'. ἀλλά τις ἰθὺς ἴτω
Ἔγχος ἀνασχόμενος καὶ ὑπ' ἀσπίδος ἄλκιμον ἦτορ
Ἔλσας, τὸ πρῶτον μιγνυμένε πολέμε.
Οὐ γάρ κως θάνατόν γε φυγεῖν εἱμαρμένον ἐσὶν
Ἀνδρὶ, οὐδ' εἰ προγόνων ἦ γένος ἀθανάτων.
Πολλάκι δηϊοτῆτα φυγὼν καὶ δοῦπον ἀκόντων
Ἔρχεται, ἐν δ' οἴκῳ μοῖρα κίχεν θανάτου.
Ἀλλ' ὁ μὲν οὐκ ἔμπας δήμῳ φίλος οὐδὲ ποθεινός,
Τὸν δ' ὀλίγος σεναχεῖ καὶ μέγας, ἤν τι πάθῃ·
Λαῷ γὰρ συμπάντι πόθος κρατερόφρονος ἀνδρὸς
Θνήσκοντος· ζώων δ' ἄξιος ἡμιθέων.
Ὥσπερ γάρ μιν πύργον ἐν ὀφθαλμοῖσιν ὁρῶσιν,
Ἔρδει γὰρ πολλῶν ἄξια μόνος ἐών.

COMMENTARIVS.

Tribuitur haec Elegia a Stobaeo in S. XLIX. Callino, vbi Geſnerus in margine notauit; Camerarium Callimachum auctorem exiſtimare. Et tribuit profecto huic eam in orat. de bello Turcico. vid. Fabricium in Bibl. Gr. L. III. c. 19. p. 484. A Stephano edita eſt inter

inter fragmenta Tyrtaei, hac epigraphe addita. τοῦ αὐτοῦ ἢ καλλίνου et in Id. p. 22. id quod etiam fecerunt Wintert. p. 437. Hertelius: Lect. p. 731. Froben. p. 232. quos sequi visum est. De Callino quidem, cuius ἐλεγεῖα commemorantur ab Athenaeo L. XII. p. 527. et cuius nomen cum Callimachi nomine interdum confunditur, vt docet Fabricius l. c. L. III, c. 28. p. 713. consule, quae notauit Ruhnkenius ad Callimachi Fragment. p. 439.

Μέχρις] Initium Elegiae mihi in memoriam reuocat duo carmina, ex Anthologia inedita nunc expromenda, quoniam non nimis multa ad reliquos versus nobis adferenda esse videmus. Vtrumque carmen est Stratonis:

Μέχρι τινός σε γελῶντα μόνον, μηδὲν δὲ λαλοῦντα
Ὄισομεν; εἰπὸν ἁπλῶς ταῦτα σὺ πᾶσι, φίλε.
Λιτῶ, καὶ σὺ γελᾷς· πάλιν αἰτῶ, κοὐκ ἀποκρίνῃ·
Δακρύω, σὺ γελᾷς· βάρβαρε τοῦτο γέλως.

in 3. v. erat pro altero αἰτῶ in chartis αἰθῶ· in v. 4. vltima pars non integra videtur. an β. τ. γελᾷς; nam et γελάω interdum casui quarto additur. Sed nec hoc placet satis. Videant acutiores: ego hic nihil melius video.

Ἄχρι τίνος ταύτην τὴν ὀφρύα τὴν ὑπέροπτον,
Μέντορ, τηρήσεις, μηδὲ τὸ χαῖρε λέγων,
Ὡς μέλλων αἰῶνα μένειν νέος, ἢ διὰ παντὸς
Ὀρχεῖσθαι πυρίχην; καὶ τὸ τέλος πρόβλεπε·
Ἥξει σοι πώγων, κακὸν ἔσχατον, ἀλλὰ μέγιστον,
Καὶ τότ' ἐπιγνώσῃ, τίς σπάνις ἐστὶ φίλων.

Nihil hic mutauimus, praeter diſtinctionum ſigna. Similis argumenti non pauca habet carmina eadem Anthologia. Liceat tantummodo tria addere, praeſertim cum nihil fere ad eorum interpretationem addendum ſit. nam, praeter vltimum, facilia ſunt. Primum Διοκλέους eſt:

Χαῖρε ποτ' οὐκ εἰπόντα προεῖπέ τις, ἀλλ' ὁ περισσὸς
Κάλλει νῦν Δάμων οὐδὲ τὸ χαῖρε λέγει.
Ἥξει τις τούτῳ χρόνος ἔκδικος, εἶτα δασυνθεὶς
Ἄρξει χαῖρε λέγειν οὐκ ἀποκρινόμενος.

In v. 1. margo habebat προσεῖπε. quam lectionem ego veram puto. Vltima ita interpretaberis: veniet tempus, quo ille, qui nunc nil reſpondet, prior ſalutabit. reliqua quam habent difficultatem? Alterum Strato fecit:

Οὐχ' ἐχθὲς παῖς ἦσθα καὶ οὐδ' ὄναρ οὗτος ὁ πώγων
Ἦλυθε; πῶς ἀνέβη τοῦτο τὸ δαιμόνιον
Καὶ τριχὶ πάντ' ἐκάλυψε τὰ πρὶν καλά: φεῦ τί τὸ θαῦμα
Ἐχθὲς Τρωΐλος ὢν πῶς ἐγένυ Πρίαμος;

an recte interpretabor primum verſum e Moſchi Id. IV, 18. τόδ' ἐδ' ὄναρ ἦλυθεν ἄλλῳ· quod neque per ſomnium alteri in mentem veniret! puto igitur: Nonne heri puer eras. nec in ſomno quidem, te barbatum mox fore, cogitaſti? Tertium eſt Φρόντωνος:

Τὴν ἀκμὴν θησαυρὸν ἔχειν κωμῳδὲ νομίζεις
Οὐκ εἰδὼς αὐτὴν φάσματος ὀξυτέρην·
Ποιήσει σ' ὁ χρόνος μισέμενον, εἶτα γεωργὸν
Καὶ τότε μαζεύσεις τὴν περικειραμένην.

Reſpicit

Reſpicit auctor ad fabulas eo tempore celeberrimas. Ex Γεωργῷ ſeu γοργίᾳ, comoedia Menandri, aliquot verſus laudantur a Stobaeo et Scholiaſtis, quos collegit Clericus in Fragm. Menandri p. 32. Idem dat p. 126. fragmenta ἐκ τοῦ μισουμένου. E fabula quae περιχειρομένης titulo nota fuit, nihil dat Clericus. ſed vide Vincentium Obſopoeum ad Epigr. Agathiae in Anth. L. VII. p. 588. et conſule Weſſelingium in Diſſertat. Herodot. p. 159. His monitis ſententia carminis clara eſt. Reſpicit etiam forte τὸ θησαυρὸν ad comoediam huius nominis? Certe talem Menandrum feciſſe ex Prologo Eunuchi Terentiani v. 10. notum eſt, et fragmenta data ab eodem Clerico p. 84. teſtantur.

αἰδᾶσθ'] Pulcherrimus locus eſt, qui huc pertinet Platonis de Leg. L. III. p. 699. quem cognoſces, quicunque huius adhortationis vim capere volueris. Veriſſime Plinius in H. N. XXXVI, 15. *Pudor, Romani nominis proprius, qui ſaepe res perditas ſeruauit in praeliis.* et exemplum vide apud Liuium XXX, 18. *Simul et peditum legio duodecima, magna ex parte caeſa, pudore magis quam viribus tenebat locum.* Apud Homer. Il. O. p. 657. Οὐδ' ἐκέδασθεν ἀνὰ στρατὸν, ἔσχε γὰρ αἰδὼς καὶ δέος. Lege etiam pulchram adhortationem Il. E. 530. Ἀλλήλους τ' αἰδεῖσθε κατὰ κρατερὰς ὑσμίνας, Αἰδομένων τ' ἀνδρῶν πλέονες σόοι, ἠὲ πέφανται etc. et O, 661. Ὦ φίλοι, ἀνέρες ἐστὲ καὶ αἰδῶ θέσθ' ἐνὶ θυμῷ Ἄλλων ἀνθρώπων. Confer Euſtath. ad Il. B. p. 455. ad E. p. 1237. et notata a Dukero et Freinshemio ad Flor. IV, 2, 82.

ἀμφιπερικτίονας] edidiſſe me puto ſic recte, docente id etiam Schradero ad Muſaeum, p. 49. Steph. aliique male ἀμφιπερικτύονας. Quae dicuntur in Etymologico M. ἀμφικτύονες, οἱ περιοικοῦντες· τὸ γὰρ κτίσαι ἐπὶ τῷ οἰκῆσαι ἔλαβον οἱ παλαιοί· ὡς φησὶν Ὅμηρος· Εὐκτίμενον πτολίεθρον καὶ Εὐκτιμένην κατ' ἀλωήν· ἔστιν οὖν οἰκίζω, οἰκίσω, οἰκιῶν καὶ οἰκτιῶν κατὰ πλεονασμὸν τοῦ τ', καὶ μετὰ τῆς ἀμφὶ προθέσεως, ἀμφικτιῶν· καὶ τροπῇ τοῦ ι εἰς υ ἀμφικτύων, ὡς τριφάλεια, τρυφά-

τρυφάλεια, merae argutiae ſunt Grammaticorum. Ego ea falſa puto et inepta, licet eadem fere habeat Phauorinus. Potius praeter verba Scholiaſtae Thucydid. III, 104, 36. καὶ περικτιόνων νησιωτῶν· περικτίονες εἰσι καὶ ἀμφικτίονες οἱ περιοικοῦντες· Ὅμηρος· Ἄλλους τ' αἰδεῖσθε περικτίονας ἀνθρώπους, οἱ περιναιετάουσιν (Odyſſ. B. 65.) ἐυκτίμενον δὲ τὸ καλῶς οἰκούμενον. quemadmodum etiam minor Scholiaſt. ad Il. P. 220. Σ. 212. interpretatur περίοικοι: huc pertinet locus Pauſaniae, qui L. X. c. 8. p. 815. vbi de concilio Amphictyonum exponit: dicit: Ἀνδροτίων δὲ ἐν τῇ Ἀτθίδι ἔφη συγγραφῇ, ὡς τοὺς ἐξ ἀρχῆς ἀφίκοντο ἐς Δελφοὺς παρὰ τῶν προσοικούντων συνεδρεύσοντες· καὶ ὀνομασθῆναι μὲν Ἀμφικτιόνας (ita legendum ibi eſſe ſatis clare Sylburgius docuit) τοὺς συνελθόντας, ἐκκλησίαν δὲ ἀνὰ χρόνον τὸ νῦν σφίσιν ὄνομα. Qui locus apprime vtilis eſt, cum ad originem concilii Amphictyonum, tum ad vtriusque verbi differentiam notandam. nempe dicit, eos, qui e circumuicinis in Delphicum conſeſſum de more coiuerint, primum ἀμφικτίονας fuiſſe appellatos, poſtea vero eosdem nomen Ἀμφικτυόνων obtinuiſſe, deductum illud ab auctore concilii. Interim vtrumque verbum fere perpetuo a librariis fuit permixtum in codicibus, vt in Herodoti L. VIII, 104. p. 667. ἐπεὰν τοῖσι ἀμφικτίοσι, πᾶσι τοῖς ἀμφὶ ταύτης οἰκέουσι τῆς πόλεος, licet haec interpolata cenſeat Valckenarius, qui neque Tyrtaei hunc locum praeteriit. vide inprimis Politum ad Euſtath. ad Il. B. T. II. p. 547. Schmidium ad Pindar. Iſthm. IV, p. 71. Dau. Ruhnkenium ad Timaei Lexic. Vocum Platonicar. p. 20. De collegio vero Amphictyonum, de quo, vt diximus, hic non ſermo eſt, vid. *Charles Valois de la Mare Diſſertation ſur les Amphictyons (dans les Memoires de l'Acad. des Inſcript. T. IV. p. 265. T. VII. p. 641.)* quam diſſertationem e commentario Prideauxii ad marmora Oxonienſ. pag. 122. exſcriptam compilatamque eſſe docet Chriſt. Cruſius, in Probabil. Criticis p. 220. adde Ant. van Dale in Diſſ. VI. de Antiqu. et Marm. p. 430. ſequ. Io. Taylorum ad marmor Sanduicenſe, p. 52. viros doctos ad Heſych. p. 302.

p. 302. 11. et Weſſelingium ad Diod. Sic. T. II. p. 104. Caeterum, ne, quod ad locum intelligendum facit, omittamus, ſaepius fit mentio in rebus Laconicis τῶν περιοίκων, vt notum eſt: per hos Heinſium τὰς Εἱλώτας intelligere Dukerus in Addend. ad Thucyd. p. 510. notat. Sed recte Valkenarius ad Herodotum L. IX. p. 696. diſſentit, et vbicunque, dicit, in hiſtoria Graeca περίοικοι vel iunguntur vel opponuntur Spartiatis, Lacedaemonii ſunt intelligendi, cuiuscunque fuerint vrbis Laconicae ciues, excepta Sparta, Spartiatarum imperio parentes. Tum ex Scholiaſt. inedito Ariſtid. profert haec: οἱ περίοικοι, οἱ περιοικοῦντες Σπάρτην τὴν μητρόπολιν.

Ἧσθαι] vſurpatur ſaepe hoc verbum de otioſis, pigris, pugnam detrectantibus, nihil agentibus, deſidibus, etc. Il. A. 133. Ἦ ἐθέλεις, ὄφρ' αὐτὸς ἔχῃς γέρας, αὐτὰρ ἔμ' αὖτως Ἧσθαι δευόμενον Γ. 134. Οὐ δὴ νῦν ἔαται σιγῇ, πόλεμος δὲ πέπαυται. Δ. 412. τέττα, σιωπῇ ἧσο, ἐμῷ δ' ἐπιπείθεο μύθῳ. N. 252. οὐδέτι αὐτὸς Ἧσθαι ἐνὶ κλισίῃσι λιλαίομαι, ἀλλὰ μάχεσθαι. Demoſth. de Coron. pag. 317. ed. Wolf. καθῆντο ἐν Μακεδονίᾳ τρεῖς ὅλους μῆνας. Pindar. Olymp. I, 132. τί κε τις ἀνώνυμον γῆρας ἐν σκότῳ καθήμενος ἕψοι μάταν. Quintus Cal. II, 73. ἀπόσχεο δηϊοτῆτος, μίμνε δ' ἐνὶ μεγάροισι καθήμενος. et X, 16. παρὰ τεῖχος ἀκηδίῃσιν μένοντες, Ἀχλὲες ἑζόμενοι. Et ſic Latini ponunt verbum *ſedere*. Liv. XXVI. 11. *Qui cum ipſe ad moenia vrbis Romae armatus ſederet.* Cornel. Dat. 8. *congredi, quam cum tantis copiis refugere, aut tam diu vno loco ſedere.* Cic. Ep. XVI, 7. *iis enim ventis iſtuc nauigatur, qui ſi eſſent, nos Corcyra non ſederemus.* Claudian. B. Gild. 375. *an patiar tot probra ſedens?* vid. Euſtath. ad Il. E. 355. Εὗρεν ἔπειτα μάχης ἐπ' ἀριστερὸν ἧχον Ἄρηα Ἥμενον. Seruium ad Aen. XI, 460. Graeuium in Lect. Heſiod. c. 11. p. 54. Heinſium ad Aen. XII, 237. Drakenborch. et Heinſ. ad Sil. It. XII. 64. Io. Vpton. in indice Epicteti ſ. v. κάθημαι. Steph. Berglerum ad Alciphron. I. ep. 25. et Krebſium ad Plutarch. περ. ἀκούειν. p. 153. Pariter ἕδρα etiam notat μονὴν, ἀργίαν, διατριβὴν. do-

cente Waſſio ad Thucyd. V, 7. Ita enim ἐχ ἕδρας ἔργον, occurrit, de quo vid. Abrah. Gronouium ad Aelian. Hiſt. Anim. VI, 1. p. 1031. Hoc ſenſu ponitur quoque οὐχ ἕδος. Il Ψ. 205. οὐχ ἕδος. vid. Barneſium ad Il. A. 647. Οὐχ ἕδος ἐστί, γεραιὲ διοτρεφὲς, οὐδέ με πάσας. Sophocl. Aiac. 825. Οὐχ ἱδρυτέον - χρῳῶμεν - οὐχ ἕδρας ἀκμή. conſule Valkenarium ad Eurip. Phoeniſſ. 591. ſed recedit etiam in aliis locis a proprio ſedendi vſu hoc verbum, vt ſedere dicatur, qui etiam inambulet. Homer. Od. XVI. 144. ἀλλὰ σοναχῇ τε γόῳτε ἧσαι ὀδυρόμενος, φθινύθεα δ' ἀμφ' ὀσέοφιν χρώς. Eurip. Iphig. in Aul. 1175. ἐπὶ δὲ δακρύοις μόνη κάθημαι, τήνδε θρηνῳδοῦσ' ἀεί. de homine in perpetuo luctu verſante dicitur. vid. Schultenſium in comment. ad Iobum, T. I. pag. 38. ἵζειν, καθῆσθαι, καθίζεσθαι ἐπὶ τῆς ἑστίας, dicuntur ſupplices. Herodot. Erat. 108. ἱκέται ἑζόμενοι ἐπὶ τὸν βωμὸν ἐδίδοσαν σφέας αὐτούς. Sophocl. Oed. Col. 1218. προσπεσόντα πως Βωμῷ καθῆσθαι τῷ Ποσειδῶνος. vid. Waſſium ad Thucyd. I, 133. et 136. Spanheimium ad Callim. H. in Del. 325. et Taylorum ad Lyſ. or. II, p. 35. 36. Quoniam etiam paullo ante elegantiſſimi libelli Plutarchi περ. ἀκούειν mentionem fecimus, non praetermittemus hanc occaſionem leuia quaedam menda tollendi. Vtimur vero Krebſiana editione. p. 4. in verſu πολύποδος κεφαλῇ ἐν μὲν κακὸν, ἐν δὲ καὶ ἐσθλὸν, aut bis lege ἐν aut retine ἓν et ſcribe κεφαλῆς. de eodem piſce: ὅτι τῷ βρωθῆναι μέν ἐστιν ἥδιστος, δυσόνειρον δὲ ὕπνον ποιεῖ, φαντασίας ταραχώδεις καὶ ἀλλοκότους δεχόμενον. an potius δεχομένοις: iis, qui eo veſcuntur? p. 24. ἅματα τ' ἐξημοιβά, λοετρά τε θερμὰ καὶ ἐυναί: etſi ſic hic verſus exſtat in Odyſſ. Θ. 249. hic tamen legendum eſt ἐυνάς, quoniam verbum ad ἀγαπῶντας referendum eſt. p. 58. ἐν ποιητικῇ λέξει καὶ μυθεύμασι περιεχυμένοις πολλὰ διαφεύγει τὸν νέον. vide an praeſtet legere περιεχυμένῃ. p. 74. οἱ δὲ παῖδες ἂν ὀρθῶς ἐντρέφοντας τοῖς ποιήμασιν. ſcribo ἐντρέφωντας. nec inuitis, puto, viris doctis. nota eſt dicendi formula vel e nouo Teſt. vbi in Ep. I. ad Tim. IV, 6. eſt ἐντρεφόμενος τοῖς λόγοις τῆς πίστεως. plura

dat

dat Dorvillius ad Chariton. p. 36. Sic etiam Latini. Senec. ad Polyb. 21. *liberalibus diſciplinis, quibus non innutritus eſt tantum, ſed etiam innatus.* et ep. 2. *Certis ingeniis immorari et innutriri oportet.*

v. 4. deeſt hic verſus, quem Camerarius ex ingenio ſic ſuppleuit: Ἓν νύτις ἀσπίδα θέσθω ἐναντίβίως πολεμίζων. Sed ſatius eſt in his nihil tentare, quam fruſtra hariolari. Mihi certe de lacunis ſine codicum ope ſola coniectura repletis idem videtur quod Broukhuſio, quem vide ad Tibull. III, 5, 17. et Propert. II, 20, 28. Nam quid prodeſt, aut verſus operoſe fingere, aut fictos ab aliis antiquis addere, cum tamen per rerum naturam fieri nequeat, vt, quae ab ipſo auctore ſcripta ſint, inueniamus reddamusque?

ἀποθνήσκων] Pulcher eſt hic locus. Iubet poeta milites, iam moribundos, adhuc iaculari, et hoc quaſi ſolatium, re bene geſta, ad inferos ſecum auferre, aut, vt Polybius L. III, pag. 298. dicit, ἕως τῆς ἐσχάτης ἀναπνοῆς διαγωνίζεσθαι. Veniunt hic mihi in mentem aliquot ſimilia loca, quibus eadem nobilitas, fortitudo et conſtantia animi bene depingitur. Quid poteſt ſublimius eſſe illo ſermone Hectoris Il. X. 303. νῦν ἄντέ με μοῖρα κιχάνει, Μὴ μὰν, ἀσπαδέγε καὶ ἀκλειῶς ἀπολοίμην, Ἀλλὰ μέγα ῥέξας τι καὶ ἐσσομένοισι πυθέσθαι. Talia cum legimus et diuinum miramur Homerum, et ipſi aliquo modo tollimur et ſentimus vim, quae herois pectus animaſſe videtur. Quem non delectat ille miles apud Lucanum in L. III, 622. qui poſt alia facinora — *vulnere multo*

Effugientem animam lapſos collegit in artus,
Membraque contendit toto, quicunque manebat,
Sanguine, et boſtilem defeſſis robore membris (alii *neruis*)
Inſiliit ſolo nociturus pondere, puppim.

aut qualia ſunt, quae legimus eodem libro, 706.

Non perdere letum
Maxima cura fuit, multus ſua vulnera puppi
Afflixit moriens et roſtris abſtulit ictus.

Et quid videtur de illis Sidonii V, 252.

ſi forte premantur
Seu numero ſeu ſorte loci, mors obruit illos,
Non timor: inuicti perſtant, animoque ſuperſunt
Iam prope poſt animam.

Atque haec ex poetis nunc ſuccurrunt, quibus addere potes notata a Drakenborchio ad Sil. It. IV, 607. et IX, 512. cuius recordor illa:

Si ſtudium et ſaeuam cognoſcere Amilcaris vmbram,
Illa eſt, cerne procul, cui frons nec morte remiſſa
Irarum ſeruat rabiem.

Dabimus vero etiam quaedam e proſaicis. Iam primum in aurea deſcriptione, aut pictura potius pugnae quam intexuit Xenophon laudationi Ageſilai παρῆν δὲ θεάσασθαι — ἐγχαρίδια γυμνὰ κηλεῶν, τὰ μὲν χαμαὶ τὰ δ' ἐν σώμασι, τὰ δ' ἔτι μετὰ χεῖρας. Tum narrat Salluſt. B. C. 61. *Catilina longe a ſuis inter hoſtium cadauera repertus eſt, paululum etiam ſpirans, ferociamque animi, quam habuerat viuus, in vultu retinens.* Florus I. 18, 17. *Quinam illi fuerunt viri, quos ab elephantis primo praelio obtritos accepimus? omnium vulnera in pectore: quidam hoſtibus ſuis immortui: omnium in manibus enſes: et relictae in vultibus minae: et in ipſa morte ira viuebat.* Velleius Pat. II, 17. *Teleſinus poſtero die ſemianimis repertus eſt, victoris magis, quam morientis vultum praeferens.* Quid? quod poſt mortem etiam viuere indignationem et iras quidam et credidere et memoriae prodidere. Certe in campis Marathoniis Pauſanias in Atticis p. 79. c. 32. narrat audiri ſingulis noctibus equorum hinnitus, et pugnantium etiam virorum ſpecies cerni. cui adſtipulatur Iac. Sponius in Itinerar. Orient. P. II. L. VI. p. 59. conſule

conſule Hieron. Magium in Miſcell. L. IV, c. 12. et interpretes ad Lucan. VII, 175. *Edere nocturnas belli Pharſalia voces.* Sed deſino plura dare.

καὶ παίδων] Grotius edidit καὶ τέκνων.

ὅππότε κεν δὴ] Idem ὁππότερον δή.

ἐπικλώσως'] vide Gatakerum ad Antonin. IV, 26. p. 149.

Ἔλσας] Paullum negotii nobis hic locus fecit. Putabamus primum eum corruptum eſſe, et coniectura aliqua ſuccurrere volebamus. Illam arceſſere lubebat e Pindari Pyth. III, 168. Διὸς δὲ χάριν ἐκ προτέρων μεταμαψάμενοι καμάτων Ἔσασαν ὀρθὰν καρδίαν. In animo quoque verſabatur ille locus in Il. Ξ. 371. Ἀσπίδας, ὅσσαι ἄριστοι ἐνὶ στρατῷ ἠδὲ μέγιστοι, Ἔσσάμενοι. Sed melius deinde viſum eſt, nihil mutare, et explicationem potius loci quaerere. Hic primum in mentem venit Phauorini interpretatio. Ἔλσαν παρὰ Ὁμήρῳ ἐν τῷ Λ. (v. 413.) τῆς Ιλιάδος, τετέσι ἤλασαν, ἢ ἄλησαν, ὅ ἐστι συνέκλεισαν μέσον τὸν ἡρῶα, ὡς μηδὲ ἐθέλειν ὑποχωρεῖν ἐξάναξ αὐτῷ. atque etiam Euſtathius dicit: Ἔλσαν τετέσιν ἤλασαν ἢ ἄλησαν ὅ ἐστι συνέκλεισαν μέσον. atque pariter Scholiaſt. Il. Λ. 409. ἀμφ' ἄλλα Ἔλσαι Ἀχαιούς exponit; συνελάσαι, συγκλεῖσαι. quanquam etiam hoc quidam ad verbum αἱλέω referunt. Apud Pindarum in Ol. X, 51. ἐν πίσᾳ Ἔλσας ὅλον τε στρατόν. Scholiaſt. notat συναγαγὼν καὶ κατασχών, et alter συγκλείσας, κατασχών. Praeterea legitur in Etymolog. M. Ἔλσαι τὸ συνελάσαι, ἀπὸ τοῦ Ἐλάσαι, κατὰ συγκοπήν et Heſychii Gloſſario: Ἔλσαι, συσχεῖν, συνελάσαι, συγκλεῖσαι. Ἔλσαν, συνήλασαν. Putabam igitur eſſe eandem huius loci ſententiam, quae eſt Latinae formulae: *colligere animum* v. c. apud Liuium III, 60. *Retulere primo pedem hoſtes: deinde cum animos collegiſſent, reſtituitur pugna.* Atque hanc interpretationem fere firmare videtur locus Il. Δ. 152. Ἀψόρρον δέ οἱ θυμὸς ἐνὶ στήθεσσιν ἀγέρθη· Scholiaſt. τετέσιν ἐπισυνηθροίθη, ἐπισυνήχθη. quem locum Erneſtius nec intellexit recte nec explicuit.

explicuit. Tota ſeries narrationis docet, non ſermonem eſſe de terrore, ſed de eo, qui ad ſe redit, ante perterritus. compara Il. O. 240. νὺν δ' ἐσαγάγετο θυμόν. Ita etiam συνλέγειν ἑαυτὸν dicunt Graeci, notante Petro Horreo ad Aeſchin Dial. 3. p. 123. Mox ſuſpicari lubuit, an h. l. ἴλασας eſſet idem quod apud Virgil. Aen. XII, 491. *Subſtitit Aeneas et ſe collegit in arma Poplite ſubſidens.* quod Seruius exponit: *ita ſe texit, vt nulla parte poſſet feriri.* Non tamen memini, me hoc ſenſu poſitum inuenire hoc verbum. Praeterea non ἦτορ, ſed σῶμα, aut γυῖα dicere poeta debuiſſet. Conſului etiam aliquando virum, dum viueret, amiciſſimum nobis, Heilmannum, doctiſſimum Thucydidis interpretem, qui pro inſigni Graecarum litterarum peritia, haec reſpondit. ἦτορ, inquit, non interpretor fortitudinem, ſed cor, quaſi ſedem fortitudinis. Haec ſignificatio neque dubia eſt, et auctoritate Euſtathii confirmatur, explicantis Il. I. 492. μεγαλήτορ θυμὸς ita: μέγας θυμὸς ἐπὶ τὸ ἦτορ, ἤτοι τὴν καρδίαν τὴν ἐπὶ τὰ σήθη. Iam ἴλασας, ſiue illud cum (') ſiue (') ſcripſeris, aut idem notat, quod ἴλασας, i. e. ἱλάσας ὑπὸ τῆς ἀσπίδος, vel ἐπικαρασσηρίξας τὸ σῆθος τῇ ἀσπίδι: forte pectus applicare fortiter, adigere ad ſcutum, aut eſt ſumendum pro ἴλασας, ab εἰλέω pro εἰλύω, conglobari, recipere ſe, quod proprie quidem tantum de turma et caterua dicitur, fortaſſe tamen audacius de heroe, qui aequat totum exercitum, vt Homerus aliquo loco canit, dici poteſt. Scholiaſtae veteres vtramque ſignificationem proponunt, ſed prior huic loco melius conuenire videtur. Haec vir nuper eruditiſſimus. Noui ἰλάνειν eſſe etiam interdum, *incitare*, *excitare*, *ſtimulare*. vid. Budaeum in Comment. Graec. L. p. 883. quanquam exempla ab eo allata paullum diuerſa ſunt. Videant doctiores an hic locus eam vim admittat. Mihi ſufficiat haec propoſuiſſe, e quibus eligat quisque, quod ſibi placuerit. Mea ſententia haec eſt: Tyrtaeus iubet milites haſtas tollere, et bene munito pectore ſ. corpore tecto ſcuto, hoſtes recta inuadere. Deduco igitur

igitur verbum (poſitum pro ἀλήσας) ab ἀλίω, attice ἀλέω, quod notat praeter alia, occulto, includo etc. In Il. P. 492. Τὼ δ' ἰθὺς βήτην, βοέης ἐλυμένω ὤμους, malunt alii quoque legere: ἀλημμένοι. Haec interpretatio mihi ſimpliciſſima videtur ideoque optima. Latinus interpres reddidit: *ſub ſcuto forte pectus fouens* et alter: *tegensque fortia praegrandi pectora ſub clypeo*: Grotius: *clypeo generoſa recondens Pectora.* Olius: *Muniti clypeo robuſtum pectus aheno obiiciant haſtis.*

πολέμου] hoc loco verbum hoc pugnam, ipſum praelium notat, quemadmodum πολεμᾶν eſt ſaepe pugnare, docente magno Caſaubono ad Polybium pag. 147. ed. Gronou. Ita inprimis frequenter Homerus. Il. B. 443. κηρύσσειν πολεμόνδε καρηκομόωντας Ἀχαιούς. Δ. 281. Δήϊον ἐς πόλεμον πυκιναὶ κίνυντο φάλαγγες. M. 181. Σὺν δ' ἔβαλον Λαπίθαι πόλεμον καὶ δηϊοτῆτα. Sic apud Latinos *bellum* eſt nonnunquam idem quod *praelium*. Nam praeter Florum III, 5. *omnes copias Chaeroneam, apud Orchomenon altero bello diſſipauit*, et Velleium II, 69. *acri atque proſperrimo bello Caſſius-Rhodum ceperat*, hunc vſum in Vegetio aliquoties notauit Stewechius. vide eum ad II, 13. et III, 26. p. 226. adde Graevium in Lect. Heſiod. p. 99. Drakenborchium ad Sil. It. I, 621. ad Liu. III, 61, 2. et ad Epit. L. 52. T. V. p. 1011. Cortium ad Salluſt. B. C. IX, 4. Burman. ad Lucan. VII, 523. et 650. Arntzenium ad Aurel. Vict. de Vir. Ill. c. 54. p. 220. et Verheyk ad Eutrop. III, 10. *nullo tamen Punico bello Romani grauius accepti ſunt.*

Οὐ γάρ κως κ. λ.] Similis ſententia aliquoties apud Homerum occurrit, vt Il. Z. 488. Μοῖραν δ' οὔτινά φημι πεφευγμένον ἔμμεναι ἀνδρῶν, Οὐ κακὸν, οὐδὲ μὲν ἐσθλὸν ἐπὴν τὰ πρῶτα γένηται. Et, qui locus propius accedit ad hunc Il. M. 322.

Ὦ πέπον, εἰ μὲν γὰρ πόλεμον περὶ τόνδε φύ-
γοντες
Ἀιεὶ δὴ μέλλοιμεν ἀγήρω τ' ἀθανάτω τε
ἔσσεσθ'

Ἔσσεθ' ὅυτε κεν αὐτὸς ἐνὶ πρώτοισι μαχοίμην —
Νῦν δ' ἔμπης γὰρ κῆρες ἐφεζόμεναι θανάτοιο
Μυρίαι, ἃς ὐκ ἔστι φυγεῖν βροτὸν οὐδ' ὑπαλύξαι,
Ἴομεν κ. λ.

vbi Clarkius ex aliis ſcriptoribus plura contulit. Ad ſequens diſtichon illuſtrandum pulchre faciunt, quae notauit, pro magna eruditionis varietate, Gatakerus ad Antonin. VI, 10. p. 223. et VII, 46. p. 277. quibus nos addamus locum Alciphronis L. I, 25. καὶ ὐκ ἔστι τὸ χρέος φυγεῖν, κἂν ἐν οἰκίσκῳ τις καθέρξας αὐτὸν τηρῇ· ἐνεργὸς γὰρ ἡ ἡμέρα ἐκείνη, καὶ τὸ πεπρωμένον ἄφυκτον, vbi vide Berglerum. Illud Simonidis: ὁ δ' ἄν θάνατος ἔφυκε καὶ τὸν φυγόμαχον notum eſt. vide etiam Lambinum ad Horat. III, 2, 14.

Ἔρχεται] credo eſſe explicandum: *abit*, e pugna, e praelio, et incolumis domum redit. Il B. 381. Νῦν δ' ἔρχεθ' ἐπὶ δᾶπνον. et E, 150. τοῖς ὐκ' ἐρχομένοις ὁ γέρων ἐκρίνατ' ὀνάρους, quod quidem explicant quidam, ὅτι ὐκ ἐπανήξουσιν ἀπὸ τοῦ πολέμου: ſed ſenſus eſt: *quibus abeuntibus in bellum non ſomnia* etc. vid. Raphelii Annotat. ex Polyb. et Arrian. ad Matth. XVI, 28. Alberti Obſ. Philol. pag. 113. et 504. eundemque ad Heſychium p. 1452. vbi eſt: ἔρχομαι, ἀπέρχομαι, ἐλθοῦσα, ἀπελθοῦσα. aut habet ἔρχομαι h. l. eam vim, quam ſaepe, vbi pro εἶναι ponitur: de quo vide Abreſch in Animadu. ad Aeſchyl. p. 302.

κίχεν] Etiam hoc e fonte Homerico deriuatum. Il. I. 416. Οὐδέ κε μ' ὦκα τέλος θανάτοιο κιχάνῃ quanquam ſic etiam in Anthol. L. III. pag. 256. ἐν δί σε πόντῳ κλαίδενες ἐυξίνῳ κὴρ ἔμιχεν θανάτῳ, et Theogn. 340. ſimiliter, qui v. 818. dicit, ἀμφοτέρῃς μοῖρα λάβοι θανάτου.

δήμῳ] Steph. δαλῷ. ſed ſiue δαλὸν h. l. interpreteris *timidum*, (nam δαλὸς oppoſitur ἀγαθοῖς in bello notante

tante Marklando ad Max. Tyr. diſſ. 8. p. 665.) ſiue *inutilem*, *improbum* (vt ſaepe hoc verbum ἰδιώτῃ opponitur. vid. Lamb. Bos in Exercit. Phil. in N. T. p. 304. et Valkenarium ad Eur. Phoeniſſ. v. 1011.) melior tamen vulgata lectio. ſed ſequens verſus clare oſtendit, δήμῳ non eſſe reddendum: *populo*: ſed *plebi*. Iſte homo ne a viliori quidem populi parte amatur: ſed virum fortem et nobiles et ignobiles ciues lugent etc. Euſtathius ad Il. B. p. 381. Δήμιχ δὲ ἄνδρα τὸν ἰδιώτην λέγει. τὸν δὲ αὐτόν που καὶ δῆμον καλεῖ, ὡς ἄν τις εἴποι δημότην ἢ δημοτικὸν, τῷ τοῦ ὅλου ὀνόματι, ἤγουν τῷ τοῦ δήμου, ὀνομάσας τὸ μέρος, ἤτοι τὸν δημότην. vide eundem ad Il. Γ. p. 859. et Waſſium atque Duckerum ad Thucyd. II, 65. Grotium video h. l. edidiſſe λαῷ.

συμπάντι] Steph. Hert. ξυμπάντι.

ἤν τι πάθῃ] formula, quae ſaepius apud Graecos ſcriptores occurrit pro: ſi quid illi humani acciderit: Omittitur τὸ κακὸν, vt in aliis formulis. vide Reimarum ad Dion. Caſſ. p. 211. plene Homerus Od. β. 179. μή που τι κακὸν πάσχωσιν ὀπίσω. Diod. Sic. XIII, p. 621. νῦν ἀναδεικνύω ναύαρχον, ἂν ἐγώ τι πάθω, τὸν διαδεξόμενον κλέαρχον. Addo carmen ineditum Ἀσκληπιάδου:

Οὐκ εἰμὶ οὐδ' ἐτέων δύο ἢ εἴκοσι καὶ κοπιῶ ζῶν,
Ὦ ἔρωτες, τί καλὸν τοῦτο; τί με φλέγετε;
Ἦν γὰρ ἐγὼ τί πάθω, τί ποιήσετε; δῆλον ἔρωτες,
Ὡς τὸ πάρος, παίζεθ', ἄφρονες ἀτραγάλοις.

In v. 2. puto potius κακὸν legendum eſſe, quam καλὸν, quod non facilem explicationem admittit. Illud δήμῳ φίλος in memoriam reuocat nomen pueri, in quem Dioſcorides hos verſus ſcripſit, qui in eadem Anthologia Stratonis exſtant.

Δημόφι-

Δημόφιλος τοιοῖσθε φιλήμασιν εἰ πρὸς ἐρασὰς
Χρήσεται ἀκμαίην, Κύπρι, καθ' ἡλικίην,
Ὡς ἐμὲ νῦν ἐφίλησεν ὁ νήπιος, οὐκ ἔτι νύκτωρ
Ἥσυχα τῇ κείνου μητρὶ μένει πρόθυρα.

Exigua mutatione v. 4. lego μενᾶ, quod tempus ſententia poſtulat. Caeterum compara illa Horatii I, 25. *amatque lanua limen, quae prius multum facilis mouebat cardines.*

ἡμιθέων] an huc pertinet fortaſſe, quod Plato aliquo loco narrat: οἱ Λάκωνες ὅταν τίνα ἐγκωμιάζουσιν ἀγαθὸν ἄνδρα, θεῖος ἀνήρ, φασιν, ἔτος. vid. Cragium de Rep. Lac. L. IV. c. 9. Etiam Aeſchines Dial. I. de virt. pag. 29. edit. Horrei. Καὶ Λακεδαιμόνιοι, ὅταν τίνα μεγαλοπρεπῶς ἐπαινῶσι, θεῖον ἄνδρα φασὶν εἶναι. Ad Tyrtaei vero verſus ſenſum intelligendum egregie facit locus Theodoreti Serm. III. ad Graecos infidel. p. 42. χρόνῳ δὲ ὕστερον καὶ τοὺς ἔν τι δεδρακότας, ἢ ἐν πολέμοις ἀνδραγαθισαμένους, ἢ γεωργίας τινὸς ἄρξαντας, ἢ σώμασί τισι θεραπείαν προσενηνοχότας, ἐθεοποίησάν τε καὶ νεὼς τούτοις ἐδείμαντο. Frequentiſſime autem, qui inter hominēs aliis praeſtant, diis comparantur a poetis, vt Il. Ω. 258. Ἕκτορά θ' ὃς θεὸς ἔσκε μετ' ἀνδράσιν οὐδὲ ἐῴκει Ἀνδρός γε θνητοῦ παῖς ἔμμεναι, ἀλλὰ θεοῖο. Plura dat Schraderus ad Muſaeum, p. 151. cap. IV. Animadu. Apud poetas amatorios quoties non comparantur pueri atque poetae cum diis et deabus? Non lubet nunc exempla paſſim obuia, et quorum plurima pars nota eſt, addere. Iucundius erit Graecarum litterarum ſtudioſis carmina aliquot eiusmodi argumenti ex Anthologia inedita cognoſcere. Dabimus igitur primum carmen Meleagri:

Εἰ μὴ τόξον Ἔρως, μηδὲ πτερά, μηδὲ φαρέτραν
Μηδὲ πυριβλήτας εἶχε πόθων ἀκίδας,

Οὐκ

Οὐκ, αὐτὸν τὸν πτανὸν ἐπόμνυμαι, οὐ ποτ' ἂν ἔγνως
Ἐκ μορφᾶς, τὶς ἔφυ Ζώϊλος, εἴ τις Ἔρως.

Πυρίβλητος, quod videtur idem eſſe debere ac πυριπλὴς, aut πυρεκβόλος, non memini me legere alibi. aut ego fallor, aut aliud verbum ſubſtituendum eſt. Cogitaui de verbo: πυριμήτης. Callim. H. in Del. 145. πυρίκμητοί τε λέβητες. Sed nec hoc placet. in mentem venit verbum ὁ, ἡ βαπτὸς, quod eſt tinctus: et ἀκίδες πυρὶ βαπτοὶ nonne bene conuenirent Cupidini, de quo dicit Moſchus, α, 29.

Ἢν δὲ λέγῃ, λαβὲ ταῦτα, χαρίζομαι, ὅσσα μοι ὅπλα,
Μήτι θίγῃς· πλάνα δῶρα. τὰ γὰρ πυρὶ πάντα βέβαπται.

Quis ignorat belliſſimos Horatii verſiculos: *ferus et Cupido, ſemper* ardentes *acuens ſagittas Cote cruenta.* II, 8, 14. adde in Anthol. IV. 470.

Γυμνὸς ἔρως διὰ τόδο γελᾷ καὶ μείλιχός ἐσιν,
Οὐ γὰρ ἔχει τόξον καὶ πυρόεντα βέλη.

adde Alciphron. Ep. I, 19. et confer Drakenborch. ad Sil. It. XI, 398. Quod vero ad ſyllabam attinet, notum eſt caeſuram ſyllabam breuem in fine verbi et initio pedis extendere, cuius rei cauſam hanc reddit Morellius, quia mora quaedam in illa ſyllaba fit, et, vt ait, ictus pronunciationis in hanc verſus partem cadit. Eiusdem Meleagri hi ſunt verſiculi:

Ἀργεῖται τὸν Ἔρωτα τεκεῖν ἡ Κύπρις ἰδοῦσα
Ἄλλον ἐν ἠιθέοις ἵμερον Ἀντίοχον.
Ἀλλὰ νέοι σέργοιτε νέον πόθον· ἦ γὰρ ὁ κοῦρος
Εἵρηται κρέσσων ἄλλος Ἔρωτος Ἔρως.

in quo carmine nihil video, quod corruptum ſit aut emendatione opus habeat. illud ἦ eſt ὄντως, vt verbum explicat Schol. Sophocl. ad Electr. 315. Tertium, quo puerum ſuum nec deorum amore indignum cenſet idem poeta, carmen hoc eſt:

Οὐκ ἐθέλω Χαρίδαμον· ὁ γὰρ καλὸς εἰς Δία λεύσσει,
ὡς ἤδη νέκταρ τῷ θεῷ οἰνοχοῶν.
Οὐκ ἐθέλω· τί δέ μοι τὸν ἐπηράνιον βασιλῆα
ἄνταθλον νίκης τῆς ἐν ἔρωτι λαβεῖν;
Αἰρεῦμαι δὴ μᾶνον· ὁ παῖς ἀνιὼν ἐς ὄλυμπον
ἐκ γῆς νίπτρα ποδῶν δάκρυα τἀμὰ λάβῃ,
Μναμόσυνον ϛοργῆς, γλυκὺ δ' ὄμμασι νεῦμα δίϋγρον·
Δοίη καί τι φίλημ' ἁρπάσαι ἀκροθιγές·
Τἄλλα δὲ πάντ' ἐχέτω Ζεὺς, ὡς θέμις· εἰ δὲ θελήσοι,
Ἦ τάχα πᾶ κἠγὼ γεύσομαι ἀμβροσίης.

In v. 1. Illud λεύσσω bene capies, ſi conſulueris notata a Ienſio in Lection. Lucian. I, 10. p. 112. nempe βλέπειν, et ὁρᾶν eſſe affectare, petere, cupere. vt in Hermotim. p. 532. Ἀλλὰ ταῦρᾶν χρὴ καὶ θυμὸν ἔχειν ἀγαθὸν, ἐς τὸ τέλος τῆς ὁδὸ ὁρῶντα καὶ τὴν ἄνω εὐδαιμονίαν. In v. 2. recipere debui lectionem, in margine notatam. nam in textu corrupte legitur: ὡς ἤδη τῷ θεῷ νέκταρ οἰνοχοῶν. Ad v. 6. nota verba Pollucis in Onomaſt. L. VII. ſ. 40. τὸ δὲ τῶν ποδῶν νίπτρον, νίπτρα μὲν Αἰσχυλος, Ἀριϛοφάνης δὲ ἀπόνιπτρον atque L. X. ſ. 78. Τδρία τις ἡ χαλκοῦς ποδανίπτηρ, λέβης· τὸ δὲ ἀπ' αὐτοῦ ὕδωρ νίπτρον, ἢ λούτριον ἢ ποδάνιπτρον. in v. 7. mallem legere δίϋγροις, quod bonum ſenſum efficit. Intelligere lubet *oculos* natantes *et quadam voluptate ſuffuſos*, vt ait Quintilianus Inſt. XI, 3, 76. Graeci poetae ita loquuntur,

tur, vt Anacreon, c. 28. amicae oculum vult pingi Ἅμα γλαυκὸν, ὡς Ἀθήνης, Ἅμα δ' ὑγρὸν, ὡς Κυθήρης. Leonidas Tarentinus in Anthol. p. 367. Ὡς ὁ γέρων λίχνοισιν ἐν ὄμμασιν ὑγρὰ δαδορκώς. Antipater Sidonius ibid. p. 277. Τὰ δὲ δερκομένοισιν ἐν ὄμμασιν — ἀάδοις. confer Burmann. ad Ouid. Art. III. 510. in reliquis interpunctionem ita diſpoſui, vt ſenſus obſcurus eſſe nequeat. Addam duo alia, licet liberius illa ſcripta: alterius auctor ignoratur, alterius eſt Dioſcorides.

Ζεῦ προτέρω τέρπε Γανυμήδεϊ, τὸν δ' ἐμὸν ὤναξ
Δέξανδρον δέρκευ τηλόθεν· οὐ φθονέω.
Εἰ δὲ βίῃ τὸν καλὸν ἀποίσεαι, ἀκέτ' ἀνεκτῶς
Δεσπόζεις· ἀπίτω καὶ τὸ βιᾶν ἐπὶ σοί.

In v. 1. habebat cod. ζεὺς. vitioſa etiam lectio erat in v. 3. ἀποίσεται. vltima non intelligo, nec quomodo βιᾶν locum habere poſſit video. an de verbo βιάω cogitandum, quod de violento ſtupro vſurpatur? Addo alterum

Πυγὴν Σωσάρχοιο διέπλασεν Ἀμφιπολίτεω
Μυελίνην παίζων ὁ προτολογὸς Ἔρως,
Ζῆνα θέλων ἐρεθίξαι ὅθ' ἕνεκα τῶν Γανυμήδου
Μηρῶν οἱ τέτου πολὺ μελιχρότεροι.

Nihil, quod moneam, inuenio. niſi quod, ſi quem in v. 3. ὅθ' ἕνεκα oſtendat, ille locum Sophoclis recordari debeat: in Aiac. 121. ἐγὼ μὲν οὐδὲν' οἶδ', ἐποικτείρω δέ νιν — ὅθ' ἕνεκ' ἄτῃ συγκατέζευκται κακῇ. Quid? quod ipſi poetae, potiti amore, ſibi diis ſimiles videntur. Tale argumentum habet carmen Stratonis:

Ἑσπέριην Μοῖρίς με, καθ' ἣν ὑγιαίνομεν, ὥρην
Οὐκ οἶδ' εἴτε σαφῶς εἶτ' ὄναρ ἠσπάσατο.

Ἤδη γὰρ τὰ μὲν ἄλλα μάλ' ἀτρεκέως ἐτέτησα,
Χώκόσα μοι προσέφη, χώκόσ' ἐπυνθάνετο.
Εἰ δέ με καὶ πεφίληκε, τεκμαίρομαι· εἰ γὰρ ἀληθὲς,
Πῶς ἀποθειωθεὶς πλάζομ' ἐπιχθόνιος;

In v. 1. ὑγιαίν. interpretor: conualuimus. nempe antea deſiderio et amore ſaucius iacuit. vid. Heinſ. ad Ou. Metam. IX, 494. in vlt. v. chartae Lipſienſ. habent: ἀποθελιοθὰς. Sed credo me veram lectionem feliciter reſtituiſſe. Eiusdem ad Iouem exſtat in chartis Lipſienſ. aliud carmen, quo finem imponemus huic diſputatiunculae:

Ὤμοσά σοι, Κρονίδη, μὴ πώποτε, μήθ' ἐμοὶ αὐτῷ
Ἐξειπεῖν, ὅτι μοι Θεῦδις ἔειπε λαβεῖν.
Ψυχὴ δ' ἡ δυσάπιστος ἀγαλλομένη πεπότηται
Ἠέρι, καὶ σέξαι τ' ἀγαθὸν οὐ δύναται.
Ἀλλ' ἐρέω, σύγγνωθι σύ μοι· κεῖνος δὲ πέπεισαι·
Ζεῦ πάτερ, ἀγνώσου τίς χάρις εὐτυχίης;

v. 2. λαβᾶν compara cum Ouidianis illis: Amor. I, 4, 63. *Oſcula iàm ſumet, iam non tantum oſcula ſumet.* et Art. I, 669. *Oſcula qui ſumſit, ſi non et caetera* ſumſit. v. 4. de verbo σέξαι pro tacere vid. Georg. D'arnaud in Lect. Graec. p. 123. v. 5. Ignoſce mihi Iupiter, ille puer etiam mihi ignouit.

πύργον] Sic ſolent poetae Graeci de heroibus virisque fortibus loqui. Homer. Od. Λ. 555. de Aiace, τοῖος γάρ σφιν πύργος ἀπώλεο. Eurip. Med. 390. Ἦν μέν τις ἡμῖν πύργος ἀσφαλὴς φανῇ. Pindarus Pyth. V, 75. de Batto: πύργος ἄστεος, ὄμμα τε φαεννότατον ξένοισι. Theo-

Theognis, v. 233. Ἀκρόπολις καὶ πύργος ἐὼν κενεόφρονι δήμῳ, κύρε, ὀλίγης τιμῆς ἔμμορεν ἐσθλὸς ἀνήρ. Eleganter etiam Hippocrates in epiſt. ad Abderitas, S. VIII. p. 6. ed. Wechel. καὶ μακάριοί γε δῆμοι, ὁκόσοι ἴσασι τοὺς ἀγαθοὺς ἄνδρας ἐρύματα ἑαυτῶν, καὶ οὐ τοὺς πύργους οὐδὲ τὰ τείχεα, ἀλλὰ σοφῶν ἀνδρῶν σοφὰς γνώμας. Vruntur vero ſimilibus formulis, ſi quendam aut fortem, aut praeſidio auxilioque vrbi, ciuibus etc. eſſe indicare volunt, de ducibus non ſolum, ſed de aliis etiam loquentes: dabimus aliquot exempla. Sophocles in Aiac. 1234. Πρὶν μὲν οὖν ἐννυχίᾳ Δάμπετος ἦν μοι προβολὰ καὶ βελέων ἀκόρητος Ἄιας. Eurip. in Iph. in Taur. 57. Στύλοι γὰρ οἴκων εἰσὶ παῖδες ἄρσενες. Pindarus Ol. II, 18. Σικελίας ὀφθαλμὸς, vbi in edit. Oxon. notatur, Gl. MS. habere: φῶς καὶ δόξα, al. ἀσφαλὴς φυλακή. Ibid. ὃς ἔκτιξ ἔσφαλε, Τροίας ἄμαχον ἀτραβῆ κίονα. et VIII. ταθμὸς δέ τις ἀθανάτων καὶ τῶνδ' ἀλιερκέα χῶραν παντοδαποῖσιν ὑπέστασε ξένοις κίονα δαεμονίαν. Audacius autem in Iſthm. VIII. 112. Τρωϊκὸς ἴνας ἐκταμὼν δορὶ. vocat Hectorem, Memnonem etc. neruos Troiae. Lycophron. v. 278. Ὦ δαῖμον οἷον κιὸν' αἰσώσεις δώμων ἔρεισμα πάτρας δυσυχοῦς ὑποσπάσας. Homeri ἔρκος hoc ſenſu poſitum notum eſt, et vide Euſtath. ad Il. p. 621. 54. et 626. 30. ed. Rom. Quintus Calaber, I, 159. Θυμοβόρα πολέμοιο πελώριον ἔμμενα ἄλκαρ· quanquam apud eundem I, 12. Ἕκτορα θ' ὡς ἐδάμασσε καὶ ἦμαρ ἔρυσσε πόληος, nolo explicare cum Pauone de Hectore, quaſi hic dicatur *lux*, *ſalus* vrbis, etſi ſciam illud Virgilii de Hectore, *O lux Dardaniae* etc. atque illa Homeri Il. Θ. 282. αἶκεν τι φάος Δαναοῖσι γένηαι πατρίτε σῷ, me non lateant. vide Hier. Columnam ad Ennium p. 231. *O lux Troiae germane Hector.* Sed malim hoc loco exponere, vt eſt Il. Z. 6. φόως δ' ἑτάροισιν ἔθηκεν, Scholiaſt. χαρὰν, σωτηρίαν, aut apud Horat. IV, 5, 5. *Lucem redde tuae dux bone patriae.* Ita etiam apud eundem poetam III, 561. Briſeis de Achille: ἐπεὶ σύ μοι ἱερὸν ἦμαρ, καὶ φάος ἠελίοιο πέλες, καὶ μείλιχος αἰών. ſed vide plura apud Rittershuſium ad Oppian. Cyneg. I, 1. γαίης ἐρικυδὲς ἔρεισμα et Halieut. V, 45. βασιλῆες ὀλύμπιοι

ὀλύμπια τάχεα γαίης. Sunt talia etiam apud Latinos. Claudian in Ruf. I, 266.

Hic cunctis optata quies, hic ſola pericli
Turris erat clipeusque trucem porrectus in hoſtem.

Senec. Troad. 125. *Tu praeſidium Phrygibus feſſis tu murus eras.* Ouid. Met. XIII. 281. *Graium murus Achilles.* vbi vid. Burman. et Drakenb. ad Sil. It. XVI, 68. Ni fallor, dedit etiam quaedam huc pertinentia ex aduerſariis Patrui Burmannus in Anthol. P. I. p. 84.

E.

Ἀμφω τώδ' ἐμάχοντ' ἐννεακαίδεκ' ἔτη
Νολεμέως αἰεὶ ταλασίφρονα θυμὸν ἔχοντες
Αἰχμηταὶ πατέρων ἠμετέρων πατέρες.
Εἰκοστῶ δ' οἱ μὲν κατὰ πίονα ἔργα λίποντες
Φεῦγον Ἰθωμαίων ἐκ μεγάλων ὀρέων.

Exſtat hoc fragmentum apud Strabonem in L. VI. p. 428. ed. Almel. qui eo probat, Meſſeniam demum nono ac decimo anno captam fuiſſe. Priores tres verſus etiam leguntur apud Pauſaniam in Meſſen. c. 15. hac tamen diuerſitate: Ἀμφ' αὐτὴν δ' ἐμ. quod non diſplicet, vt Il. Z. 461. ὅτε Ἴλιον ἀμφεμάχοντο et X. 381. ἀμφὶ πόλιν σὺν τεύχεσι πειρηθῶμεν. vltimum diſtichon dat etiam Pauſanias c. 13. p. 312. Confer de toto hoc loco Eraſm. Vindingium in Hellen. p. 106. in Theſ. Gronou. T. XI. et Hauercampium ad Oroſium p. 80.

πίονα ἔργα] ſunt agri fertiles, loca culta. Il. M. 283. καὶ πεδία λωτεῦντα καὶ ἀνδρῶν πίονα ἔργα. et E. 92. πολλὰ δ' ὑπ' αὐτοῦ ἔργα κατήριπε καλ' αἰζηῶν. Schol. τὰ γεώργια. Callimach. H. in Dian. 156. σύες ἔργα, σύες φυτὰ λυμαίνονται. Vide Vulcanium ad v. 125. κτήνεά φιν λοιμὸς καταβόσκεται ἔργα δὲ πάχνη. qui comparat haec cum Virgilianis: *ſternit agros, ſternis ſata laeta, boumque labores.* vide eundem ad Bion. Id. VI, 5.

Budeum in Commentar. Gr. L. p. 274. Rittershuſium ad Oppian. Cyneg. II, 151. πάντη δ' ἔργα βοῶν ϑαλερὰς βέβριϑεν ἀλωάς. Graeuium Lect. Heſiod. c. 23. p. 119. et c. 9. pag. 95. et Heinſium in Introd. in Heſiod. c. 21. Vigerumque de Idiot. C. III. S. IV, 12. adde Albertum ad Heſych. ſ. v. ἔργον et quos laudat ad v. ἔργα. Apud Anacreontem c. 37. de vere: Νεφελῶν σκιαὶ δονοῦνται τὰ βροτῶν δ' ἔλαμψεν ἔργα: recte interpretatur Barneſius *agri:* id quod ea, quae ſequuntur, firmant: minus accurate Baxterus intelligit vrbes, arces, et templa. Plenius eſt apud Xenoph. Oecon. XV. 9. ἔργα τῆς γεωργίας. Etiam ἐργάζεϑαι de cultura terrae dicitur, ibid. IV, 15. ὅτι οὐδ' ἂν οἱ ἄλκιμοι δύναιντο ζῆν ἃ μὴ ἔδει οἱ ἐργαζόμενοι. *niſi ſint qui agros colant.* vid. Munckerum ad Lactant. Fab. III. p. 810. et Marklandum ad Max. Tyr. diſſ. 30. p. 707. vt *opus* Latinis de agricultura. vid. Cellarium ad Eutrop. I, 17. *Is cum in opere et arans eſſet inuentus.* et quos laudat Henr. Io. Arntzenius ad Sedulii Carm. Paſch. I. 100. *Nec debet arator Dignum opus exercens.*

Z.

Z.

Αὐτὸς γὰρ Κρονίων καλλιστεφάνῳ πόσις Ἥρης
Ζεὺς Ἡρακλείδαις τήνδε δέδωκε πόλιν.
Οἷσιν ἅμα προλιπόντες Ἐρινεὸν ἠνεμόεντα,
Εὐρεῖαν Πέλοπος νῆσον ἀφικόμεθα.

Profert etiam hos verſus Strabo L. VIII, p. 557. eosque legi dicit, ἐν τῇ ποίησει ἐλεγείᾳ, ἣν ἐπιγράφουσιν Εὐνομίαν. Quod Seuinus l. c. legere vult Ἐρικείην pro Ἐρινεὸν, qui pagus eſt Atticae, ideo, quia Tyrtaeus Athenienſis fuerit, non probo. nam in eiusmodi locis decerptis e maiori opere vix ordinem ſententiarum coniectura aſſequi licet.

ἠνεμόεντα] Euſtath. ad Il. B. v. 606. p. 639. ἢν ἠνεμόεσσαν λέγει, ὡς ἐπὶ ὀρῶν κειμένην, atque Scholiaſt. ὑπὸ ἀνέμων καταπνεομένην, ὑψηλήν. vide illum ad Γ. p. 889. et 901. atque Erneſtium ad Callim. H. in Del. 11. res nota eſt.

H.

Ὥσπερ ὄνοι μεγάλοις ἄχθεσι τειρόμενοι,
Δεσποσύνοισι φέροντες ἀναγκαίης ὑπὸ λυγρῆς,
Ἥμισυ πάνθ' ὅσσων καρπὸν ἄρουρα φέρει.

Sumſimus fragmentum hoc e Pauſania, qui in Meſſeniac. c. 14. p. 313. illatas Meſſeniis a Lacedaemoniis iniurias hoc teſtimonio probat.

ὄνοι] valetne fortaſſe etiam hic locus ad molliendam aſperitatem, quam ſibi multi in comparatione illa Homerica, Il. Λ. 557. Aiacis cum aſino inueniſſe viſi ſunt. Praeter ea, quae Dacieria, Bochartus, Falſterus (in Amoenit. T. III. p. 118. ſequ.) Geſnerus in Comment Societ. Gotting. et Iacob. Rhoer in Feriis Dauentrienſ. de honeſtate aſini diſputauerunt, praeterque ea, quae Riccius in Diſſert. Homeric. P. II. Diſſ. 39. p. 203. habet, quaeque vir doctus du Bos in elegantiſſimo libro ſuper poetarum et pictorum arte, P. II. c. 35. bene monuit, nihil magis arbitror ad defendendum Homerum facere, quam locum Strabonis, quem, quoniam ille, quantum noui, nondum a quoquam in hac diſputatione allatus eſt, adſcribam. χρῶνται δ' ὄνοις οἱ πολλοὶ (de Carmania loquitur) καὶ πρὸς πόλεμον σπάνει τῶν ἵππων· ὄνον τε θύουσι τῷ Ἄρει, ὃν Πέρσαι σέβονται θεῶν μόνον καὶ ἀεὶ πολεμικόν. L. XV. p. 1057. ed. Almel. adde ſimilem, nec minus memorabilem locum ex Aeliani Hiſt. Animal. XII, 34. p. 703. (ed. Londin.) Σαρακόροι δὲ οὔτε ἀχθοφόρους, οὔτε ἀλοῦντας ἔχουσι τὰς ὄνους, ἀλλὰ πολεμικὰς, καὶ ἐπ' αὐτῶν

αὐτῶν γε τοὺς ἐνοπλίους ὑπομένουσιν, ὥσπερ οὖν οἱ Ἕλληνες ἐπὶ τῶν ἵππων. Ὅστις δ' ἄρα καὶ αὐτοῖς ὄνων ὀγκωδέστερος εἶναι δοκεῖ, τέτον τῷ Ἄρει προσάγκασιν ἱερόν. Nihil dicam de aſino apud Hyperboreos Apollini ſacrificato, cuius mentionem facit Pindarus Pyth. Od. X. Quis illuſtriorem deſideret locum de vſu aſinorum in bello? Quemadmodum igitur nemo Homerum et Virgilium, heroas cum equis comparantes, vituperat, ita non video, cur comparationem illam improbemus, cum aſinus nationibus quibusdam eundem in bello vſum, quem aliis equi, praeſtiterit. Nihil dicam de eo, quod alios quoque monuiſſe puto: non extendi latius debere hanc comparationem, eaque tantum ſpectari, quae poeta ante oculos habuit. Compara Callimach. H. in Del. 228. vbi Iridis vigilantia comparatur cum vigilantia canis. Neque tamen male praeſtantiſſimus poeta Hieron. Vida in pulcherrima Arte Poet. L. II. cecinit, ſi tantummodo recentiora tempora Romanaeque linguae indolem reſpexit:

Sed non Auſonii recte foediſſima muſca
Militis aequarit numerum, cum plurima mulctram
Peruolitat, neque enim in Latio magno ore ſonantem
Arma ducesque decet tam viles decidere in res.
Nec dictis erit vllus honor, ſi cum actus ab vrbe,
Daunius hoſtili, Teucris vrgentibus, heros
Vix pugna abſiſtit, ſimilis dicetur aſello,
Quem pueri laeto paſcentem pinguia in agro
Ordea ſtipitibus duris detrudere tendunt
Inſtantes quatiuntque ſudes per terga, per armos:
Ille autem campo vix cedere, et inter eundum
Saepe hic atque illic auidis inſiſtere malis.
Omnia conueniunt, rerumque ſimillima imago eſt:
Credo equidem, ſed turpe pecus, nec Turnus aſellum
Turnus auis atauisque potens dignabitur heros.
Aptius hanc ſpeciem referet leo etc.

Διστο-

Δεσποσύνοισι] id eſt, δεσπόταις· vid. Stephanum ad Aeſchyl. Perſ. 588. οὐκ ἔτι δεσμοφορουῦσι Δεσποσύνοισιν ἀνάγκαις· ibi hoc ἀνάγκαις explicat ὑπ' ἀνάγκης. adde eundem in obſeruat. ad Schol. p. 682. ed. Stanl. Cogitabam quidem de alia huius verbi ſignificatione, qua tormenta, miſerias, aerumnas, notat, docente Weſſelingio ad Diod. Sic. T. I. L. III. p. 183. μέχρις ἂν πανουχούμενοι τελευτήσωσιν ἐν ταῖς ἀνάγκαις et ad IV, p. 287. τὰς μὲν ἐν ταῖς ἀνάγκαις ὄντας. ſed illam interpretationem praefero. vide etiam Krebſium in Obſeru. ad N. T. ex Ioſepho p. 131.

Ἥμισυ πάσῃ' ὅσσων] Kuhnius emendat: ἥμισυ πᾶν ὅσσον καρπόν· poſſis fortaſſe etiam ſic legere: ἥμισυ πᾶν καρπῶν ὅσσον κ. λ. nempe Meſſenii cogebantur dimidiam frugum partem Spartam deportare. Aelian. V. H. VI, 1. Λακεδαιμόνιοι Μεσσηνίων κρατήσαντες τῶν μὲν γινομένων ἁπάντων ἐν τῇ Μεσσηνίᾳ τὰ ἡμίσεα ἐλάμβανον αὐτοί. vbi vide Perizonium.

Θ.

Δεσπότας οἰμώζοντες ὁμῶς, ἄλοχοί τε καὶ αὐτοὶ,
Εὖτέ τιν' οὐλομένη μοῖρα κίχοι θανάτῳ.

Exſtat hoc diſtichon ibidem. Quod Pauſanias narrat, Lacedaemoniorum iuſſu Meſſenios, cum viros, tum foeminas, nobilium funera veſte atra ſumta proſequi debuiſſe, teſtatur etiam Aelianus l. c. καὶ τὰς γυναῖκας τὰς ἐλευθέρας εἰς τὰ πένθη βαδίζειν ἠνάγκαζον, καὶ τοὺς ἀλλοτρίους, καὶ μηδέν σφισι προσήκοντας νεκροὺς κλαίειν. vide ibi Kuhnium, quaeque docte notauit Perizonius.

I.

Ἡμετέρῳ βασιλῆι θεοῖσι φίλῳ Θεοπόμπῳ,
Ὃν διὰ Μεσσήνην εἴλομεν εὐρύχορον.

Inueniuntur hi verſus in Pauſan. Meſſen. c. 6. p. 294. vide de iis *diſſertat. ſur un fragment. de Diodore de Sicule dans les Memoir. de litterature de l'Academie des Inſcript.* T. II. p. 103. ſequ. (ed. Pariſ.)

εὐρύχορον] vox Homerica, quam Schol. ad Il. B. 498. explicat πλατεῖαν, μεγάλην. regio ſpatioſa et choris apta. vid. Clarkium ad Od. O. 1. Hoelzlinum ad Apollon IV, 48. et Taylorum ad Demoſthen. T. III. p. 179. Weſſeling. ad Herodot. L. VII. p. 608. vbi oraculum edixit: Τμῖν δ' ὦ Σπάρτης οἰκήτορες εὐρυχόροιο. et lege quae eleganter de ſcriptura, vtrum ſit εὐρύχωρος an εὐρύχορος, diſputat Cl. Alberti ad Heſych. h. v. p. 1528. 13.

K.

Φοίβου ἀκούσαντες πυθωνόθεν, οἱ τάδε νικᾶν
Μαντείας τε θεοῦ καὶ τελέεντ' ἔπεα.
Ἄρχειν μὲν βελῆς θεοτιμήτους βασιλῆας,
Οἷσι μέλει Σπάρτας ἱμερόεσσα πόλις,
Πρεσβύτας τε γέροντας, ἔπειτα δὲ δημότας ἄνδρας,
Εὐθείας ῥήτρας ἀνταπαμειβομένους.

Ita editum eſt hoc fragmentum in editione Plutarchi vulgari T. I. pag. 43. in Lycurgo. Plutarchi totus locus hic eſt: ὕστερον μέν τοι τῶν πολλῶν ἀφαιρέσει καὶ προσθέσει τὰς γνώμας διαστρεφόντων καὶ παραβιαζομένων, Πολύδωρος καὶ Θεόπομπος οἱ βασιλεῖς τάδε τῇ ῥήτρᾳ παρενέγραψαν· αἰ δὲ σκολιὰν ὁ δᾶμος ἔροιτο, τὼς πρεσβυγενέας καὶ ἀρχαγέτας ἀποσατῆρας εἶμεν. τοῦτ' ἔστι, μὴ κυροῦν, ἀλλ' ὅλως ἀφίσασθαι. καὶ διαλύειν τὸν δῆμον, ὡς ἐκτρέποντα καὶ μεταποιοῦντα τὴν γνώμην παρὰ τὸ βέλτιστον. ἔπεισαν δὲ καὶ αὐτοὶ τὴν πόλιν, ὡς τοῦ θεοῦ ταῦτα προστάσσοντος, ὧν πᾶ Τυρταῖος ἐπιμέμνηται διὰ τούτων: Φοίβου — Verſus primus ſic exhibetur etiam in edit. Aldina, a. 1519. Frobeniana, a. 1560. et ſplendida Auguſt. Bryani, T. I. 93. niſi quod hic in notis p. 78.

p. 78. ſcribit: *οἱ τάδε νικᾶν. lectio prorſus reiicienda, pro qua lege cum A.* (cod. monymo) *οἰκάδ' ἔνεικαν, domum attulerunt.* quae lectio etiam inter variantes in Francof. ed. apparet. ea autem nihil verius. nam vulgatae nullus eſt ſenſus. vnde miror, quomodo interpres Latinus extorquere potuerit:

Eximias ſortes atque haec oracula vobis
Vincere ſi eſt animus Phoebus Apollo dedit etc.

Illam vero etiam ſecutus eſt, Dacierius in verſione Gallica, p. 199. *Ces Ambaſſadeurs ayant entendû la voix d'Appollon rapporterent dans leur patrie ces divines paroles, que &c.*

θεοτιμήτους] vt ſaepe *διογενεῖς*, *διοτρεφεῖς* reges appellantur. vid. Car. Drelincurtium in Achille Homer. p. 6. Spanhemium ad Callim. H. in Iou. v. 49. Scherpezeelium ad Hom. Il. B. 197. Ibidem p. 377. Euſtathius notat. *ἐνταῦθα δὲ καὶ ἐφερμηνεύει, διάτι διογενεῖς καὶ διοτρεφεῖς τοὺς βασιλεῖς λέγει, οὐχ ὅτι ἐκ Διὸς τὸ γένος ἕλκουσιν, ἀλλ' ὅτι ἐξ ἐκείνου αὐτοῖς ἡ τιμὴ* etc. Callimachus in H. in Iou. 73. *σὺ δ' ἐξέλεο πτολιάρχους αὐτοὺς κ. λ.*

ῥήτραις] Rhetras docet Cragius de Rep. Lac. L. III. c. 1. dictas fuiſſe leges diuinae promulgationis, quamuis poſtea latius patuerit nomen, eoque intellectae fuerint aliorum quoque leges, Lycurgi vero leges ideo ſic appellatas, quia non vulgatae fuerint ſcripto, atque provocat ad Plutarchum, (in Lycurg. pag. 47.) *νόμους δὲ γεγραμμένους οὐκ ἔθηκεν — τὰ μὲν οὖν τοιαῦτα νομοθετήματα ῥήτρας ὠνόμασεν, ὡς παρὰ τοῦ θεοῦ νομιζόμενα, καὶ χρησμὸς ὄντα.* Suidas. T. III. p. 295. *παρὰ Λακεδαιμονίοις ῥήτρα Λυκούργου νόμος, ὡς ἐκ χρησμῷ τιθέμενος,* vide Fabricium in Bibl. Graeca, L. II. c. 14. S. 11. pag. 540. et Pfeifferum in Antiqu. Graec. L. II. c. 34. p. 291.

Λ.

Apud Dionem Chryſoſtomum in Orat. II. p. 51. ed. Morell. exſtat locus hic: Ἔτι δὲ οἶμαι τὴν παρακλητικὴν οἵα τῶν Λακωνικῶν ἐμβατηρίων, μάλα πρέπουσαν τῇ Λυκούργου πολιτείᾳ καὶ τοῖς ἐπιτηδεύμασιν ἐκείνοις. ἄγετ' ὦ

Σπάρτας ἐυάνδρου κοῦροι πρῶτον (al. πρότερον) πολιῆται

Λαιᾷ μέν τοι ἴτυν προβάλεσθε δόρυ δ' εὐτόλμως

Βάλλοντες, μὴ φειδόμενοι ζωᾶς περὶ πάτρας.

Operae pretium eſt adferre, quae Frider. Morellus in commentar. p. 10. notauit: "ἄγετ' ὦ Σπάρτας. „ Schol. admonet haec παρακλητικὰ eſſe ἐκ τῶν Τυρ„ταίου. ac primus quidem verſus heroicus ἀκατάλληκ„τος occurrit. Alter vero numeris impar et libe„rior, vt ei tibicine opus fuerit. Tertio, quod „ſpondaicus inconcinnus eſſet, et quarti hemiſti„chium mutilum, inutilibus rāmis amputatis, ſi non „feliciores, certe politiores ex tempore inſeruimus. „poſtea animaduertimus Theod. Canterum L. I. V. „L. c. 10. huius claſſici concentum ad numeros ana„paeſticos apte reuocaſſe (non inconſulto fortaſſe „

„ oraculari ſuo noſtroque Aurato) et ſex verſuum κα-
„ ταληκτικῶν cancellis circumſcripſiſſe hoc modulo:

Λέγετ' ὦ Σπάρτας εὐάνδρου
Κούροι πατέρων πολιῆται.
Λαιᾷ μὲν ἴτυν προβαλέσθε,
Δόρυ εὐτόλμως βάλλοντες
Μὴ φειδόμενοι τᾶς ζωᾶς
Οὐ γὰρ πάτριον τᾶς Σπάρτας.

„ Quod in ſecundo verſu loco πρῶτον vel πράτερον re-
„ poſuit πάτριον fecit congruenter rationi et cod.
„ Regio. In tertio retinuimus noſtrum προβαλέσθε,
„ vt Iambus hic hoſpes domino Anapaeſto cederet.
„ Sextus ſyllabae reſtitutione ſtabilitus et auguſtior
„ factus eſt. Cod. Reg. coniecturae fauet: οὐ γὰρ
„ πρὶν τὰς Σπάρτα a compendio ſcripturae πριον pro
„ πάτριον." Haec ille. Ego vero apponam e Tzetzae Chil. I, 26. quae huc apprime facere arbitror:

Τυρταῖος Λάκων στρατηγὸς καὶ ποιητὴς ὑπῆρχεν,
Προτρεπτικὰ πρὸς πόλεμον γράψας ἀσμάτων μέλη,
Ἅπερ ἦδον οἱ Λάκονες ἐν συμβολαῖς πολέμων,
Πυρρίχιον ὀρχούμενοι τοῖς νόμοις τοῦ Λυκούργου,

ὡς

ὡς Διὼν ὁ χρυσόσομος ἔτω πε γράφει λέγων:

Ἄγετ' ὦ Σπάρτης εὐάνδρου κοῦροι πατέρων
Λαιᾷ μὲν ἴτυν προβάλλεσθε, δόρυ δ' εὐτόλμως
βάλλοντες,
Μὴ φείδεσθε ζωᾶς. οὐ γὰρ πάτριον τᾷ
Σπάρτᾳ.

Ceterum in editione Dionis, quae Venetiis apud Turriſanum prodiit, legitur πρῶτον, et δόρυ δ' ετόλμως, et οὐ γὰρ πατρὶ τᾶς σπάρτας. ſed ſcatet illa editio pluribus erroribus, vt obſeruaui paſſim.

M.

In libello Plutarchi de Stoicorum repugnantiis hic locus legitur p. 1039. (ed. 1624).

Καὶ μὴν οὐχ ἕτερα δεῖ βιβλία διελθόντα τὴν Χρυσίππου τὴν πρὸς αὐτὸν ἐνδεικνυμένην μάχην. ἀλλ' ἐν αὐτοῖς τούτοις ποτὲ μὲν τοῦ Ἀντιθέτου ἐπαινῶν προφέρεται τὸ δεῖν κτᾶσθαι νῦν ἢ βρόχον. καὶ τὸ Τυρταίου τὸ

Πρὶν ἀρετῆς πελάσαι τέρμασιν ἢ θανάτου.

καί τοι τί ταῦτα βέλεται δηλοῦν ἄλλα, πλὴν ὅτι τὸ μὴ ζῆν λυσιτελέστερόν ἐστι τοῦ ζῆν τοῖς κακοῖς καὶ ἀνοήτοις.

N.

Ἀιθωνος δὲ λέοντος ἔχων ἐν στήθεσι θυμόν.

Hunc verſum ſeruauit nobis Galenus in L. III. de decret. Plat. et Hippocr. p. 267. (ed. Baſil. a. 1538.) cuius illuſtrandi cauſa adſcribamus, quae paullo poſt ibi dicuntur: Τυρταῖος δέ γε, καθάπερ οὖν καὶ Ὅμηρος καὶ Ἡσίοδος καὶ ἁπλῶς εἰπεῖν ἅπαντες οἱ ποιηταὶ σφοδρότατον ἔχειν φασὶ τὸς λέοντας τὸν θυμὸν, ὥσε καὶ τῶν ἀνθρώπων ὅσις ἂν ᾖ θυμοειδέσατος εἰκάζουσι λέοντι, καὶ χωρὶς δὲ τῶν ποιητῶν ἅπαιτες ἄνθρωποι τὸς θυμιωτάτες λέονταις ὀνομάζεσι.

Ἀίθωνος] Phauorinus variis ſignificatibus huius verbi explicitis, addit: καὶ αἴθων λέων ὁ διάπυρος. In Etymolog. Magno, vt vocant, notatur: αἴθων ἀνδρεῖος ἢ πολεμικὸς, ἰσχυρὸς, ἢ ἵππος χρῶμα. τὸν δὲ λέβητα ἀπὸ τῆ αἴθεσθαι· οἱ δὲ λαμπρὸν, ἢ μέλανα, ἢ πολιόν. τὸν δὲ λέοντα, τὸν κατὰ ψυχὴν ἔμπυρον, ἢ δασὺν, ἢ μέγαν κ. λ. Apud Homer. Il. E. 638. legimus: πατέρα θρασυμέμνονα, θυμολέοντα. In Anthol. VII. p. 596. legi: Παρθένα θυμολέαιναν. vide etiam Libanii epiſtolam in Anecdot. Wolfii, T. II. p. 333.

Ξ.

Vltimo loco ponamus verba Platonis e L. I. de Leg. p. 567. Διαβάντες δ' εὖ καὶ μαχόμενοι, ἐθέλοντες ἀποθνήσκειν ἐν τῷ πολέμῳ (φράζει Τυρταῖος) τῶν μισθοφόρων εἰσὶ πάμπολλοι, ὧν οἱ πλεῖστοι γίγνονται θρασεῖς καὶ ἄδικοι καὶ ὑβρισταὶ καὶ ἀφρονέστατοι σχεδὸν ἁπάντων, ἐκτὸς δὴ τινῶν μάλα ὀλίγων. E Platone eadem laudat repetitque Euſebius in Praeparat. Euang. p. 574. (ed. Pariſ.) Sed neque praetereunda ſunt, quae notat vir quidam eruditus in Obſ. Miſcell. Vol. I. T. I. p. 127. „πάμπολλοι. „*Multi mercenarii (quod diſerte etiam agnoſcit Tyr-* „*taeus) qui in externo bello intrepide pugnant.* ibi „διαβάντες εὖ vertunt; *intrepide.* ad ſenſum non ad „verba. deinde de ſuo addunt, *in externo bello* quaſi „vox *mercenarii* non id per ſe indicaret. Denique „haec ita vertunt, quaſi Tyrtaeus locutus fuiſſet de „mercenariis militibus. minime. Plato ibi ex elegia „Tyrtaei, quae re vera imago eſt ciuis pro patria non „timentis mori, has tres phraſes transtulit, διαβάν- „τες εὖ, καὶ μαχόμενοι, ἐθέλοντες ἀποθνήσκειν ἐν „πολέμῳ, in genere ita fortiſſimum virum deſcri- „bens: inde et malim variantem in margine notatam „lectionem: φράζοι ὁ Τυρταῖος: id eſt, φράζοι „ἄν. dixerit Tyrtaeus."

DISSERTATIO PRIMA
DE
TYRTAEO.

ATTACHMENT
2

In vita Tyrtaei enarranda, comparandisque et conciliandis inter ſe veterum ſcriptorum de Tyrtaeo locis complures ſubortae ſunt nobis difficultates, quas ab iis, qui de vita Tyrtaei expoſituros ſe eſſe polliciti ſunt, non ſublatas fuiſſe miramur. Neque enim pauci illius hiſtoriam explicandam ſibi illuſtrandamque ſumſerunt. Sed omnes rem leuiter attigerunt nec protulere aliud quidquam quam quod vulgo notum eſſet. Certe nihil maius mihi egiſſe videntur Lil. Gregor. Gyraldus (*a*), Fr. Floridus Sabinus (*b*), Meurſius (*c*), Voſſius (*d*), Tanaguidus Faber (*e*),

(*a*) in *Dial. III. de poetarum hiſtoria.* p. 128. in oper. T. II. (*b*) in *Lection. Subſeciu.* III, 1. in T. I. *Fac. Critic. Gruter.* (*c*) in *Miſcell. Lacon.* II, 3. IV, 17. (*d*) in *Inſtitut. Poet.* III. p. 53. (*e*) in *vitis poetar. Graecor.* p. 753. in T. X. *Theſ. Gronou. Antiqu. Graec.*

Fabricius (*f*), Io. Burchardus et Frider. Otto Menckenii (*g*). Hi enim omnes Tyrtaei vitam ac res geſtas deſcripſerunt, ſed ſumma in hac re breuitate vſi, nec adiuti vbique veterum ſcriptorum auctoritate et teſtimoniis. Verboſius reliquis hoc argumentum tractauit Abbas Seuinus in libello, quem in Pariſinae Academiae conſeſſu recitauit (*h*). Sed neque hic nobis ſatisfecit. Nam nec diligenter ſatis veterum auctorum de Tyrtaeo loca indagauit, nec indagata accurate attulit, pro more gentis ſuae, quae diuturnum laborem fugit et Germanorum ingenio relinquit. Praeterea coniecturis indulſit, vt leuiſſime dicam, non neceſſariis, atque de rebus nullius momenti admodum multa dixit. Quare faciendum nobis eſſe duximus, vt, quae de vita et fatis Tyrtaei ex antiquis ſcriptoribus cognita haberemus, exprimeremus atque non ſolum poetae, cuius ingenio praecipua laus debetur, memoriam renouaremus, ſed inſeruiremus etiam illorum vtilitati, qui, carminum praeſtantia perſpecta, ipſum poetam paullo accuratius cognoſcere velint. Vt vero eo luculentius omnia explicen-

(*f*) in *Bibliotheca Graeca*. L. II. c. 11. p. 449. (*g*) in *biblioth. virorum militia aeque ac ſcriptis illuſtrium* p. 458. (*h*) *Recherches ſur la vie & ſur les ouvrages de Tyrtée* dans les *Memoires de litterature tirez des regiſtres de l'Academie des Inſcriptions*. T. XI. p. 225. ſequ. edit. Amſtel.

explicentur, age, pauca de tempore dicamus, quo Tyrtaeus vixiſſe dicitur.

Conſtat Lacedaemonios tria bella cum Meſſeniis geſſiſſe magno animorum ardore, licet iniuſte, vt equidem credo, et ſola gloriae atque regnandi cupiditate a Lacedaemoniis incepta. Primi belli initium, quod, Alcamene et Theopompo Spartae imperantibus Meſſeniisque Antiocho et Androcle praefectis, exarſit, cadit in annum ſecundum Olymp. IX. eiusdemque finis in annum primum Olymp. XIV. Hoc bello Ithome, vrbs, quam neceſſitate coacti Meſſenii deſeruerant, capta eſt: Meſſenii victi atque duriſſime a Spartano victore habiti. Hinc ſub regibus Anaxandro et Anaxidamo, annis poſt Ithomes excidium peractis XXXIX. alterum bellum conflatum eſt anno quarto Olymp. XXIII. Hoc bello inprimis Ariſtomenis, qui Meſſeniorum res incredibili virtute geſſit, et Tyrtaei, qui Lacedaemoniis dux miſſus fuerat ab Athenienſibus, nomina celebrata fuerunt. Ira capta bellum finitum fuit anno primo Olymp. XXVIII. Tertio Meſſenii arma ceperunt ſeditionemque contra Lacedaemonios excitauerunt, quanquam de tempore non conuenit inter hiſtoricos, vt docet Kuhnius (*i*). Sed vltimum bellum ad noſtri inſtituti rationem

(*i*) in notis ad Pauſaniam p. 338.

rationem non pertinet. Primum bellum deſcripſit Myron Prienenſis, hiſtoricus, et alterum poeta Rhianus, quorum libros ininria temporum periiſſe valde dolemus, licet vterque non ab initio belli ad finem perpetua ſerie omnia deſcripſerit. De his bellis, ſi plura cognoſcere volueris, expoſuerunt Pauſanias (*k*), Diodorus Siculus (*l*), Iuſtinus (*m*). Ex his ſcriptoribus hauſerunt ſua, qui inter recentiores haec bella deſcripſerunt, quorumque principes ſunt Eraſmus Vindingius (*n*) et viri docti in Anglia, qui immenſum illud de vniuerſi orbis hiſtoria opus compilauerunt (*o*).

Licet vero haec ita ſint, de annorum tamen numero magna eſt inter hiſtoricos diſſenſio. Nos quidem ſecuti ſumus Pauſaniam, cui eo maiorem fidem habendam eſſe cenſemus, quo probabilius eſt, eum et Tyrtaei et Rhiani carmina legere atque inde verum annorum numerum diſcere potuiſſe. Eiusdem Pauſaniae auctoritatem in ſerie annorum collocanda ſecutus eſt Langbaenius (*p*). Euſebius vero atque Iuſtinus annos LXXX. inter primum et ſecundum bel-

lum

(*k*) in *L. IV.* inde a *cap. IV.* p. 287. ſequ. (*l*) *Lib. XV.* p. 54. ed. Weſſel. (*m*) in *L. III. c.* 5. ſequ. (*n*) in *Hellen.* p. 123. ſequ. in T. XI. *Theſ. Gronou.* (*o*) in T. V. c. 19. S. 668. ſequ. (*p*) in notis ad Longinum περὶ ὕψ. IV, 11. confer Corſini *Faſt. Attic.* ad Ol. XXIII, 4.

lum effluxiſſe, ſecundique belli initium in tertium annum Olymp. XXXV. incidere ſcribunt, quos, Graevius (*q*) aliique ſequuntur. Ex hoc igitur diſſenſu mira rerum confuſio orta eſt, quae non accurate ſatis examinantem omnia et recordantem vbique varias horum ſcriptorum ſententias facile turbare poteſt. Conſuli poſſunt de hoc diſſenſu Sylburgius et Kuhnius (*r*). Quid? quod etiam fuerunt, qui primum et ſecundum bellum permiſcerent, procul dubio diuerſa auctorum narratione in hunc errorem inducti.

Hinc igitur apparet, cui tempori Tyrtaei aetas aſſignanda ſit, curque in illa definienda non conſentiant hiſtorici. Floruit poeta tempore belli ſecundi. Strabo (*s*): ἐπὶ μὲν οὖν τοῦ Τυρταίου ὁ δεύτερος ἐπῆρξε πόλεμος. Sed diſſentit, vt iam dixi, Euſebius. Hieronymus enim in Chronico Euſebiano (*t*) ad Olymp. XXXVI. habet: *Myrthaeus Athenienſis poeta cognoſcitur.* vnde et in Graeco textu Χρονικ. Κανων. (*u*) ad Olymp. Λϛ′ legitur: Μυρταῖος Ἀθηναῖος ποιητὴς ἐγνωρίζετο. quo loco Scaliger (*x*), Tyrtaei nomen reponendum eſſe cenſet, ſiue Euſebii error

(*q*) in notis ad Iuſtin. III, 5. 2. (*r*) ad Pauſaniam p. 312. et 315. (*s*) L. VIII. p. 556. ed. Almel. (*t*) p. 122. ed. Scalig. ſec. (*u*) p. 158. (*x*) in Animaduerſ. p. 83.

ror hic ſit, ſiue auctoris, vnde haec deſcripſit. cui ſententiae recte aſſentitur Conr. Sam. Schurzfleiſchius (*y*). Eundem errorem memini me obſeruare in Syncelli Chronico (*z*) vbi legitur: Μυρταῖος ὁ ποιητὴς ἐγνωρίζετο. Nam etiam hoc loco Tyrtaei nomen ponendum eſſe patet. Cum Euſebio conſentit Suidas (*a*) Τυρταῖος, Ἀρχιμβρότου, Λάκων ἢ Μιλήσιος ἐλεγειοποιὸς καὶ αὐλητὴς, ὃν λόγος ταῖς μέλεσι χρησάμενον παροτρύναι Λακεδαιμονίους καὶ πολεμοῦντας Μεσσηνίοις ταύτῃ ἐπικρατεστέρους ποιῆσαι. ἔστι δὲ παλαίτατος σύγχρονος τοῖς ἑπτὰ κληθεῖσι Σοφοῖς ἢ καὶ παλαίτερος. ἤκμαζε γοῦν κατὰ τὴν Λέ ὀλυμπιάδα· ἔγραψε πολιτείαν Λακεδαιμονίοις καὶ ὑποθήκας δι' ἐλεγείας καὶ μέλη πολεμιστήρια βίβλια ε. Inde etiam Simſonius, qui Tyrtaeum ad Olymp. XXIV. refert (*b*), in loco Suidae praue legi putat λέ pro κέ. cui tamen opinioni Weſſelingius non aſſentitur. Eadem fere, quae Simſonius, Marshamius (*c*) etiam habet. Cui nos tempori Tyrtaei aetatem adſignemus, facile intelliget, qui nos Pauſaniae ſententiam amplexos eſſe, recordetur. Mentio quoque fit noſtri poetae in celeberrimo marmore Chronico, quod in

inſula

(*y*) in *Caſtigat. et Animadu. ad Euſeb.* p. 244. in Henr. Leon. Schurzfleiſch. *Notit. Bibl. Vinarienſ.* (*z*) p. 213. ed. Pariſ. 1652. (*a*) ſ. v. Τυρταῖος. (*b*) in *Chronic. hiſtor.* p. 537. (*c*) in *Canon. Chronic.* p. 555.

insula Paro repertum atque marmoribus Arundelianis additum fuit. Leguntur enim ibi (*d*) haec:

ΑΦΟΥ.....Ο..Τ....ΕΤΗΗΗΗΔΠ
ΙΙΙΑΡΧΟΝΤΟΣΑΘΗΝΗΣΙΑΤΣΙΑ.

quae temporum iniuria exesa ita restituuntur: *αφ ου [Λακεδαιμ]ο[νιοις Τ]υ[ρ ταιος συνεμαχησεν] ετη* ΗΗΗΗΔΠΙΙΙ *αρχοντος Αθηνησι Αυσι[ου]* et vertuntur sic: *a quo cum Lacedaemoniis Tyrtaeus militavit anni CCCCXVIII. Archonte Athenis Lysia.* Quantum hic marmori ipsi debeatur, quantum addiderit coniectura, me tacente patet. Illud tantum moneo, Archontis nomen me paullum turbare. Pausanias enim dicit (*e*): *καὶ Ἀθηναίοις Τλησίας ἦρχεν.* Equidem puto virgulam transuersam, quae incumbit litterae T, periisse, oblitteratam longa annorum serie, atque adeo literam ad verbum proxime sequens trahendam esse. His scriptis vidi, Iacob. Palmerium a Grentemesnil (*f*), eodem errore deprehenso, Τλησία rescribere voluisse.

Transeamus ad patriam Tyrtaei, et fata, quae expertus est, recensеamus. Errat vero Suidas, qui loco supra commemorato Tyrtaeum Milesium aut Lacedae-

(*d*) v. *Marmora Oxonienſia.* P. II. n. 23. p. 24. (*e*) L. IV. c. 15. p. 315. (*f*) in *Exercitat. in optim. Auctor. Graec.* p. 700.

Lacedaemonium fuiſſe ſcribit, inductus procul dubio in errorem ab eo, quem deſcripſit, id quod ei ſaepius accidiſſe obſeruauimus. Athenienſem eum fuiſſe patria clare oſtendunt veterum auctorum teſtimonia, quorum ſuo quidque loco dabimus. *Lacedaemonii*, inquit Iuſtinus (*g*), *de belli euentu oraculo Delphis conſulto iubentur ducem belli ab Athenienſibus petere. Porro Athenienſes, cum reſponſum cognouiſſent, in contemtum Spartanorum Tyrtaeum poetam claudum pede miſere.* Ita etiam Pauſanias (*h*) rem narrat. Athenienſes, dicit, hac re ſibi nunciata, primum dubios fuiſſe, quid facerent. nam et periculoſum nimis fore reipublicae ſuae iudicaſſe, ſi Lacedaemonii parte Peloponneſi optima ſine inſignibus cladibus potirentur, et diuinis vocibus non parere indicaſſe nefas (*i*). Καὶ ἦν, addit, Τυρταῖος διδάσκαλος γραμμάτων, νοῦν τε ἥκιστα ἔχειν δοκῶν καὶ τὸν ἕτερον τῶν ποδῶν χωλός. τοῦτον ἀποστεῖλαι σφίσιν εἰς Σπάρτην. Tyrtaeum non fuiſſe patria Lacedaemonium teſtantur etiam verba Ariſtidis (*i*): καὶ τὰ τελευταῖα Κίμωνος εἰς ἰθώμην ἄφιξις καὶ Τυρταίου πρὸ Κίμωνος εἰς Σπάρτην. His adde teſtimonium Aeliani (*k*) qui Lacedaemonios Muſices imperitos fuiſſe narrat: ſi quando

(*g*) III, 5, 4. (*h*) l. c. p. 316. (*i*) in *Orat. Leuctr.* I. T. II. p. 121. ed. Steph. (*k*) *Var. Hiſtor.* XII, 50.

quando autem Muſarum auxilio, vel morbo laborantes vel mente capti, aut ſimile quid publice paſſi, indiguiſſent, arceſſiuiſſe eos homines peregrinos, tanquam malorum iſtorum medicos, hosque ex oraculo Apollinis. (nam ita hunc locum recte interpretatur Perizonius) μετεπέμψαντό γε μὴν Τέρπανδρον καὶ Θάλητα καὶ Τυρταῖον. Huc etiam Diodori Siculi locus pertinet: ὕστερον δὲ δηλευόντων Μεσσηνίων τοῖς Λακεδαιμονίοις, ἀρισμένης ἔπεισε τοὺς Μεσσηνίους ἀποσῆναι τῶν Σπαρτιατῶν· καὶ πολλὰ κακὰ διεργάσατο τοὺς Σπαρτιάτας, ὅτι καὶ Τυρταῖος ὁ ποιητὴς ὑπὸ Ἀθηναίων ἡγεμὼν ἐδόθη τοῖς Σπαρτιάταις. Ex his locis praeter reliqua diſcimus tria, quae ad Tyrtaeum pertinent. Primum non ſatis animi viribus illum vigere credebant Athenienſes, forte quia reliquos prudentia ſuperauit. Nam ita plerumque accidit, vt, quem reliquis ſapientiorem eſſe intelligant, eum deſipere homines ſibi alrisque perſuadere ſtudeant. Deinde illum altero pede claudum fuiſſe ſcriptores commemorant. Quae quidem corporis imbecillitas Ioſepho Barberio occaſionem dedit, ſat inepto modo acumen ingenii oſtendendi. Hoc enim falſiſſimus homo elogium compoſuit (*l*).

Tyrtaeo

(*l*) de miſeria poetarum Graecorum.

Tyrtaeo poetae
Deformi, luſco et claudo,
Litteratori militi contemto
Qui
Parnaſſi montem non conſcendit.
Quia claudus erat
Quia luſcus erat
Montemque male videret,
Quem ſi conſcendiſſet
Muſae propter eius deformitatem eieciſſent
Cenotaphium
Trias hominum
Deformium, luſcorum claudorumque
Finxerunt.
Hoc ora viator,
Ne Tyrtaeus ſis.

Poteratne puer ſexennis aliquid ſtolidius ſcribere? Sed totus iſte libellus futilis indignusque eſt, cuius repetitam editionem in Germania daret Io. Burchardus Menckenius (*m*). Quare ora, lector, ne ſis Barberius. Iacobum Gronouium his nugis repetendis (*n*) chartas bonas perdidiſſe non miror. nam plures his ſimiles libellos in Theſauro ſuo propoſuit. In eodem volumine exſtat Io. Henr. Boecleri *commentatio de ſcriptoribus Graecis et Latinis.* qui libellus

(*m*) addit. Petri Alcyonii *de Exilio libris duobus.* Lipſiae, 1707. (*n*) in *Theſ. Antiqu. Graec.* T. X. p. 797. ſequ.

lus plenus eſt puerilibus peccatis, vna eademque re aliquoties repetita, ordine rerum turbato, nominibus auctorum ridicule inter ſe confuſis, relictus ille procul dubio a Boeclero non eo conſilio, vt ederetur a lucri cupidis bibliopolis aut ſtultis haeredibus, non ſine dedecore Boecleriani nominis. Sed haec obiter. Lege potius, quae de claudo Tyrtaeo ſapientius diſputat Ger. Io. Voſſius (*o*). Denique eorundem ſcriptorum teſtimoniis apparet, litteras docuiſſe Tyrtaeum Athenis. Quod vero Seuinus negat, in contemtum Spartanorum miſſum fuiſſe Tyrtaeum, nihil agit. Nam nec quomodo fides claris ſcriptorum teſtimoniis derogari poſſit, video, nec hanc rem ab Athenienſium ingenio abhorruiſſe credo.

Quid egerit Tyrtaeus, poſteaquam ad Lacedaemonios venit, narrat Pauſanias. Illum dicit modo principibus, modo plebi elegos et anapaeſtos decantaſſe. Mox, quando praelium committebatur, Tyrtaeus magnarumque dearum antiſtites nihil egerunt aliud, quam vt extremos agminis ſui exhortationibus incitarent animosque accenderent. Victi hoc praelio Lacedaemonii et valde perculſi belli finem ſpectabant: Tyrtaeus recitatis elegis eos de hac ſententia deduxit, numerumque militum, qui in cohor-

 tibus

(*o*) in *Inſtit. Rhetor.* L. I. p. 78.

tibus deſiderarentur, de Helotum delectu ſupplenit. ὁ δὲ ἀφικόμενος ἰδίᾳ τε τοῖς ἐν τέλει καὶ συναγαγὼν ἐπ' ὀσους τύχοι καὶ ἐλεγεῖα καὶ τὰ ἔπη σφίσι τὰ ἀναπαιστα ᾖδεν — Τυρταῖος δὲ καὶ οἱ τῶν θεῶν ἱεροφάνται τῶν μεγάλων ἔργου μὲν ἥπτοντο οὐδενὸς, τοὺς τελευταίους δὲ τῆς ἑαυτῶν ἑκάτεροι στρατιᾶς ἐπήγειρον. — Λακεδαιμονίων δὲ ἐχόντων ἀθύμως μετὰ τὴν πληγὴν καὶ ὠρμημένων καταθέσθαι τὸν πόλεμον, Τυρταῖός τε ἐλεγεῖα ἄιδων μετέπεσθεν αὐτοὺς καὶ ἐς τοὺς λόχους ἀντὶ τῶν τεθνεώτων κατέλεγεν ἄνδρας ἐκ τῶν εἱλώτων. Iuſtinus hanc hiſtoriam ita narrauit: *Tyrtaeum miſere: qui tribus praeliis fuſos eo vsque deſperationis Spartanos adduxit, vt ad ſupplementum exercitus ſeruos ſuos manumitterent, hisque interfectorum matrimonia pollicerentur, vt non numero tantum amiſſorum ciuium, ſed et dignitati ſuccederent. Sed reges Lacedaemoniorum ne contra fortunam pugnando maiora detrimenta ciuitati infligerent, reducere exercitum voluerunt, ni interueniſſet Tyrtaeus, qui compoſita carmina exercitui pro concione recitauit, in quibus hortamenta virtutis, damnorum ſolatia, belli conſilia conſcripſerat. Itaque tantum ardorem militibus iniecit, vt non de ſalute, ſed de ſepultura ſollicitis teſſeras, inſculptis ſuis et patrum nominibus, dextro*

brachio

brachio deligarent, vt si omnes aduersum praelium consumsissent et temporis spatio confusa corporum lineamenta essent, ex indicio titulorum tradi sepulturae possent. Itaque tantis animis concursum est, vt raro vnquam cruentius praelium fuerit. Ad postremum tamen victoria Lacedaemoniorum fuit. Quod ad tesseras attinet, brachiis alligatas, narrat rem quoque Polyaenus (*p*) atque hoc consilium Tyrtaeo tribuit. quare locum huc transferemus. Τυρταίων Λακεδαιμονίων μελλόντων παρατάττεσθαι Μεσσηνίοις καὶ βεβουλευμένων νικᾶν ἢ ἀποθανεῖν ἐν τῇ μάχῃ ἵνα δὲ ὑπὸ τῶν οἰκείων ἐν τῇ τῶν νεκρῶν ἀναιρέσει γνωρίζοιτο ἕκαστος, ἐπὶ τὰς σκυταλίδας τὰνόματα γράψάντων καὶ περὶ τῇ λαιᾷ χειρὶ φερόντων, βουλόμενος ἐκπλῆξαι τοὺς Μεσσηνίους τοῦτο μαθόντας παρήγγειλε μὴ παρατηρεῖν τοὺς αὐτομολοῦντας Εἵλωτας· οἱ δὲ μηδενὸς παραφυλάττοντος ἀνέδην αὐτομολήσαντες ἤγγειλαν τοῖς Μεσσηνίοις τὴν ἀπόνοιαν τὴν Λακωνικήν· οἱ δὲ καταπλαγέντες ἀσυνέτερον ἀγωνισάμενοι τὴν νίκην οὐ διὰ μακροῦ Λακεδαιμονίοις ἔδωκαν.

Illa de accensis Lacedaemoniorum animis Tyrtaei carminibus celeberrima fuit antiquis temporibus historia. Inde eam complures veterum auctorum attigerunt. Maximus Tyrius inquit (*q*): Καὶ Σπαρ-

 τιάτας

(*p*) in *Stratag.* I, 17. (*q*) in *Dissert. XXI.*

τιάτας ἤγειρε τὰ Τυρταίου ἔπη, et copioſius Themiſtius (r): Λακεδαιμονίοις τοῖς πάλαι πολέμῳ πιεζομένοις ὑπὸ Μεσσηνίων ἀνεῖλεν ὁ θεὸς συμμαχίαν αἰτεῖσθαι Ἀθήνηθεν πρεσβευσαμένοις δὲ τοῖς Λάκωσιν, οἱ Ἀθηναῖοι, καὶ συμμαχίαν τὴν πυθόχρηστον αἰτησαμένοις οὐχ ὁπλίτας ἔδοσαν, οὐδὲ ἱππέας, οὐδὲ μὰ Δία ψιλοὺς ἢ γυμνῆτας. Ἀλλὰ Τυρταῖον τὸν ποιητὴν· ἤδεσαν γὰρ ἅτε σοφοὶ ὄντες Ἀθηναῖοι τοῖς μὲν σώμασι Λακεδαιμονίους Μεσηνέων οὐχ ἡττωμένους, θάρσει δὲ καὶ προθυμίᾳ βελτίους γίνεσθαι καὶ ἰσαρίθμους ἰσαρίθμων καὶ πολλῷ ἐλάττους πλειόνων. — ἀναστήσαι δὲ τούτους ἐπτηχότας· καὶ ἀνεγεῖραι αὐτῶν τὰ φρονήματα καὶ πρὸς τὸν ἀρχαῖον ζῆλον ἀναγαγεῖν ἱκανὸς μὲν ἦν καὶ Τυρταῖος. Vnde apparet, de duobus diſſentire Themiſtium ab iis, quorum teſtimonia ſupra protulimus, auctoribus. Nam, vt ii ſcribunt, ducem petere debuiſſe oraculo admonitos Lacedaemonios, ſic hic narrat, eos auxilium imploraſſe, atque etiam intuere videtur, non ludibrii aut contemtus cauſa, ſed bono animo miſiſſe Athenienſes claudum poetam. quanquam Themiſtii opinio vix probabilis mihi videtur. cui etiam aduerſari videtur Ampelius (s). *Tyrtaeusque* (nam ita recte emenda-

(r) in *orat. XV.* p. 197. (ed. Hard.) (s) in *libro memoriali c.* 14.

emendauit Meurſius (*t*), probante Fabricio (*u*): ante corrupte legebatur *Tertiusque) Meſſenio bello ex oraculo Apollinis dux ab Athenienſibus per ludibrium miſſus paeanum cantu militum animos concitauit, vt tam diuturnum praelium victoria conſummarent.* Huc etiam Aelianus (*x*) ſpectat, qui de Elephantis dicit, eos, ad certamen vt incendantur, ſeſe promuſcide verberare, neque cuiusquam egere praeceptis. οὐδὲ μὴν τὰ Τυρταίου μέτρα ἀναμένουσι. Hoc vero loco, vbi Graecorum ſcriptorum teſtimonia recenſemus, non eſt omittendus locus Suidae, quamquam non ſat accurate ille rem geſtam complectitur: Τυρταῖος. οἱ Λακεδαιμόνιοι ὤμοσαν, ἢ Μεσσήνην αἱρήσειν, ἢ αὐτοὶ τεθνήξεσθαι. Χρήσαντος δὲ τοῦ Θεοῦ στρατηγὸν παρὰ Ἀθηναίων λαβεῖν, λαμβάνουσι Τυρταῖον, τὸν ποιητήν, χωλὸν ἄνδρα, ὃς ἐπ' ἀρετὴν αὐτοὺς παρακαλῶν εἶλε τῷ κ' ἔτει τὴν Μεσσήνην καὶ ταύτην κατέσκαψαν καὶ τοὺς αἰχμαλώτους ἐν τοῖς Εἵλωσι κατέταξαν. Quid in hoc loco emendandum ſit, facile intelligent, qui recordentur loca ſuperius a nobis allata. Nec Latini ſcriptores rem ſilentio praeterierunt. Quis non recordatur pulchros Horatii verſus (*y*),

(*t*) in *Miſc. Lac. II*, 2. (*u*) in *Bibliotb. Gr.* L. II, c. 11. p. 449. adde Duckerum ad h. l. (*x*) in *Hiſtor. Anim.* VI, 1. p. 307. ed. Lond. (*y*) in *Art. Poet.* 401.

poſt hos inſignis Homerus
Tyrtaeusque mares animos in Martia bella
Verſibus exacuit.

vbi Raxterus in nota illum non longe ab Homeri aetate abfuiſſe dicit, etſi neſciam qua coniectura ſit ductus. Totam rem etiam commemorat Oroſius (*z*): *Lacedaemonii Tyrtaeum poetam Athenienſem ducem praelio legunt, qui tribus conflictibus fuſi amiſſum exercitum vocata in libertatem ſeruorum manu ſuppleuerunt. Sed cum ſic quoque deſiſtendum certamine propter metum periculi arbitrarentur, Tyrtaei poetae et ducis compoſito carmine et pro concione recitato rurſus accenſi mox in certamen ruunt.* Procul dubio hanc hiſtoriam etiam in animo habuiſſe Quintilianum haec illius verba teſtantur (*a*): *duces maximos et fidibus et tibiis cecinisſe traditum et exercitus Lacedaemoniorum muſicis accenſos modis.* Sed experti ſunt ſimilem fere carminum vim alio quoque tempore Lacedaemonii. Hiſtoriam legimus a Diodoro Siculo (*b*) memoriae proditam. Citharoedus, inquit, Terpander genere Methymnaeus. Ciuili quondam bello agitatis Lacedaemoniis oraculum editum eſt, iterum conſenſuros, ſi ex Methymna Terpander illis

(*z*) *aduerſ. Pagan. Hiſtor. I*, 21. p. 82. ed. Havercamp.
(*a*) *Inſtit. Orat. I*, 10. (*b*) v. Fragmenta Diod. Sic. p. 639.

illis caneret. Et ſane carmen quoddam cum artificioſe cecinisſet, ipſos iterum coniunxit. Cantu enim animis mutatis ſeſe complectebantur lacrimisque profuſis oſculabantur. Poſſumus huc etiam referre ſimilem hiſtoriam, quam de Solone memoriae prodiderunt veteres auctores (*c*). In diuturna Athenienſium contentione cum Megarenſibus de inſula Salamina, cum capitis poenam illi propoſuiſſent relaturo de ea recuperanda ad populum, Solon inſaniae ſpecie conſilium texit, in forum ſe proripuit, atque elegis recitatis, vt bellum decernerent, Athenienſes commouit. Horum verſuum aliquot ſeruati ad noſtram memoriam peruenerunt:

ἴωμεν ἐς Σαλαμῖνα μαχησόμενοι περὶ νήσου
ἱμερτῆς χαλεπόν τ' αἶσχος ἀπωσόμενοι κ. λ.

Sed in viam redeamus.

Hac igitur re praeclare geſta et nominis immortalitatem conſecutus eſt Tyrtaeus et optime meritus de Lacedaemoniis. Praemium reportauit ius ciuitatis. Cauſam etiam aliam diſcimus e Plutarcho (*d*): πυνθανομένου δέ τινος, διὰ τί Τυρταῖον τὸν ποιητὴν

 ἐποιήσαντο

(*c*) v. Diog. Laert. L. I. S. 46. 47. Polyaenum in *Stratag.* L. I. c. 20. Iuſtinum II, 7, 9. et Vlpianum ad orat. Demoſth. περ. παραπρεσβ. (*d*) in *Lacon. Apophtheg.* p. 230.

ἐποιήσαντο πολίτην, ὅπως, ἔφη, μηδέποτε ξένος φαύηται ἡμῶν ἡγεμών. Meurſius vero, qui nemini ius ciuitatis tributum fuiſſe dicit a Spartanis, narrat (*e*), Tyrtaeo conceſſam quidem in ſpeciem fuiſſe ciuitatem, datumque habitare Spartae, quod omnino non licuit peregrino, ſed iura tamen omnia ciuium illi non data eſſe. quod myſterium quis Meurſio narrauerit, ignoro.

Sed alia quoque de Tyrtaeo memoriae prodita eſſe recordamur, quae nobis non omittenda ſunt. Primum dicitur auctor fuiſſe triplicis chori apud Lacedaemonios. Pollux (*f*): Τριχορίαν δὲ Τυρταῖος ἔσησε, τρεῖς Λακώνων χορούς κατ' ἡλικίαν ἑκάστην; παῖδας, ἄνδρας, γέροντας. Triplicis huius chori mentionem facit inſtitutumque hoc tribuit Plutarchus Lycurgo (*g*): τριῶν γὰρ χορῶν κατὰ τὰς τρεῖς ἡλικίας συνισαμένων ἐν ταῖς ἑορταῖς ὁ μὲν τῶν γερόντων ἀρχόμενος ᾖδεν

Ἄμμες ποκ' ἦμες ἄλκιμοι νεανίαι.

ὁ δὲ τῶν ἀκμαζόντων ἀμειβόμενος ἔλεγεν,

Ἄμμες δὲ γ' ἀμέν· αἰ δὲ λῆς πεῖραν λαβέ.

ὁ δὲ τρίτος, ὁ τῶν παίδων,

Ἄμμες δὲ γ' ἐσσόμεσθα πολλῷ κάρρονες.

Meurſius

(*e*) in *Miſcell. Laconn.* L. IV. c. 11. (*f*) in *Onomaſt.* L. IV. ſ. 106. conf. Florent. Chriſtianum ad *Ariſtoph. Veſp.* 1063. p. 147. et Cragium *de Rep. Laced.* I, 6. (*g*) in *Lycurg.* p. 53. add. *Inſtit. Lacon.* p. 237.

Meurſius vero (*b*) nec Lycurgum triplicis huius chori auctorem fuiſſe oſtendere laborat, non fruſtra fortaſſe. Conſulatur etiam de hoc argumento Io. Seldenus (*i*).

Porro tubarum quoque inuentio Tyrtaeo tribuitur, quanquam non certiſſimis ab auctoribus. Acron enim, Horatii Scholiaſtes, haec notauit (*k*): *Tyrtaeus: Lacedaemoniis diu aduerſum Athenienſes* (male haec ita narrantur: legi debet: Meſſenios) *certantibus oracula reſponderunt, non aliter poſſe victoriam habere, niſi Athenienſem ducem habuiſſent. Miſſis legatis, qui hoc ab Athenienſibus poſtularent, Athenienſes in contumeliam ipſis Tyrtaeum* (praue quidam libri *Dircaeum* et *Dyrcaeum* habent) *quemdam claudum dederunt, dicentes, iuxta ignauiam ipſorum hunc eis ducem ſufficere poſſe. Sic oracula, quae promiſerant, non fruſtrata ſunt. Nam Tyrtaeus licet corpore eſſet debilis, ſcripſit tamen carmen heroicum, quo accenſi Lacedaemonii in aciem proceſſerunt ſicque conſecuti ſunt victoriam.* Item. *Tyrtaeus fuit genere Athenienſis, poeta omni deformi parte membrorum. Is primus tubam inuenit, qua etiam Lacedaemonii vſi vicerunt Meſſenios. Nam cum diuturno tempore inter Lacedaemonios et Meſſe-*

nios

(*b*) in *Miſcell. Laconic.* L. II. c. 10. (*i*) ad *Marmora Arundel.* p. 1509. (ed. Londin. a. 1726.) (*k*) ad *Art. Poet.* v. 402. p. 121. ed. Venet. 1567.

nios bellum traheretur, conſuluerunt Lacedaemonii Apollinem. Quibus reſponſum eſt, non aliter eos poſſe vincere, niſi cum duce Athenienſi pugnarent. Quibus Athenienſes Tyrtaeum dederunt et ita Lacedaemonii vicerunt, cum hoſtes nouus tubae ſonitus terruiſſet. Recte ad h. l. obſeruat Glareanus Aeronem hiſtoriam bis, narrare cum ſuis verbis, tum Porphyrionis, quae illum et inuertiſſe et mutilaſſe apparebit toto loco adſcripto: *Tyrtaeus: fuit hic genere Athenienſis poeta, omni parte membrorum deformis: primus hic tubae moderationes dedit ex hac cauſa. Nam cum Lacedaemonii bellum aduerſum Meſſenios gererent diuque traherent dubium Martis euentum, reſponſum acceperunt ab Apolline, ſi vellent vincere, Athenienſi vterentur duce, a quibus rogati Athenienſes miſerunt Tyrtaeum claudum et luſcum, quem deformem credorent: vſi ſunt auxilio Lacedaemonii, quibus ille tantum monſtrauit tubarum, quarum inaudito territi ſono Meſſenii fugerunt, adepti ſunt victoriam Lacones.* Quo auctore haec referantur, neſcio. Quod vero ad tubae inuentionem attinet, falſo putat Tyrtaeo eam tribui Souchaeus (*l*). Certe valde fides Scholiaſtae minuitur, ſi

(*l*) dans *le prémier Diſcours ſur les poetes Elegiaques* dans les *Memoires de litterature de l'Academie des Inſcriptions* T. VII. p. 370.

ſi cogitamus, neminem eorum, qui accuratiſſime de Tyrtaeo et bellis Meſſenicis egerunt, tubae mentionem feciſſe. Quare Acronem et Porphyrionem aut memoria lapſos aut ab aliis in errorem inductos eſſe puto. Niſi me omnia fallunt, nominis ſimilitudine decepti ſunt. Nam plurima veterum pars Tyrrhenum, Herculis filium, tubam inueniſſe credidit (*m*). Tyrrheni igitur nomen cum Tyrtaei nomine confuſum ab illis fuit. Sed reuertamur ad illa, quae toti huic diſputationi occaſionem dederunt, eamque paullo copioſius de Tyrtaeo poeta, illiusque carminibus.

Fuiſſe enim poetam Tyrtaeum et compoſuiſſe carmina quaedam iam diximus. Subiungitur ille plerumque Homero, quo tamen inferior fuiſſe dicitur. Sic Themiſtius (*n*), inquit, τὸν Τυρταίου μεγαλοφωνότερον ᾄμηρον Galenus etiam illius mentionem facit bis (*o*). ἔτι δὲ πρὸς τούτοις ἐν τῇ τραγῳδίας καὶ παρὰ Τυρταίου καὶ τῶν ἄλλων ποιητῶν οὐκ ὀλίγα παραθέμενος. et: οὐχ ὅπως γὰρ Εὐριπίδης ἢ Τυρταῖος, ἤ τις ἄλλος ποιητής. Quintilianus (*p*): *Quid? Horatius fruſtra Tyrtaeum Homero ſubiungit.* et:

(*m*) v. Pauſan. L. II. c. 21. p. 158. (*n*) l. c. p. 198. (*o*) περὶ τῶν κατ' Ἱπποκρ. καὶ Πλατ. δογμ. β. γ. p. 268. 269. ed. Baſileenſ. 1538. (*p*) *Inſtit. Orat.* XI, 2, XII, 10.

et: *Neque enim ſi quis Achillis gloriam in bellicis conſequi non poteſt, Aiacis aut Diomedis laudem aſpernabitur, neque qui Homeri, non Tyrtaei.* Plato noſtrum poetam (*q*), reprehendit quidem, quod in militaris peritiae laude nimius fuerit, non diſtinxerit genera belli, atque vnam fortitudinem commendans reliquas virtutes omiſerit, ſed idem et eodem loco, ὦ Τυρταῖε, ποιητὰ θειότατε, inquit, δοκεῖς γὰρ δὴ σοφὸς ἡμῖν εἶναι καὶ ἀγαθὸς, ὅτι τοὺς μὲν ἐν τῷ πολέμῳ διαφέροντας διαφερόντως ἐγκεκωμίακας et alio: Ἀλλὰ αἰσχρὸν δὴ μᾶλλον Ὁμήρῳ τε καὶ Τυρταίῳ, καὶ τοῖς ἄλλοις ποιηταῖς περὶ βίου τε καὶ ἐπιτηδευμάτων κακῶς θέσθαι γράψαντας, Λυκούργῳ δὲ ἧττον καὶ Σόλωνι καὶ ὅσοι δὴ νομοθέται γενόμενοι γράμματα ἔγραψαν; Etiam apud Plutarchum (*r*) eſt egregia laus Tyrtaei, Λεωνίδαν μὲν γὰρ τὸν παλαιὸν λέγουσιν ἐπερωτηθέντα, ποῖός τις αὐτῷ φαίνεται ποιητὴς γεγονέναι Τυρταῖος, εἰπεῖν, ἀγαθὸς νέων ψυχὰς αἰκάλλειν. ἐμπιπλαμένοι γὰρ ὑπὸ τῶν ποιημάτων ἐνθουσιασμοῦ παρὰ τὰς μάχας ἠφείδουν ἑαυτῶν. Quod Leonidae iudicium repetit alio loco (*s*): Τὸν Τυρταῖον ὁ Λεωνίδας ἐρωτηθεὶς ποῖόν τινα νομίζοι, ἀγαθὸν ποιητὴν, ἔφη, νέων ψυχὰς

(*q*) *de Leg.* I. p. 628. ed. Steph. et L. IX. p. 858.
(*r*) in *vit. Parall.* p. 805. (*s*) *terreſtriane an aquat. animalia ſint callidiora.* p. 959.

χὰς καλλύνειν ὡς τοῖς νέοις διὰ τῶν ἐπῶν ὁρμὴν ἐμποιοῦντα μετὰ θυμοῦ καὶ φιλοτιμίας ἐν ταῖς μάχαις ἀφείδουσαν αὐτῶν. Idem Plutarchus (*t*) alius atque ab hoc diuerſi Tyrtaei mentionem facit, nempe Τυρταίου τοῦ Μαντινέως, Muſici. Euſtathius praeclare laudat vim Tyrtaei poeticam (*u*): Τοιαῦτα ὁ λόγος δύναται. Τοιοῦτον ἡ ἱστορία καὶ τὸν Τυρταῖον οἶδε ῥήτορα, οἷον ἐρεθίζειν προθύμως ἀποκινδυνεύειν εἰς πόλεμον. Καὶ ὁ ἐντυχὼν ἔπεσι ἐκείνοις εἴσεται, ὅπως ἐνθουσιᾷ τῷ εἰς μάχην ἐγερτικῷ. qua quidem laude nihil verius dici poteſt. Porro indicatur noſter poeta ab Harpocratione in *Lex.* Τυρταῖος, Λυκοῦργος ἐν τῷ κατὰ Λεωκράτους· ὁ τῶν ἐλεγείων ποιητὴς καὶ αὐλητής. Strabo (*x*) non ſolum teſtatur ducem fuiſſe Tyrtaeum, ſed etiam verſus e poemate deperdito, quod εὐνομία inſcriptum fuit, laudat: ἡνίκα φησὶν αὐτὸς στρατηγῆσαι τὸν πόλεμον τοῖς Λακεδαιμονίοις· καὶ γὰρ εἶναι φησὶν ἐκεῖθεν ἐν τῇ ποιήσει ἐλεγεία, ἣν ἐπιγράφεται Εὐνομίαν. Huius etiam carminis mentionem facit Ariſtoteles (*y*) Συνέβη δὲ καὶ τοῦτο καὶ Λακεδαίμονι ὑπὸ τὸν Μεσσηνιακὸν πόλεμον. δῆλον δὲ καὶ τοῦτο ἐκ τῆς Τυρταίου ποιήσεως τῆς

(*t*) *de Muſica* p. 1137. (*u*) ad Il. Γ. p. 839. T. II. ed. Polit. (*x*) in *Libr. VIII.* p. 556. (*y*) in L. V. *Polit.* c. 7.

τῆς καλουμένης Εὐνομίας. Meurſius (z) cenſet, opus, quod Εὐνόμιον ab Ariſtotele appellatur, eſſe idem quod Πολιτείαν. Suidas appellauit, compara quae Seuinus dicit (a).

Maxime vero nomen Tyrtaei celebratum eſt ἐμβατηρίοις illis, quorum rationem clare explicabimus. Pertinet enim res inprimis ad argumentum propoſitum. Quemadmodum Lacedaemonii multis vſi ſunt inſtitutis, quae longe diuerſa eſſent ab aliarum gentium inſtitutis, ita etiam in bello ſingularia multa commiſerunt. Nam et pugnaturi purpureis thoracibus induebantur, ſiue, vt non viderent ſanguinem, quo adſperſi eſſent, ſiue vt terribili colore metum incuterent hoſtibus, et rex ante praelium ſacrificabat Muſis (b). Sic etiam ante praelium in tentorium regis ſui conuocati audiebant carmina Tyrtaei. Luculentus locus eſt apud Lycurgum (c). Τίς γαρ οὐκ οἶδε τῶν Ἑλλήνων, ὅτι Τυρταῖον στρατηγὸν ἔλαβον παρὰ τῆς πόλεως, μαθ' οὗ καὶ τῶν πολεμίων ἐκράτησαν, καὶ τὴν περὶ τὰς νέας ἐπιμέλειαν συνετάξαντο; οὐ μόνον εἰς τὸν παρόντα κίνδυνον, ἀλλ' εἰς ἅπαντα τὸν αἰῶνα βελευσάμενοι καλῶς. καὶ τέλειπε γὰρ

(z) in *Biblioth. Attic.* p. 1623. in T. X. *Theſ. Gronou.* (a) loco cit. p. 238. (b) v. Meurſii *Miſcell. Lacon.* L. II. c. 19. et Cragium de *Rep. Lac. L. III. tab. VI. inſt.* 6. et t. XII. *inſt.* 9. (c) in *orat. contra Leocrat.* c. 28.

γὰρ αὐτοῖς ἐλεγεῖα ποιήσας, ἂν ἀκόντες παιδεύονται πρὸς ἀνδρείαν. καὶ περὶ τοὺς ἄλλους ποιητὰς οὐδένα λόγον ἔχοντες, περὶ τούτου οὕτω σφόδρα ἐσπουδάκασιν, ὥστε νόμον ἔθεντο, ὅταν ἐν τοῖς ὅπλοις ἐξεταζόμενοι ὦσι, καλεῖν ἐπὶ τὴν τοῦ βασιλέως σκηνὴν ἀκουσομένους τῶν Τυρταίου ποιημάτων ἅπαντας· νομίζοντες οὕτως ἂν αὐτοὺς μάλιστα πρὸ τῆς πατρίδος ἐθέλειν ἀποθνήσκειν. Huc etiam ſpectat Dio Chryſoſtomus (*d*): μόνοι γὰρ ὑμῆρου μνημονεύουσιν οἱ ποιηταὶ αὐτῶν ἐν ταῖς ποιήσεσι, καὶ ἄλλως μὲν εὐώδεσι λέγειν, ἀεὶ δὲ ὁπόταν μέλλωσι μάχεσθαι, παραμελεύονται τοῖς αὑτῶν ὥσπερ τὰ Τυρταίου ἐν Λακεδαίμονι ἐλέγετο. Paullo aliter rem narrat Athenaeus (*e*). Πολεμικοὶ δ' εἰσὶν οἱ Λάκωνες, οὐ καὶ υἱοὶ τὰ ἐμβατήρια μέλη ἀναλαμβάνουσιν, ὅπερ καὶ ἐνόπλια καλεῖται. Καὶ αὐτοὶ δ' οἱ Λάκωνες ἐν τοῖς πολέμοις τὰ Τυρταίου ποιήματα ἀπομνημονεύοντες ἔνρυθμον κίνησιν ποιοῦνται. Φιλόχορος δέ φησι κρατήσαντας Λακεδαιμονίους Μεσσηνίων διὰ τὴν Τυρταίου στρατηγίαν ἐν τοῖς στρατίοις ἔθος ποιήσασθαι, ἂν δειπνοποιήσωνται καὶ παιανίσωσιν, ἄδειν καθ' ἕνα Τυρταίου· κρίνειν δὲ τὸν πολέμαρχον καὶ ἆθλον διδόναι τῷ νικῶντι κρέας. Vnde fortaſſe colligi

(*d*) in *Orat. XXXVI.* p. 440. (*e*) in *Lib. XIV.* p. 630.

ligi poteſt, Lacedaemonios progredientes in hoſtes carmina illa cecinisſe. Cui ſententiae etiam fauere videtur locus Thucydidis (*f*). Λακεδαιμόνιοι δὲ καθ' ἑκάστους δὲ, καὶ μετὰ τῶν πολεμικῶν νόμων ἐν σφίσιν αὐτοῖς ὧν ἠπίσαντο τὴν παρακέλευσιν τῆς μνήμης ἀγαθοῖς ἔσιν ἐποιοῦντο. Duckerus quidem locum perplexa orationis ſtructura obſcuriſſimum eſſe dicit, mihi vero probatur Hudſoni interpretatio: *Lacedaemonii vero et per ſe ipſos et carminibus ad modos militares factis* (vel *quadam militaris muſicae diſciplina*) *ſe mutuo hortabantur.* Eadem prope habet Cl. Abreſch (*g*) qui ſenſum facit hunc: Lacedaemonios non exſpectaſſe exhortationes ducum ſuorum, verum inter ſe, fortes quippe atque ſtrenuos ſingulos, adiutos animatosque carminibus προτρεπτικοῖς, quae praeclara maiorum facta ipſis in memoriam reuocabant, ſeſe excitaſſe recordatione atque commemoratione rerum geſtarum. Facit etiam ad rem noſtram nota Scholiaſtae: νόμες πολεμικὸς λέγει τὰ ἄσματα, ἅπερ ἦδον οἱ Λακεδαιμόνιοι μέλλοντες μάχεσθαι, ἢ γράφειν (ſed haec lectio certiſſime eſt corrupta, et vnice vera Schol. Caſſ. notante Duckero, lectio: ἦν δὲ προτρεπτικαὶ) ἐκάλων δὲ ἐμβατήρια. ἡ δὲ διάνοια. ἕκαστος τῶν Λακεδαιμονίων αὐτοῖς παρεγε-

(*f*) V, 69. (*g*) in *Dilucidat. Thucyd.* p. 543.

πάρεκελεύοντο, ἀγαθοῖς οὖσι, μεμνῆσθαι, ἃ μεμαθήκεσαν καὶ ἠπίσαντο· ἐποίουν δὲ τοῦτο ἄδοντες. Iam primos tibiarum vſum adlibuiſſe Lacedaemonios atque ad earum cantum greſſus poſuiſſe plures ſcriptores compluribus in locis teſtantur, vt Athenaeus (*b*): Διόπερ καὶ οἱ ἀνδρειότατοι Λακεδαιμόνιοι μετ' αὐλῶν στρατεύονται: Κρῆτες δὲ μετὰ λύρας κ. τ. λ. Polybius (*i*): ἐδὲ τοὺς παλαιοὺς Κρητῶν καὶ Λακεδαιμονίων αὐλὸν καὶ ῥυθμὸν ἐς τὸν πόλεμον ἀντὶ σάλπιγγος εἰκῇ νομιστέον εἰσαγαγεῖν. Maximus Tyrius (*k*): Λυκοῦργος ἐπιτάξας τοῖς νέοις αὐλὸν ἡγεμόνα ἐν ταῖς μάχαις οἱ δὲ ἐπείθοντο καὶ ἐπολέμουν χοροῦ νόμῳ adde his Lucianum (*l*), Polyaenum (*m*), Aul. Gellium (*n*). Nunc ad ἐμβατήρια redeamus. De iis praeter Heſychium, qui habet: ἐμβατήριον, εἶδος αὐλήματος, Thucydides (*o*): Καὶ μετὰ τοῦτο ἡ ξύνοδος ἦν· Ἀργεῖοι μὲν καὶ οἱ ξύμμαχοι ἐντόνως καὶ ὀργῇ χωροῦντες, Λακεδαιμόνιοι δὲ βραδέως καὶ ὑπὸ αὐλητῶν πολλῶν νόμῳ ἐγκαθεστώτων οὐ τῷ θείου χάριν, ἀλλ' ἵνα ὁμαλῶς μετὰ ῥυθμοῦ βαίνοντες προέλθοιεν, καὶ μὴ διασπασθείη αὐτοῖς ἡ τάξις. int. *Argiui quidem eorumque ſocii*

 magno

(*b*) L. XIV. c. 6. p. 627. conf. p. 517. et p. 626. (*i*) L. IV. p. 402. (*k*) in *Diſſert. XXI.* (*l*) *de Saltat.* p. 796. (*m*) in *Stratag.* L. I. c. 10. (*n*) in *Noct. Att.* I, 11. (*o*) L. V. c. 70.

magno impetu iraque concitati ferebantur: Lacedaemonii vero lente ad cantum multorum tibicinum, qui ex lege inter ipſos erant interpoſiti, non rei diuinae gratia, ſed vt ad numerum aequabili gradu incedentes progrederentur et ne acies diſtraherentur. Sed mihi fere magis placet lectio quorundam librorum νόμου, quam ita defendi poſſe dicit Duckerus, vt vox non pro lege accipiatur, ſed pro nomo muſico. nam verbum νόμοι indicat non ſolum modulos, ſiue modos per ſe ſumtos, ſed ipſa quoque carmina modulata, vide Proclum (*p*), et conſule Dorvillium (*q*), et Burmannum (*r*). Inde coniungenda ſunt haec: ὑπὸ νόμου πολλῶν αὐλητῶν etſi hanc ſignificationem etiam retento datiuo νόμῳ manere poſſe Duckerus addat. Atque etiam hanc interpretationem eo confirmari cenſet, quoniam paullo poſt Thucydides poſuerit ἀ τοῦ θείου χάριν, quod Schol. explicat ὕμνος nam νόμον eſſe hymnum deorum. Diligenter et accurate totam rem deſcripſit Plutarchus (*ſ*) cuius verba huc transferenda ſunt: ὅλως δὲ ἄν τις ἐπιστήσας τοῖς Λακωνικοῖς παιγνίοις, ὧν ἔτι καθ' ἡμᾶς ἔνια διεσώζετο, καὶ τοὺς ἐμβατηρίους ῥυθμοὺς ἀναλαβών, οἷς ἐχρῶντο πρὸς τὸν αὐλὸν ἐπάγοντες τοῖς πολεμίους,

(*p*) apud Photium p. 523. (*q*) in *Vanna Critia* p. 649.
(*r*) ad Suetonii *Neron.* §. 20. (*ſ*) in *Lycurg.* p. 53.

πολεμίοις, οὐ κακῶς ἡγήσαιτο καὶ τὸν Τέρπανδρον καὶ τὸν Πίνδαρον τῇ μουσικῇ συναπτειν. — Καὶ γὰρ ἐν ταῖς μάχαις προσθύετο ταῖς Μούσαις ὁ βασιλεὺς, ἀναμιμνήσκων (ὡς ἔοικε) τῆς παιδείας καὶ τῶν πρίσεων, ἵνα ὡς πρόχειροι παρὰ τὰ δεινὰ καὶ λόγου τινὸς ἀξίας παρέχωσι τὰς πράξεις τῶν μαχομένων. — ἤδη δὲ συντεταγμένης ἅμα τῆς Φάλαγγος αὐτῶν καὶ τῶν πολεμίων παρόντων, ὁ βασιλεὺς ἅμα τήν τε χίμαιραν ἐσφαγιάζετο καὶ στεφανοῦσθαι παρήγγελε πᾶσι καὶ τοὺς αὐλητὰς αὐλεῖν ἐκέλευε τὸ καστόρειον μέλος· ἅμα δὲ ἐξῆρχεν ἐμβατηρίου παιᾶνος. ὥστε σεμνὴν ἅμα καὶ καταπληκτικὴν τὴν ὄψιν εἶναι, ῥυθμῷ τε πρὸς τὸν αὐλὸν ἐπιβαινόντων καὶ μήτε διάσπασμα ποιούντων ἐν τῇ Φάλαγγι μήτε ταῖς ψυχαῖς θορυβουμένων, ἀλλὰ πράως καὶ ἱλαρῶς ὑπὸ τοῦ μέλους ἀγομένων ἐπὶ τὸν κίνδυνον. Idem alio loco (*t*) καὶ οἱ ἐμβατήριοι δὲ ῥυθμοὶ παροξυντικοὶ πρὸς ἀνδρείαν, καὶ θαῤῥαλεότητα καὶ ὑπερφρόνησιν θανάτου, οἷς ἐχρῶντο ἔν τε χόροις, καὶ πρὸς αὐλὸν ἐπάγοντες τοῖς πολεμίοις: alioque (*u*), inquit: πρὸς οὓς (ſcil. πολεμικοὺς κινδύνους) οἱ μὲν αὐλοῖς ἐχρῶντο, καθάπερ Λακεδαιμόνιοι, παρ' οἷς τὸ καλούμενον Καστόρειον ᾐλεῖτο μέλος, ὁπότε τοῖς πολεμίοις ἐν κόσμῳ προσίοιεν μαχεσόμενοι. Quod vero ad καστόρειον μέλος

 attinet,

(*t*) in *Inſtit. Lacon.* p. 237. (*u*) *de Muſica* p. 1140.

attinet, Pollux (*x*), vbi genera modulationum enumerat: *μέλος δὲ, Καταῤῥεῖον μὲν τὸ Λακωνικὸν ἐν μάχαις, ὑπὸ τὸν ἐμβατήριον ῥυθμόν.* quod vertit Kuhnius: *ad rythmum quem vocant ἐμβ.* Idem vero eodem libro (*y*): *ἔνιοι δὲ καὶ ἐμβατηρίους αὐλοὺς ὠνόμαζον τοὺς ἐπὶ τοῖς προσοδίοις.* male interpres: *quibus in itineribus vtuntur*, quod recte Kuhnius reiicit, addens *προσόδια* cani ad tibiam, dum procedant ad templa, ad aras. copiosius etiam de re agit Seberus (*z*), vbi dicit *προσόδιον* carmen esse ab iis decantari solitum, qui ad Apollinem accesserint. quod luculenter testatur Proclus (*a*), *ἐλέγετο δὲ τὸ προσόδιον, ἐπειδὰν προσίασι τοῖς βωμοῖς ἢ ναοῖς. καὶ ἐν τῷ προσιέναι ᾄδετο πρὸς αὐλόν.* adde Suidam (*b*): *Προσόδια ἀπὸ τῶν προσόδων. οὗτοι δὲ ἔλεγον τὰς προσαγομένας τοῖς θεοῖς πομπὰς, καὶ Προσόδια τὰ εἰς πανηγύρεις θεῶν ποιήματα παρὰ τῶν λυρικῶν λεγόμενα.* consule Casaubonum (*c*) et Spanhemium (*d*). Sed malim ego locum Pollucis explicare: *quibus in ineundo praelio vtuntur.* Hanc interpretationem, nisi fallor, confirmant scriptores, quorum adduximus loca. Nam *προσιέναι* et *πρόσοδος* vsurpan-

(*x*) L. IV. S. 78. (*y*) S. 82. (*z*) ad L. IV. S. 53. p. 373. (*a*) ap. Photium p. 523. (*b*) T. III. p. 202. (*c*) ad Athenaeum, L. XIV. c. 7. p. 902. (*d*) ad *Callimach.* p. 3.

vſurpantur de pugna, quod bene oſtendit Abreſch (*e*). Quare hunc ſenſum etiam huius loci eſſe puto. niſi fortaſſe ἐπὶ ταῖς προσόδοις legere velis, quanquam eandem vim verbo προσόδιον ineſſe credo. Vocabatur vero etiam hoc carminum genus Ἀδώνιον. Heſychius: Ἀδώνιον τὸ παρὰ τοῖς Λάκωσιν αὐληθὲν ἐμβατήριον, ὅπερ ὕστερον παρὰ Λεσβίοις ὠνομάσθη. Dicebatur etiam Meſſeniacum, vt apparet e Mario Victorino (*f*) laudato iam a Meurſio loco mox indicando: *Cuius menſurae eſt hoc quoque metrum, quod Meſſeniacum appellatur, et eſt vt ſupra trimetrum catalecticum in ſyllaba. verum eo diſtat, quod anapaeſtis praecedentibus et ſpondeis ſequentibus habet factas coniugationes et poſtremam ſyllabam breuem. Idem et embaterium dicitur, quod et proprium carmen Lacedaemoniorum. Id in praelio ad incentiuum virium per tibias canunt, incedentes ad pedem ante ipſum pugnae initium.* Sed ſatis de hac re, quam hac occaſione copioſius exponere neque inutile neque iniucundum nobis viſum eſt. Egerunt, verum breuius, neque forte accurate ſatis, de embateriis Meurſius (*g*), et Cragius (*h*), aliique, quos laudat Alberti.

(*e*) in *Diluc. Thucyd.* p. 543. (*f*) de *Art. Grammat.* L. II. p. 2522. (*g*) in *Miſcell. Lacon.* L. II. c. 11. (*h*) *de Rep. Lacedaem.* L. III. *t.* 12. *inſt.* 10.

berti (*i*). Apparebit ex his, quae diſputauimus, ἐμβατήρια fuiſſe carmina tibia et aſſa voce decantata, ad quorum numerum milites pugnam ingreſſuri gradum moderabantur, vt vtar verbis Kuhnii (*k*).

Sed nunc videndum eſt, quae qualiaque fuerint Tyrtaei carmina. Illud, quod primo loco edidimus, ad ea carmina referenda eſſe, quae ante tentorium regis recitabantur a Lacedaemoniis, luculenter teſtari videtur ille Lycurgi locus, quem ſupra attulimus. Statim enim addit: — ἀποθνήσκειν· χρήσιμον δ' ἐστὶ καὶ τούτων ἀκέσασι τῶν ἐλεγείων ἢ ἐπίστασθαι οἷον ποιοῦντες εὐδοκίμων παρ' ἐκείνοις. Τεθνάμεναι κ. λ. Reliqua, quae deinceps ſequuntur, an fuerint illa ἐμβατήρια, atque cantata a militibus inuntibus pugnam, haud facile dixerim. Habent illa quidem adhortationes ad fortitudinem atque mortem pro patria ſubire iubent milites, ſed nullus eorum, quos adduximus, ſcriptorum dicit: Tyrtaeum fuiſſe auctorem ἐμβατηρίων, illiusque carmina decantata a pugnaturis militibus. Solus Athenaei locus, ſupra laudatus fauere videtur ei, qui, Tyrtaei carmina ἐμβατήρια fuiſſe, dicere voluerit. Καὶ αὐτοὶ δ' οἱ Λάκωνες ἐν τοῖς πολέμοις, τὰ Τυρταίου ποιήματα

(*i*) *ad Heſych.* p. 1189. tom. I. (*k*) *ad Pollux. IV.* 53.

πεπράκτα ἀπομνημονεύοντες ἔνρυθμον κίνησιν ποιῶνται. Verum de his vix poteſt aliquid certi pronunciari. Quanquam ſi illud fragmentum ἄγετ' ὦ quod etiam a nobis datum eſt, Tyrtaeum auctorem habet, res eſt clara et aperta. anapaeſtis certe compoſita fuiſſe illa ἐμβατήρια putat Valeſius (*l*), interpretatus verba hiſtorici: *Ergo vbi viciſſim contiguae ſe cernerent partes criſtatis galeis coruſci Romani vibrantesque clypeos, velut pedis anapaeſti praecinentibus modulis, lenius procedebant*, vbi etiam ad hoc fragmentum prouocat. Nam Voſſius iudicat (*m*) anapaeſtum inprimis eſſe decorum et maxime virilem. Commode etiam in mentem venit locus Valerii Maximi (*n*): *Eiusdem ciuitatis exercitus non ante ad dimicandum deſcendere ſolebant, quam tibiae concentu et anapaeſtici carminis modulo cohortationis calorem animo traxiſſent, vegeto et crebro ictus ſono ſtrenue hoſtem inuadere admoniti.*

Ex iis vero elegiis, quibus ſummi poetae famam ſibi Tyrtaeus comparauit, quinque tantum aut, vt alii putant, quatuor ad noſtram aetatem peruenerunt, ſeruatae ab antiquis quibusdam ſcriptoribus, quibus magna hoc nomine gratia habenda eſt. Spirant prorſus

L 5 fecto

(*l*) ad *Ammian. Marcell.* XXIV. 6. (*m*) de *poemat. cantu et viribus rythmi* p. 6. (*n*) L. II. c. 6.

fecto illa carmina fortem et intrepidum poetae animum, quem concitatos adfectus ita in poteſtate habuiſſe ſua, vt auditores non ſolum commoueret cantu, ſed accenderet quoque, quis mirabitur, cognita illa vi elocutionis, ſpiritus magnificentia, ſententiarumque, quibus virtus et amor patriae commendatur ciuesque ad pericula ſubeunda mortemque ipſam pro publica ſalute contemnendam, excitantur, praeſtantia? Certe non lucnlentiori argumento oſtendi poſſe credo, quam vere Longinus dixerit (o), ſummam eloquentiam, quae nos admiratione impleat auferatque quaſi, e magno et generoſo animo oriri eoque ſuſtentari et ali, quam Tyrtaei carminibus, quorum vis et ardor non, niſi ab illa animi magnitudine, oriri potuit. Neſcio quid aliis animi ſit. me vero lubenter fateor nunquam ea carmina, licet iam ſaepius lecta, legere, quin incaleſcere pectus ſentiam, quin mihi videar ipſe me maior fieri, deuota liberae morti Spartanorum pectora intueri, immo inter Schwerinos, Winterfeldos, Keithios aliosque ſummos duces verſari atque illos magnarum animarum prodigos pro Friderici M. cauſa in ferrum ruentes et dulcem pro patria mortem per vulnera pulchra quaerentes contempler. Aſſurgere mihi altius videor,

(o) περὶ ὕψ. ſect. IX.

videor, illumque animum cogitatione aſſequi, qui vitam contemnere mortemque appetere fortiſſimos milites iuſſit, qui benigno deorum numine ſuſtentati et Friderici ſpiritu animati ex omni Europa collectis copiis incredibili virtute reſtiterunt ſuoque exemplo docuerunt, Boruſſorum eſſe, aut vincere, aut mori.

Quae cum ita ſint, vehementer dolemus, plurimam praeſtantiſſimorum carminum partem deletam eſſe. nam, quae illis Elegiis addidimus, e libris veterum auctorum collecta, fragmenta et numero pauca ſunt, et magis accendunt, quam minuunt, ſitim deſideriumque reliquorum. Sed eorundem hominum imperitorum ſtultitia, quae, vt

Ξίφος Ἀλκαίοιο, τὸ πολλάκις αἷμα τυράννων
Ἔσπασεν, πάτρης ἅρμα ῥυόμενον (p),

intueri nunc nequeamus, effecit, procul dubio etiam Tyrtaei carmina nobis eripuit. Quidni enim credamus, ea idem fatum experta eſſe, quod multorum aliorum poetarum carmina miſere oppreſſit? Iuvat rem verbis Ioannis Medicis, qui poſtea Leonis X. nomine inſignitus fuit, commemorare (q). *Audiebam*, inquit, *puer ex Demetrio Chalcondyla, Graecarum*

(p) ex *Anthol. Gr.* L. I. p. 134. (q) locus exſtat in Petr. Alcyonii *de Exilio* L. I. p. 69. ed. Lipſ. adde Ioſ. Barneſium in *vit. Anacr.* §. 32. p. 61.

carum rerum peritiſſimo, ſacerdotes Graecos tanta floruiſſe auctoritate apud Caeſares Byzantinos, vt integra illorum gratia, complura de veteribus Graecis poemata combuſſerint, inprimisque ea, vbi amores, turpes luſus et nequitiae amantium continebantur. Atque ita Menandri, Diphili, Apollodori, Philemonis, Alexis fabellas, et Sapphus, Erinnae, Anacreontis, Mimnermi, Bionis, Alcmani, Alcaei carmina interciditſſe. Tum pro his ſubſtituta Nazianzeni noſtri poemata. Eandem rem etiam Io. Brodaeus memoriae prodidit (*r*): *Epiſcopi et Patriarchae Conſtantinopolitani dicuntur iam pridem Anacreontis libros combuſſiſſe, tantae turpitudinis abolendae gratia.* Nempe non nudius tertius viri ſumme reuerendi flammas ignemque minari inceperunt! Male vero ſit ſacrificulis iſtis, nec inter violas roſasque, ſed mordaces inter vrticas oſſa ineptorum hominum quieſcant! Equidem pro vno Tyrtaeo aut Alcaeo lubenter centum Nazianzenos ſimilesque, quos Apollo totusque Muſarum chorus nunquam amauit, poetas cuicunque conceſſerim. Quis enim contextos ex antiquorum vatum purpura centones lubenter adſpiciat, aut eos quis non ſuis auctoribus relinquat? Hinc autem intelligi poteſt, quomodo factum ſit, vt

tot

(*r*) in notis ad *Anthol. Gr.* p. 499.

tot aurea carmina, quorum desiderio tenemur summo, perirent, exspirarentque

Alcaci minaces
Stesichorique graues camoenae.

Iniuria Gothos atque Vandalos tanquam pulcherrimorum monimentorum euersores accusamus. magis pepercit decantata ab omnibus Alarici, Genserici, Ricimeri et Totilae furor aedibus, amphitheatris, thermis, aquae ductibus, circis aeternae vrbis, et luculentiora lenitatis et continentiae exempla ab iis edita sunt, quam vulgo homines putant (*s*). Certe multo crudeliores Totila, humanissimi ingenii viro, fuere Gregorius, cui ob conflatas statuas et euersa monimenta antiqua Sancti cognomen tributum fuit, Pius V. et Sixtus V. qui statuas aedibus Vaticanis eiecerunt aut e turre Capitolina deiici iusserunt. Vtinam vero iis temporibus Benedictus XIV. vixisset, aut Alexander aliquis Albanius Pontifices consilio iuuisset! Haberemus profecto, quare litteris et artibus vehementer gratularemur. Nam diuinis laudibus dignum vtriusque ingenium iudicabit posteritas. Ecce vero, pluribus in locis iidem homines similia stuporis atque crudelitatis exempla ediderunt. Neque

(*s*) vid. Ped. Angel. Bargeum *de aedificiorum vrbis Romae euersoribus*, in T. IV. Thes. Graeuiani, p. 1873. sequ.

que enim ſodalium mores lubenter relinquunt, nec quod alios audacter conatos eſſe animaduertunt, illius efficiendi ſpem cupiditatemque vulgo abiiciunt. Ita etiam in ſeptentrionis regionibus praua monachorum ſtultitia multa Scaldorum carmina antiquitatisque multa monimenta perdidit deleuitque, quibus aegre carenus. Ne cuiquam iniuriam feciſſe videamur, rem narrabimus verbis Bircherodii (*t*): *Poſtquam ſtabilita fuerat*, inquit, *religio et ab imminuta iam ethnicorum factione ſibi amplius nil timere habebant monachi, maiori mox zelo hi, vel cacozelia potius, quicquid veteris erat alicubi monumenti in lapidibus, corticibus, aſſeribus lignis aut metallis ſollicito euerterunt, deleuerunt et in nihilum penitus redegerunt: totam etiam linguam ſeptentrionalium, immo omnem ſcripturam ruricam, litteras et characteres mera incantamenta et veneficia exiſtimabant, non niſi rogis et cloacis digna: et ſic perierunt antiquorum heroum geſta, poemata priſcorum ſeculorum decantatiſſima, imo ipſa antiquae linguae maieſtas plurima, innocua licet omnia, et nunc, ſi darentur, cimelia, venerandae antiquitatis eximia.* Eadem fraude deceptus et Romani ſacrificuli, Sylueſtri,

(*t*) in diſſ. *de cauſis deperd. apud ſeptentr. antiquit.* in *Biblioth. Danic.* T. IV. p. 389. conf. Lodcenium in *Antiqu. Suco-Goth.* L. c. §. 4.

ſtui, clamoribus et obeſorum monachorum nugis adductus rex, Olaus Skotkonung, veterum ſeptentrionis poetarum carmina combuſſit (*u*), quibus impia venena contineri ſibi perſuaderi paſſus erat. Tam inſanos errores tam foedam barbariem gignit ſuperſtitio, vbi ſemel oppreſſit animos hominum eorumque imbecillitatem occupauit!

Triſtius haud illa monſtrum, nec ſaeuior vlla
Peſtis et ira Deûm Stygiis ſeſe extulit vndis.

Nec illi ſatis fuit Chriſtianorum abuti credulitate, quam nunquam non ſacerdotum calliditas aluit, fouit et auxit. Amuratum quoque IV. odio erga Chriſtianos inflammatum ſuperſtitem Graecorum Imperatorum, quae Conſtantinopoli erat, bibliothecam flammis deleuiſſe Seuinus narrat (*x*), qui librorum antiquorum conquirendorum cauſſa Orientis regiones adiit. Hinc igitur, quae fuerit fundi noſtri calamitas, apparet: hinc a ſuperſtitione, fraude et crudelitate ſacerdotum, ſtultitia ſolebis regumque plebis ſimilium tot optimorum librorum, tot praeclarorum monimentorum iacturam, quam nos feciſſe nunquam obliuiſcemur, repetendam eſſe, hac luce clarius eſt. Nos pleni indignatione oculos ab his rogis

(*u*) v. Törnerum *de poeſi Scaldorum* c. 8. (*x*) dans *l'hiſtoire de l'Academie des Inſcriptions* T. IV. diſſ. XLIII.

gis flammisque auertimus et ad alia progredimur. Nam querelis nihil effici quis non videt? Vtamur potius iis, quae fortunae indulgentia nobis reliquit. Nos certe ſtudioſe veterum auctorum libros excuſſimus, quique Tyrtaei nomen praeferrent, verſus collegimus. Qua de opera noſtra vt eo melius iudicari poſſit, addemus breuem de editionibus Tyrtaei diſputationem.

Separatim, quantum equidem ſcio, nunquam Tyrtaei carmina prodierunt, niſi nuper in Anglia. Antea ea addita ſemper fuerunt aliis. In eiusmodi igitur poetarum complurium collectionibus indagandis fateor me non paruam operam poſuiſſe, licet non ſemel fruſtra, ſiue fati, ſiue hominum culpa id accideret. Laetatus ſum tamen vehementer, me, carminum horum exemplum officinae exprimendum tradentem, incidiſſe in editionem Hymnorum Callimachi Frobenianam, a Matth. Aurogallo, vt in praefatione narrat Sigismundus Gelenius, a. 1532. quaternis adornatam, atque etiam nuper conſultam ab Erneſtio, Theologo Lipſienſi, qui in praefatione Callimachi eius mentionem fecit honorificam. Callimachi enim hymnos excipiunt Γνῶμαι ἐκ διαφόρων ποιητῶν φιλοσόφων τε καὶ ῥητόρων συλλεγεῖσαι: inter quas Gnomas etiam Elegiae Tyrtaei noſtri

ſtri p. 219. apparent. Non memini aut viſam a me eſſe aut commemoratam a quoquam antiquiorem Tyrtaei editionem. Quae vero illam ſequitur, debetur, cui tot alia debet Germania noſtra, quemque *florem Germaniae ſuae, immo vniuerſae adeo Europae ornamentum* merito appellat I. Douſa (*y*), Ioachimo Camerario: quam licet oculis nunquam vſurpare licuerit, indicari tamen recordamur a copioſiſſimae doctrinae viro, Io. Alb. Fabricio (*z*). Commemoratur enim ab eo libellus, qui Tubingae apud Morhardum quaternis a. 1542. prodiit, hoc titulo inſignitus: *Oratio ſenatoria de bello Turcico κατὰ προσωποποιίαν: item* Tyrtaei *carmina παραινετικὰ et alia nonnulla.* Alter libellus octonis editus Baſileae a. 1550. atque paulo poſt a. 1555. ibi repetitus hunc titulum praefert: *Libellus Scholaſticus, vtilis et valde bonus, quo continentur Theognidis praecepta, Pythagorae verſus aurei, Phocylidae praecepta, Solonis,* Tyrtaei, *Simonidis, Callimachi, quaedam carmina collecta et Graecis commentariis explicata a Ioach. Camerario.* Hunc libellum idem Fabricius narrat recuſum eſſe Lipſiae, cum notis Wolfgangi Seberi,

(*y*) in *Plautin. Explic.* p. 114. (*z*) in *Biblioth. Gr. Vol. XIII. p.* 513. *et p.* 516.

Seberi, ſumtu Thomae Schureri, a. 1620. Aegre ſi me his libellis caruiſſe dixerim, facile mihi quemque fidem habiturum eſſe credo. Eo lubentius accepi alium, qui mihi in hac vrbe oblatus eſt, ignotum mihi illum antea, certe nunquam viſum. Titulus libelli eſt: *Theognidis, Pythagorae, Phocylidis,* Tyrtaei, *Solonis et aliorum poemata Graeca: item Homeri pugna ranarum et murium, ſingula, vt lector eruditus et candidus fatebitur, accurate et perſpicue reddita carmine Latino a M. Hieronymo Oſio Turingo P. L. — Vitebergae, exc. Laurentius Suenk 1562. 8.* Noſtri poetae carmina inde a p. 56. exhibentur. Eodem, quo hic libellus prodiit, tempore bene meruit de Tyrtaeo *Iacobus Hertelius*, Curienſis, qui *Theognidis ſententiis elegiacis*, praeter aliorum, quorum lectionem iuuentuti vtilem fore credidit, poetarum carmina, Elegias quoque Tyrtaei addidit. Quantum equidem ſcio, primum hic libellus prodiit Baſileae a. 1561. ſed fuit deinde recuſus, a Io. Criſpino Geneuae a. 1569. et 1584. et ſaepe alias. In manibus habuimus eas editiones, quae Baſileae, in officina Oporiniana, a. 1572. Lipſiae a. 1576. a Io. Rhamba, ibidem apud haeredes Georgii Defneri a. 1587. eademque in vrbe ab Abrahamo Lambergo, Helmſtadii, a Iac. Mullero a. 1668. et

Wratis-

Wratislauiae a. 1692. fuerunt adornatae (*a*). Ni fallor, ſaepius etiam eo ſeculo hic libellus fuit editus. Tantum erat eo tempore Graecarum litterarum ſtudium, quarum ſcientia facile ſe nunc carere putat Franciae elegantiis plena et beata Germania! Hertelio addimus virum immortaliter de bonis litteris meritum, Henricum Stephanum. Euoluimus enim illud ſummo chartarum nitore reliquoque magnifico habitu apparatum opus, quod *Poetas Graecos principes heroici carminis* continet. Prodiiſſe illud a. 1566. notum eſt. Habet vero illud praeter alia p. 473. Tyrtaei carmina. Idem Stephanus non multo poſt eandem laudabilem operam Graecis litteris praeſtitit. Nam in editione Theocriti, quam a. 1579. forma minima dedit, vt Solonis et aliorum, ita etiam p. 19. Tyrtaei verſus propoſuit. Quam quidem editionem animaduertimus in omnibus conuenire cum illa prima Stephaniana. Ex aliis libris cognoui, in *Collectione Carminum IX. illuſtrium Foeminarum*, quae Antwerpiae *cum ſcholiis Fuluii Vrſini* a. 1568. prodiit, apparere Tyrtaei elegias. Librum, diu multumque, atque etiam iis in locis quaeſitum, vbi omnia plena rariſſimis libris eſſe famae credideram, nanciſci nunquam potui. Nempe hic eſt ille liber,

(*a*) conf. Fabricium in *Bibl. Gr.* L. II. c. XI. p. 448.

quem, vt Io. Chriſt. Wolfius (*b*) ſcribit, *pridem Philologiae amantes auidiſſime emerunt et in Gallia, Anglia, Belgioue, ſi quando in auctionibus publicis vel in tabernis librariis ſe offerret, immenſo ſane pretio ſibi comparare libenter voluerunt.* Mox tamen cognita querela Weſſelingii (*c*), qui *ſibi non licuiſſe librum videre, licet ſtudioſiſſime quaeſiuerit*, dicit, paullum me erexit illa cogitatio, et, ſi fas eſt dicere, recreauit: non me ſolum praeclaro libro carere, atque fuiſſe etiam in iis regionibus, vbi viri docti maius antiquis libris pretium ſtatuunt, qui fruſtra illius videndae copiam ſibi fieri optarent. Multorum in manibus eſt Lectii *Corpus Poetarum Graecorum*, quod Genenae, a. 1606. prodiit. In eo p. 730. Tyrtaei elegiae exhibentur, procul dubio e Stephaniana editione expreſſae. Sequuntur Rodulphi Wintertoni, de quo habet quaedam Fabricius (*d*), *Poetae Graeci minores*, editi Cantabrigiae a. 1684. inter quos noſter quoque p. 433. locum obtinuit. Intelleximus Wintertonum ſecutum eſſe auctoritatem Stephanianam, quemadmodum etiam ipſe fatetur. Denique nacti ſumus *Selecta* illa carmina e Graecis poetis, quae *in vſum Regiae Scholae Etonenſis* prodierunt Etonae,

(*b*) in praefat. *ad fragmenta Sapphus.* (*c*) ad *Diodor. Sic.* T. I. p. 113. (*d*) in *B. Gr.* L. II. c. 11. §. 43. p. 455.

nae, a. 1755. et repetita ibidem ſunt a. 1762. Vtraque editio habet Elegias Tyrtaei, licet omiſſis aliquot verſibus: illa p. 112. haec p. 161. De noua Tyrtaei editione, quam Anglia nuper nobis donauit, dicemus paullo poſt. Sunt enim quaedam addenda de verſionibus Tyrtaei.

In Latinum ſermonem Tyrtaeum tranſtuliſſe Camerarium, docuit me Fabricius, vbi libelli huius titulus datur: *Praecepta morum ac vitae puerili aetate accommodata* etc. in titulo etiam commemoratur: *Expoſitio verſuum Solonis, Tyrtaei, Latina.* dicitur hic liber prodiiſſe Baſileae, apud Rob. Winterum a. 1541. ſaepiusque recuſus eſt. Sed, vt fit, eiusmodi libelli, qui olim iuuentutis manibus terebantur, raro nunc reperiuntur. Sed poeticam Camerarii verſionem inſeruit Thom. Crenius collectioni librorum de Eruditione comparanda, p. 2112. (Lugd. Bat. 1699.) Verſionem metricam addidit ſuae editioni etiam Oſius, ſed quae non magis vim atque Tyrtaei ſpiritum refert, quam illa Claudii Monſelli, Hertelianae editioni adiecta. Dedimus in animaduerſionibus noſtris aliquot exempla, vnde luculenter patebit, fruſtra in locis difficilioribus nos has verſiones conſuluiſſe. In reliquis languent, nec, quod animum lectoris mouere poſſit, habent. Tertiae Elegiae Οὐτ' ἂν

μνησαίμην etc. Anglicanam verſionem reperi ſub titulo: *From the Greek of Tyrtaeus on Valour by James Ward* in libro, qui Londini prodiit a. 1724. *Miſcellaneous Poems Original and translated by ſeveral Hands, publiſhed by Mr. Concanen.* p. 352. Quanquam fere neſcio an verſio ea dicenda ſit, in qua libere ingenio ſuo indulſit auctor, vt vel initium carminis docet:

How vain his Boaſting and how poor his Claim
To preſent Glory, or to future Fame,
Whoſe little Mind does all its Merit place
In Wreſtling well, or Swiftneß in the Race &c.

Ante aliquot annos cum verſione metrica noua prodiit in Anglia Tyrtaei editio. Titulus libelli eſt: *Elegies of Tyrtæus, translated into Engliſh Verſe; with notes and the original text. — London, Printed for Tho. Payne. 1761.* In praefatione quaedam occurrunt de vita Tyrtaei, quae nemo ignorat: tum ii refutantur, qui Tyrtaeum carminum ſuorum vi tantum in animis militum ardorem excitare potuiſſe negent. Quod attinet ad animaduerſiones, nihil illae habent, quod magni momenti aut vulgo ignotum ſit. Interpretem Tyrtaei carmina intellexiſſe facile credo, ſed eorum tamen vim imminutam eſſe exiſtimo nimis verboſa Graecarum ſententiarum interpretatione. Quod vt cuiuis pateat, totum carmen tertium adſcribemus, praeſertim cum in Germania libellus ille Anglicanus

vix

vix obuius ſit. Nec inuiti, qui his litteris delectantur; Graeca cum Anglicanis comparabunt.

I would not praiſe the Man, his Deeds rehearſe,
Nor e'en make Mention of his Name in Verſe,
That's fam'd for mighty Feats in Wreſtling ſhewn,
Or for the Prizes that his ſpeed has won.
Not tho' he equal to the Cyclops *riſe.*
In nervous Limbs, and huge Gigantic Size;
Not tho' he Spring ſo nimbly o'er the Field;
That vanquiſh'd Boreas *to his Swiftneſs yield;*
Tho' he ſurpaſs Tithonus' *graceful Mien,*
In juſt Proportion, and in Look ſerene:
Tho' he poſſeſs of Wealth a larger Store.
Than Phrygian Midas, *or than* Cinyras *more;*
Or tho' a Monarch he more Sceptres hold
Than mighty Pelops *bore in Times of old;*
Tho' on his Lips yet ſweeter Accents hung
Than flow'd perſuaſive from Adraſtus' *Tongue;*
With ev'ry Virtue tho' completely bleſt,
If Valour add not Luſtre to the reſt.

For *none can boaſt a brave and valiant Heart,*
And in the Fight maintain a Hero's Part,
Unleſs he fearleſs, and intrepid bear
To view a bloody Carnage of the War;
And with impatient Fury burn to cloſe
And Foot to Foot attack his ruſhing Foes.
This is a Man's beſt, greateſt, nobleſt Praiſe,
And ſhall to Youth immortal Glory raiſe.

True is that Soldier, faithful to defend
His Country's Cauſe, his People's common Friend,
Himſelf who hazards Life, and ſtanding nigh
Exhorts his Comrade that he bravely die.
This, this is he can boaſt a valiant Heart,
And in the Fight maintain a Hero's Part.

Himſelf *he turns th'embattled Foe to Flight,*
And ſtems the Torrent of th'unequal Fight.
Ennobling Friends, Houſe, Parents, as he dies,
Soon'midſt the firſt a breathleſs Corſe he lies;
With many a glorious Wound transfix'd before,
His Shield, and Breaſt-plate ſtain'd with flowing Gore.
The Aged mourn, the Youth their Joys forego,
And all the City join the common Woe.
His Children's Children, and thoſe yet to come
Shall reap freſh Honours from their Parent's Tomb.
What, tho' his Aſhes lie entomb'd? His Name
Shall gain unbounded, and eternal Fame,
Who, in his Children's and his Country's Right,
Exerts his utmoſt Efforts in the Fight;
Maintains his Stand with Honour, joins the Strife,
And to dread Mars's *Fury yields his Life.*

But *ſhould not Death, involv'd in endleſs Night*
Snatch him for ever from the Realms of Light;
Should he, ſucceſsful in his bloody Foils,
Return in Triumph, crown'd with glorious Spoils
To him both Young and Old due Honours pay,
And endleſs Pleaſures bleſs his lateſt Day.

What

What Time he ranks the aged Sires among,
He's ſtill diſtinguiſhed from th'ignoble Throng,
'Gainſt him no Villain harbours envious Rage,
Juſtice, and Fear of Shame protect his Age.
And when the Senate in full Council meet,
To him all Orders riſing from their Seat.

O! then let all to this high Summit ſoar
Of Valour, nor abate the Thirſt of War.

Anglicanam verſionem excipiat Gallica, nuper admodum adornata. Prodiit enim, Londini, vt titulus habet, ſed Pariſiis, vt rumor fert, a. 1764. liber: *Theatre & œuvres diverſes de M. de Sivry:* in quo libro p. 327-338. Tyrtaei Elegiae reliquorum poetarum carminibus additae ſunt. Equidem ingenue fatebor, quid de hac interpretatione ſentiam. Niſi auctor me credere iuſſiſſet, Tyrtaei hos verſus eſſe, nunquam hos Gallicos verſus e Graecis Tyrtaei expreſſos eſſe credidiſſem. Tanta et ſententiarum permutatio facta eſt, et ſermonis differentia vbique apparet. Ne ſine cauſa Gallicum poetam, qui ſibi non parum ſapere videtur et fere ſublimi vertice ſidera tangere, reprehendiſſe videar, eiusdem carminis verſionem addam, quod modo Anglicano ſermone expreſſum legimus

La gloire des Heros n'eſt point dans leur beauté:
Dans la grace du corps, ni dans l'agilité.

Qu'importe à des Guerriers ce frivole avantage?
Que ſont tous ces tréſors ſans celui du Courage?
Sans lui que ſeriez-vous; faſſiez-vous à ce prix
Plus riches que Créſus & plus beaux qu'Adonis?
Du Dieu même du Pinde euſſiez vous l'eloquence
Et tous les Dons enſemble, excepté la Vaillance,
Vous ne moiſſonnerez que de frêles lauriers,
Stériles prix du Foible, & jeux des vrais Guerriers.
Aux ſeuls champs de Bellone un grand cœur ſe ſignale:
Qu'il eſt beau qu'un mortel aux Dieux même s'egale!
Qu'il eſt beau de le voir par un ſublime effort
Se faire une vertu de mépriſer la mort!
C'eſt au ſein du Péril qu'il cherche la Victoire,
C'eſt par-lá qu'il remporte une immortelle gloire;
Sa mémoire craint peu l'ombre du Monument:
Défenſeur de l'Etat il en eſt l'ornement.
Son bras eſt invincible & ſon cœur ſans reproche,
Ses plus fiers ennemis tremblent à ſon approche;
Les plus audacieux expirent ſous ſes coups:
De ſes nobles ſuccès Mars lui même eſt jaloux.
Il paroit, il triomphe, il met ſeul tout en fuite,
Les ſiens ſont ſûrs de vaincre en marchant à ſa ſuite.
Le bras de cet Alcide eſt leur plus ſûr rempart:
Et ſouvent au milieu du plus affreux hazard
Sa voix qui du ſuccès eſt l'aſſuré préſage,
Sçait aux moins généreux inſpirer le courage.
Qui pourra ſoutenir ſon choc impétueux!
C'eſt un foudre vengeur envoyé par les Dieux.
Lui-même d'un grand Peuple eſt le Dieu tutélaire,
Il combat pour ſes Rois, ſa Patrie, & ſon Pere.

Et

Et s'il faut, que du Sort les rigoureuſes loix
En terminant Ses jours terminent ſes exploits,
S'il faut qu'au coup fatal ſa grande ame ſuccombe,
Sa gloire et nos regrets le ſuivent ſous la Tombe.

Cuius quidem interpretationis leuitatem et ineptia qui clarius intelligere cupiat, cum ea comparabit illam, quam Germania accepit. Quis enim ignorat Weiſſium noſtrum, in quo Sophoclis cothurnum Euripidisque grauitatem ita miramur, vt eundem ad luſus venuſtiſſimos et blandos amores deſcendentem amemus, quem amorem dulcedo quoque morum et ſuauitas atque φιλανθρωπία viri iucundiſſima auget, pulcherrimam Tyrtaei interpretationem edidiſſe? Certe in verſibus Theotiſcis eadem vis apparet, eadem verborum grauitas, eadem ingenii praeſtantia, quae Graeco poetae omnium laudem conciliauit, atque habere credo patriam noſtram interpretationem, quam optimis omnium nationum iure opponat. Quare non potui non eandem interpretationem huic editioni addere, eamque a nemine illubenter lectum iri mihi perſuaſi. Hactenus de editionibus et interpretationibus noſtri poetae.

Vnum reſtat, quod tamen attingere tantum iuuat. Fieri facile potuit, vt ignoraremus editiones quasdam noſtri poetae. quis enim aut omnes libros vidit aut viſos

viſos recordatur? Haec igitur res ne nobis inuidiae ſit. At quidni, dixerit aliquis, ex iis fontibus hauſiſti, quibus multo auidius magisque, quam fonte Caballino, labra proluunt clariſſimi, ampliſſimi, excellentiſſimi, celeberrimi, atque, ſi placet, reuerendi etiam viri. Noui, o bone, et audiui. Sed mehercle! non potui. Ah! iterum dico, non potui. Nam ſiue ſocordia quadam et pigritia, ſiue malacia ſtomachi faſtidientis has dapes, piget taedetque in bibliothecarum catalogis compilandis eándem oſtendere ſapientiam, qua alios ſibi ſuaeque famae conſulere aiunt. Vtantur, quibus volupe eſt, quibus vtile videtur, Pandora illa Bunauiana, qua in lucem prolata optimeque inſtructa praeclare meritus eſt Frankius de tot pauperculis miſellisque, qui niſi his fluminibus hortulos ſuos irrigarent, contabeſcerent profecto et perirent. Verum, vt iam dixi, ego hoſce fontes non magis amo, quam illum Pitiſci, o

— *quo, ceu fonte perenni,*
Vatum Pieriis ora rigantur aquis.

Nunc deſinamus. Nomine magni Pitiſci poſito diſputatio noſtra

EXPLICIT FELICITER.

DISSER-

DISSERTATIO
ALTERA
DE
CARMINIBVS BELLICIS
QVORVNDAM POPVLORVM

Quomodo factum ſit, vt priori diſſertationi, qua de vita Tyrtaei expoſuimus, adiiceremus alteram de carminibus bellicis quorundam populorum, facile intelligent ii, qui argumentum carminum Tyrtaei cognitum habeant, quique, quem vſum illa praeſtiterint Lacedaemoniis, recordentur. Illis enim lectis et conſiderata mirabili eorundem vi, cupido animum inceſſit, quid reliqui populi egerint, cognoſcendi eaque carmina, quibus in praeliis incundis vſi ſunt, aut quae originem ſuam bellis debent, comparandi cum elegiis Graeci poetae. Peruagati vero animo ſumus complures regiones, atque vbi inueniremus quidquam, quod huc pertinere crederemus, ſtatim illud arripuimus atque addidimus

reliquis,

Burr College
Millennium LRC

reliquis. Hac igitur ratione quantum collegiſſe nobis licuerit de carminibus, quorum et origo et materia a bellis et praeliis repetenda eſt, ex iis apparebit, quae attexemus.

Atque primum quidem dicamus de Graecis, quos ante pugnam legimus carmen decantaſſe, quod dicitur Παιάν. Paeanes proprie erant hymni Apollini dicati atque ob auertendam calamitatem aliquam cantabantur. Παιὰν μὲν ὕμνος ἐστιν εἰς Ἀπόλλωνα ἐπὶ παύσει λοιμοῦ καὶ πολέμου, πολλάκις δὲ καὶ προσδοκωμένου δεινοῦ. (*a*). Nam, vt notum eſt, Apollo quoque ipſe Paean dictus eſt (*b*). Deinde pertinuerunt etiam carmina huius nominis ad alios Deos, ad Neptunum, Aeſculapium, Latonam, Dianam, Caſtorem et Pollucem: immo adulatio hominum ipſi mortalium generi paeanas dicauit. Copioſe haec omnia explicuerunt, qui hoc carminum genus ſibi explicandum ſumſerunt, Caſaubonus (*c*), Henr. Valeſius (*d*), Menagius (*e*), Cuperus (*f*), Ant. van Dale (*g*), alii, quos Duckerus laudat (*h*), quibus addere

(*a*) *Schol. Ariſtoph. ad Plutum*, 636. (*b*) v. Polluc. in *Onomaſt.* L. VI. c. 1, 33. (*c*) ad *Athenaeum* L. XV. c. 16. p. 984. (*d*) ad *Harpocrat.* p. 286. (*e*) ad *Diogen. Laert.* p. 188. (*f*) in *Obſeruat.* I, 1. (*g*) in *Diſſertat. ad Antiqu. et Marm.* VII, 3. p. 566. (*h*) ad *Thucyd.* I, 50.

addere potes Io. Albin. Krieſium (*l*). Sed nos tantum hoc loco de illo Paeane agemus, qui ante Praelium Marti canebatur praelioque commiſſo Apollini. Pertinent huc inprimis verba Graeci Scholiaſtae (*k*): δύω παιᾶνες ἦσαν· ἐνυάλιος, ὅτε ἤρχον, ὃς καὶ πρὸ τῆς μάχης ἐγίγνετο, καὶ ἕτερος, ὅτε ἐνίκων. Idem alio loco (*l*) δύω παιᾶνας ἦδον οἱ Ἕλληνες πρὸ μὲν τοῦ πολέμου τῷ Ἄρει, μετὰ δὲ τὸν πόλεμον τῷ Ἀπόλλωνι. vtrumque locum deſcripſit Suidas (*m*), vt iam Kuſterus obſeruauit. Alter igitur hymnus ἐνυάλιος dicebatur, Marti ante pugnam ſacratus, eoque et victoriam orabant et militum fortitudinem excitare ſtudebant, Xenophon memoriae prodidit (*n*): — καὶ ἦν μὲν παντα χόθει πολλὴ σιγὴ — ἡνίκα δὲ ἔδοξε τῷ Κύρῳ καιρὸς ἤδη εἶναι, ἐξῆρχε παιᾶνα, συνεπήχησε δὲ πᾶς ὁ στρατός. μετὰ δὲ τοῦτο τῷ Ἐνυαλίῳ τε ἅμα ἐπηλάλαξαν καὶ ἐξανίσταται ὁ Κῦρος καὶ — αὐτοῖς τὴν ταχίστην συνεμίγνυεν. quae fere omnia deſcripſit Zonaras (*o*). conſule de hoc argumento Rittershuſium (*p*). Idem Xenophon ante pugnam Cyrum

(*i*) *de hymnis veterum, maxime Graecorum*, diſput. Praeſ. Geſnero, Gottingae, 1742. (*k*) ad *Thucyd.* IV, 43, 68. (*l*) I, 50, 60. (*m*) in T. III. p. 68. (*n*) in *Cyropaed.* L. VII. p. 176. (*o*) in *Annal.* L. III. p. 160. ed. Pariſ. (*p*) ad *Oppian. Halieut.* V, 294.

Cyrum Caſtori et Polluci hymnum ceciniſſe ſcribit (*q*). ἐπεὶ δὲ πάλιν ἦκε τὸ σύνθημα ἀνταποδιδόμενον ἐξῆρχεν αὖ Διοσκούροις (ſed alii legere malunt: αὖ ὁ Κῦρος non ſine cauſa) παιᾶνα τὸν νομιζόμενον· οἱ δὲ θεοσεβῶς πάντες συνεπήχησαν μεγάλῃ τῇ φωνῇ· ἐπεὶ δὲ ὁ παιὰν ἐγίνετο, ἅμα πορευόμενοι οἱ ὁμότιμοι φαιδροὶ κ. λ. Paeanis vero poſt pugnam cantati mentionem facit idem (*r*): ὡς ἐπ' εὐτυχίᾳ σπείσαντες καὶ παιανίσαντες καὶ φυλακὰς κατασκευασάμενοι κατέδαρθον.

Contra aliorum populorum erat ingens tumultus et inconditus clamor, quique lugubre aliquid habebat terroremque poterat hoſtibus iniicere. Alii enim ſcuta haſtis allidebant armorumque ſtrepitu horrorem concitare ſtudebant, vt de Gallis memoriae prodidit Diodorus Siculus (*s*) atque de aliis alii ſcriptores commemorant, quorum teſtimonia collegerunt Spanhemius (*t*), Iac. Gronouius (*u*) et Georg. D'Arnaud (*x*). Alii ſublato clamore ingenti in hoſtes irruebant. Curtius (*y*) Perſas *truci* et *incondito clamore* pugnam iniuiſſe ſcribit. Apud Romanos eundem

(*q*) in *Cyropaed.* L. III. p. 85. (*r*) in *Hiſtor. Gr.* L. VII. p. 629. (*s*) L. V. p. 352. (*t*) ad *Callimach. H. in Del.* v. 136. (*u*) ad *Arrian. Exp. Alex.* I, 6. p. 14. (*x*) in *Specim. Animadu. Critic.* c. 13. p. 74. (*y*) L. III. c. 10. 1.

dem morem obtinuiſſe Liuius multis locis teſtatur. *Clamor*, inquit (*z*), *indicium primum fuit, quo res inclinatura eſſet. Excitatior crebriorque ab hoſte ſublatus, ab Romanis diſſonus, impar, ſegnis, ſaepe iteratus incerto clamore prodidit pauorem animi.* Alio loco (*a*): *praelium non ſolito modo clamore ac tumultu eſt coeptum, ſed ad alium virorum, equorum, armorumque ſonum diſpoſita in muris Campanorum imbellis multitudo tantum cum aeris crepitu, qualis in defectu lunae ſilenti nocte cieri ſolet, edidit clamorem, vt auerteret etiam pugnantium animos.* Addamus locum Caeſaris (*b*): *neque fruſtra antiquitus inſtitutum eſt, vt ſigna vndique concinerent, clamoremque vniuerſi tollerent, quibus rebus et hoſtes terreri et ſuos incitari exiſtimauerunt.*

Germanos praelium ineuntes clamaſſe oſtendit Cluuerus (*c*). Maxime vero huc pertinet locus Taciti (*d*). Nam vt Ammianus Marcellinus de Gothis ſcribit (*e*): *Et Romani quidem voce vndique Martia concinentes, a minore ſolita ad maiorem protolli, quam gentilitate appellant barritum, vires validius*

(*z*) IV, 37, 9. (*a*) XXVI, 5, 9. add. III, 62. 4. (*b*) *de Bell. Ciu.* III, 92. add. *Ammian. Marcell.* XVI, 12. *Vegetium*, III, 18. ibique Stewechium p. 204. (*c*) in *Germ. Antiqu.* L. I. c. 51. (*d*) *de morib. Germ.* c. 3. add. *Drakenborch.* ad *Sil. It.* X, 230. (*e*) L. XXXI, c. 7.

lidius erigebant: Barbari vero maiorum laudes clamoribus ſtridebant inconditis: interque varios ſermonis diſſoni ſtrepitus leuiora praelia tentabantur, ita de Germanis Tacitus: *Fuiſſe apud eos et Herculem memorant, primumque omnium virorum fortium ituri in praelia canunt. Sunt illis haec quoque carmina, quorum relatu, quem* Barditum *vocant accendunt animos futuraeque pugnae fortunam ipſo cantu augurantur. Nec tam voces illae, quam virtutis concentus videntur. affectatur praecipue aſperitas ſoni et fractum murmur obiectis ad os ſcutis, quo plenior et grauior vox repercuſſa intumeſcat.* Herculem ad pugnam ineuntibus Germanis celebratum fuiſſe negat Georg. Chriſt. Gebauerus (*f*), qui peregrino Deorum cultu eos imbutos fuiſſe negat, neſcio an firmis vbique argumentis vſus, potiusque heroa aliquem Herculi non abſimilem, virorum fortium primum, illos cantaſſe putat. De Barditu vellem exſtaret Ern. Caſim. Waſſerbachii libellus, cui hunc titulum impoſitum fuiſſe in indice librorum Francofurtenſi (nam ipſe eum non vidit) narrat Wagenſeilius in litteris ad Cuperum datis (*g*): *De Bardis ac Barditu,*

(*f*) in *Veſtigiis Iur. Germ. antiquiſſ. in C. Corn. Tac. Germania obuiis* Diſſert. XXII. p. 854. (*g*) in Poleni *Supplem. Theſ. Gron. et Graev.* T. IV. p. 24.

Barditu, ſiue antiquis carminibus ac cantilenis veterum Germanorum diſſertatio, cui iunctus eſt de S. Annone Colon. Archiep. vetuſtiſſimus omnium Germanorum rhythmus et monumentum. Sed videtur ille liber nunquam editus fuiſſe (*b*). Nos ad recentiora tempora pergimus. Chriſtianis Imperatoribus aliud inſtitutum placuit. Nam antequam e caſtris quisquam contra hoſtes egrediebatur, dux exercitus caeterique praefecti formulam Κύριε ἐλέησον (*i*), acclamabant: caſtris copiis egredientibus, ter quaeque eorum pars vociferabatur: *Deus nobiscum!* tum ſeruabant ſilentium, donec manum cum hoſtibus conſerebant. Nunc enim clamorem maxime a tergo poſiti, cum ad terrendos hoſtes, tum ad excitandos ſuos, tollebant. Quae omnia docte more ſuo et copioſe expoſuit Spanhemius (*k*). Quod autem ad illam formulam Κύριε ἐλέησον attinet, antiquos quoque Noruegos ea vſos praelia orditos eſſe et Erlingum Scacchium cum Comite Sigundo dimicaturum ſuis praecepiſſe legimus (*l*),

(*b*) v. Io. Ioach. Schwabium *de Semnotheis veterum Germanorum Philoſophis.* p. 8. (*i*) conf. *Bonam in Rer. Liturg.* II. c. 4. Voſſium de *Theol. Gentil.* L. I. c. 2. 3. et Matth. Brouerium de Niedek *de populor. veter. ac recentior. adorationibus* p. 31. (*k*) ad *Iulian. Imp.* Or. I. p. 233. add. Io. Alſtorphium in *Occupat. Tuſcul.* L. II. p. 55. (*l*) vid. Dolmerum ad *Hird-Skraan, ſ. Ius Aulicum antiquum Noruegic.* p. 51. et p. 413. (ed. Hafn. 1673.)

vt eam alte pronunciarent ſimulque clypeos pulſarent. Vſi ea quoque ſunt Germani, maiores noſtri. Engelhuſius de praelio cum Hunnis a. 934. commiſſo narrat (*m*): *Bellum incipitur: ex parte Chriſtianorum* Kyrie eleiſon *dicitur: ex parte aliorum turpis ac Diabolica vox* hiu, hiu, hiu, *auditur.* Eosdem Germanos et Francos Chriſtiana ſacra amplexos vſurpaſſe formulam *Alleluia!* patet ex narratione Bedae (*n*): *Tunc ſubito Germanus ſignifer vniuerſos admonet et praedicat, vt voci ſuae vni clamore reſpondeant, ſecurisque hoſtibus, qui ſe inſperatos adeſſe conſiderent, Alleluia! tertio repetitum ſacerdotes exclamabant. Sequitur vna vox omnium, et elatum clamorem repercuſſo aere montium concluſa multiplicant.* Schilterus etiam (*o*) oſtendit, maiores noſtros in praelium ituros carmen *Gloria in excelſis Deo!* cantaſſe.

Graeca, ni fallor, eccleſia certos hymnos habuiſſe videtur, quibus vterentur milites aut in praelio ineundo, aut in caſtris. Vidi certe in *Catalogo codicum MSt. bibliothecae Bernenſis* (*p*) cui vtinam multos haberemus ſimiles, eadem diligentia elegantiaque confectos,

(*m*) in *Chronico* p. 1073. in T. II. *Scriptor. Brunsv. Leibnit.* (*n*) in L. I. *Eccleſ. Hiſt. Anglic.* c. 20. (*o*) in libro infra laudando p. 17. (*p*) p. 600.

confectos, a V. Cl. Io. Rod. Sinnero memorari, *Syllogen Tacticorum Leonis Imperatoris, cui operi finem imponunt Hymni militares quibus iſte titulus:* Ἀκολεθία ψαλλομένα ἐπὶ κατευωδώσει καὶ συμμαχίᾳ στρατῦ εἰς τε τον κν ἡμῶν ιν χν etc. Nihil ibi amplius additur. Sed conſului virum eximiae eruditionis amabiliſſimaeque humanitatis de his carminibus, quae fortaſſe noſtram Tyrtaei editionem ornare poſſe ſperabam. Sed ille docuit me, nihil eſſe, quod ad Tyrtaeum faciat: eſſe enim preces et orationes militares Chriſtianorum: quod vt omnino clarius appareret, addidit ſpecimen eorum, quod adſcribam:

Τιν θεῦ ζωοδοτα
Τῆς σῆς μητρος προστυχαῖς
Ἀγγελων — ἀποστολων
Καλλινικῶν μαρτυρων
Ταῖς θεαῖς ἱκεσιαις σῦ
Τοὺς πιστους βασιλεᾶς ἡμῶν
Εὐφρανον, θραῦσον βαρβαρων
Τα αφη καὶ τον στρατον.

Memini tamen Polonos carmen habere, quod ante pugnam decantaſſe eos legi. Nam in Matthiae Caſimiri Sarbieuii, feliciſſimi Horatianae Muſae imitatoris, Lyricis, L. IV. oda 24. inſcribitur: AD D. VIRGIN. MATREM. *Paean Militaris Polonorum,*

quem diuus Adalbertus, Archiepiſcopus Gneſenſis, Polonorum Apoſtolus et Martyr, conſcripſit, Regnoque Poloniarum teſtamento legauit: Additur ibidem. *Poloni acie explicata manum cum hoſte collaturi populariter decantant. Petrus Skarga olim Sigismundi III. Polonorum Regis Theologus in vita D. Adalberti recenſuit et explicuit. Auctor ex Polonico carmine in Latinum vertit.*

Addamus vero carmen ipſum, de quo, quod dicam, habeo nihil.

Diua per latas celebrata terras
Coelibi Numen genuiſſe partu,
Mater et virgo, genialis olim
Libera noxae.

Dulce ridentem populis puellum
Prome formoſis bona mater vlnis
Expiaturum populos manu de-
Mitte puellum.

Apta dum noſtris venit hora votis,
Supplices audi, meliore mentis
Erudi voto: ſocia puellum
Voce precamur,

Integram

Integram nobis ſine clade mortem,
Proſperam nobis ſine clade mortem,
Chriſte, ſtellatasque Maria diuûm
Annue ſedes.

Numinis natam tibi crede prolem
Qui pius credi cupis: ille multis
Preſſus aerumnis populos ab imo
Eruit orco.

Ille non vnquàm pereuntis aeui
Scripſit haeredes, et inobſequentis
Praeſidem leti cohibet ſeuerae
Lege catenae.

Auſus indignum tolerare letûm
Sortis Adami memor, ille nec dum
Praeuius ductor penetrarat alti
Limina coeli.

Donec informi Deus e ſepulchro
Prodiit victor: bene iam ſupremo
Aſſides Adam ſolio perennis
Hoſpes Olympi.

Nos tuam plebem ſobolemque ſanctis
Adleges campis, vbi regna diuûm
Gaudii torrens et inundat almi
Flumen amoris.

Saucium nobis latus et cruentas
Ille plantarum manuumque plagas
Suſtinet: nobis medicos latus de-
Stillat in imbres.

Hac fide concors animique maior
Turba credamus: ſcelus eluiſſe
Et ſalutarem patuiſſe nobis
Vulnere Chriſtum.

Ite, iam foedam (monet hora) labem,
Ite, mortales, prohibete magno
Carmen et totam ſine fraude mentem in-
Pendite Regi.

Tu tua, Virgo, Sobolemque Regem-que
Aetheris leni prece: ne malorum
Turbo per praeceps cumulosque ſeſe
Explicet omnes.

Siderum ciues, facilem precati
Siderum regem, reſerate coelum
Ciuibus terrae ſocialis olim
Turba futuri.

Ille nos, Ieſu, locus, illa tecum
Regna coniungant, vbi nos canentum
Coelitum pridem vocat in beatam Ex-
Ercitus aulam

Sic erit: votis iteramus omnes,
Sic erit, ſeptem bona verba lacto
Profer euentu, Pater, et beatos
Pande penates.

Vt ad Germanos redeam, non decantatum quidem vere fuit, ſed, quaſi cani deberet, compoſitum illud, quod Dan. Georg. Morhofius (*q*) exhibet ex poetae cuiusdam antiqui hiſtoria Henrici Aucupis, carmen bellicum, etſi ipſe ad non vetuſtiſſima tempora illud pertinere addat. Totum illud deſcribere vix operae pretium eſt. quare primam tantum et vltimam Stropham (ſunt vero vndecim) repetamus, ne plane illius ignoretur indoles.

Viel Krieg hat ſich in dieſer Welt
Mancher Urſach erhaben,
Denſelben hat Gott zugeſelt
Die Muſick als ſein Gaben:
Ihr erſter Erfinder war Jubal
Des Lamechs Sohn mit Namen:
Erfand Drommeln und Pfeiffen Schall,
Kont ſie ſtimmen zuſammen.
Die Muſick gut
Erweckt den Muth,
Friſch unverzagt
Den Feind verjagt,
Ruft

(*q*) in libro: *Unterricht von der Teutſchen Sprache und Poeſie* p. 313.

Ruft ſtærck, dran, dran
An Feind hinan,
Brecht gwaltig durch,
Schlacht Gaſſen und Furch
Schieſt, ſtecht und haut als nider,
Daß keiner aufſteht wider. —

Kein ſeeligr Tod iſt in der Welt
Als wer fürm Feind erſchlagen
Auf grüner Heid im freyen Feld,
Darf nicht hörn groß Wehklagen
Im engen Bett, da einr allein
Muß an den Todesreyhen,
Hie aber find er Gſellſchaft fein,
Falln mit, wie Kraut im Meyen,
Ich ſag ohn Spot,
Kein ſeeligr Tod
Iſt in der Welt
Als ſo man fellt
Auf grüner Heid
Ohn Klang und Leid
Mit Trommeln Klang
Und Pfeiffen Gſang,
Wird man begraben
Dævon man thut haben
Unſterblichen Ruhm.
Mancher Held fromm
Hat zugeſetzt Leib und Blute
Dem Vaterland zu gute.

Prodic-

Prodierunt etiam noſtra aetate carmina quaedam bellica (*r*), quae Boruſſicus miles cecinisſe fingitur, cecinitque ſuauiſſimus Teii ſenis alumnus. Sunt Carmina XI. at bone Deus! quam pulchra, quam digna Friderico M. quorum auctor aureo plectro donandus: quippe qui epici carminis onera lyra ſuſtinet. Neſcio an Graecia et Latium his par aliquid et ſimile vnquam protulerint. certe patria noſtra nacta eſt, quibus gloriari, quae aliis populis opponere poſſet carmina, ſpiritus magnificentia, ſententiis, figuris, verbis, feliciter adhibitis, inſignia. Vt eorum quoque ſpecimen demus (quanquam neminem popularium meorum eſſe credo, qui illa non legerit, plurimos vero, qui edidicerint) primum carmen adſcribemus: non quod optimum ſit, (licet difficile ſit, vbi omnia bona, dicere, quid optimum) ſed quod eiusmodi carmen eſt, quo nemo ſe laedi queri poſſit.

Bey Eröfnung des Feldzugs.

Krieg iſt mein Lied! weil alle Welt
Krieg will, ſo ſey es Krieg!
Berlin ſey Sparta! Preuſſens Held
Gekrönt mit Ruhm und Sieg!

Gern

(*r*) *Preußiſche Kriegslieder in den Feldzügen* 1756 *und* 1757 *von einem Grenadier. Mit Melodien. Berlin.* 12.

Gern will ich ſeine Thaten thun,
Die Leyer in der Hand,
Wenn meine blutgen Waffen ruhn
Und hangen an der Wand.

Auch ſtimm ich hohen Schlachtgeſang
Mit ſeinen Helden an,
Bey Paucken und Trompetenklang,
Im Lerm von Roß und Mann;

Und ſtreit', ein tapfrer Grenadier
Von Friedrichs *Muth erfüllt!*
Was acht ich es, wenn über mir
Kanonendonner brüllt?

Ein Held fall ich: noch ſterbend droht,
Mein Säbel in der Hand!
Unſterblich macht der Helden Tod
Der Tod fürs Vaterland!

Auch könmt man aus der Welt davon
Geſchwinder wie der Blitz:
Und wer ihn ſtirbt, bekömmt zum Lohn
Im Himmel hohen Sitz.

Wenn aber ich, als ſolch ein Held.
Dir, Mars, nicht ſterben ſoll,
Nicht glänzen ſoll im Sternenzelt;
So leb' ich dem Apoll!

So

So werd aus Friedrichs *Grenadier,*
Dem Schutz, der Ruhm des Staats.
So lern er deutſcher Sprache Zier,
Und werde ſein Horatz.

Dann ſinge Gott und Friederich,
Nichts kleiners, ſtolzes Lied!
Dem Adler gleich erhebe dich,
Der in die Sonne ſieht!

Inferiora ſunt his tria carmina alia, quae Dano tribuuntur militi (*s*). Quantum enim ego iudicare poſſum, poeta neque aſperitatem breuis ſermonis, quae militem bene decet, feliciterque in illis expreſſa eſt, retulit: ardore multo minore, et impetu quaſi minore omnia ſcripta ſunt: nec pauca omnino frigent.

Inprimis vero ſeptentrionalium populorum reſtant bellica carmina, non exigui ea ſpiritus. Fuerunt enim apud Arctoas gentes, qui *Scaldri* ſiue *Scaldi* dicebantur; (a verbo *Skall*, quod ſonum indicat, ita dicti (*t*),) qui verſibus artificioſe ad leges quasdam poeticas compoſitis rythmisque et numeris quam maxime ſonoris inſtructis elaboratisque genere dicendi

(*s*) *Kriegslieder eines Königl. Däniſchen Grenadiers bey Eröfnung des Feldzugs* 1762. 12. (*t*) v. Loccenium in *Antiqu. Sueo-Goth.* L. II. c. 15.

dicendi exquiſito, cum meditati antea, tum quaſi ardore quodam accenſi, (nominabatur ab antiquis Scandis *Scalvyngl.* poetica vertigo) victorias regum, et claras res geſtas celebrabant carminibus, quae reges liberos ſuos ediſcere iubebant, quo magis incitarentur ad maiorum imitationem. Hi in aulis principum viuebant, florebantque et auctoritate et honore: nam grauiter bona praecepta docebant: in conſilium adhibebantur: inter epulas carmina canebant: comitabantur reges in bellis atque pugnis, et vel ipſi manu rem gerebant, aut milites ad pugnam accendebant acclamatione laeta: canebant etiam, quae facta praeclare viderant. Valde enim veteres Scaldi differunt a recentioribus, quorum alii aut amore, aut metu ducti, non diſerte facta commemorauerunt, ſed fabulis occultauerunt, alii longioribus verborum traiectionibus carmina ſua obſcura reddidere. Equidem hoc loco duobus tantum locis Scaldorum ingenia et virtutes illuſtrabo, quae mihi maxime memoratu digna videntur. Primum Loccenius (*u*) de Scaldo aliquo idem fere narrat, quod tot ſcriptores de Tyrtaeo memoriae prodidiſſe vidimus. *Tormundus*, inquit, *Scaldus regis Olai iuſſu carmen Biarkamaal dictum cecinit, quo magis, quam omnibus buccinis militum*

(*u*) in *Antiqu. Sueo-Goth.* L. II. c. 21.

militum animos ad fortitudinem excitauit. Alter locus Bartholini (*x*) pertinet ad Scaldorum intrepidum et fortem animum. *Spirabant*, ait, *et ipſi Scaldi praeliandi ardorem, et vt de bello pugnaeque praecipuis eo accuratius differèrent, multi in militiâ erant, frequentes in praeliis, vbi Mars atrociſſimus, illa omnia gerentes, quae in hiſtoriam ſcripturi poſtulat Lucianus, vt etiam in caſtris ſit verſatus et milites ipſos; ſeu quum ad praelia exercentur, ſeu quum in aciem educuntur, viderit, et arma et machinas aliquas norit* etc. *Sic Haguinus Comes Norueğiae contra Iomsburgenſes ad praelium excitans quinque Scaldos ſecum in diſcrimen traxit, de quibus eorumque, quum arma ſibi aptarent, carminibus agit Iomsuikinga Saga.* vide praeter Stephanium (*y*), Bartholinum (*z*), Wormium (*a*), et Fabianum Toernerum (*b*), de Scaldis breuiter, ſed docte agentem Io. Dauid Koelerum (*c*). Quod ſi vero carmina bellica eorum populorum et temporum cognoſcere plenius velis, euolue carmina heroica, quorum centuria ab Andrea Velleio edita (*d*), repetita et

(*x*) in *Antiqu. Dan.* L. I. c. 10. (*y*) ad *Saxon.* Grammat. p. 12. (*z*) in *Antiquit. Dan.* L. I. c. 10. (*a*) in *Append. ad litter. Dan.* p. 242. (*b*) *de poeſi Scaldorum Septentr.* Vpſal. 1717. (*c*) in libello Academico Altorfil a. 1714. edito. (*d*) Hafniae. 1591.

et aucta centuria a Petro Septimo (*e*). adde Olaum Wormium (*f*), Schefferum (*g*), Bartholinum (*h*), qui plures auctores laudat. Praeter Olaujum Rudbeckium (*i*), vide eundem Bartholinum in libro, qui multa habet iucunda lectu, quibusque fortis et ſtrenuus animus non poteſt non delectari, *de cauſis contemtae a Danis adhuc gentilibus mortis* (*k*). Carmina generoſi et fortis ſpiritus plena ibi profert, quae omnia repetere non licet. Sed quaedam iuuat huc transferre ex illa diſputatione (*l*). *Nunc voce*, inquit (*m*), *animos ſuorum accendebant. (Scaldi) Sic Thormodus Kolbrunarſcald, flagitante rege Olao Haraldi, inſtante iam Stiklaſtadenſi certamine, vt ex toto exercitu exaudiri poſſet, Biarkomaal cecinit clara voce, ſeu cantilenam, quae praeliandi iniiceret ardorem: qua delectati militum animi, finienti gratias egerunt, valde acceptam fuiſſe ſignificantes; Snorrone referente, cuius nobilis cantilenae integrum rythmum necdum mihi nanciſci licuit: ſegmentum vnum alterumue ex Snorronis et Edda et Chronico dabo. Et quidem in Chronico haec habentur:*

Dies

(*e*) Ibidem 1695. (*f*) in diſſertat. *de priſca Danorum poeſi*. Hafniae. 1651. (*g*) in *Suecia litterata*. (*h*) in diſſert. *de Holgero Dano*. Hafniae, 1677. p. 59. et 155. (*i*) in *Atlantic*. P. I. c. 24. p. 635. (*k*) Hafniae, 1689. p. 152. ſequ. (*l*) vt p. 58. 89. 281. 381. (*m*) v. p. 174.

Dies exoritur, ſuſurrant galli pluma, tempus eſt, vt milites ordiantur laborem, Vigilent et ſemper vigilent amicorum capita, Omnes ſupremi Adilſi ſocii.

Hanus manu fortis, Rolfo iaculans, Nobiles viri, qui non fugiunt, non excito vos ad bibendum vinum, Nec ad colloquendum cum virginibus, Sed excito vos ad durum praelium conferendum.

Eiusdem argumenti carmina non pauca in iis libris, quos indicauimus, leguntur. Denique, ſi, quae huc pertineant, quaeſiueris, non fruſtra euolues duo libellos, vernaculo ſermone a V. Cl. Gothofr. Schutzio erudite ſcriptos (*n*), quibus nos quoque quaedam debere non illubenter profitemur. Nec iniucundum erit lectoribus, ſpero, ſi aliud carmen bellicoſi viri a me hic additum inuenerint, in quo magni affectus, validae, breues, vibrantesque ſententiae, elocutionis ſumma vis eminet. Certe et illorum temporum indoles inde perſpici poteſt, et Hyperboreorum veteris aeui populorum poeſis. Sunt etiam imprimis in Strophа 22. et 23. quae Tyrtaeanis

 ſimilia

(*n*) *Lehrbegrif der alten Deutſchen und Nordiſchen Völker von dem Zuſtande der Seelen nach dem Tode.* Lipſ. 1750. et: *Beurtheilung der verſchiedenen Denkungsarten bey den alten Griechiſchen und Römiſchen und bey den alten Nordiſchen und Deutſchen Dichtern.* Altonau. 1758.

ſimilia ſunt. Eſt vero carmen Ragnari Lodbrogii, cuius in hiſtoria (*o*) exſtat. Translatum in Latinum ſermonem eſt non ſolum a Bioernero, ſed etiam ab Olao Wormio (*p*), qua in verſione verbum fere verbo redditur. In Gallicum ſermonem idem carmen vertit Cl. Mallet (*q*), qui etiam aliud, fere ſimilis argumenti, carmen dedit. Sed vertit Vir cl. ita, vt totum carmen contraheret, magisque praecipua loca, et ſenſum, quam totum et verba redderet. *Ragnarus*, vir bellicoſus, initio ſeculi IX. in Dania regnauit: poſt multas expeditiones maritimas in Anglia capiebatur a rege *Ella*: in carcerem coniiciebatur plenum viperis: *quae miſerum dilaniabant horrendis dentibus*: tum hoc carmen cecinisſe fertur *adeſo*, vt *Saxo* refert, *iecinore*, *cum cor ipſum funeſti carnificis loco coluber inſideret*. Coniicit *Malletus*, ipſum *Ragnarum* vnam aut duas Strophas forte tantum compoſuiſſe: reliquas poſt mortem a vate (*Scalde*) additas fuiſſe. Sed dabimus ipſum carmen a Bioernero translatum e Wormiano opere obſeruationibus quibusdam repetitis additisque notulis noſtris.

Secuimus

(*o*) in collect. Bioerner. p. 43. (*p*) *in Danicâ literatura antiquiſſ.* (Hafn. 1637.) p. 197. (*q*) *v. Monumens de la Mythologie & de la Poeſie des Celtes & particulierement des anciens Scandinaves* p. 152.

Secuimus gladio, haud diu eſt quod in Gothiam delati occiſum ſerpentem Thoram (r) accepimus. Hinc vocarunt me heroes, quando colubrum transfoderem, Lodbrokum ob illam caedem. Intuli ſerpenti ictum chalybe fulgentium ſtipendiorum (s).

Secuimus gladio, admodum iuuenis eram dum acquireremus orientem verſus in freto Oeſidano, *cruenta vulnera voraci lupo (t). Et flauipedi aui (u) comparauimus ibi, quando ſonuerunt ad acuminatas caſſides dura ferra, inſignem eſcam. Totum mare cruore intumuit (v), vadauit coruus in caeſorum ſanguine.*

Secuimus enſe, alte vibrauimus haſtas, dum viginti annos numeraremus, Marte graſſati late. Vicimus octo Iaslos *ab Orientali plaga* Dulnae oſtii, *vulturi parauimus tunc ſufficientem hoſpitii ſumtum ex illa pugna (x). Sudor (y) decidit in tumidum vulneribus mare, profuderunt milites vitam.*

(r) Filia fuit Reguli cuiusdam Gothici, cuius aedes beſtia haec ambiuit. (s) quia ſtipendium, quod ferrum meretur, lucido auro aut argento ſoluitur. (t) vulnerum omnes auidae ferae. *W.* (u) aquilae. (v) omnis erat oceanus vulnus. *W.* (x) cadauera hominum proſtrata, quibus paſceretur. (y) ſanguinem innuit.

Secuimus gladio, praelium ingens contigit, cum Helſingos *adduci curaremus ad aulam Odini* (z). *Naues appulimus in* Iſam, *cuſpides tum mordere coeperunt, plena erat vulneribus vnda, ferro rubefacta calido. Frendebat enſis loricis adactus, gladius findebat ſcuta.*

Secuimus gladio, memini neminem tum fugiſſe, antequam in nauibus Herraudus *bello caderet. Haud findit carinis alius* Iaslus *celebrior aequora, portum quaerens. Per longarum nauium latera ille protulit princeps late pronum in praelio cor.*

Secuimus gladio, milites abiecerunt ſcuta, quando lanceae tenderent fortia (a) *ad virorum pectora. Percuſſit* Skarforum (b) *ſcopulos gladius in praelio: rube-*

(z) bello caeſos Odino mactari et in eius aulam poſt mortem recipi credebant. *Worm.* de *Odino* vide *Io. Schefferi* Vpſaliam c. 7. p. 67. ſequ. inde diſces antiquiſſimum fuiſſe ſeptentrionis gentibus Deum, et ſummum Deum, coeleſtis aulae dominum, belli moderatorem etc. Inprimis huc pertinet bellorum regimen, quod illi tributum: hinc dicitur in Edda *virorum Deus*, *Stragis cuſtos* et *pater*. v. Bartholini *Antiqu. Dan.* L. II. c. 6. Alii putant fuiſſe plures Odinos, immo decem fuiſſe ſcribit Torfaeus in *Dynaſt. Dan. ſer.* L. II. c. 5. vide Rudbeckium in *Atlant.* P. II. c. 5. Olaum Magnum in *hiſt. Sept.* L. III. c. 3. Inprimis credebant Odinum genios ad bella dimittere, qui deſignent necandos atque necatos ad ſedes beatas invitent. adde *Stephan.* ad Saxon. Gram. p. 139. *Klotz.*
(a) cum haſta volauit ardua — (b) auis ex genere mergorum.

rubefactis eſt clypeus, antequam Rafnus rex accumberet. Fluebat ex virorum fidelium capitibus calidus in loricas ſudor.

Secuimus gladio, obtinuerunt tunc corui ante Indathyrorum *inſulas optatam praedam diſcerpendam. Comparauimus feris beſtiis plenam coenam eo tempore. Graue erat vnum memorare ſub ortum ſolis: neruo excuſſa tela vidi pungere, protruſit arcus ſpicula.*

Secuimus enſe, altum fremuerunt gladii, priusquam in Vlleri agro Eyſtenus *rex caderet. Accepimus auri magnam vim, in monumentum caeſorum enſibus. Gladius diſſecuit ſcutorum ornamenta in galearum conflictu; cerebrorum muſto ex vulneribus perfluebat ceruicis cliuus* (*c*).

Secuimus enſe, habuimus clypeos ſanguinolentos, quando haſtas iungeremus (*d*) *ante* Borgundorum inſulam. *Spiculorum nubes diſcerpſit clypeos. Propulit arcus ferrum,* Follnerus *occubuit praelio. Non erat illo rex praeſtantior. Proſtrati late fluebant per littora, lupis grata praeda.*

(*c*) ceruicum muſtum ex vulneribus diffuſum per cerebrum fiſſum. (*d*) loricas.

Secuimus gladio, praelium viſum creſcere, antequam Freyr rex caderet in Flemmingorum regione. *Occoepit coeruleus mordere ſanguine conſperſus aureae loricae in praelio. Acuta armorum vel vulnerum cuſpis quondam* (*e*). *Virgo illacrymabat matutinae caedi, multa ſed eſca ceſſit lupis.*

Secuimus gladio, centies centenos vidi proſtratos, in nauibus, vbi Angliae promontorium erat. Nauigauimus ad pugnam, ſex dies antequam milites caderent. Celebrauimus mucronum conuentum, ante ortum ſolis, cogebatur noſtris armis Valthioferus *in bello cadere.*

Secuimus enſe, ſtillabat ſanguineus ros ex gladiis, abunde in Bardarum ſinu, pallidum cadauer pro aquilis: mugiebat arcus, vbi cuſpides confertim pungebant interulas (*f*), *in ardenti pugna, Odini galeato pileo preſſas. Feſtinauit arcus ad vulnera, venenate acutus, madidus ſudore.*

Secuimus gladio, extulimus funeſta ſcuta, alte in bellico ludo, circa Hiadingorum *ſinum. Videre contigit tum heroes, qui enſibus diſſecuerunt ſcuta, in cruento gladiorum ſtridore. Galeae laceratae* (*g*) *virorum:*

(*e*) non capio haec. *Kl.* (*f*) loricas. (*g*) attritae.

virorum: hoc non perinde erat, ac ſplendidam ſponſam in ſtrato iuxta ſe collocare (*h*).

Secuimus gladio, ſaeua incubuit procella ſcutis, cadauera corruerunt in Northumbrorum terra, *quod contigit matutino tempore. Viri coacti ſunt fugere e bellico ludo, in quo acuti galearum campos* (*i*) *punxerunt gladii. Erat neutiquam quaſi iuueni viduae in ſuprema ſede oſcula figere* (*k*).

Secuimus gladio, Herthiofo *contigit reportare in* auſtralibus inſulis *victoriam a noſtris viris. Coactus fuit armorum pluuiae* Rognualdus *ſuccumbere. Ille fuit ſummo aquilis luctui in bello* (*l*). *Confertim proiecit concuſſor galeae cruenta tela.*

Secuimus gladio, quilibet iacebat transuerſim ſupra alium. Laetabatur praelio acerrimo aquila in gladiorum ludo. Non deſeruit aquilam vel aprum, qui Irlandiae praecrat. Concurſus fiebat ferri et clypei. Marſlanus *rex ieiunis in* Vedrorum *freto datus praeda coruis.*

(*h*) Erat ſicut ſplendidam virginem in lecto iuxta ſe collocare. *Mall. c'étoit pour moi un plaiſir auſſi grand que* — (*i*) pro capitibus. (*k*) Erat hoc veluti — (*l*) accipitres luxiſſe fingit, quod tanto bellatore eſſent priuati, qui tot ſtrages in praeliis edere ſolebat, vt illis eſcam praeberet copioſam.

Secuimus enſe, pugnaces multos vidi proſtratos mane machera viros in mucronum pugna. Filio meo impacta mature vaginae acus (*m*) *iuxta cor.* Eigillus *ſiuit* Agnaro *auferri intrepido viro vitam. Strepuit lancea, ad Hamthiſi griſeam loricam fulſerunt vexilla.*

Secuimus enſe, promiſſorum tenaces animaduerti ſecare non minutim pro lupis Dei marini gladiis. Erat hebdomadis ſpatio, quaſi vina mulieres portarunt (*n*). *Rubedine illiti erant Aegis aſini* (*o*). *Nimis in tumultu telorum ſciſſa fuit ſagae lorica in Skiolldungorum pugna.*

Secuimus gladio, pulchricomum vidi fugere (*p*) *virginis amatorem, tempore matutino et confabulatorem viduae* (*q*). *Erat inſtar calidi balnei, quod vinei vaſis virgo* (*r*) *adportabat nobis in* Eleſponto, *priusquam* Ormus *rex occumberet. Cruentum ſcutum vidi ſciſſum, diſſoluit illud heroum vitam.*

Secuimus enſe, inſtituimus gladiorum funeſtum ludum in Lindiſora, *cum regibus tribus. Pauci obtinuerunt*

(*m*) gladius. (*n*) Erat per hebdomadae ſpatium, quaſi mulieres vinum apportarent. (*o*) ſunt naues, quae aſini Aegis dicuntur, quia vt aſini in terris, ita naues in mari onera portant. (*p*) crepuſculaſcere. i. e. ad vitae occaſum inclinare. (*q*) effoeminatus homo. (*r*) quae vina promit in conuiuiis.

nuerunt inde gaudium. Praecipites multi dabantur in rictum luporum. Aquila diſcerpſit carnem cum lupo, vt felix inde rediret. Irouum *ſanguis in mare abunde decidit inter caedendum* (*s*).

Secuimus enſe, alti gladii pungebant ſcuta, cum deauratae perſtrepuerunt haſtae ad loricas. Videre licuit in Onlungi inſula, *per aetates multas poſt, vbi ad nectar Dearum bellicarum reges properarunt. Rubefactus erat ante oram Aricam volans draco vulneribus* (*t*).

Secuimus gladio, quid eſt viro ſtrenuo magis in fatis, quam vt in cuſpidum nimbo inter primarios occumbat? ſaepe luget aetatem, qui nunquam affligitur (*u*). *Infauſtum eſſe dicunt pernitioſam incitare aquilam ad gladiorum ludum. Timido venit nuſpiam cor ſuum vſui.*

Secuimus gladio, illud cenſeo aequum, vt eat in conflictum gladiorum vix iuuenis aduerſus alium, nec cedat ciuis ciui. Illud fuit viri ſtrenui proprium diu. Semper oportet amicum fidum virginis promtum eſſe in ſtrepitu gladiorum (*x*).

Secuimus

(*s*) per mactationis tempus. (*t*) volans draco vulnerum, id eſt, haſta. (*u*) *Celui qui n'eſt jamais bleſſé, paſſe une vie ennuyeuſe.* M. (*x*) *Celui qui aſpire a ſe faire aimer de ſa Maitreſſe, doit* — M.

Secuimus gladio, hoc mihi videtur expertum quod fata ſequamur. Pauci ſuperant decreta Nonarum (*y*). *Non cogitaram futurum Ellam aetati fatalem meae. Tunc cum ſanguineam ſtragem ederem et naues in profundum praecipitarem. Lactam acquiſiuimus tunc lupis coenam in* Skotlandicis *ſinubus.*

Secuimus gladio, illud gaudere me facit ſemper, quod Balduri (*z*) *patris ſedilia adornata ſciam. Bibemus cereuiſiam fortiter* (*a*) *ex cauatis crateribus craniorum* (*b*). *Non exhorret animoſus mortem praeſtantis in Odini domiciliis. Non venio deſperabundis verbis ad Odini palatium* (*c*).

Secuimus enſe, hic cuperent nunc omnes filii Aslaugae acre praelium concitare, ſi probe noſſent ſtatum noſtrum quamque multi ſerpentes veneno pleni

me

(*y*) Parcarum. (*z*) Balderi pater: Odinus. nam credebant, poſt mortem principes in illius domicilia recipi, ibique variis deliciis frui etc. (*a*) breui. (*b*) vide haec illuſtrantem Schefferum in *Vpſal. Antiqu.* c. 10. *Kl.* (*c*) in *Edda myth.* 33. dicitur, omnes, qui ab initio mundi in praeliis occubuerint, veniſſe in Valhallam ad Odinum. Reliquos credebant, qui non bello caderent, ſed morbo et ſenectute extinguerentur ad Helam, inferni Deam, ire, ibique fame et inedia vexari. v. Shetinghamium *de Anglor. gent. orig.* p. 323. *Kl.*

me lanient. Maternitatem accepi meis filiis, adeo (*d*) *vt cordibus valeant.*

Secuimus enſe, valde inſtat (*e*) *haereditas ſaeua, imminet noxa a vipera. Serpens habitat palatium cordis, exſpectamus huius quidquam ab Odini virgula* (*f*) *in Ellae ſanguine. Filiis meis intumeſcet ſua ira rubedine. Nunquam acres iuuenes ſedem quietam eſſe ſinent.*

Secuimus gladio, ego quinquagies martia certamina procuraui bello prouocatus et ſemel. Minime cogitaui hominum me futurum, dum iuuenis didici cuſpidem rotare, alium regem praeſtantiorem. Nos Aſi (*g*) *inuitant, non eſt lugenda mors.*

Diſcupio hoc finire, domum me inuitant Diſae (*h*), *quas ex Odini aula Odinus mihi miſit. Laetus ceruiſiam* (*i*) *cum Aſis in primaria ſede bibam. Vitae praeterierunt horae, ridens morior.*

Hiſce

(*d*) Matrem accepi meis filiis, ita — *La Mere, que je leur ai donnée leur a laiſſé un cœur vaillant.* M. (*e*) innuit vitae exitum inſtare. (*f*) gladius. (*g*) Aſae. Deae ſunt, quas mortis rationes gubernare credebant. (*h*) ſunt miniſtrae Odini. vide Schutzium V. Cl. in libro *Lehrbegrif der alten Deutſchen.* &c. p. 301. *Kl.* (*i*) Cibique enim potusque abundantiam ibi eſſe ſibi perſuadebant. vid. *Eddam myth.* 33. 35. cf. Wormium in *Literat. Runic.* p. 213. *Kl.*

Hiſce addamus carmina quaedam bellica e *Saxonis Grammatici Hiſtoria Danica* excerpta, praeſertim cum tantam praeferant orationis elegantiam, vt non ſemel miratus ſim, barbaro illo aeuo illaque in regione tam elegantem ſcriptorem fuiſſe.

Primum (*k*) cecinit Asmundus, in vltionem patris cum Hadinga congreſſus, vt filium Henricum fortiſſime dimicantem occidiſſe cognouit:

Quis noſtra fortis auſit arma ſumere?
Nil proficit caſſis vacillanti nitens,
Lorica iam nec commode fuſum (l) tegit:
Armis ouemus interemto filio:
Cuius mori me cogit imminens amor,
Charo ſuperſtes ne relinquar pignori,
Vtraque ferrum comprimi iuuat manu.
Nunc bella, praeter ſcuta, nudo pectore
Exerceamus fulgidis mucronibus.
Ferocitatis fama noſtrae luceat,
Audacter agmen obteramus hoſtium.
Nec longa nos exaſperent certamina,
Fugaque fractus conquieſcat impetus.

Alterum

(*k*) in L. I. p. 13. (ed. Soroenſ. 1644.) (*l*) Tantum non fuſum, fere peremtum, et cui fixa ſtat animo ſententia. non diutius vſura huius lucis frui. St.

Alterum (*m*) cecinit Roluonis Regis ſtrenuus pugil, Hialto, inſidiis rege circumuento, dormientis adhuc Biarconii cubiculum praetergreſſus (*n*):

Ocyus euigilet, quisquis ſe regis amicum
Aut meritis probat, aut ſola pietate fatetur.
Diſcutiant ſomnum proceres, ſtupor improbus abſit,
Incaleant animi vigiles: ſua dextera quemque
Aut famae dabit, aut probro perfundet inerti:
Noxque haec aut finis erit (o), aut vindicta malorum.
Non ego virgineos iubeo cognoſcere ludos,
Nec teneras tractare genas aut dulcia nuptis
Oſcula conferre et tenues adſtringere mammas:
Non liquidum captare merum tenerumue fricare
Foemen et in niueos oculum iactare lacertos.
Euoco vos ad amara magis certamina Martis.
Bello opus eſt, nec amore leui: nihil hic quoque facti
Mollities eneruis habet, res praelia poſcit.
Quisquis amicitiam regis colit, arma capeſſat.
Penſandis animis belli promtiſſima laus eſt.
Ergo viris timidum nihil aut leue fortibus inſit
Deſtituatque animos armis ceſſura voluptas.
In precio iam fama manet, laudis ſibi quisque
Arbiter eſſe poteſt, propriaque niteſcere dextra.
Inſtructum luxu nihil aſſit, plena rigoris
Omnia praeſentem diſcant exoluere cladem.

Non

(*m*) in L. II. p. 32. (*n*) conf. Er. Pontoppidani Annal. Eccleſ. Dan. Diplom. P. I. p. 255. (*o*) Melius: *Haec aut finis erit nox*, aut vindicta malorum. *K.*

Non debet laudis titulos aut praemia captans
Ignauo torpere metu, ſed fortibus ire
Obuius et gelidum non expalleſcere ferrum.

Tertium et quartum eſt e L. VII. (*p*). Nempe vulneratis lethaliter Gunnone patre, et Filio Grimore ab Olone, Grimo ſupremi ſpiritus vix potens ac toto pene vigore defunctus carmen hoc extremo vocis ſingultu contexuit:

Simus nempe licet corpore debiles
Elapſusque cruor robur obhauſerit;
Quum nunc elicitus vulnere ſpiritus
Vix ſenſim lacero pectore palpitet;
Diſcrimen, moneo, temporis vltimi
Per nos intrepidis clareat auſibus
Nec conflictum aliquis fortius editum
Pugnatumue magis dixerit vſpiam.
Et certamen atrox arma gerentibus
Quam per buſta caro feſſa quieuerit,
Famae conciliet praemia perpetis.
Prima hoſtis ſcapulas ſectio comprimat,
Et ferrum geminas abripiat manus,
Vt quum nos Stygius Pluto receperit,
Olonem quoque par exitus occupet
Et commune tribus (q) funus inhorreat,
Vna trium cineres vrnaque contegat.

Hactenus

(*p*) pag. 145. (*q*) Seruus Gunnonis etiam occiſus erat.

Hactenus Grimo. Cuius inuictum pater ſpiritum aemulatus, vt fortiſſimam filii vocem mutua adhortatione proſequeretur, ſic coepit:

Quanquam defectis ad ſummum ſanguine venis
Extet in occiduo corpore vita breuis;
Taliter extremae vigeat contentio pugnae,
Vt laudem noſtri non ſinat eſſe breuem.
Ergo humeros hoſtis et brachia fraınea primum
Impetat vt manuum debilitetur opus.
Sic commune tribus dabitur poſt fata ſepulcrum,
Et jucios cineres par tribus vrna teget.

Hic dictis ambo genibus nixi (nam fati propinquitas vires hauſerat) cominus cum Olone confligere ſummopere niti etc.

Tranſeamus ad aliud carminum genus, quod cantatum fuiſſe accepimus. De iis carminibus loquimur, quae ἐπινίκια dicuntur. quorum licet rationem explicare voluerit in libello de iis ſcripto Io. Guil. Bergerus, nec tamen ille ſatisfecit deſiderio, nec exſpectationi reſpondit. Nam ad tenuia delapſus nomina tantum, quibus illa carmina appellantur, collegit. nos exemplis vtemur illuſtrioribus. Ἐπινίκια ſpectauerunt ad victoriam, id quod ipſa verbi vis indicat, atque vel ipſo victoriae tempore decantata vel ſerius etiam a poetis compoſita fuerunt. Continuit

igitur eiusmodi carmen cum laudem victoris et virtutis militum, quorum opera victoria parta, tum gratias diis, quorum numine feliciter pugnatum esse credebant, relatas.

Antiquissimum pulcherrimumque ἐπινίκιον habent Hebraei. Quis enim ignorat nobilissimum carmen a Mose post transitum Israelitarum per mare rubrum cantatum (*r*)? Nullum omnium, quae ad nostram aetatem peruenerunt, carminum hoc vetustius est: nullum erumpentis pectore laetitiae sensus pulchrius exprimit. Tanta vbique vis apparet gaudii cum admiratione et amore Dei coniuncti: tanta membrorum orationis breuitas, immo repetitio interdum earundem sententiarum: adeo viuunt omnia et mouentur! Quam quidem carminis naturam et praestantiam copiose explicuit, praeter Robert. Lowthium (*s*), Herfanus (*t*). Librum quoque Iustorum, cuius fit mentio in Iosuae libro (*u*), Grotius putat ἐπινίκιον carmen fuisse. Clericus (*x*) autem collectionem existimat fuisse hymnorum de rebus gestis

(*r*) vid. *Exod.* XV. (*s*) *de poesi Hebraeor. sacra* Prael. XXVII. (*t*) in Rollini libro: *La maniere d'enseigner & d'etudier les belles lettres.* P. IV. (*u*) cap. X, 13. adde II *Samuel.* I, 18. (*x*) in *Commentar.* p. 24. ed. Tubing. add. Huetium in *demonstrat. Euangel. Propos.* IV. p. 190.

ſtis Hebraeorum, forte non vno tempore factam. Certe librum illum poeticum fuiſſe oſtendit clare locus de retardato ſolis curſu, cuius in interpretatione fruſtra omnem operam pones, ſi hiſtoricum loqui ibi putes. Quodſi vero hanc particulam e carmine decerptam ita explicueris, vt fecit Cl. Michaelis (*y*) illiusque auctorem dixeris audacius expreſſiſſe ſententiam illam, noctem fulminibus illuſtratam fuiſſe, facile nos expedieinus omnibus difficultatibus, quae nobis de re miraculoſa cogitantibus non poſſunt non ſuboriri. Certius ἐπινίκιον eſt illud, quo Dauidem Goliatho occiſo populus proſequebatur (*z*), et diuinum carmen Deborae iure habetur (*a*). Eſt enim in illo mirifica ſententiarum ſublimitas et elocutionis magnificentia incredibilis, vt pulchre oſtendit Lowthius (*b*). Quid poteſt autem magnificentius cogitari iis, quae Witſius de hoc carmina dicit (*c*): *Carmen Deborae tanta verborum magnificentia, tanta figurarum varietate, tam aptis auresque implentibus numeris. tam eleganti translationum audacia, tam natiua et nitida affectuum, quos res exigebat, repraeſentatione concinnatum eſt, vt neque Pindaricis neque Venu-*

(*y*) ad Lowthium p. 459. (*z*) I *Reg.* XVIII. (*a*) in libro Iudic. c. V. (*b*) l. c. *Prael.* XXVIII. p. 559 (*c*) in *Miſcell. Sacr.* L. I. c. 23. p. 351.

ſini vatis odis poſtponi debeat, et vel ex ſolo hoc ſpecimine appareat, quanta poeſeos vis antiquiſſimis temporibus fuerit apud Hebraeos. Vt hoc vnum addamus, non ſine cauſa viri docti exiſtimant, locum, quem Moſes profert (*d*) ex Annalibus Amorhaeorum, decerptum eſſe ex carmine ἐπινικίῳ, cum Sehon, rex Amorhaeorum, victoriam a rege Moab reportaſſet, cantato. Initium illius eſt: *Venite in Heſebon: aedificetur et conſtruatur ciuitas Sehon: ignis egreſſus eſt de Heſebon, flamma de oppido Sehon etc.*

Pergamus ad Graecos, quibus primum ἐπινίκιον ceciniſſe videbatur Apollo, qui, Saturno pulſo et regno exuto, Iouis victoriam celebrauit. Habitum canentis deſcribit Tibullus (*e*), qui Apollinem his verſibus inuitat:

> *— nitidus pulcherque veni: nunc indue veſtem*
> *Sepoſitam, longas nunc bene pecte comas.*
> *Qualem te memorant, Saturno rege fugato,*
> *Victori laudes concinuiſſe Ioui.*

vide Voſſium (*f*). Luculentum eiusmodi carminis exemplum ſeruauit Pauſanias (*g*). Bello enim Meſſeniaco

(*d*) *Num.* XXI, 27. (*e*) L. II. El. 5, 7. (*f*) in *Inſtit. Orat.* III, 7, 2. p. 417. (*g*) in L. IV. c. 16. p. 319.

ſeniaco ſecundo Ariſtomenem Andaniam reuerſum poſt victoriam reportatam a Lacedaemoniis acceperunt matronae gratulabundae, taenias in eum et flores fructusque, vt anni tempeſtas ferebat, proiecerunt, atque cecinerunt:

Ἐς τὸ μέσον πεδίον Στενυκλήριον ἐς τ' ὄρος ἄκρον
Εἶπετ' Ἀριστομένης τοῖς Λακεδαιμονίοις.

Dicitur etiam Callimachus ἐπινίκιον ſcripſiſſe in honorem Soſibii, qui ſummae rei praefuit in aula Ptolemaeorum. Athenaeus ſcribit (*b*): Θεόφραστος ἐν τῷ πρὸς Κάσανδρον περὶ βασιλείας, εἰ γνήσιον τὸ σύγγραμμα· πολλοὶ γὰρ αὐτό φασιν εἶναι Σωσιβίου, εἰς ὃν Καλλίμαχος ὁ ποιητὴς ἐπινίκιον ἐλεγειακὸν ἐποίησεν. vide Fabricium (*i*) et Fragmenta Callimachi a Bentleio collecta (*k*).

Latina lingua tale carmen conſcriptum eſſe non memini, (niſi velis huc referre Horatii carmen IV. libri IV. quo Druſi, Auguſti priuigni, victoria de Rhaetis Vindelicisque celebratur, et c. XIV. eiusdem libri in honorem Claudii Tiberii Neronis compoſitum, qui adiutor fuerat fratri in Vindelico bello) praeter verſiculos a Flauio Vopiſco in vita Aureliani

 ſeruatos.

(*b*) *Deipn.* L. IV. p. 144. (*i*) in Bibliothec. Gr L. III. c. 19. p. 485. (*k*) n. LXIX. p. 441.

ſeruatos (*l*). *Refert*, inquit ille, *Theoclius* (Salmaſius coniicit: Theo Chius) *Caeſarianorum temporum ſcriptor, Aurelianum manu ſua bello Sarmatico vno die quadraginta et octo interfeciſſe, plurimis autem et diuerſis diebus vltra nongentos quinquaginta: adeo vt etiam baliſtea* (cod. Palat. balliſtia) *pueri et ſaltatiunculas in Aurelianum tales componerent, quibus diebus feſtis militariter ſaltitarent:*

Mille, mille, mille decollauimus,
Vnus homo mille decollauimus,
Mille viuat, qui mille occidit,
Tantum vini habet nemo
Quantum fudit ſanguinis.

Haec video eſſe perfriuola, ſed quia ſupra ſcriptus auctor ita eadem, vt ſunt Latine, ſuis ſcriptis inſeruit, tacenda eſſe non credidi. Idem apud Moguntiacum tribunus legionis ſextae Gallicanae Francos irruentes, quum vagarentur per totam Galliam, ſic adflixit, vt trecentos ex his captos ſeptingentis interemtis ſub corona vendiderit. Vnde iterum de eo facta eſt cantilena:

Mille Sarmatas, mille Francos
Semel et ſemel occidimus
Mille Perſas quaerimus.

Exercuit

(*l*) p. 211. ed. Pariſ. 1620.

Exercuit hic locus paullum ingenia interpretum, e quibus Salmaſius bene nobis de verbo balliſtia ſeu baliſtea diſputare videtur. Explicat vero verbum per choreas et cantilenas, ad quas ſaltatur. quam certe interpretationem firmat Suidas (*m*) Βαλλίζειν, τὸ κύμβαλα κτυπεῖν καὶ πρὸς τῶν ἐκείνων ἦχος ὀρχεῖσθαι. Quod vero ad verſus ipſos attinet, poetas dicit vulgares in componendis eiusmodi canticis et ſaltatiunculis legis metricae nullam rationem habuiſſe, ſed ſolius modulationis et numeroſae compoſitionis verborum, quae ita ad aurem accidit, vt formam videatur habere veri et legitimi rythmi. Nempe, vt ſcribit Quintilianus (*n*) de primo carminum genere, ita etiam hoc *imperito quodam initio fuſum et aurium menſura, et ſimiliter decurrentium ſpatiorum obſeruatione.* Comparat hos rythmos cum politicis verſibus, qui medio aeuo a Graecis inuenti et a Latinis expreſſi fuerunt: quos Heumannus, ὁ νῦν ἐν ἁγίοις (nam ex beatorum coetu nulli illum clamores exturbabunt, nullae accuſationes eiicient, quae nunc praela hominum exercent) ita appellatos eſſe credidit (*o*), quia politici homines, haud alte immerſi litterarum ſtudiis, facile tales potuerint confi-

 cere,

(*m*) T. I. p. 414. (*n*) *Inſt. Orat.* IX, 4. (*o*) in *Conſpect. Reip. litterar.* c. 5. p. 262.

cere, cum a ſcholaſticis tantum hominibus iuſti verſus trochaici exſpectari debeant. Sed probabilius fere Lambecius dicit, politicos hos verſus appellatos, quia vulgo Conſtantinopoli per compita cantata ſint: eam πόλιν vocatam eſſe κατ' ἐξοχήν et ſermonis contractionem (*p*). Plurima, quae eiusmodi verſibus politicis contexta ſunt, ſcripta recenſet Caſpar Barthius (*q*), qui nec prorſus ſolutae nec penitus ligatae orationis genus hos verſus conſtituere dicit. Conſule etiam du Fresne (*r*) et Leon. Allatium (*s*), qui ideo eos dictos ita eſſe exiſtimat, quod communes omnium ciuium ſint eorumque vſui accommodati.

Tranſeo ad Germanos. Sed antea locum dabo Diodori Siculi de Gallis (*t*), vbi dicit, Gallos ſpolia ſanguine polluta famulis velut in triumpho proferenda dediſſe et hymnum victorialem ceciniſſe: τὰ δὲ σκῦλα τοῖς θεράπουσι παραδόντες ἡμαγμένα λαφυραγωγῆσαι, παιανίζοντες καὶ ᾄδοντες ὕμνον ἐπινίκιον. Exſtat etiam vetuſtum carmen Theotiſcum, quod huc pertinet, a Io. Schiltero (*u*) hoc titulo editum: *Επινικιον Rythmo Teutonico Ludouico Regi acclamatum,*

(*p*) v. *Melange d'hiſtoire & litterature p. Vigneul Marville*, T. II. p. 334. (*q*) ad Claudian. Mamert. p. 364. (*r*) in *Gloſſario med. & Inf. Latin.* T. II. p. 337. (*s*) v. Fabric. *Bibl. Gr.* T. X. p. 318. (*t*) *L. V. p.* 352. (*u*) in T. II. *Theſ. Antiqu. Teutonicar.*

tum, cum Nortmannos an. DCCCLXXXIII. viciſſet. Deſcripſit carmen e codice monaſterii Elnonenſis ſiue S. Amandi in Belgio Io. Mabillonius, doctiſſimoque commentario illud Schilterus illuſtrauit, cui nos quoque aliquot locorum indicium debemus. Quia vero de primae Strophae antiquitate dubitatio quaedam eſt, adferamus ſpecimen e medio carmine, quod, neſcio quomodo, valde nobis placet.

Tho nam herſkild indi ſper
Ellianlicho reit her.
Vrold her uuarer rabcbon
Sina uuidarſabcbon,
Tho ni uuas iz buro lango,
Fand her thia Northmannon.
Gode[illegible]ob. *ſageta.*
Her ſibt thes her gereda.
Ther kunig reit kuono
Sang lioth. frono.
Joh alle ſaman ſungun
Kyrieleiſon.
Sang uuas geſungen
Uuig uuas bigunnen,
Bluot ſkein in uuangon
Spilodunder Vrankon
Thar rabt thegeno gelib,
Nichein ſoſo Hluduuig.
Snel indi kuoni.
Thas uuas imo gekunni. &c.

Quae quidem Schilterus ita interpretatus eſt: Tunc arripuit ſcutum et lanceam feſtinanter equitans. Volebat is vere vindictam ſumere de ſuis aduerſariis. Tunc nec erat interuallum longum: inueniebat Normannos. Deo ſit laus! dicebat, videns id quod deſiderabat. Rex currit audacter, procinit canticum publicum atque omnes coniunctim cantabant: Kyrie eleiſon. Canticum erat decantatum, praelium coeptum. Sanguis apparuit in genis exultantium Francorum. Hic vindictam ſumſit miles pariter, nemo ſic vt Ludouicus. Alacer et audax: hoc ipſi erat congenitum etc.

De ἐπινικίοις recentiori aetate factis, quorum exſtat non exiguus numerus, nolumus quidquam dicere. Nec enim cantata, ſed a poetis compoſita fuerunt. Vt tantum pauca addamus, exſtant Iani Lernuti *Epinicia honori et Virtuti Ducis Ambroſ. Spinulae dicata, etiam aduerſantium nonnullorum pallori et inuidiae* (*x*): ſed in quibus elatiorem ingenii vim fruſtra quaeres. Nec deſunt alia, ob victorias variorum ducum a poetis cantata carmina. Tale eſt illud Io. Cargae *de victoria ducis Albae apud Belgas:*

Laetitiae

(*x*) Antuerp. 1607.

Laetitiae bona ſigna cauis date turribus aera
Et pia ſollicito ſoluite corda metu,
Et vos ſacra cohors diuinas carmine laudes
Perque domos diuûm dicite perque vias. (*y*) *etc.*

Talis oda Ioannis Cottae de victoria Liuiani (*z*), tale ipſius Toſcani *Epinicion Chriſtiani orbis Turcarum claſſe apud Lepantum profligata.* Quid dicam de Boilauii oda Pindarica in expugnationem Namurcae, olim quae non paruas turbas in Gallia excitauit (*a*)? ſed de his plura dicere nolumus.

Vltimo loco collocamus ea carmina, quibus olim res bellicas, fortitudinem, praeclaraque facta heroum et maiorum ſuorum celebrabant varii populi. Lacedaemonios, narrat Plutarchus (*b*), modulationibus et cantilenis operam dediſſe, quae ad excitandum augendumque animum ſtimulum haberent, impetumque et quaſi inſtinctum quendam ad agendum ingenerarent: dictionem fuiſſe ſimplicem, minimeque fucatam, materiam laudes eorum, qui praeclare vixiſſent ac pro Sparta occubuiſſent, item vituperationem eorum, qui timide ſe geſſiſſent. Idem fere inſtitutum

(*y*) in Io. Matth. Toſcani *Carmin. Illuſtr. poetar. Italor.* T. I. p. 5. (*z*) *Ib.* p. 80. (*a*) v. *la Vie de Boileau* p. *Mezerai.* p. 177. (*b*) *In inſtit. Lacon.* p. 237.

tum apud Arcadas viguiſſe narrat Athenaeus (*c*), *παρὰ γὲν μόνοις Ἀρκάδων οἱ παῖδες ἐκ νηπίων ᾄδειν ἐθίζονται κατὰ νόμον τὸς ὕμνους καὶ ἕκαστοι κατὰ τὰ πάτρια τὸς ἐπιχωρίους ἡρῶας καὶ θεὸς ὑμνοῦσι.*

Huc pertinere nobis videntur illa carmina, quae *σκόλια* appellabantur. De his poſt Hadrianum Iunium (*d*) ſat copioſe nec indocte expoſuit Goenſius (*e*). Nos, quae ad illuſtrationem rei pertinere credimus, e noſtris commentariis adferemus.

Σκόλιον appellat Heſychius *παροίνιον ᾠδήν.* quam interpretationem et apud Suidam inuenimus (*f*) et apud Pollucem (*g*). *Καὶ παροίνια δὲ ἄσματα ἦν καὶ σκολία* (*h*), *καὶ μυρίνην δέ τινες ἐπὶ δεξιᾶ περιφέροντες καὶ ἔκπωμα καὶ λύραν ᾄδειν ἠξίουν.* Nominis vero horum in conuiuiis cantatorum carminum variae cauſae afferuntur a Criticis, inter quos, qui probabilius reliquis diſputat, illud inde deducit Ioſ. Laurentius (*i*) quia, quae circumferri ſolebat, lyra obliquo et ſinuoſo circuitu in menſa ambulans pectinatim quodammodo, non ſeriatim et per ordinem accubitus, conuiuis

(*c*) L. XIV. c. 5. p. 626. (*d*) in *Animaduerſion.* L. III. c. 7. p. 121. (*e*) in *Obſeruationum Miſcellanearum* (Traiect. Batau. 1764.) c. 4. p. 22. (*f*) T. III. p. 334. (*g*) in *Onomaſt.* L. VI. c. 19. (*h*) vide de accentus ratione Seberum in notis p. 91. (*i*) *de Conuiu. Veter.* p. 171. in T. IX. *Theſ. Gronou.*

conuiuis tradita fuerit. Certe hoc et nominis ratio et alia veterum ſcriptorum loca docent: quanquam ab his diſcrepare videtur Scholiaſtes Ariſtophanis (*k*), qui recte notauit: σκολιὰ λέγονται τὰ παροίνια ᾄσματα, deinde addit: ἡ περίοδος σκολιὰ ἐγίγνετο διὰ τὴν θέσιν τῶν κλινῶν σκολιάν· quod ſcholion iisdem fere verbis datur alio loco (*l*). Nos certe illud teneamus, cantata fuiſſe ad lyram ea carmina obliquo ordine a muſicae peritis, reliquos, lyram non pulſantes, cantantesque myrti ramum aut lauri folium manu tenuiſſe, cantataque fuiſſe omnibus iam appoſitis. quanquam triplex genus eiusmodi carminum conſtituit Athenaeus (*m*), vbi potes videre Caſaubonum (*n*), quibus addes ea, quae diſputat Ludouicus de la Nauze in libello de cantionibus Graecorum (*o*). Argumenti fuerunt varii haec carmina; alia enim ſeuera pertinebant ad vitam recte inſtituendam, laudesque virorum fortium continebant: alia laetitiam commendabant atque amoris etiam ſuauitatibus imbuta erant. Erant quoque Scolia in Deorum honorem, hoc vno diuerſa a Paeanibus, quod

ἐπιῤῥήμως

(*k*) *ad Ran.* 1337. (*l*) *ad Veſpas* 1231. (*m*) L. VI. c. 14. p. 693. (*n*) in *Animaduerſ.* p. 981. 982. (*o*) *ſur les Chanſons de l'ancienne Grece* dans *les Memoir. de l'Academ. des Inſcript.* T. XIII. p. 496.

ἐπίῤῥημα Παιανικὸν non habebant, id eſt, ἰὴ Παιάν (*p*). Inuentorem horum carminum facit cum aliis Plutarchus (*q*) Terpandrum, de quo, auctorum locis collectis, copioſe egit Dorvillus (*r*), atque Athenaeus Alcaeum et Anacreontem eiusdem generis verſus compoſuiſſe ſcribit. Peruenerunt quaedam σκόλια ad noſtram aetatem, ſeruata illa a Graecis ſcriptoribus, quae immenſum deſiderium reliquorum in animis noſtris relinquunt. Spirant inprimis duo, quae addere hic iuuat, admirabilem animi virtutem, nec, niſi incredibili cum voluptate, legi poſſunt ab omnibus, quibus paullo generoſiorem indolem benignior natura dedit. Dabimus primum, quod Athenaeus ſeruauit, carmen Υβρίου τοῦ Κρητὸς, vt illud ab Henrico Stephano editum fuit (*s*). Sed humile vulgus arceo et procul abeſſe iubeo!

Ἔστι μοι πλοῦτος μέγας δόρυ καὶ ξίφος
Καὶ τὸ καλὸν λαιστήιον πρόβλημα χρωτός.
Τούτῳ γὰρ ἀρῶ, τούτῳ θερίζω,
Τούτῳ πατέω τὸν ἁδὺν οἶνον ἀπ' ἀμπέλω,
Τούτῳ δεσπότας κέκλημαι. τοὶ δὲ
Μὴ τολμῶντες ἔχειν δόρυ καὶ ξίφος καὶ τὸ καλὸν λαστήιον
Πάντες

(*p*) vid. Sam. Petitum in *Miſcellan.* L. VI. c. 5. p. 159.
(*q*) *de Muſica* p. 1140. (*r*) in *Vanno Critic.* p. 649.
(*s*) in *Carminum Poetarum nouem fragmentis* (a. 1560.) p. 398.

Πάντες γόνυ πεπτηότες ἐμοὶ κυνέοντι
Δεσπόταν καὶ βασιλέα μέγαν φωνέοντι.

Eſſne credibile, fortium Graecorum aliquem hoc carmen inter pocula audire potuiſſe, quin armorum gloriam ſibi perpetuo conſeruare conſtitueret, quin, niſi mortuo ſibi clypeum ablatum iri, iuraret? Maiorem etiam ſpiritum admiramur in illo Calliſtrati σκολίῳ, admodum celebri Athenis et in omnibus conuiuiis decantato, de necato ab Harmodio et Ariſtogitone Hipparcho Athenienſium tyranno, ſeruato ab Athenaeo, et a viro ſummo, Roberto Lowth, ad numeros ſuos reuocato et a Goenſio commentariolo illuſtrato (*t*).

Εἰς Ἁρμόδιον καὶ Ἀριστογείτονα Σκόλιον.

Ἐν μύρτου κλάδι τὸ ξίφος φορήσω
Ὥσπερ Ἁρμόδιος κ' Ἀριστογείτων
Ὅτε τὸν τύραννον κτανέτην
Ἰσονόμους τ' Ἀθήνας ἐποιησάτην.

Φίλταθ' Ἁρμόδι' ἔτι που τέθνηκας
Νήσοις δ' ἐν μακάρων σε φασὶν εἶναι,
Ἵνα περ ποδώκης Ἀχιλεύς,
Τυδείδην τε φασιν Διομήδεα.

Ἐν

(*t*) l. c. Prael. I. p. 18.

Ἐν μύρτᾳ κλάδι τὸ ξίφος φορήσω,
Ὥσπερ Ἁρμόδιος κ' Ἀριστογάτων,
Ὅτ' Ἀθηναίης ἐν θυσίαις
Ἄνδρα τύραννον Ἵππαρχον ἐκαινέτην.

Ἀεὶ σφῶν κλέος ἔσσεται κατ' αἶαν
Φίλταθ' Ἁρμόδι' κ' Ἀριστογάτον
Ὅτι τὸν τύραννον κτάνετον
Ἰσονόμους τ' Ἀθήνας ἐποιήσατον.

Iuuat ſententiam noſtram de hoc carmine, non tam noſtris, quam Lowthii verbis exponere, qui, illo exhibito, ſtatim addit: *Quod ſi poſt Idus illas Martias e Tyrannoctonis quispiam tale aliquod carmen plebi tradidiſſet, inque ſuburram et fori circulos et in ora vulgi intuliſſet, actum profecto fuiſſet de partibus deque dominatione Caeſarum: plus mehercule valuiſſet vnum* Ἁρμοδίου μέλος *quam Ciceronis Philippicae omnes.* Aliud σκόλιον memini me legere apud Suidam in (*u*): ἐπὶ Λεψυδρίῳ μάχῃ. Sed et hoc praetereo et alia iucundioris argumenti carmina, quae nunc ad nos nihil pertinent. Liceat vero aliam coniecturam proponere de carmine ſimili aut, ſi vis illud σκολίον appellare, nihil impedio, quod mihi in libro Sap. Siracid. (*x*) inueniſſe videor. Lege mihi verſiculos hos:

Σφραγὶς

(*u*) in T. I. p. 819. (*x*) cap. XXXV, 4.

Σφραγὶς ἄνθραξ ἐπὶ κόσμῳ χρυσῷ, σύγκριμα μυστικῶν ἐν συμποσίῳ οἴνου,
Ἐν κατασκευάσματι χρυσῷ σφραγὶς σμαράγδου μέλος μυστικῶν ἐφ' ἡδεῖ οἴνῳ.

et dic mihi, an inepte ſuſpicer, eos e carmine aliquo Hebraeorum decerptos eſſe. Si, quae praecedunt, quaeque ſequuntur, conſideraueris, inſigniter ex reliqua oratione hos verſus eminere cognoſces. Redolet ipſum dicendi genus Hebraicae poeſeos genium, quem qui de carminibus recte iudicare poſſunt facile obſeruant. Praeterea puto hos verſiculos e carmine ſumtos eſſe, quod alternis canitur ita, vt, qui alteri ſuccinat, reſpondeat quidem priori, ſed maius aliquid addat, qualia carmina ſunt apud Theocritum et Virgilium. Vſu vero obtinuiſſe, vt hymnos ſaepe alternis choris inuicem cantarent Hebraei, luculentis exemplis oſtendit Lowthius (*y*) atque inprimis cantiunculae de Saulo et Dauide (*z*), vbi alteris praecinentibus: *Percuſſit Saulus millia ſua*, alterae reſpondebant: *Et Dauid ſuas myriadas.* Quam quidem rationem in vniuerſa fere Hebraeorum poeſi ita obtinuiſſe vir doctiſſimus addit, vt de Muſis Hebraeis verius, quam de aliis quibuscunque, dici poſſit:

Amant alterna camoenae.

Poteſtne

(*y*) in *Prael. XIX.* p. 356. ſequ. (*z*) 1. *Sam.* XVIII, 7.

Poteſtne vero in eiusmodi carmine amoebaeo elegantius alterum membrum inueniri, quam in his verſiculis obſeruamus? Certe me delectat valde mea coniectura, quae ſi metaphyſicis theologorum quorundam ingeniis minus arriſerit, ſciant illi, me haec iis ſcripſiſſe, qui magnam partem codicis Hebraici poeticam cenſent, atque eo felicius in interpretatione illius quemque verſari poſſe credunt, quo mitiori eum naſcentem lumine Muſae adſpexerint. Fere ſimile inſtitutum floruit apud antiquiſſimos Romanos, de quibus haec narrat Cicero: *grauiſſimus auctor in Originibus dixit Cato, morem apud maiores hunc epularum fuiſſe, vt deinceps, qui accubarent, canerent ad tibiam clarorum virorum laudes atque virtutes* (*a*).

Tale inſtitutum floruit etiam apud Gallos veteres et Germanos, qui maiorum fortium memoriam carminibus renouarunt. Hoc munere functos fuiſſe Bardos notum eſt, quos *fortia virorum illuſtrium facta heroicis compoſita verſibus dulcibus lyrae modulis cantitaſſe* Ammianus Marcellinus ſcribit (*b*) et de

(*a*) Tuſc. Quaeſt. IV, 2. adde I, 2. et Perizonium in *Animaduerſ. Hiſtoricis. c. 6. p.* 205. (*b*) XV, 17.

de quibus, licet alia adſint (*c*), Lucani tantum verſus adſcribam (*d*):

Vos quoque, qui fortes animas belloque peremtas,
Laudibus in longum, vates, dimittitis aeuum
Plurima ſecuri fudiſtis carmina Bardi.

Tacitus etiam narrat Arminium illum Vari victorem *cani adhuc apud barbaras gentes* (*e*), quemadmodum Auentinus etiam dicit (*f*): *Complura apud nos exſtant de virtutibus Attilae carmina, patrio ſermone more maiorum ſcripta.* His addamus locum memorabilem Trithemii (*g*): *Mos hic erat maioribus noſtris Francis atque Germanis, vt heroum dicta vel facta memoratu digna per ſacerdotes templorum patriis commendarentur carminibus, in quibus diſcendis, memorandis et decantandis iuuenum excitarentur ingenia. Quae conſuetudo multis durauit annis, donec poſtremo defecit.* Talia carmina collegit Carolus M. vt Eginhartus memoriae prodidit:

(*c*) vid. Athenaeum L. VI. p. 184. Diodor. Sicul. L. V p. 308. Aelian. *Var.* Hiſt. XII, 23. Bochartum in *Geogr Sacr.* P. II. l. 1. c. 42. *Monumenta Paderbornenſia* p. 78 Io. Chriſt. Wagenſeil. *von der Meiſterſinger holdſeeligen Kunſt.* p. 496. (*d*) *Pharſ.* I, 447. (*e*) in *Annal.* II. extr. add. de *Mor. Germ.* II, 3. (*f*) in *Annal. Boior.* L. II. p. 130. (*g*) in *Compend. Annal.* L. I. p. 11. ed. Francof. 1601. add. Iornandem *de rebus Getic.* c. 5.

didit (*h*): *Item barbara et antiquiſſima carmina, quibus veterum regum actus et bella canebantur, ſcripſit* (i. e. deſcripſit) *memoriaeque mandauit*, ad quem locum lege, quae Beſſelius et Goldaſtus notauerunt. Sed interciderunt ea, nec leue deſiderium ſui reliquerunt nobis, quibus ſaepiuſcule cum Georg. Hickeſio (*i*) dicendum et optandum eſt. *O vtinam iam extaret Auguſta Caroli M. bibliotheca, in qua delicias has ſuas repoſuit Imperator! O quam lubens, quam iucundus ad extremos Caroli imperii fines proficiſcerer ad legenda antiqua illa aut barbara carmina!*

(*h*) in *Vita Caroli M.* c. 29. p. 130. (*i*) In *Grammat. Franco-Theotiſc.*

Kriegs-

Kriegslieder
DES TYRTAEVS.

Aus dem Griechiſchen.

I.

Wie ſchön, wenn für das Vaterland
Ein Mann kämpft, und als Held
Mit blankem Schwerd in hoher Hand
Im Vordertreffen fällt!

Allein, wie elend! wenn er hier
Die feiſten Aecker flieht,
Und dort um Brod vor fremder Thür
Demüthig ſich bemüht.

Ihn ſchleicht der grauen Aeltern Paar,
Vom Alter krumm und ſchwach,
Sein Weib, das ſeine Wolluſt war,
Und kleine Söhne nach.

Verachtend folgt ihm jeder Blick,
Wo er voll Mangel geht,
Und weiſt gehäſſig ihn zurück,
Wenn er die Gabe fleht.

Und ſein Geſchlecht deckt ewge Schmach
Und ſein Geſicht wird alt,
Und ihm folgt Angſt und Kummer nach
In jeglicher Geſtalt.

Und wenn er lang genug geirrt
Ganz abgezehrt von Gram,
Verliehrt er jede Zier, verliehrt
Er endlich ſelbſt die Scham. —

Doch für das Vaterland, für dieſs
Kämpft, Jünglinge, mit Muth!
Für euch, und eure Kinder flieſs
Eur edles Heldenblut!

Ja, ſchlieſst euch, ſteht, und kämpft vereint!
Des Schreckens bleich Geſicht,
Der Wunſch, vor einem ſtolzen Feind
Zu fliehn, ziemt Krieger nicht.

Nein, feuert eure Seelen an
Mit einer edlen Wuth,
Dann trotzt dem Tod, und lauft die Bahn
Des Ruhms voll Heldenmuth. —

Wie?

Wie? ſollen dieſe Greiſe hier
Mit unbiegſamen Knien
Itzt für Euch ſtreiten? aber ihr
Wollt ſie verlaſſen? fliehn?

Wie ſchändlich, wenn der Kraft beraubt,
Ein Greis im erſten Glied,
Mit grauem Bart und weiſſem Haupt
Das Schwerd vor Söhnen zieht,

Und kämpft und fällt: wenn dann im Staub,
Der edle Geiſt verraucht,
Da hinter ihm, des Schreckens Raub,
Der feige Jüngling haucht:

Wenn ihn, vom dürftigen Gewand
Entblößt, der Tod hier ſtreckt,
Und er nur mit der blutgen Hand
Den nackten Körper deckt!

O Schande! wendet das Geſicht
Von ihm! — doch nein, ſeht hin,
Er weicht dem ſchönſten Jüngling nicht
Und Frühling ſchmücket ihn.

Er iſt der Männer Stolz, die Gluth
Der Weiber, lebt der Held,
Und beyder Lob, wenn er mit Muth
Im Vorder-Treffen fällt.

O Glück! wer angeheftet ſteht,
Unwankend wie ſein Geiſt,
Zuerſt im Kampf frolockend geht
Und ſeine Lippen beißt.

II.

Stammt Ihr von dem Alcides nicht,
Ein unbeſiegt Geſchlecht?
Noch gönnt euch Zevs ſein Angeſicht,
Traut auf ein göttlichs Recht!

Was iſt die Menge, die euch droht!
Erzittert nicht vor ihr? –
Ergreift den Schild, und ſucht den Tod
Und kämpft voll Ruhmbegier.

Iſt euch das Leben nicht verhaßt?
Ihr kennt ja die Gefahr
Des Kriegs? des Kriegers Müh und Laſt?
Was fliehn und ſchlagen war!

Nicht wahr? da fiel ein kleiner Theil,
Wo mit vereinter Macht
Den Angrif Ihr gewagt, und Heil
Auf euer Volk gebracht?

Ja, ein Verzagter! auf einmal
Verliehrt der alle Kraft!
Kein Wort erſchöpft das Unglück all,
Das niedre Feigheit ſchaft.

O welche Schande! welch ein Greul!
Wenn hin in Staub geſtreckt
Auf blutgen Rücken noch ein Pfeil
Tief in der Wunde ſteckt!

Er traf ihn auf der Flucht. — Der Held
Faßt aber ſichern Grund
Rückt unerſchüttert in das Feld
Und beißt ſich in den Mund;

Hebt ſeine Schenkel hoch empor,
Und hält den breiten Schild
Den Schultern und dem Buſen vor,
Den hoher Ehrgeiz ſchwillt:

Er wirft den Spieß, o Feind, auf dich
Mit ſtarkem Ungeſtüm!
Indeſſen winket fürchterlich
Die Feder über ihm! —

So lern er Thaten thun im Streit,
Und fecht und ſtreite gern
Und wo der Feind mit Pfeilen dräut,
Da ſey ſein Schild nie fern.

Doch nahet er ſich ihm allzuſehr,
So greif er herzhaft an,
Bald mit dem Schwerd, bald mit dem Speer,
Und ſuch ihn ſelbſt zu fahn.

Es treffe donnernd Mann auf Mann
Und Fuß auf Fuß, und Schild
Auf Schild, und Helm an Helm und dann
Schlag er von Wuth erfüllt.

Bald ſey der lange Spieß bereit,
Und bald das breite Schwerd,
Und ſeine Bruſt ſey jederzeit
Dem Feinde zugekehrt!

Du aber, leichtes Kriegsvolk, du,
Dich ladt der Krieg auch ein,
Eil unter deiner Tartſche zu
Und wirf den mächtgen Stein.

Und deinen Wurfſpieß ſäume nicht
Oft auf den Feind zu drehn,
Ja, geh ſelbſt denen ins Geſicht,
Die ſchwer bewafnet gehn.

III.

Nicht der iſt mir des Nachruhms werth,
Werth, daß man ihn beſingt,
Der ſchnell zu laufen iſt gelehrt,
Im Spiele muthig ringt:

Und wär ſo groſs und ſtark, wie er,
Nicht der Cyclopen Chor,
Flöh er, wie Boreas daher,
Und flöh er ihm ſelbſt vor;

Und wär an reizender Geſtalt
Ein Thiton ihm nicht gleich:
Wich ihm ein Pelops an Gewalt,
Wär Midas nicht ſo reich,

Adraſt nicht ſo beredt, wie er,
Und wenn auch was die Welt
Als groſs erhebt, ſein eigen wär,
Und er wär nicht ein Held! —

Denn, wer nicht von Begierde glüht,
Den blutgen Tod zu ſehn,
Nicht gern dem Feind ins Auge ſieht
Und nah ihm wünſcht zu ſtehn:

Der iſt es nicht — Ein tapfrer Muth,
Der dieſes Ruhms begehrt,
Iſt Sterblichen das gröſste Guth,
Des Jünglings Wünſche werth.

Doch

Doch wer, das Schwerd in kühner Hand,
Sich an die Spitze drängt,
Iſt ſeinem Volk und Vaterland
Von einem Gott geſchenkt.

Er ſteht: vergißt der niedern Flucht,
Beut kühn ſein Leben dar,
Und unerſchrocknen Muthes ſucht
Er trotzend die Gefahr:

Ruft ſeinen Nachbar muthig auf,
Nicht Wund und Tod zu ſcheun,
Und bricht mit ungebeugten Lauf
In die Phalangen ein:

Sie fliehn: und er verfolget ſie,
Regiert den Sturm der Schlacht,
Und zeiget ſeinen Rücken nie,
Und kämpft mit Liſt und Macht:

Und ſtirbt in einer kühnen That,
Fällt forne vor dem Heer,
Iſt ſeinem Vater, ſeiner Stadt
Und Volk Triumpf und Ehr.

Sein Panzer und ſein runder Schild,
Der ihn bedecken ſoll,
Und Buſen, der von Blute quillt,
Iſt tiefer Wunden voll.

Um ihn weint Jüngling, Greiß und Mann:
Die ganze Stadt voll Ach
Erzählt, was er für ſie gethan
Und folgt der Leiche nach:

In hohen Ehren bleibt ſein Grab
Und ſein Geſchlechte blüht
Von Kind zu Kindes-Kind hinab,
Bis in das ſpätſte Glied.

Es ſtirbt ſein Lob zu keiner Zeit
Und ſeines Nahmens Ruhm!
Verweſt er gleich: Unſterblichkeit
Verbleibt ſein Eigenthum. —

Doch fällt dem Held das Loos beglückt,
Dem Tode zu entfliehn,
Dem Tod, dem ewgen Schlaf; und ſchmückt
Der Sieges-Lorber ihn:

So liebt ihn jedes: ihn erhebt
Der Jüngling und der Greiß,
Und wenn man ihn einſt ſpät begräbt,
Folgt ihm der Nachwelt Preis:

Alt iſt er ſeinen Bürgern werth,
Gefürchtet und geliebt,
Ein jeder thut, was er begehrt,
Und flieht, was ihn betrübt.

Er kömmt, und Jung und Alte ſehn
Ihn gern, und jeder zeigt
Ihm ſeinen Sitz, und alle ſtehn,
Stehn da vor ihm gebeugt. —

Wer von euch dieſen Ruhm begehrt,
Den Heldenruhm, den Sieg!
Der ſey durch Muth auch deſſen werth,
Sey ſtark, und ſuche Krieg!

IV.

Wie lange ſchlaft ihr? wenn erwacht
Des Krieges Ungeſtüm?
Seht! wie der Nachbar ſpöttiſch lacht!
Auf! ſchämet euch vor ihm!

Ihr träumt euch Frieden um euch her!
Doch Jünglinge? wie? hört
Und ſeht Ihr nicht den Krieg? da er
Das Land umher verheert?

Ergreift den Schild und haltet ihn
Dem Feinde vor, und bald
Laßt noch einmal den Wurfſpieß fliehn,
Indem Ihr rühmlich fallt!

Wie glänzend iſt es! o wie ſchön!
Von edlem Muth entbrannt
Für Weib und Kind in Streit zu gehn,
Noch mehr, fürs Vaterland!

So bald die Parcen es beſtimmt,
Iſt euer Loos der Tod.
Drum auf! erhebt das Schwerd ergrimmt
Und trotzt dem, der euch droht!

Und waffnet unter euerm Schild
Die Bruſt mit Tapferkeit,
Und kämpft von Heldenmuth erfüllt,
So bald die Schlacht gebeut.

Des Schickſals ſichern Todtes-Streich
Entflieht kein Sterblicher,
Und ſtammte ſein Geſchlecht auch gleich
Von Göttern ſelber her.

Wie oft ergreift den, der der Schlacht,
Der Pfeile Sturm entrinnt,
Der Tod in einer ſichern Nacht,
Wenn er auf Freude ſinnt!

Allein kein Vaterland, kein Freund
Liebt und vermißt den Mann;
Doch leidet jener, o ſo weint
Und trauert jedermann!

Das ganze Volk wünſcht ihn zurück,
Wenn es den Held begräbt:
Er war ſein Gott, er war ſein Glück,
So lang er hier gelebt.

Denn vieler Helden Thatenzahl
That er allein: Im Sturm
Sahn all auf ihn, und allemal,
War er ihr Schutz und Thurm.

INDEX
VETERVM AVCTORVM, QVI AVT EMENDANTVR, AVT EXPLICANTVR COPIOSIVS.

Anacreon 38. 63.
Anthologiae Graecae carmina primum edita. 23. 24. 26. 27. 60. 62. 71. 72. 73. 75. 79. 80. 82. 93. 99. 100. 111. 112. 113. 114. 115. 116.
Ariſtoteles 91.
Cicero 92.
Euripides 80. 81.
Euſebius 141.
Homerus 6. 22. 107. 122.
Horatius 70. 88.
Inſcriptiones Graecae et Latinae 47. 48. 49. 50. 51. 52.
Longinus 89.
Menander 101.
Ovidius 60.
Pauſanias 74.
Pindarus 44. 45. 86.
Plato 80. 91.
Plutarchus 35. 36. 77. 91. 104.
Quintilianus 71.
Quintus Calaber 117.
Siracides 241.
Syncellus 142.
Theognis 81. 95. 96.
Thucydides 162. 164.
Tzetzes 129.
Xenophon 17.

INDEX
RERVM MEMORABILIVM.

Aciem deſerere turpe erat apud Lacedaemon. 46.
Adſpicere credebantur homines dii propitii 38.
Apes poetarum ſymbolum 77.
Apollo imberbis 28.
Armis priuari turpe olim 21.
Aſini honeſtas priſca 122.
Aſſurgendi de ſede mos 96.
Athenienſes in bello caeſos honorifice ſepeliunt 92.
Callinus 99.
Carminum vis 152.
Cinyras 75.
Clamor militum ante praelium 194.
Corporis humani partes ad alia translatae 54-57.
Criſta magna et formidoloſa 57.

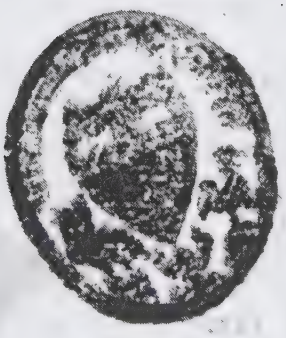
Κύριε ἐλέησον 197.
Decori ſtudium morientes obſeruant 19.
Dii vrbe excidio vicina exeunt 39.
Diis comparantur praeclari viri 112.
Ἐμβατήρια 160.
Ἐπινίκια variorum populorum 225.
Exilium durum 11.
Flores ſepulchro adferri volebant olim 49.
Floribus comparatur inuentus 23.
Fortuna reſpiciens 39.
Fortitudo militis pugnantis licet moribundi 105.
Galea pellibus tecta 62.
Gallus diis ſacer 28.
Germani maiorum facta canunt 242. praelium ineuntes clamant 195. canunt 197. Germanorum carmina bellica antiqua 203. recentiora 205.
Graecorum carmina bellica 198.
Heraclidarum colonia 36.
Inuicti vocantur dii 34.
Iupiter Victor 37.
Iouis ſumma in bello poteſtas 40.
Labia mordent milites 38.
a Mari ad bellum transferuntur verba 85.
Mel eloquentiae ſymbolum 76.
Mors pro patria 7. 8.
Meſſeniorum bella cum Lacedaem. 139.
Odinus 214.
Paeanes 192.
Polonorum paean militaris 199.
Προσόδια 166.
Praelii deſcripriones pulchrae 59. 60.
Pudor ſaepe res perditas ſeruauit 101.
Ragnari Lodbrogii carmen 212.
Sacerdotum feruor carmina antiqua deleuit multa 171. etiam monimenta artium 173.
Scaldi 207.
Σκόλια 236.
Septentrional. populor. carmina bellica 210.
Senes apud Lacedaem. honorati 95.
Sepulchra complectebantur amici 51. Sepulchra caeſorum in bello apud Lacedaem. illuſtria 93.
Siren eloquentiae ſymbolum 78.
Thracia ventorum patria 70.
Tithon. 71.
Tibiarum vſus in bello 163.
Triplex chorus 154.
Tubarum inventor 155.
Victoria non alata 40.
Vulnera in tergore turpia 53.

INDEX VERBORVM,
QVAE IN NOTIS EXPLICANTVR ET ILLVSTRANTVR.

ἀγαθὸς 8.
ἀθυμία 14.
αἴθων 133.
αἰχμὴ 94.
ἀλλὰ 16. 33.
ἀμφικτύονες 101.
ἀνάγκαι 124.
ἀνὴρ 9.
ἀνιηρὸς 10.
ἄνθρωπος 10.
ἄνθος ἴβης 23.
ἀργάλεος 46.
ἄρχεσθαι 96.
ἀρετὴ 69.
ἀτιμία 13.
αὐγαὶ ἠελίου 42.
αὐχὴν 56.
ἄωτος 26.
βαθὺς 74.
βαπτίζεσθαι 86.
βίος 64.
βλέπειν 43.
γὰρ 6.
γαστὴρ 54.
γυῖα 18.
γνάθος 55.
γυμνὸς 21.
γυμνῆτες 62.
δειλὸς 110.
διαβαίνειν 29.
δῆμος 111.
ἔαχεν 11.
ἔατα 26.
ἕλσαι 107.
ἐντρέφεσθαι 104.
ἔργα. 43. 119.
ἔχω 85.
ἔρχεσθαι 110.
εὐρύχορος 126.
ἐπίπαγχυ 84.
ἦ 114.
ἧσθαι 104.
ἠνεμόεσσα 121.
θυμὸς 17.
θυμῷ 14.
θυμομαχεῖν 15.
θῶκος 96.
θεοτίμητος 128.
ἴαλος 50.
καλάμη 26.
καλὸς 7.
κεῖσθαι 52.
κνημὶς 57.
κόλπος 56.
κουρίδιος 12.
κυνέη 61.
κῦμα 85.
κωφὸς 27.
λιβανωτὸς 80.
μαστὸς 56.
νεμεσητὸς 20.
νέφος 86.
νίπτρον 114.
νῶτος 56.
οἰνομέλι 80.
ὀργὴ 45.
ὁρμὴ 45.
οὕθ' οὕνεκα 115.
ὁρᾶν 114.
ὄπωρα 26.
οὐδ' ἅς 45.
ὀφρὺς 55.

πάσχω

πάσχειν 46. 95. 111.
πανοπλία 63.
παίδες παίδων 94.
περὶ 10.
πενία 10.
πόλεμος 109.
ποῦς 57.
πτώσσειν 62.
πύργος 116.
ῥίπτειν 128.
σοφίζεσθαι 27.
σφάλλειν 62.
σπουδῇ 84.
σῶμα 57.
σίρνα 56.
τάρτα 47.
τιθέναι 43.
τιθέναι ἐν λόγῳ 68.
τις 28.
τήκεσθαι 48.
ὑγρὸς 115.
φίλος 20.
φιλοψυχᾶν 18.
φυῇ 72.
φῶς 117.
χᾶλος 55.
ψυχὴ 15.
ὥρη 14.
ὡς 81.

Lightning Source UK Ltd.
Milton Keynes UK
UKOW020950120713

213618UK00001B/20/P

9 781286 514337

KP-767-533